

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**кафедра податків
та фіскальної політики**

Святолав Герчаківський

МИТНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ

Навчально-методичний посібник

Тернопіль - 2020

УДК 35.076

ББК 67.9(4 Укр)301.0-3

Рецензенти: **Павліха Наталія Володимирівна** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Хрущ Ніла Анатоліївна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Хмельницького національного університету

Антонович Оксана Валентинівна – в. о. начальника Тернопільської митниці ДФС України

Рекомендовано Вченою Радою

Факультету фінансів та обліку Західноукраїнського національного університету до видання (протокол № __ від _____ 2020 р.)

Герчаківський С.Д. Митне адміністрування. Навчально-метод. посібник. / Герчаківський Святослав – Тернопіль : Вектор, 2020. – 328 с.

Навчально-методичний посібник «Митне адміністрування» орієнтований на формування фахових знань та вмінь в питаннях адміністрування митних платежів, забезпечення надійності контролю за своєчасністю, достовірністю, повнотою їх нарахування та сплати, здійснення контрольних процедур в процесі адміністрування митних платежів, уміння дотримуватись вимог податкового та митного законодавства у процесі контролю за переміщенням товарів через митний кордон України. В пропонованому виданні розкрито сучасні тенденції впливу митних важелів на економічні процеси в державі в цілому та зовнішньоекономічну діяльність зокрема. Навчально-методичний посібник може бути рекомендований для безпосереднього використання в навчальному процесі студентами, магістрами економічних спеціальностей, науковцями, державними службовцями митних та податкових органів при виконанні ними функціональних обов'язків, суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюють переміщення товарів через митний кордон України.

УДК 35.076

ББК 67.9 (4Укр)301.0-3

© С. Герчаківський, 2020

© ЗУНУ, 2020

ВСТУП

Після реформування ДФС одним з основних завдань для новоствореної Державної митної служби України залишається підвищення ефективності митного адміністрування. Тому нині витримується курс на максимальну автоматизацію процесів митного контролю та митного оформлення. Задля реалізації цих завдань здійснено низку заходів, зокрема формується платформа «Смарт-митниці». Саме побудова сучасної та ефективної митної служби, яка застосовує інноваційні методи та технології, постійно оновлюється та вдосконалюється – це процес, над яким нині активно працюють в межах виконання Стратегічного плану розвитку ДФС України на 2015–2018 рр. та Стратегічних ініціатив розвитку ДФС до 2020 р.

В цьому контексті митне адміністрування є однією з найважливіших ознак держави та необхідною умовою її існування, адже винятково за рахунок податків і зборів створюється більша частина грошових фондів, необхідних для функціонування держави. Тому одним із основних завдань митної політики держави повинно стати формування такої моделі правового впливу на відносини, які виникають у зв'язку із встановленням, нарахуванням і сплатою митних платежів, яка дозволила б збалансувати публічні та приватні інтереси різних учасників економічних відносин, забезпечуючи виконання органами публічної влади своїх законодавчо визначених функцій у найбільш ефективний і мінімально затратний спосіб, при мінімальних перевірках та виключенні порушень права приватної власності, що негативно впливає на розвиток економіки.

Відносини щодо встановлення, запровадження та адміністрування митних платежів, а також відносини, які мають місце у процесі здійснення митного контролю, оскарження актів митних органів, дій їх посадових осіб та притягнення до відповідальності за вчинення митних правопорушень, є складовими правовідносин, які виникають на основі компетенційних норм. Сплата митних платежів є і буде соціальним обов'язком, який випливає з права приватної власності. Особливістю таких процесів, що мають примусовий характер через вилучення частини доходів, є протидія платників податків – суб'єктів ЗЕД, яка виражається в ухиленні від оподаткування, контрабанді та вчиненні інших правопорушень.

Сучасна наука й практика доводять, що справляння митних платежів залежить від ефективності процесу їх адміністрування, загальні принципи якого закладені у

чинному законодавстві України та в основному відповідають тим, що діють у багатьох країнах.

Навчально-методичний посібник «Митне адміністрування» підготовлений згідно програми навчальної дисципліни «Митне адміністрування» та призначений для підготовки магістрів-фінансистів. Структура викладення матеріалу в посібнику дозволяє в повній мірі ознайомитись з теоретичними та практичними аспектами адміністрування митних платежів, здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів, а також правильності визначення їх країни походження, проведенням верифікації (встановлення достовірності) сертифікатів про походження товарів з України, та здійснення у випадках, установлених міжнародними договорами, видачі сертифікатів походження, здійснення контролю правильності класифікації товарів згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності, особливістю розвитку електронних інструментів митного оформлення та контролю тощо.

Навчально-методичний посібник «Митне адміністрування» буде корисним студентам та слухачам економічних спеціальностей вищих навчальних закладів, які вивчають питання управління митними і зовнішньоекономічними процесами, викладачам, науковцям, працівникам митних органів, митним брокерам, аналітикам з митних питань, спеціалістам у галузі зовнішньоекономічної діяльності.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

1.1. Теоретичні засади адміністративної діяльності

Адміністративна діяльність - це діяльність працівників апарату управління, які її здійснюють у межах визначеної посади щодо структуризації робіт, визначення співвідношення часу та завдань, кваліфікованого відбору та підготовки кадрів, встановлення винагороди за кінцевий результат.

Термін «адміністративна діяльність» у законодавстві України не визначений. На нашу думку, використання в словосполученні «адміністративна діяльність» прикметника «адміністративна» вказує на владного суб'єкта цієї діяльності (орган, підрозділ, посадову особу) та характеризує владно-публічну (адміністративну) природу його діяльності. У юридичній літературі України існує декілька поглядів на сутність адміністративної діяльності.

Поняття «адміністративна діяльність» деякими правниками ототожнюється з поняттями «державне управління», «виконавча влада». Інколи синонімом до терміна адміністративна діяльність виступає більш ширше поняття «адміністративно-публічна діяльність», яке стосується і державно-управлінської, і владно-публічної діяльності.

Адміністративна діяльність регулюється нормами адміністративного права через діяльність органів державної влади, а реалізується в адміністративно-правових формах із використанням адміністративно-правових методів регулювання (імперативних чи диспозитивних) для реалізації своєї компетенції.

Адміністративна діяльність як різновид управлінської спрямована на організацію різних процесів і управління ними. Особливості адміністративної діяльності:

1. Підвладна впливу культурних, національних, етнічних та інших особливостей держав та національних економік.

2. Необхідність дотримання етичних стандартів ведення адміністративної діяльності, що закладаються в основу формування політики адміністративної діяльності.

3. Адміністративна діяльність як різновид управлінської діяльності спрямована на організацію різних процесів та управління ними.

4. Охоплює діяльність адміністрації організації (керівників, функціональних керівників і виконавчих органів управління).

5. Спрямована на виконання крім основних функцій управління, функцій допоміжних (супроводжуючих): регламентація; розпорядження; інформаційне забезпечення; регулювання виконання завдань управління; контроль виконання визначених завдань працівниками; супровід документообігу і діловодства.

6. Делегування повноважень в сфері управління від адміністрації до нижчих щаблів менеджменту, керівників виробничих та управлінських підрозділів нижчого рівня.

7. Необхідність організаційно-методичного забезпечення адміністративної діяльності, що полягає в забезпеченні дотримання комплексу положень, що встановлюють право, обмеження, процедури та інші форми визначення дій персоналу; а також ресурсному (фінансовому, матеріально-технічному) та інформаційному забезпеченні діяльності організації.

До складових компонент адміністративної діяльності відносять:

- правила формування об'єктів і суб'єктів менеджменту як елементів системи єдиної організації;
- побудова внутрішніх взаємозв'язків організаційної структури управління;
- регламенти розподілу і закріплення функцій керівників, фахівців і виконавців;
- правила здійснення управлінських дій в організації;
- процедури обґрунтування, розробки, побудови і здійснення менеджменту організації.

Виділяють внутрішню і зовнішню адміністративну діяльність. Внутрішня стосується діяльності адміністративних органів усередині і спрямована на забезпечення внутрішнього управління. Функціонують ці органи за допомогою внутрішніх адміністративно-правових методів.

Зовнішня спрямована на забезпечення регулювання, охорони й захисту суспільних відносин, що виникають поза адміністративними органами або їх системами. Також залежно від цілей розрізняють адміністративно-нормотворчу та адміністративно-правозастосовчу діяльність.

1.2. Поняття «адміністрування» в митній сфері

В науковій і економічній літературі адміністрування безпосередньо пов'язують з управлінням та менеджментом. По своїй сутності всі вони обумовлюють наявність певної управлінської діяльності.

Адміністрування (від англ. «administration») означає управління, організація, виконання, здійснення, нагляд (контроль); у широкому розумінні, це – організаційно-розпорядча діяльність керівників і органів управління, що здійснюється шляхом наказів і розпоряджень¹.

На латині адміністрування означає керувати за допомогою наказів, бюрократично, не враховуючи думки про сутність справи. У сучасних словниках адміністрування трактується як: управління, керування, завідування; організаційно-розпорядча діяльність менеджерів й органів управління (аналог керівництва у дещо вузькому змісті). Зокрема, у сучасному економічному словнику цей термін асоціюється виключно з управлінням з використанням наказних форм та методів².

Однак поняття «адміністрування» найбільш повно відповідає поняттю влади, оскільки його основна функція полягає у визначенні політики тієї або іншої соціальної системи, а поняття «керівництво» і «менеджмент» більше відносяться до безпосереднього управління людьми, практичної організації об'єкта соціального управління.

Адміністрування визначається як управлінська діяльність керівників і органів управління, яка здійснюється здебільшого через накази, розпорядження, що найчастіше властиве командно-адміністративній системі³.

Термін «адміністрування» часто трактується як управлінська діяльність без врахування конкретних умов роботи й сутності справи. У дійсності, адміністрування є динамічним процесом, у процесі якого повинно яскраво виявлятися прагнення до заперечення формалізованого підходу.

¹ Бандурка О. М. Податкове право. Навч. посіб. / О. М. Бандурка, В. Д. Понікаров, С. М. Попова – К.: Центр учбової літератури, 2012. – С. 33.

² Райзберг Б. А. Современный экономический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. – М.: ИНФРА-М, 2005. – С. 15.

³ Економічна енциклопедія: в 3-х томах. Т. 1. / ред. колектив С. В. Мочерний та ін. – К.: Академія, 2000. – С. 15

Вважається, що українське слово «управління» повністю відповідає значенню слова «адміністрування»⁴. Отже, якщо «адміністрування» значить «управління», то митне адміністрування можна трактувати як «управління у митній сфері».

Дослідження теоретичних підвалин поняття «адміністрування» свідчить про його багатовекторність. Цей термін тлумачиться і як бюрократичний метод керування шляхом наказів і розпоряджень і як управлінська діяльність керівників й органів управління, що здійснюється здебільшого за допомогою наказів і розпоряджень замість конкретного керівництва.

Метою адміністрування в сфері оподаткування є забезпечення погашення податкових зобов'язань платників шляхом оптимального втручання в їхню господарську діяльність через застосування законодавчо встановлених механізмів і процедур⁵. Аналогічно визначається і мета адміністрування митних платежів, оскільки до митних платежів за Митним кодексом України відносять такі податки як мито, акцизний податок та податок на додану вартість із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції), за винятком того, що платниками цих податків є суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

В загальному адміністрування – це діяльність з керівництва дорученою ділянкою роботи через адміністративні методи управління. Адміністративні чи адміністративно-управлінські методи – це способи впливу на керований об'єкт з метою забезпечення однозначної поведінки і дій виконавців в ситуації, що склалася. По аналогії в широкому розумінні митне адміністрування – це специфічна методологія управління, система адміністративних методів і технологій впливу на сферу ЗЕД, організуванні і керовані з метою якісної реалізації функцій митного регулювання і контролю, забезпечення соціально-економічної ефективності цього сектора економіки. Управлінська сутність митного адміністрування полягає в тому, що воно являє собою системний організаційно-технологічний вплив митних органів на сферу ЗЕД з метою її ефективного регулювання і контролю. Такий вплив завжди обмежений певною організацією та процедурами реалізації порядку і правил, що

⁴ Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: монографія / П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, З. С. Варналій. – К.: Знання, 2008. – С. 235.

⁵ Іванов Ю. Б. Податковий менеджмент: підруч. / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, А. Я. Кізіма, В. В. Карпова. – К.: Знання, 2008. – С. 186.

регламентують право юридичних і фізичних осіб на переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон держави⁶.

На сьогоднішній день відсутній єдиний підхід до визначення терміну «митне адміністрування» чи «митно-тарифне адміністрування». Митне адміністрування можна окреслити як основну функцію управління, яка містить в собі планування, організацію, керівництво, облік та контроль, а також як науку, що формує принципи ефективного управління митною системою в певних соціально-економічних умовах і суспільно-політичних обставинах, оцінює митну систему в світлі певних теоретичних критеріїв.

Тому в загальному, термін «митне адміністрування» слід розглядати у чотирьох взаємодоповнюючих значеннях:

- 1) як система знань з управління митною справою держави;
- 2) як законодавчо обумовлена діяльність митних органів щодо забезпечення надходжень в бюджет;
- 3) як організаційно-контролююча діяльність митних органів;
- 4) як регламентовані законодавством процедури з нарахування, сплати і перерахунку митних платежів.

Як будь-яка система управління, митне адміністрування має суб'єкт і об'єкт управління. Щодо суб'єктів митного адміністрування, то ними виступають:

- держава в особі уповноважених органів (фіскальних);
- учасники зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюють переміщення товарів через митний кордон;
- судові органи, які у законодавчо визначених випадках вирішують суперечки між державними органами та суб'єктами ЗЕД та приймають інші рішення в сфері ЗЕД в межах своєї компетенції.

Виходячи з того, що об'єкт податкового адміністрування визначають як процес узгодження й погашення податкових зобов'язань платників податків⁷ або як фінансові відносини між платниками податків та державними контролюючими

⁶ Управление таможенным делом: Учебное пособие. / под общей ред. В. В. Макрусева и В. А. Черных. – СПб.: Изд-во Троицкий мост, 2012. – С. 70.

⁷ Иванов Ю.Б. Податковий менеджмент: підруч. / Ю. Б. Иванов, А. І. Крисоватий, А. Я. Кізіма, В. В. Карпова. – К.: Знання, 2008. – С. 186.

органами щодо нарахування та сплати податків, зборів, обов'язкових платежів до бюджету та державних цільових фондів⁸.

Тоді об'єктом митного адміністрування виступає сукупність фінансових взаємовідносин щодо нарахування та сплати до бюджету митних платежів та інших платежів, контроль за якими покладено на митні органи, які виникають між ними та суб'єктами господарювання при переміщенні товарів через митний кордон держави, на які поширюються митні процедури.

Адміністрування митних платежів здійснюється відповідно до засад митної політики держави та її складової митної справи. Розробка правил і процедур митного адміністрування базується на постійному аналізі ЗЕД і спрямоване на сприяння розвитку торговельних стосунків з іншими країнами, досягненню позитивного сальдо зовнішньоторговельного балансу, підтримці власного товаровиробника та захисті внутрішнього товарного ринку.

Адміністрування митних платежів – це сукупність норм (правил), методів, прийомів і засобів, за допомогою яких митні органи здійснюють управлінську діяльність в митній сфері, спрямовану на контроль за дотриманням податкового та митного законодавства, за правильністю нарахування, повнотою і своєчасністю сплати митних платежів (а у випадках, передбачених законодавством інших платежів, справляння яких покладено на митні органи).

На сьогодні в Податковому кодексі України визначено поняття адміністрування податків, зокрема адміністрування податків, зборів, митних платежів, ... відповідно до законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи – це сукупність рішень та процедур контролюючих органів і дій їх посадових осіб, що визначають інституційну структуру податкових та митних відносин, організовують ідентифікацію, облік платників податків ... та об'єктів оподаткування, забезпечують сервісне обслуговування платників податків, організацію та контроль за сплатою податків, зборів, платежів відповідно до порядку, встановленого законом⁹.

Виходячи з вищесказаного щодо митного адміністрування, адміністрування митних платежів та законодавчого визначення поняття адміністрування податків зазначимо, що митне адміністрування можна розглядати як законодавчо

⁸ Бечко П. К. Податковий менеджмент: навч. посіб. / П. К. Бечко, Н. В. Лиса. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 126.

⁹ Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

регламентовану систему управління взаємовідносинами в митній справі між державою (в особі митних органів) та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, спрямованою на сприяння та розвиток зовнішньої торгівлі та виконання митними органами фіскальних, правоохоронних, регулюючих та контрольних завдань.

1.3. Принципи митного адміністрування

Адміністрування митних платежів як структурований комплекс легітимних правил управлінських дій спеціалізованих адміністративних структур по виконанню митного законодавства включає: принципи; інструменти (ставки мита та інших митних платежів, порядок визначення митної вартості, пільги і преференції по сплаті митних платежів, система управління ризиками, відсотки і пені) та методи (планування і прогнозування, контроль, облік та аналіз, організація), інститути державного контролю за надходженнями встановлених обсягів митних платежів у бюджет.

Як будь-який процес, адміністрування митних платежів базується на принципах, відповідно до яких він здійснюється. Основними з яких є ті, що формуються на основі принципів щодо здійснення митної справи, які наведені у Митному кодексі України, принципах митного регулювання та оподаткування при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, які наведені у Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність». Отже, виділимо серед них наступні принципи.

1. Принцип виключної юрисдикції України на її митній території – передбачає пріоритетність національної законодавчої системи над всіма іншими.

В окремих випадках норми міжнародного права мають перевагу над вітчизняною законодавчою системою. Дане поєднання здійснюється на основі:

1.1. *принципу пріоритету спеціальних норм міжнародного права над загальними нормами права України.* Тобто, якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені Митним кодексом та іншими законами України, застосовуються правила міжнародного договору України¹⁰.

¹⁰ Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/stru#Stru>.

1.2. *принципу надання нормам міжнародних економічних договорів статусу національного законодавства України.* Означає, що укладені і належним чином ратифіковані Україною міжнародні договори становлять невід'ємну частину національного законодавства України і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства.

1.3. *принципом поєднання законодавства України з комерційним правом інших країн.* Це дає право сторонам зовнішньоекономічних договорів обирати право країни, яким визначаються права та обов'язки сторін договорів. При відсутності згоди сторін щодо застосовуваного права діє право країни місцезнаходження (основного місця діяльності, заснування) сторони виконавця договору (продавця, наймодавця, кредитора, поручителя тощо).

Принцип виключних повноважень фіскальних органів щодо здійснення державної митної справи – передбачає реалізацію митно-тарифних тільки органами Державної митної служби України та покладання на них відповідальності за якість їх проведення.

Принцип законності – допускає виконання фіскальними завдань митного адміністрування виключно на підставі, у межах повноважень та в порядку, визначених відповідними положеннями законів України

Принцип єдиного порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України – полягає у тому, що будь-який товар, чи транспортний засіб, незалежно від мети, форми власності, та призначення підлягає єдиному для всіх митному контролю.

Принцип системності – розглядає з одного боку процес митного адміністрування, як цілісне утворення, що складається із великої кількості взаємопов'язаних елементів, а з іншого – є елементом системи більш високого рівня – механізму реалізації фіскальними органами митної політики.

Принцип додержання прав та охоронюваних законом інтересів осіб при забезпеченні нарахування і сплати митних платежів.

Принцип гласності та прозорості процесу митного адміністрування.

1.4. Інституційне забезпечення митного адміністрування в Україні

Питання адміністрування у митній справі законодавчо покладено на митні органи. 18 грудня 2018 року уряд прийняв рішення про утворення Державної податкової та Державної митної служб (ДМС) шляхом реорганізації Державної фіскальної служби шляхом поділу. 6 березня 2019 року уряд затвердив положення про ДПС і ДМС. Міністерство фінансів затвердило структуру головного апарату ДМСУ і штатний розпис.

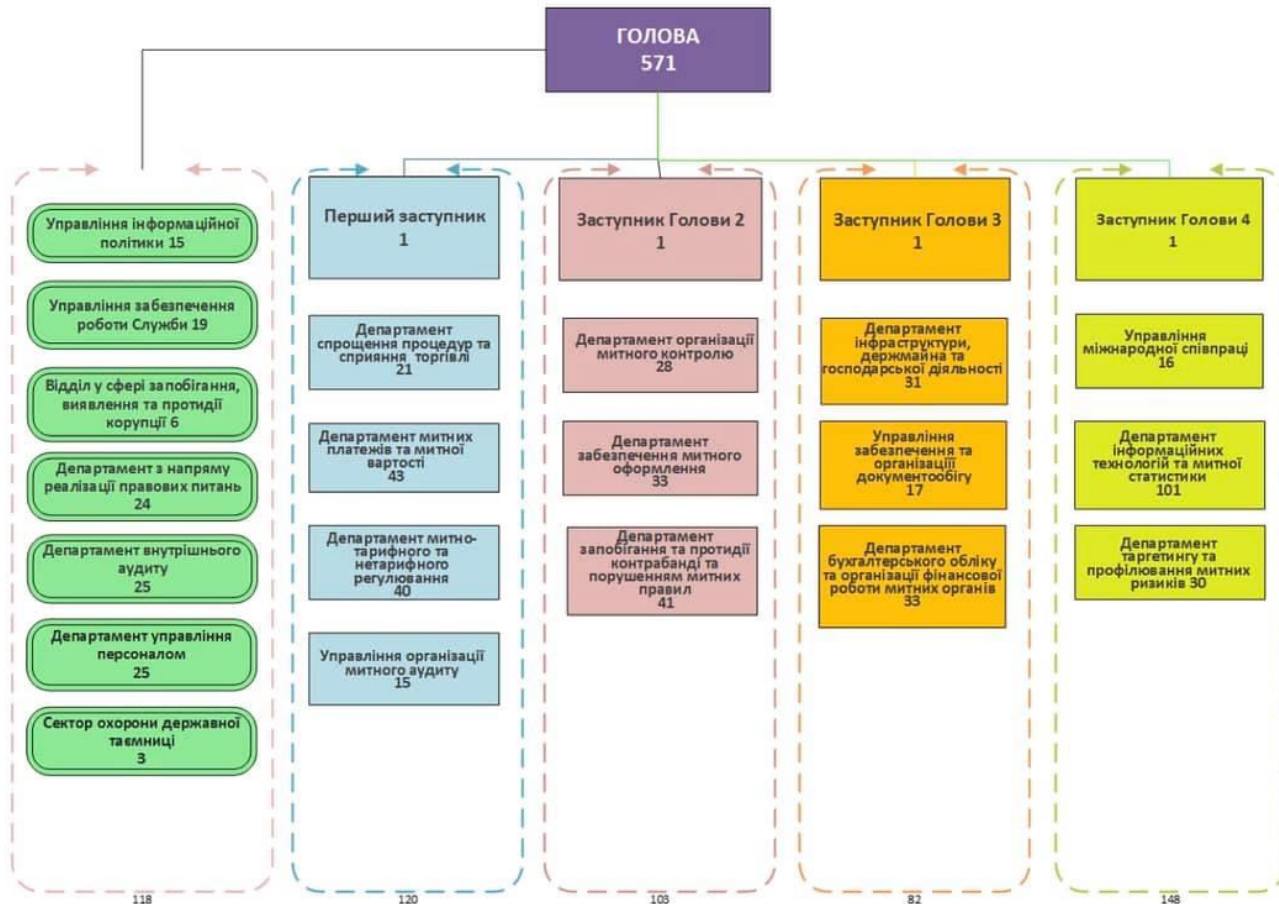

Рис. 1.1. Структура центрального апарату ДМСУ та штатний розпис станом на початок 2020 року

Нова Держмитслужба відповідно до покладених на неї завдань:

1) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до компетенції Держмитслужби, вносить в установленому порядку на розгляд Міністра фінансів пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади, наказів Мінфіну, а також подає Міністрові фінансів для

погодження позицію щодо проектів нормативно-правових актів, розробниками яких є інші центральні органи виконавчої влади;

2) розробляє проекти законів, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, наказів Мінфіну з питань, що належать до компетенції Держмитслужби, та в установленому порядку подає їх Міністрові фінансів;

3) забезпечує та здійснює контроль за дотриманням вимог законодавства з питань державної митної справи та в межах повноважень, визначених законом, законодавства з інших питань, контроль за дотриманням якого покладено на Держмитслужбу, під час переміщення товарів через митний кордон України та після завершення операцій з митного контролю та митного оформлення;

4) забезпечує та здійснює контроль за дотриманням вимог законодавства з питань державної митної справи на всій території України, у тому числі у вільних митних зонах, територіальному морі, пунктах пропуску через державний кордон, прикордонній смузі та контрольованих прикордонних районах, виключній (морській) економічній зоні України та прилеглий зоні України;

5) забезпечує та здійснює контроль за дотриманням підприємствами і громадянами установленого законодавством порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України;

6) забезпечує та здійснює контроль за застосуванням митних режимів, цільовим використанням товарів, поміщених у відповідний митний режим;

7) вживає заходів щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності під час провадження зовнішньоекономічної діяльності, недопущення переміщення через митний кордон України контрафактних товарів;

8) забезпечує та здійснює в межах повноважень, визначених законом, контроль за дотриманням підприємствами і громадянами вимог законодавства з питань здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання;

9) проводить перевірку юридичних осіб щодо відповідності критеріям для надання статусу гаранта, надає статус гаранта та веде реєстр гарантів; здійснює допуск перевізників-резидентів до перевезень згідно з Митною конвенцією про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенції МДП) 1975 року;

10) забезпечує та здійснює контроль за наданням територіальним органам гарантій забезпечення сплати митних платежів, організовує та здійснює стягнення коштів у разі невиконання забезпечених гарантіями зобов'язань із сплати митних платежів, взаємодіє з гарантами;

11) здійснює, зокрема разом з іншими державними органами та митними органами іноземних держав, заходи щодо інтегрованого управління кордоном, вдосконалення процедури пропуску через державний кордон товарів і транспортних засобів, виконання митних формальностей відповідно до вимог законодавства з питань державної митної справи;

12) впроваджує спрощені митні процедури відповідно до законодавства та сприяє створенню умов для полегшення торгівлі, сприяння транзиту, збільшення товарообігу та пасажиропотоку через митний кордон України;

13) забезпечує та здійснює контроль за доставкою товарів, які перебувають під митним контролем, до митниць призначення; формує перелік місць доставки;

14) надає дозволи на провадження митної брокерської діяльності, відкриття та експлуатацію митних складів, складів тимчасового зберігання, магазинів безмитної торгівлі, вантажних митних комплексів, вільних митних зон комерційного або сервісного типу;

15) забезпечує та здійснює контроль за дотриманням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон України;

16) здійснює разом з іншими органами виконавчої влади відповідно до законодавства контроль за переміщенням через митний кордон України культурних цінностей та бере участь у вирішенні питань щодо їх безоплатної передачі для постійного зберігання в державну частину музейного, бібліотечного та архівного фондів або релігійним організаціям;

17) забезпечує здійснення заходів офіційного контролю у формі попереднього документального контролю в пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон, організовує міжвідомчу взаємодію з органами державної влади;

18) здійснює відповідно до закону державний контроль за нехарчовою продукцією під час її ввезення на митну територію України;

19) організовує та здійснює допуск дорожніх транспортних засобів та контейнерів до перевезення товарів під митними печатками і пломбами;

20) розробляє сучасні технології здійснення митного контролю і митного оформлення, впроваджує нові види технічних та спеціальних засобів митного контролю, здійснює контроль за їх застосуванням територіальними органами;

21) проводить оцінку підприємств щодо відповідності критеріям для надання статусу уповноваженого економічного оператора; видає, зупиняє дію та анулює сертифікати уповноваженого економічного оператора;

22) організовує діяльність митниць з проведення моніторингу діяльності підприємств, що отримали статус уповноважених економічних операторів, та надання підприємствам спеціальних спрощень, передбачених Митним кодексом України;

23) організовує та забезпечує виконання територіальними органами митних формальностей відповідно до вимог законодавства з питань державної митної справи;

24) організовує та вирішує відповідно до Митного кодексу України питання щодо застосування процедури компромісу;

25) організовує та здійснює провадження у справах про порушення митних правил, контролює дотримання вимог законодавства під час провадження у справах про порушення митних правил;

26) запобігає та протидіє контрабанді, здійснює боротьбу з порушеннями митних правил на митній території України;

27) бере участь у міжнародному співробітництві з питань протидії контрабанді та порушенням митних правил;

28) організовує та провадить відповідно до закону оперативно-розшукову діяльність та здійснює контроль за її провадженням оперативними підрозділами Держмитслужби та її територіальних органів, які ведуть боротьбу з контрабандою; взаємодіє в межах повноважень, визначених законом, з іншими органами, що провадять таку діяльність; вживає в межах повноважень, визначених законом, заходів до відшкодування завданих державі збитків;

29) виявляє причини та умови, що сприяли вчиненню контрабанди та інших правопорушень у сфері державної митної справи, вживає заходів до їх усунення;

30) подає Мінфіну пропозиції щодо складення бюджетної декларації, проекту закону про Державний бюджет України на відповідний рік, у тому числі щодо визначення прогнозних (індикативних) показників доходів державного бюджету на основі макроекономічних показників та тенденцій розвитку світової економіки;

31) організовує та здійснює ведення обліку і адміністрування митних та інших платежів, контроль за справлянням яких законом покладено на Держмитслужбу, забезпечує контроль за своєчасністю, достовірністю, повнотою їх нарахування та сплати у повному обсязі платниками податків до відповідного бюджету під час переміщення товарів через митний кордон України та після завершення операцій з митного контролю та митного оформлення;

32) забезпечує та здійснює контроль за правильністю визначення митної вартості товарів відповідно до законодавства з питань державної митної справи, а також за правильністю класифікації та визначення країни походження товарів, що переміщуються через митний кордон України;

33) організовує та проводить верифікацію (встановлення достовірності) документів про походження товарів з України та здійснює у випадках, визначених міжнародними договорами, видачу сертифікатів про походження товару з України та надання статусу уповноваженого (схваленого) експортера;

34) проводить відповідно до законодавства документальні перевірки дотримання вимог законодавства з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати у повному обсязі митних платежів, і зустрічні звірки;

35) забезпечує та здійснює контроль за проведенням роботи та надає в межах повноважень, визначених законом, розстрочення сплати митних платежів під час ввезення товарів на митну територію України в установленому законодавством порядку;

36) визначає у передбачених Митним та Податковим кодексами України випадках суми податкових та грошових зобов'язань платників податків;

37) застосовує до платників податків передбачені законом штрафні (фінансові) санкції за порушення вимог законодавства з питань державної митної справи та законодавства з інших питань, контроль за дотриманням якого покладено на Держмитслужбу, інші санкції та обмеження у торгівлі з окремими країнами відповідно до міжнародних актів;

38) здійснює ведення митної статистики; проводить аналіз та оцінку товаропотоків у розрізі країн-партнерів та окремих країн експорту, імпорту та транзиту;

39) здійснює ведення Української класифікації товарів зовнішньо-економічної діяльності;

40) забезпечує та здійснює контроль за застосуванням відповідно до закону заходів тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності під час пропуску товарів через митний кордон України, випуску їх у відповідний митний режим, а також після такого випуску;

41) організовує та здійснює ведення обліку осіб, які здійснюють операції з товарами;

42) організовує та здійснює ведення обліку, зберігання, проведення оцінки вилученого, прийнятого на зберігання, розміщеного у митний режим відмови на користь держави майна, а також майна, виявленого в зоні митного контролю, власник якого невідомий, та розпорядження ним;

43) розробляє пропозиції до проектів міжнародних договорів України та забезпечує дотримання і виконання зобов'язань, взятих за міжнародними договорами України, з питань, що належать до компетенції Держмитслужби;

44) укладає в установленому порядку міжнародні міжвідомчі договори з митними органами іноземних держав, проводить у межах повноважень, визначених законом, переговори та консультації щодо підготовки міжнародних договорів з питань державної митної справи, готує пропозиції щодо укладення таких договорів, а також припинення та/або зупинення їх дії;

45) організовує та здійснює адміністрування міжнародних договорів про вільну торгівлю, тарифних квот;

46) організовує, налагоджує, здійснює міжнародне співробітництво та заходи щодо виконання зобов'язань у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції з питань, що належать до компетенції Держмитслужби;

47) взаємодіє та здійснює обмін інформацією з державними органами, митними та іншими органами іноземних держав, міжнародними організаціями згідно із законодавством;

48) представляє Україну у Всесвітній митній організації, Підкомітеті з питань митного співробітництва Комітету асоціації України - ЄС у торговельному складі, інших міжнародних організаціях, до компетенції яких належать питання співробітництва в митній сфері;

49) забезпечує розвиток, здійснює впровадження та технічне супроводження інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій, автоматизацію процедур, зокрема контролю за повнотою та правильністю виконання митних формальностей; організовує та здійснює впровадження електронних сервісів для суб'єктів господарювання; забезпечує функціонування єдиного державного інформаційного веб-порталу “Єдине вікно для міжнародної торгівлі”;

50) проводить аналіз та здійснює управління ризиками з метою визначення форм та обсягів митного контролю, забезпечує проведення моніторингу ризикових зовнішньоекономічних операцій з метою управління ризиками, у тому числі шляхом таргетингу, та ініціювання проведення додаткових заходів щодо митного контролю із залученням мобільних груп, до складу яких входять посадові особи та працівники апарату Держмитслужби та її територіальних органів;

51) здійснює в межах повноважень, визначених законом, формування та ведення реєстрів і баз даних, ведення яких покладено законодавством на Держмитслужбу;

52) збирає, узагальнює та аналізує інформацію щодо динаміки цін на світових товарних ринках та забезпечує митниці ціноюю інформацією;

53) надає кваліфіковані електронні довірчі послуги із створення, проведення перевірки та підтвердження кваліфікованого електронного підпису (електронного цифрового підпису) чи печатки;

54) забезпечує в межах повноважень, визначених законом, реалізацію державної політики щодо державної таємниці та захисту інформації, контроль за її збереженням в Держмитслужбі, а також мобілізаційну підготовку, мобілізацію та контроль за здійсненням таких заходів;

55) забезпечує взаємодію інформаційних систем Держмитслужби та ДПС у режимі реального часу в установленому порядку;

56) формує інформаційну політику Держмитслужби та її територіальних органів, інформує суспільство про показники роботи, напрями та підсумки діяльності Держмитслужби у порядку та способи, передбачені законодавством;

57) оприлюднює на офіційному веб-сайті Держмитслужби акти, інші офіційні документи та інформацію з питань, що належать до її компетенції, у тому числі інформацію, яка підлягає оприлюдненню відповідно до законодавства;

58) організовує провадження наукової, науково-технічної, інвестиційної, інформаційної, видавничої діяльності, виступає засновником навчальних закладів, науково-дослідних установ, засобів масової інформації з питань, що належать до компетенції Держмитслужби;

59) організовує роз'яснювальну роботу щодо застосування законодавства з питань, що належать до компетенції Держмитслужби;

60) надає консультації з питань практичного застосування окремих норм законодавства з питань державної митної справи відповідно до Митного кодексу України;

61) співпрацює з інститутами громадянського суспільства, забезпечує проведення консультацій з громадськістю, зокрема через громадську раду, з питань державної митної справи;

62) здійснює прийом громадян, розгляд звернень (запитів) громадян, народних депутатів України, платників податків, органів державної влади, правоохоронних органів, органів судової влади та інших суб'єктів права на звернення з питань, пов'язаних з діяльністю Держмитслужби, та запитів щодо отримання публічної інформації;

63) організовує та здійснює кінологічне забезпечення діяльності територіальних органів Держмитслужби;

64) організовує в установленому законодавством порядку проведення митних експертиз та дослідження і провадження експертної діяльності у Держмитслужбі та її територіальних органах;

65) здійснює відповідно до законодавства функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери управління Держмитслужби;

66) вживає заходів з метою будівництва, реконструкції, облаштування, технічного переоснащення, утримання і проведення ремонту інфраструктури міжнародних і міждержавних пунктів пропуску для автомобільного сполучення через державний кордон та адміністративних будівель, у тому числі із залученням міжнародної технічної допомоги;

67) забезпечує охорону територій, будівель, споруд та приміщень Держмитслужби та її територіальних органів, охорону зон митного контролю та ін.

Перелічені завдання ДМСУ загалом зводяться в базовий функціонал нової митної інституції (рис.1.2).

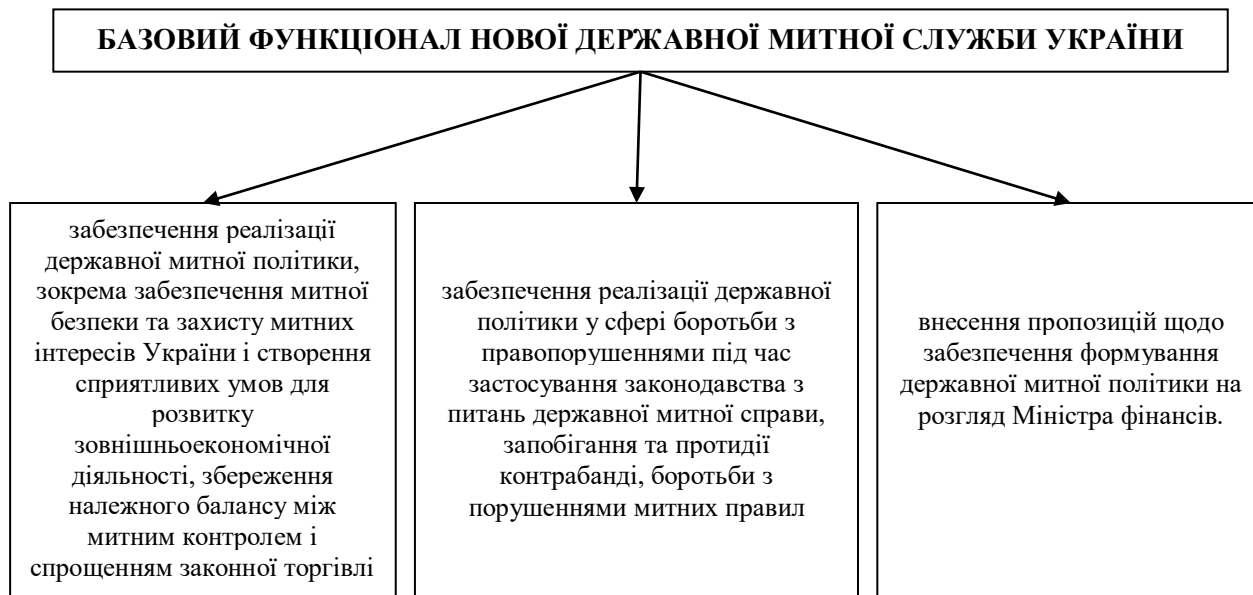

Рис.1.2. Базовий функціонал нової ДМСУ

Держмитслужба здійснює повноваження безпосередньо та через територіальні органи. До територіальних органів Держмитслужби належать митниці та спеціалізовані органи.

Держмитслужбу очолює Голова, який призначається на посаду та звільняється з посади Кабінетом Міністрів України за пропозицією Комісії з питань вищого корпусу державної служби. Комісія з питань вищого корпусу державної служби вносить на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо кандидатури для призначення на посаду Голови Держмитслужби за результатами конкурсу відповідно до законодавства про державну службу.

Держмитслужба є юридичною особою публічного права, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, прапор, власні бланки, рахунки в органах Казначейства та банках.

На сьогодні процес становлення нової Державної митної служби України набирає обертів. Зокрема, станом на початок 2020 року затверджено чисельність новоствореної структури та її центрального апарату, прийнято рішення про ліквідацію митниць ДФС та створення на їх базі нової митної системи.

Побудова такої системи базується на рекомендаціях МВФ щодо функціонування митниці як єдиної юридичної особи на території усієї України.

Реалізація такого варіанту побудови системи управління митною справою передбачається у два етапи: перший - ліквідація існуючих митниць та створення 16 регіональних митниць, другий - формування єдиної юридичної особи на базі реорганізованих регіональних митниць. З 8 грудня 2019 року Державній митній службі передаються повноваження Державної фіскальної служби з реалізації державної митної політики, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань державної митної справи.

2 жовтня 2019 року Кабмін затвердив територіальну структуру Держмитслужби. Цим документом планується створення 16 регіональних та 2 спеціалізованих органи Держмитслужби. Органи створено як окремі юридичні особи (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

**Організаційна побудова митних інституцій в Україні
в 2019-2020 рр.**

Орган, що створюється	Дата створення	Орган, який реорганізовується
Азовська митниця Держмитслужби	6 листопада 2019	Донецька митниця ДФС
Буковинська митниця Держмитслужби	6 листопада 2019	Чернівецька митниця ДФС
Волинська митниця Держмитслужби	15 листопада 2019	Волинська митниця ДФС
Галицька митниця Держмитслужби	14 листопада 2019	Івано-Франківська митниця ДФС Львівська митниця ДФС Тернопільська митниця ДФС
Дніпровська митниця Держмитслужби	15 листопада 2019	Дніпропетровська митниця ДФС Запорізька митниця ДФС Кіровоградська митниця ДФС Полтавська митниця ДФС
Закарпатська митниця Держмитслужби	7 листопада 2019	Закарпатська митниця ДФС
Київська митниця Держмитслужби	7 листопада 2019	Житомирська митниця ДФС Київська митниця ДФС Київська міська митниця ДФС Черкаська митниця ДФС

Одеська митниця Держмитслужби	6 листопада 2019	Одеська митниця ДФС
Північна митниця Держмитслужби		Чернігівська митниця ДФС
Подільська митниця Держмитслужби	15 листопада 2019	Вінницька митниця ДФС Хмельницька митниця ДФС
Поліська митниця Держмитслужби	14 листопада 2019	Рівненська митниця ДФС
Слобожанська митниця Держмитслужби	6 листопада 2019	Сумська митниця ДФС Харківська митниця ДФС
Східна митниця Держмитслужби	7 листопада 2019	Луганська митниця ДФС
Чорноморська митниця Держмитслужби	7 листопада 2019	Миколаївська митниця ДФС Митниця ДФС у Херсонській області, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі
Енергетична митниця Держмитслужби	7 листопада 2019	Енергетична митниця ДФС
Координаційно-моніторингова митниця Держмитслужби	6 листопада 2019	
Спеціалізована лабораторія з питань експертизи та досліджень Держмитслужби	14 листопада 2019	Департамент податкових та митних експертиз ДФС
Департамент спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Держмитслужби		Департамент спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення ДФС

У населених пунктах, на залізничних станціях, в аеропортах, морських і річкових портах та інших об'єктах, розташованих у зоні діяльності митниці, в міру необхідності створюються її відокремлені структурні підрозділи (митні пости)

Митний пост є органом, який входить до складу митниці як відокремлений структурний підрозділ і в зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на фіскальні органи.

Положення про митні пости затверджуються керівниками відповідних митниць. Створення, реорганізація та ліквідація митних постів здійснюються ДМС України, в порядку, визначеному законом. Зони діяльності митних постів визначаються положеннями про ці пости.

В Україні митниці, їх структурні підрозділи, спеціалізовані департаменти підпадають під відомчу класифікацію¹¹. Код відповідного структурного підрозділу складається з дев'яти знаків і формується за такою схемою:

¹¹ Наказ Державної фіскальної служби України «Про затвердження Класифікатора ДФС, митниць ДФС, їх структурних підрозділів, спеціалізованих департаментів і органів ДФС з питань державної митної справи»

XXXXXX XX XX,

де:

з першого до третього знака – код ДМС, митниці, спеціалізованого департаменту, органу ДМС;

з першого до п'ятого знака – код митного поста. Четвертий та п'ятий знаки коду – номер митного поста в межах однієї митниці;

з першого до сьомого знака – код пункту пропуску, пункту контролю через державний кордон України. Шостий та сьомий знаки коду – номер пункту пропуску, пункту контролю в межах однієї митниці. Номер пункту пропуску, пункту контролю є незмінним протягом усього часу його функціонування у зоні діяльності цієї митниці;

з першого до дев'ятого знака – код структурного підрозділу митниці. Восьмий та дев'ятий знаки коду – номер структурного підрозділу митниці. У випадку класифікації підрозділу, який не входить до складу митного поста – порядковий номер цього підрозділу в межах однієї митниці. У випадку класифікації підрозділу, який входить до складу митного поста – порядковий номер підрозділу в межах цього митного поста.

В табл. 1.2 наведено приклад кодування структурних підрозділів Хмельницької митниці.

Таблиця 1.2

Кодування структурних підрозділів Хмельницької митниці

№ з/п	Найменування органу, його структурних підрозділів, пункту пропуску, пункту контролю через державний кордон України	Код	Характеристика пункту пропуску, пункту контролю, тощо
10	Хмельницька митниця	40000 00 00	
Зона діяльності – Хмельницька область			
	Відділ матеріального забезпечення та розвитку інфраструктури	40000 00 01	
	Відділ фінансування, бухгалтерського обліку та звітності	40000 00 02	

Сектор інформаційних технологій	40000 00 03	
Сектор митної статистики	40000 00 04	
Відділ організації митного контролю	40000 00 05	
Сектор контролю за переміщенням товарів	40000 00 06	
Відділ адміністрування митних платежів	40000 00 07	
Сектор митної вартості та адміністрування митних платежів	40000 00 08	
Відділ боротьби з митними правопорушеннями	40000 00 09	
Сектор провадження у справах про порушення митних правил	40000 00 10	
М/п «Кам'янець-Подільський»	40001 00 00	
М/п «Славута»	40004 00 00	
М/п «Хмельницький – центральний»	40005 00 00	
П/п «Хмельницький – аеропорт»	40005 01 00	130

У колонці «Характеристика пункту пропуску, пункту контролю» цього Класифікатора зазначаються три знаки, з яких:

перший знак – цифри 1-4, 9, які визначають категорію пункту пропуску, пункту контролю, а саме:

1 – міжнародний; 2 – міждержавний; 3 – місцевий; 4 – міжнародний, місцевий; 9 – інше;

другий знак – цифри 1-9, які визначають вид сполучення через пункт пропуску, а саме:

1 – автомобільне; 2 – залізничне; 3 – повітряне; 4 – річкове; 5 – морське; 6 – поромне; 7 – пішохідне; 8 – трубопровідне; 9 – лінія електропередачі;

третій знак – цифри 0-7, які визначають суміжну країну, на кордоні з якою розташовано пункт пропуску, або її відсутність, а саме:

0 – суміжна країна відсутня; 1 – Російська Федерація; 2 – Республіка Білорусь; 3 – Республіка Польща; 4 – Словацька Республіка; 5 – Угорщина; 6 – Румунія; 7 – Республіка Молдова.

Питання для самоперевірки

1. Розкрийте загальне значення поняття «адміністративна діяльність».
2. Як трактують термін «адміністрування» в митній сфері?
3. Назвіть та охарактеризуйте суб'єктів митного адміністрування.
4. Визначте об'єкт митного адміністрування.
5. Розкрийте сутність адміністрування митних платежів.
6. Охарактеризуйте основні принципи митного адміністрування.

7. Обґрунтуйте принцип виключної юрисдикції України на її митній території.
8. Назвіть та охарактеризуйте структуру органів в митній сфері
9. Окресліть основні завдання Державної митної служби України в частині митного адміністрування.
10. Охарактеризуйте основні завдання митних органів щодо митного адміністрування.

Тестові завдання

1. Митне адміністрування спрямоване на:

- A) сприяння розвитку торговельних відносин з іншими країнами;
- Б) підтримку національного товаровиробника та захист внутрішнього товарного ринку;
- В) досягнення позитивного сальдо зовнішньоторговельного балансу;
- Г) усі відповіді правильні.

2. Сукупність норм (правил), методів, прийомів і засобів, за допомогою яких митні органи здійснюють управлінську діяльність в митній сфері, спрямовану на контроль за дотриманням податкового та митного законодавства, за правильністю нарахування, повнотою і своєчасністю сплати митних платежів (а у випадках, передбачених законодавством інших платежів, справляння яких покладено на митні органи):

- A) адміністрування митних платежів;
- Б) адміністрування податків і зборів та інших платежів;
- В) податкове адміністрування;
- Г) митне адміністрування.

3. Суб'єктами митного адміністрування є:

- A) фіскальні органи;
- Б) суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюють переміщення товарів через митний кордон;
- В) фіскальні органи і суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюють переміщення товарів через митний кордон;
- Г) фіскальні органи, суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюють переміщення товарів через митний кордон, судові органи.

4. Об'єктом митного адміністрування є:

- A) фінансові відносини між платниками податків та державними контролюючими органами щодо нарахування та сплати податків, зборів, обов'язкових платежів до бюджету та державних цільових фондів;
- Б) фінансові взаємовідносини щодо нарахування та сплати до бюджету митних платежів та інших платежів, контроль за якими покладено на митні органи, які

виникають між фіскальними (митними) органами та суб'єктами господарювання при переміщенні товарів через митний кордон держави, на які поширюються митні процедури;

В) процес узгодження й погашення податкових зобов'язань платників податків

Г) учасники зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюють переміщення товарів через митний кордон.

5. Принцип митного адміністрування, що передбачає пріоритетність національної законодавчої системи над всіма іншими:

А) виключних повноважень фіскальних органів щодо здійснення державної митної справи;

Б) виключної юрисдикції України на її митній території;

В) пріоритету спеціальних норм міжнародного права над загальними нормами права України;

Г) системності.

6. Принцип митного адміністрування, що передбачає виконання фіскальними органами завдань митного адміністрування виключно на підставі, у межах повноважень та в порядку, визначених відповідними положеннями законів України:

А) виключної юрисдикції України на її митній території;

Б) виключних повноважень фіскальних органів щодо здійснення державної митної справи;

В) законності;

Г) дотримання прав та охоронюваних законом інтересів осіб при забезпеченні нарахування і сплати митних платежів.

7. Принцип митного адміністрування, який полягає у тому, що будь-який товар, чи транспортний засіб, незалежно від мети, форми власності, та призначення підлягає єдиному для всіх митному контролю:

А) принцип єдиного порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;

Б) виключних повноважень фіскальних органів щодо здійснення державної митної справи;

В) законності;

Г) дотримання прав та охоронюваних законом інтересів осіб при забезпеченні нарахування і сплати митних платежів.

8. Безпосереднє керівництво здійсненням державної митної справи в Україні покладено на:

А) Державну митну службу України;

Б) митниці;

В) Державну фіскальну службу України і митниці ДФС;

Г) Міністерство фінансів України.

9. Безпосереднє здійснення державної митної справи в Україні покладено на:

А) Державну фіскальну службу України;

Б) митниці ДФС;

В) Державну фіскальну службу України, митниці ДФС, митні пости;

Г) Міністерство фінансів України.

10. Фіскальні органи в митній сфері до утворення ДМСУ склались з:

А) Державної фіскальної служби України, митниць, головних управлінь ДФС в областях, податкових інспекцій; митних постів;

Б) Державної фіскальної служби України і головних управлінь ДФС в областях;

В) Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України, митниць, головних управлінь ДФС в областях,

Г) Державної фіскальної служби України, митниць ДФС, митних постів.

11. Діяльність Державної митної служби України спрямовується і координується:

А) Верховною радою України через Прем'єр міністра України;

Б) Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України;

В) Кабінетом Міністрів України через Прем'єр міністра України;

Г) Кабінетом Міністрів України через Президента України.

12. Діяльність митниць спрямовує, координує та контролює:

А) Кабінет Міністрів України;

Б) Прем'єр міністр України;

В) Державна митна служба України;

Г) Міністерство економічного розвитку і торгівлі України.

13. Голова Державної митної служби України призначається на посаду та звільняється з посади:

А) Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України, внесеним на підставі пропозицій Міністра фінансів України;

Б) Президентом України за поданням Прем'єр-міністра України;

В) Верховною Радою України за поданням Прем'єр-міністра України;

Г) Прем'єр-міністром України за поданням Міністра фінансів України.

14. Заступники Голови Державної митної служби України призначаються на посаду та звільняються з посади:

А) Головою Державної фіскальної служби України на підставі пропозицій Прем'єр міністра України;

Б) Головою Державної фіскальної служби України на підставі пропозицій Міністра фінансів України;

- В) Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України;*
- Г) Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України, внесеним Міністром фінансів України на підставі пропозицій Голови ДФС.*

15. До територіальних органів ДМСУ, належать:

- А) Головне управління ДФС в області;*
- Б) митниця;*
- В) митний пост;*
- Г) правильна відповідь Б) і В).*

16. Територіальний орган ДМС України, що здійснює свою діяльність на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці і у зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на митні органи

- А) Державна митна служба України;*
- Б) митниця;*
- В) митний пост;*
- Г) Головне управління ДФС в області.*

17. Митний пост як відокремлений структурний підрозділ митниці в міру необхідності може створюватися:

- А) на залізничних станціях,*
- Б) в аеропортах, морських і річкових портах;*
- В) на об'єктах, розташованих у зоні діяльності митниці, створюються її відокремлені структурні підрозділи (митні пости);*
- Г) всі відповіді правильні.*

18. Скільки знаків містить код структурного підрозділу митниці за відомчим класифікатором?

- А) три знаки;*
- Б) п'ять знаків;*
- В) сім знаків;*
- Г) дев'ять знаків.*

19. Скільки знаків містить код митниці за відомчим класифікатором органів ДФС з питань державної митної справи?

- А) три знаки;*
- Б) п'ять знаків;*
- В) сім знаків;*
- Г) дев'ять знаків.*

20. Скільки знаків містить код митного посту митниці за відомчим класифікатором?

- А) три знаки;*

- Б) п'ять знаків;*
- В) сім знаків;*
- Г) дев'ять знаків.*

РОЗДІЛ 2

МИТНО-ТАРИФНІ ІНСТРУМЕНТИ ТА ОЦІНКА МИТНО-ТАРИФНОГО ЗАХИСТУ

2.1. Мито як інструмент митно-тарифного захисту економіки

Митно-тарифна політика будь-якої країни, повинна виконувати низку завдань серед яких, крім забезпечення необхідного рівня доходів державного бюджету є забезпечення певного рівня захисту національних підприємств, які здійснюють переоснащення виробництва, його раціоналізацію, реструктуризацію, впроваджують нові методи управління з метою підвищення конкурентоздатності вітчизняних товарів на світовому ринку та створення рівних умов для конкуренції вітчизняних та іноземних товаровиробників.

Одним з основних інструментів митно-тарифної політики є митні тарифи – в сучасних умовах – ввізне мито, ставки якого зведені у митних тарифах.

Протекціоністська (захисна) функція мита, насамперед, реалізується через так званий ціновий ефект – запровадженням ввізного мита призводить до подорожчання імпортованих товарів та дає змогу вітчизняному товаровиробнику скористатися ціновою перевагою і розширити можливості для виготовлення та реалізації ним аналогічної продукції. Ефективність тарифного захисту обумовлюється тим, наскільки сформованим є захисний механізм митного тарифу.

Знижуючи чи підвищуючи ставки у митному тарифі, країна завжди ризикує: у першому випадку – отримати перенасичення внутрішнього ринку імпортованими товарами, що призведе до зменшення національного виробництва таких товарів, а у другому – завести країну у глухий кут міжнародної економічної ізоляції¹². Тому завжди необхідно проводити виважену митно-тарифну політику і зважати на власні економічні інтереси.

Структура митних тарифів у багатьох країнах забезпечує захист інтересів насамперед вітчизняних виробників готової продукції, не перешкоджаючи при цьому ввезенню сировини, напівфабрикатів та комплектуючих. При цьому для захисту вітчизняних товаровиробників готової продукції і стимулювання ввезення сировини і напівфабрикатів використовується деталізована диференціація ставок мита залежно

¹² Дьяченко О. В. Економічна природа митного тарифу та його функції / О. В. Зубко О. В. Дьяченко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2014. – Вип. 1(1). – С. 177.

від товарних груп і конкретних виробів з врахуванням потреби в імпорті, рівні національних і світових цін, яка дає змогу застосовувати принцип тарифної ескалації – підвищення рівня митного оподаткування товарів у міру зростання ступеня їх обробки продукції¹³. Чим вищий відсотковий ріст ставки мита по мірі просування товару від сировини до готової продукції, тим вищий ступінь захисту виробників готової продукції від зовнішньої конкуренції, тобто ступінь ескалації залежить від рівня ефективності переробки сировини.

Принцип ескалації – це принцип побудови митного тарифу, що базується на понятті порівняльної конкурентоспроможності сировинних і готових виробів¹⁴. При прийнятті економічного рішення виникає ситуація, коли ввезення сировини і, наприклад, замовлення на виробництво всередині країни є істотно вигіднішими, ніж ввезення оброблених або готових виробів. Виходячи з цього принципу, рівень тарифного захисту ринку можна підвищити не тільки збільшуючи ставку мита на товари, але й знижуючи їх на сировину і напівфабрикати, що використовуються у виробництві відповідного товару, тобто збільшуючи різницю між ставками.

Використання принципу ескалації в міжнародній торгівлі між розвиненими країнами, країнами, що розвиваються та найменш розвиненими країнами дозволяє закріплювати сировинну орієнтацію країн, що розвиваються, і найменш розвинених країн і стримувати їх розвиток, сприяючи зберіганню лідерства

На сучасному етапі науково і економічно обґрунтовані ставки ввізного мита повинні сприяти підсиленню конкурентних позицій держави на міжнародному ринку та визначатися не доходами держави, а рівнем доданої вартості в конкретній галузі економіки, що захищається, тобто встановлення мита повинно сприяти перерозподілу доданої вартості від іноземних товаровиробників до національних, що можливо лише при розвитку вітчизняного виробництва, реалізації принципу тарифної ескалації та заохоченню імпорту високотехнологічного обладнання.

Реалізація захисної функції мита заснована на перерозподілі доданої вартості від іноземних товаровиробників на користь національних. Таким чином, загальний рівень тарифного захисту в галузі визначається додатково забезпечуваною величиною доданої вартості.

¹³ Гребельник О. П. Митна справа: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. П. Гребельник. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – С. 138.

¹⁴ Дьяченко О. В. Зубко О. В. Економічна природа митного тарифу та його функції / О. В. Зубко О. В. Дьяченко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2014. – Вип. 1(1). – С. 180

Однак будучи частиною ціни товару мито не повинно перевищувати певної допустимої межі. Вилучення через податки великих сум новоствореної вартості може сповільнити або повністю припинити процес розширеного відтворення, що штовхає підприємства до незаконної діяльності¹⁵.

Ввізне мито відображає той додатковий дохід, який повинен був би отримати імпортер іноземного товару, придбаного на світовому ринку за нижчою ціною, ніж та, за якою аналогічний товар може бути реалізований вітчизняним виробником. Джерелом цього доходу є частина новоствореної вартості, призначена для задоволення потреб у відповідному товарі. Якщо ж товар призначений для задоволення цієї потреби, зроблений вітчизняним виробником, то здійснюється обмін новоствореною вартістю різних вітчизняних виробників. У разі задоволення такої потреби за рахунок імпортного товару новостворена вартість призначена для задоволення цієї потреби, розподіляється на користь імпортера (у якого вона вилучається повністю або частково на користь держави через митні платежі). Таким чином, держава акумулює в себе частину новоствореної вартості, яка утворилася внаслідок того, що потреба була задоволена дешевшим іноземним товаром, а частина виробничих ресурсів на задоволення цієї потреби вивільнилася. Державі вигідно раціонально використовувати цю економію, тобто спрямовувати її на прискорення соціально-економічного розвитку країни. Оскільки в процесі імпортозаміщення було вивільнено частину трудових і матеріальних ресурсів, ця частина має ефективно вкладена у виробництво інших, більш доцільних для виробництва всередині країни товарів. Це багато в чому залежить від кваліфікації вивільненої праці та матеріально-речового складу вивільнених ресурсів. Якщо ж ці ресурси вивільнені з найбільш ефективних сфер, наприклад таких, де застосовуються високі технології, то, природно, не можуть бути спрямовані в ще більш ефективні сфери, а будуть трансформуватись в менш ефективні або вилучатися з суспільного виробництва. Таке державне господарювання не може сприяти соціально-економічному розвитку країни¹⁶.

¹⁵ Борисенко О. П. Особливості застосування митно-тарифних інструментів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності / О. П. Борисенко // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2011. – № 4(11). – С. 44.

¹⁶ Борисенко О. П. Особливості застосування митно-тарифних інструментів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності / О. П. Борисенко // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2011. – № 4(11). – С. 45–46.

Крім того, ввізне мито повинне вирішувати завдання захисту від несприятливого впливу іноземної конкуренції та одночасно забезпечувати позитивний вплив іноземної конкуренції щодо стимулювання підвищення якості товарів національних товаровиробників, зниження рівня витрат в галузях, використання прогресивних технологій і сучасних матеріалів.

2.2. Визначення номінального та фактичного (ефективного) рівня митно-тарифного захисту національних виробників

Як інструмент захисту національної економіки ввізне мито використовується багатьма країнами світу.

Як зазначалося вище, що із зростанням рівня ставки імпортного мита підвищується захист національних виробників внаслідок цінового ефекту на один і той самий товар вітчизняного та іноземного виробництва. Тому при аналізі наслідків від застосування ввізного мита необхідно з'ясувати, який рівень захисту воно забезпечує. Однак рівень митно-тарифного захисту готового виробу залежить не тільки від ставки мита самого готового виробу, але й від ставок мита на ті складові і матеріали, які імпортуються для виготовлення даного виробу. Тому розрізняють номінальну та фактичну (ефективну) ставки мита.

Загалом величина ставки мита – це кількісний показник, однак він не дає можливості повною мірою відстежити ефективність використання митного тарифу як інструменту державного регулювання економічної ситуації у сфері міжнародних економічних відносин. Так, якщо взяти номінальну ставку імпортного мита в розмірі 8%, то важко сказати, який функціональний ефект досягається при використанні даного виду митного тарифу, – протекціоністський, фіскальний чи регулятивний¹⁷.

Загалом, введення імпортного мита державою приносить додатковий вигравш виробникам продукції, яка конкурує з імпортом, і, отже, захищає їх інтереси. Однак для того, щоб об'єктивно оцінити рівень цього захисту, необхідно враховувати, що різні виробництва можуть бути технологічно взаємопов'язані, тобто захищаючи митом одну галузь, держава одночасно захищає і пов'язані з нею галузі виробництва (наприклад ті, що використовують її продукцію як сировину, напівфабрикат для

¹⁷ Гребельник О. П. Митна справа: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. П. Гребельник. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – С. 131.

подальшої обробки тощо). Тому фактичний рівень митно-тарифного захисту, якою користується та чи інша галузь, може суттєво відрізнятись від того номінального, яким оподатковується конкуруючий імпорт

Номінальні митні ставки – це ті, що вказуються в митному тарифі. Вони дають тільки загальне уявлення про рівень митного оподаткування країни. Реальні ставки свідчать про реальний рівень мита на кінцеві товари і розраховуються з урахуванням усіх факторів, які впливають на процес формування митного тарифу, – співвідношення між цінами на внутрішньому та зовнішньому ринках, темпи зростання інфляції, погіршення чи покращання платіжного балансу, рівень митного оподаткування імпортованих комплектуючих та ін.¹⁸

Відповідно до рішень СОТ рівень митного оподаткування продукції, наприклад, промислового виробництва у розвинутих країнах світу повинен становити близько 4%. Водночас зниження середнього рівня митних ставок не дає повного уявлення про рівень реального протекціоністського захисту внутрішніх ринків розвинутих країн.

По-перше, скорочення середнього рівня митних ставок може відбутись за рахунок ставок, що вже втратили своє торговельно-політичне чи економічне значення, незважаючи на те що ставки на «чутливі» товари залишаються високими.

По-друге, в умовах зближення рівнів продуктивності праці, витрат виробництва, внутрішніх і зовнішньоторговельних цін розвинутих країн навіть порівняно невисокі ставки митного тарифу можуть забезпечувати захист внутрішнього ринку.

По-третє, за невисокої номінальної ставки мита можна забезпечувати значний рівень протекціоністського захисту внутрішнього ринку за умови диференціації ставок мита на готову продукцію і сировину та напівфабрикати, які використовуються при її виробництві. Чим більшою буде різниця між цими ставками, тим вищим буде ефективний рівень тарифного захисту.

Фактичний рівень захисного мита імпортованих товарів розраховується, виходячи з розміру мита, яке застосовується стосовно імпорту комплектуючих. Розмір мита визначається як величина, на яку збільшується в результаті функціонування всієї тарифної системи створена в даній галузі додана вартість одиниці товару.

Фактичний рівень захисту для галузі визначається як¹⁹:

¹⁸ Гребельник О. П. Митна справа: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. П. Гребельник. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – С. 131.

¹⁹ Гребельник О. П. Митна справа: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. П. Гребельник. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – С. 216.

$$\frac{V_T - V_w}{V_w}$$

де V_w – додана вартість у галузі за умов вільної торгівлі;
 V_T – додана вартість після застосування митного тарифу.

Реальний рівень захисту національної галузі, що конкурує з імпортом при використанні митного тарифу, розраховується за формулою:

$$\frac{V_T - V_w}{V_w} = t_A + P_C \left(\frac{t_A - t_C}{P_A - P_C} \right),$$

де P_A – світова ціна на товар;
 P_C – світова ціна на комплектуючі;
 t_A – ставка адвалерного мита на товар;
 t_C – ставка адвалерного мита на комплектуючі

Фактична (ефективна) ставка мита є показником реального рівня захисту, що надається вітчизняним виробникам, які конкурують з імпортними товарами. Вона визначає загальне збільшення внутрішньої виробничої діяльності (додана вартість) завдяки існуючій тарифній структурі порівняно із ситуацією вільної торгівлі. Ефективна ставка визначає, наскільки дорожчим може бути внутрішнє виробництво порівняно із закордонним виробництвом, залишаючись при цьому конкурентоспроможним на ринку.

Розрахунок фактичної (ефективної) ставки мита як фактичного рівня митного захисту T_e здійснюється за формулою²⁰:

$$T_e = \frac{T_n - A \cdot T_{im}}{1 - A}, \quad (2.1)$$

де T_n – номінальна ставка мита на імпорт кінцевого продукту;
 T_{im} – номінальна ставка мита на імпортовані компоненти;
 A – частка вартості імпортних компонентів у вартості кінцевого продукту.

²⁰ Гребельник О. П. Митна справа: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. П. Гребельник. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – С. 218.

Відповідно, для розрахунку допустимої частки імпортованих компонентів у виробі при певних зовнішніх умовах (рівнях ставок мита) використовується формула:

$$A = \frac{T_n - T_e}{T_{im} - T_e} \quad (2.2)$$

З формули (1) випливають такі висновки²¹:

– Якщо при виробництві кінцевої продукції не використовувались імпортовані компоненти ($A = 0$), то фактичний рівень захисного тарифу дорівнює номінальному ($T_e = T_n$).

– Якщо ставка імпортованого мита на кінцеву продукцію і на імпортовані компоненти однакова ($T_n = T_{im}$), то фактичний рівень захисного тарифу знову ж таки дорівнює номінальному $T_e = T_n$.

– Якщо ставка імпортованого мита на кінцеву продукцію більша за ставку імпортованого мита на імпортовані компоненти ($T_n > T_{im}$), то ставка фактичного рівня захисного тарифу більша від номінальної $T_e > T_n$, і навпаки.

– Ставка фактичного рівня захисного тарифу (T_e) зростає в міру збільшення частки імпортованих компонентів кінцевої продукції (збільшення коефіцієнта A).

– Ставка фактичного рівня митного тарифу T_e знижується в міру зростання тарифу на імпортовані компоненти (T_{im}), і навпаки.

– У випадку, якщо ставка мита на імпортовані компоненти значно перевищує ставку на кінцеву продукцію, номінальна ставка імпортованого мита може бути як додатною, так і від'ємною.

Розрахунок фактичного рівня митного тарифу необхідно здійснювати не тільки при митному регулюванні зовнішньоекономічної діяльності, а й при виробленні ефективної торговельної політики. Так, у разі захисту вітчизняних виробників національної продукції ставка імпортованого мита на готові вироби має значно перевищувати ставку мита при імпорті напівфабрикатів. Якщо ж необхідно захистити сектори економіки, що виробляють проміжну продукцію, і при цьому стимулювати конкуренцію в секторах, які виробляють готову продукцію, то встановлюється високе імпортоване мито на напівфабрикати, внаслідок чого номінальна ставка тарифу на

²¹ Гребельник О. П. Митна справа: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. П. Гребельник. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – С. 218.

готову продукцію буде мати більш низький, а інколи й негативний рівень діючого тарифного захисту.

Розрахунок фактичного рівня митно-тарифного захисту дозволяє побачити, кого саме захищає митний тариф і, отже, дозволяє приймати правильні рішення в галузі зовнішньоторговельної політики, роблячи її більш селективною, що захищає одні галузі і стимулює конкуренцію в інших.

Саме фактичний, а не номінальний рівень митного тарифу є предметом переговорів при укладанні угод чи виникненні торговельних конфліктів між країнами. Загалом номінальна ставка мита важлива для споживачів, оскільки відображає зростання ціни товару з врахуванням ставки мита), а фактична ставка важлива для виробників, оскільки характеризує рівень захисту товару вітчизняного виробника, що конкурує з імпортом продукції.

Найпоширенішим способом співставлення і порівняння митних тарифів різних країн є розрахунок середньоарифметичної та середньозваженої ставки мита. Для розрахунку цієї середньої ставки крім митного тарифу необхідні дані митної статистики країни щодо імпорту, побудовані за тією ж номенклатурою та системою, що і митний тариф.

Середньозважена ставка ввізного мита – це відношення ставки на певний вид товару, помноженої на обсяг його імпорту, до загального обсягу імпорту всіх товарів²².

Показники середньоарифметичної та середньозваженої ставки є взаємодоповнюючими і разом дають ширше уявлення про характер митної політики. Тому, при проведенні оцінки тарифного режиму країни доцільно розраховувати обидва показники. Їх порівняння може бути корисним при визначенні загальних характеристик обкладання ввізним митом у країні, зокрема це може бути зроблено на основі наступного алгоритму²³.

1. У випадку, коли показник середньоарифметичної ставки значно перевищує показник середньозваженої ставки, можна зробити висновок, що по певних товарних

²² Указ Президента України «Про Концепцію трансформації митного тарифу України на 1996-2005 роки відповідно до системи ГАТТ/СОТ» від 06.04.1996 № 255/96 [Електронний ресурс] //Режим доступу з <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/255/96>.

²³ Мартинюк, В. П. Митна система України та її фіскально-регулюючий потенціал / В. П. Мартинюк // Механізм регулювання економіки. – 2010. – № 3 (т. 2). – С. 87–88.

позиціях, ввезення яких з-за кордону регулюється за допомогою мита, обсяги імпорту значно скоротилися, що в свою чергу дозволяє робити такі припущення:

- ставки мита по товарних позиціях, частка у загальному внутрішньому споживанні яких і у кількісному, і у вартісному вимірі є значною, мали заборонний характер, що призвело до значного скорочення імпорту завдяки перерозподілу ресурсів у бік галузей, що виробляють імпортозамінники, або було викликано переходом легального імпорту «в тінь», тобто через здійснення контрабандного ввезення, яке не відбивається в офіційній статистиці;

- товарні позиції, ввезення яких з-за кордону регулюється за допомогою мита, мають достатньо високий коефіцієнт еластичності заміщення, таким чином реакція попиту на збільшення цін на імпорту продукцію спричинила переключення на споживання товарів, вироблених на внутрішньому ринку;

- основні потоки товарного імпорту країни здійснюються в рамках преференційних торговельних угод.

2. У випадку, коли показник середньозваженої ставки навпаки перевищує показник середньоарифметичної ставки, можна припускати таке:

- по товарних позиціях, частка яких у загальному внутрішньому споживанні і у кількісному, і у вартісному вимірі значні, ставки мита є досить високими, але при цьому чинники внутрішнього економічного розвитку не дозволяють розвиватися імпортозамінюючому виробництву. Наприклад, в Україні відповідно до тверджень теореми Самуельсона-Джонса, яка пояснює розподіл доходів у результаті торгівлі, шляхом збільшення доходів власників чинника, специфічного для галузей, що конкурують з імпортом, відбулася концентрація ресурсів у кількох експортоорієнтованих галузях, і навпаки, їх відтягнення від галузей, що виробляють імпортозамінники. У результаті цього, задоволення внутрішнього споживчого попиту на товари довготривалого користування, не могло відбутися за рахунок національного імпортозамінюючого виробництва через відсутність відповідної виробничої бази разом зі слабкою інвестиційною активністю в даному напрямку;

- товарні позиції, ввезення яких з-за кордону регулюється за допомогою мита, мають коефіцієнт еластичності заміщення в інтервалі $(0, 1)$, зокрема критичний імпорт. Таким чином, незважаючи на збільшення цін на імпорту продукцію, попит на неї не скорочується, або скорочується не пропорційно.

Різниця між середньоарифметичним та середньозваженим рівнями свідчить про ступінь диференціації ставок митного тарифу. Чим більший розрив, тим більше високих ставок встановлено за окремими тарифними позиціями і тим вище захисна функція тарифу.

Вплив митного тарифу на розвиток зовнішньоторговельних відносин та економіки країни у цілому вимагає виваженого підходу до встановлення рівнів ставок ввізного мита і врахування при цьому всіх можливих економічних, політичних та соціальних наслідків, а тому при розробці змін до митного тарифу доцільно детально аналізувати кон'юнктуру товарного ринку різних галузей економіки держави та відповідно до цього будувати систему методів захисту національного виробника.

2.3. Загальна характеристика економічних ефектів в процесі використання митно-тарифних інструментів

Для кращого розуміння сутності процесу адміністрування митних платежів необхідно розібратися в змінах, які виникають в економіці держави після збільшення (зменшення) ставок мита. Зміни в національній економіці викликані різними чинниками прийнято називати економічними ефектами. Після зміни форм і процедур митного адміністрування виникають ціновий, фіскальний, захисний, споживацький, торговельний ефекти, та перерозподілу доходу.

Економічні наслідки запровадження державою ввізного мита розглянемо на прикладі економіки малої країни, оскільки більшість країн світу є саме такими відносно світового ринку.

На рис. 2.1 лінія А позначає пропозицію деякого товару, лінія D – внутрішній попит, точка T – ціна внутрішнього ринку (ціна рівноваги). При цій ціні вироблена і спожита кількість товару буде рівною. Ця ситуація може виникнути в автаркичній економіці.

За умов вільної конкуренції вітчизняної і імпортової продукції внутрішня ціна на товар встановлюється на рівні світової – це ціна в точці В. Світовою ця ціна є тому, що продавати товар нижче за світову ціну недоцільно, адже за цей товар на ринках можна отримати вищу, тобто світову ціну, а ціну, що перевищує світову, довго тримати не вдасться, оскільки конкуренти довідавшись, що в Україні товар продають дорожче, ніж в інших країнах, завезуть в Україну ці самі товари, але вже за світовою ціною.

За умов реалізації вітчизняного та аналогічного імпортного продукту (того ж сорту, з тими ж якісними характеристиками) за однією, світовою ціною, вітчизняне виробництво спроможне за такою ціною виготовляти тільки кількість, що пропорційна відрізку BE , як диктує крива пропозиції вітчизняного товару. Але при цій ціні загальний попит на цукор в суспільстві визначається кривою попиту, який пропорційний відрізку BM . Таким чином, відрізок EM відображає кількість цукру закордонного виробництва, що імпортовані для повного задоволення попиту населення на даний вид продукції. Якби держава не здійснювала зовнішньоекономічну діяльність, а власна промисловість не спроможна виробити товару більше, ніж відображено на рис. 2.1 відрізком BE , то величина EM свідчила про розмір дефіциту в країні.

Відкрита ринкова економіка сприяє конкуренції виробників, веде до зниження цін на вітчизняні товари в умовах зростаючої конкуренції вітчизняного та закордонного виробництва.

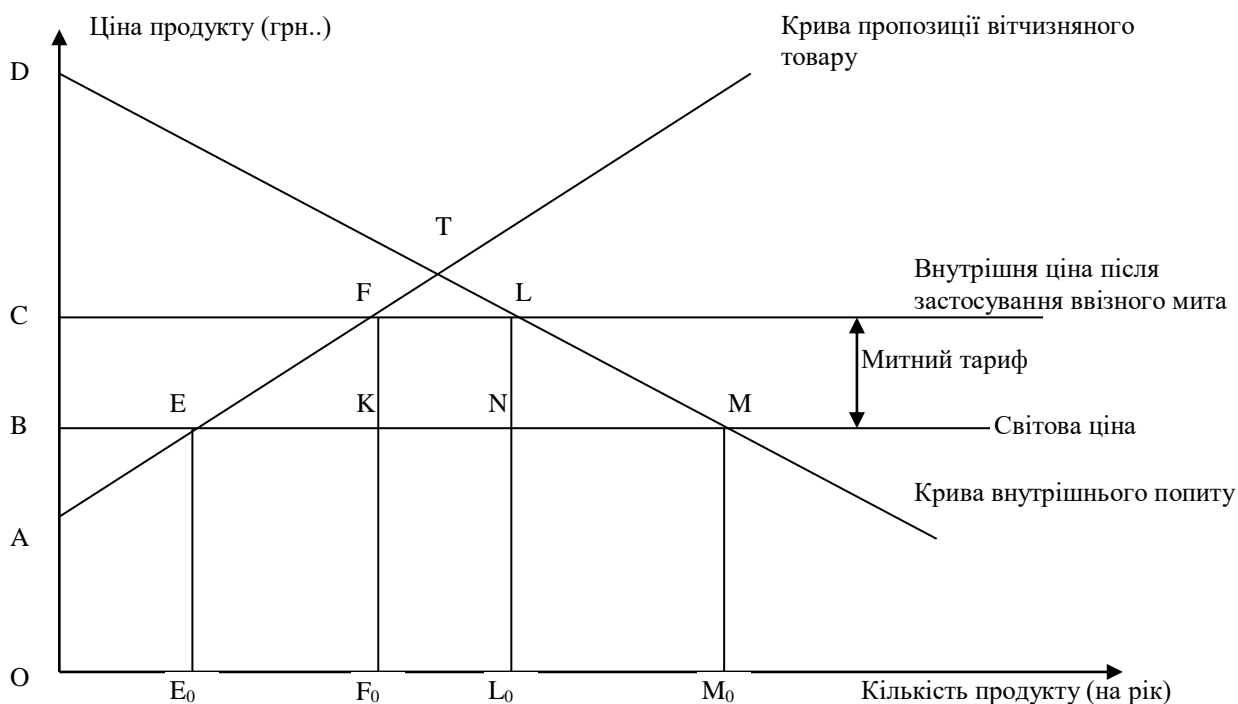

Рис. 2.1. Економічні ефекти від запровадження державою ввізного мита

Розглянемо цю ж ситуацію, але в умовах, коли держава вирішила застосувати ввізне мито на товар. Якщо ціна імпортованого товару до застосування мита дорівнювала B , за такою ж ціною змушені були реалізовувати аналогічну продукцію

вітчизняні виробники. Тепер ціна імпортованого продукту підвищиться до C . Це пов'язано з тим, що імпортер цукру закордонному виробнику платить ту саму ціну, що платив раніше, але тепер він ще повинен сплачувати державі суму ввізного миту (ОС-ОВ). На вітчизняну продукцію ціна залишається попередньою. Але в нових умовах, коли на аналогічні за функціями та якостями імпортні товари ціна збільшується, а на вітчизняні залишається незмінною, відбувається зміна співвідношення попиту і пропозиції. Попит на дешевший вітчизняний товар значно збільшується, а на імпортні зменшується. Імпорт починає скорочуватися. Це призводить до загального скорочення попиту на ринку відповідно до кривої попиту. За таких умов підвищуються ціни на вітчизняні товари і вітчизняний виробник одержує можливість збільшити виробництво своєї продукції. Національне виробництво зростає, а його продукція реалізується за підвищеними цінами. Але поки ціна на вітчизняну продукцію залишається нижчою, ніж на аналогічну імпортну, попит на вітчизняний продукт буде більшим, ніж на імпортний і його ввезення далі скорочуватиметься. При цьому ціна на вітчизняні продукти зростатиме до рівня ціни на імпортні в умовах дії ввізного мита. Далі підвищувати ціну на свою продукцію вітчизняний виробник не зможе, бо споживачі купуватимуть імпортний продукт, який виявиться дешевшим.

Таким чином, в умовах дії ввізного мита на товар його нова ціна встановлюється на рівні CFL як для вітчизняного так і закордонного виробника. За новою ціною імпортний продукт готові купити споживачі в кількості пропорційній відрізку FL , а вітчизняний – CF . В результаті введення імпортного мита загальна кількість споживачів у державі скоротилася з величини, що дорівнює відрізку OM_0 (BM) до величини OL_0 (CL), тобто споживачів товару в Україні стало менше на величину $OM_0 - OL_0 = L_0M_0$ (NM).

На даному графіка можна спостерігати ряд економічних ефектів, які спричинило введення країною імпортного мита:

Ціновий ефект – це збільшення ціни для внутрішніх споживачів внаслідок запровадження мита. В даному випадку споживачі країни виносять на собі весь тягар мита, оскільки зарубіжна ціна постачання залишається незмінною (зовнішня пропозиція є ідеально еластичною).

Фіскальний ефект – проявляється у збільшенні доходів бюджету в результаті оподаткування імпорту митом. Він обчислюється як обсяг імпорту країни після введення мита, помножений на розмір мита.

Змінюючи ставку ввізного мита, держава регулює кількісні показники імпорту, а одночасно і величину надходжень до бюджету. Адже, коли ввізне мито буде занадто високим і ціна імпорту досягне точки рівноваги попиту і пропозиції, тоді імпорт припиниться і оподатковувати митом буде нічого, а отже, бюджет нічого не отримає. Таке мито називають заборонним, тому що воно фактично забороняє мито. Якщо держава не ставить за мету заборонити імпорт, вона повинна встановити не заборонну, а регулюючу величину ставки мита, яка підвищить ціну імпортного товару в межах між ціною до застосування ввізного мита і точкою рівноваги. З рис. 2.1 видно, що збільшення рівня ставки мита KF призводить до зменшення імпортних надходжень (зменшується FL). Якщо держава має на меті отримати максимальні надходження від застосування ввізного мита, вона повинна ретельно прорахувати розмір ставки ввізного мита KF, таким чином, щоб площа фігури FKNL була максимальною. З рис. 2.1 видно також, що частина загальних витрат споживачів величиною площі фігури FKNL надходить до бюджету держави. Фіскальний ефект не є втратою для економіки країни, але є втратою для споживачів, оскільки їх доходи вилучаються державою до бюджету. Відбувається переміщення доходів з приватного в державний сектор це надходження від мита до бюджету держави.

Захисний ефект – це зростання внутрішнього виробництва, що спричиняється введенням імпортного мита як елементом захисту національного товаровиробника, однак такий захист – це економічні втрати країни внаслідок необхідності внутрішнього виробництва додаткової кількості товару при більших витратах під захистом мита

З рис. 2.1 видно, що до застосування ввізного мита, коли ціна на продукт в державі була рівнозначною світовій (B), в Україні виготовлялося та реалізовувалося OE_0 або (BE) продукту. Із введенням імпортного мита вітчизняні виробники збільшили виготовлення продукту на EK – до величини пропорційній відрізьку BK.

Однак для збільшення виробництва продукції вітчизняним виробникам доводиться витратити більше ресурсів, ніж їх закордонним партнерам. Тому частина витрат споживачів величиною в область KFE була втрачена суспільством і споживачами внаслідок переходу на споживання частиною покупців менш ефективною (більш

затратної) вітчизняної продукції замість більш ефективної імпоротної, тому іноді область KFE у науковій літературі ще називають виробничим ефектом. Тобто, коли зростання виробництва забезпечується вітчизняним виробником, який не має порівняльної переваги, отже, ресурси переміщуються від галузей з порівняльною перевагою у галузь без неї. Неefективність розподілу ресурсів внаслідок введення мита виникає і в межах світової економіки, оскільки більш ефективні іноземні виробники будуть змушені скорочувати виробництво, а їхні товари заміщуються товарами менш ефективного вітчизняного виробництва. Тому ефект захисту представляє величину чистих суспільних втрат, що виникають внаслідок зростання внутрішнього виробництва з вищими, ніж в іноземного виробника, витратами.

Ефект споживання – це зменшення споживання як результат введення імпортного мита, що також як і захисний ефект представляє величину чистих суспільних втрат, але вже внаслідок скорочення споживання після введення імпортного мита і підвищення ціни товару.

З рис. 2.1 видно, що загальне скорочення кількості споживачів відбулося виключно за рахунок зменшення кількості споживачів імпортних товарів NM, причому частина цих споживачів почала споживати вітчизняну продукцію (величина EK).

Площу трикутника NLM називають ефектом споживачів або споживацьким ефектом, що відображає переваги від міжнародної торгівлі і спеціалізації, що втрачені внаслідок застосування ввізного мита. Ці втрачені вигоди споживачів існували, коли частина споживачів у кількості NM могла купити продукцію і мати на цьому економію витрат величиною трикутника NLM. Після застосування ввізного мита ці колишні споживачі взагалі відмовилися від придбання продукту за вищою ціною. І втрати споживачів, що виникла в результаті загального скорочення споживання не стали ні чиїм виграшем, а перетворилися на абсолютні збитки, стали втратами всієї світової економіки, а не тільки України.

Торговельний ефект – це зменшення імпорту як результат введення мита, оскільки відбувається зростання його ціни на внутрішньому ринку. Оскільки в результаті запровадження імпортного мита скорочується імпорт, то це означає, що на певну величину скорочується обсяг міжнародної торгівлі. Але якщо торгівля скорочується, то зникає і економічний виграш від існування торгівлі, яка і є джерелом існування економічного виграшу споживачів.

Слід відзначити, що торговельний ефект є сумою захисного ефекту та ефекту споживання.

Частина витрат споживачів, що дорівнює площам трикутників NLM (ефект споживання) і KFE (захисний ефект) не пішла нікому на користь і виявилася абсолютними втратами держави і для всієї світової економіки.

Ефект перерозподілу доходу – це зміщення доходу від внутрішніх споживачів до внутрішніх виробників. Обчислюється як різниця між додатковим прибутком, що одержується виробниками в результаті введення імпортного мита, і його додатковими витратами на виробництво додаткової кількості товару.

Як відомо дохід виробника дорівнює ціні товару, помноженій на кількість проданої продукції ($OB \times OE_0$) (рис. 2.1) – це площа прямокутника $OBEE_0$. Також відомо, що дохід (виручка від реалізації товару, $OBEE_0$) складається з двох частин: витрати на виробництво (лежать нижче кривої граничних витрат, площа чотирикутника OAE_0E_0) і прибутку (вище цієї кривої, площа трикутника ABE).

Після застосування ввізного мита загальний дохід вітчизняних виробників досяг величини ($OC \times CF$). У той же час загальний прибуток зріс до площі трикутника ACF , яка складається з величини прибутку виробника до застосування ввізного мита (площа трикутника ABE і площі фігури $BCFE = a$). Тобто прибуток вітчизняних виробників збільшився на величину a , а це є частиною загальних економічних втрат споживачів. Значить частина загальних економічних втрат споживачів, що дорівнює площі a повністю перейшла в прибуток вітчизняних виробників товару. Відбувся перерозподіл фінансових ресурсів за рахунок споживачів на користь виробників.

Варто зазначити, що застосування ввізного мита призвело до значного збільшення доходу (виручки) вітчизняних виробників продукту, але не весь цей приріст виявився прибутком виробників. Частина додаткового доходу величиною площі фігури E_0EFF_0 витрачається на приріст виробництва продукції і входить до складу собівартості продукції.

При прийнятті рішення про запровадження нових чи зміну існуючих ставок ввізного мита необхідно з боку держави проводити макроекономічний аналіз позитивних і негативних ефектів, які виникнуть внаслідок реалізації такого рішення. Запровадження чи зміна державою імпортного мита повинно сприяти отриманню національними виробниками конкурентних переваг на світовому ринку, максимізації

національної вигоди від зовнішньоекономічної діяльності і збільшенню розмірів національного доходу.

2.4. Обґрунтування оптимального розміру мита

У сучасній економічній науці для встановлення величини оптимальної ставки імпортного мита використовують багато методичних підходів, в основі яких лежить співставлення рівнів вітчизняної і світової ціни на товар. Досить часто практикують розрахунок оптимального мита на кінцевий імпортний товар. Логіка використання такого підходу є чіткою, оскільки в умовах жорсткої міжнародної конкуренції захисту від більш дешевого і якісного імпорту також потребує і кінцева продукція, яка володіє більшою величиною доданої вартості. Внутрішнє виробництво кінцевого товару дозволяє отримати національним виробникам вищі прибутки, забезпечує інноваційний розвиток виробництва, розширює сегмент робочих місць, сприяє зростанню заробітної тощо.

Під оптимальним митом слід розуміти певну величину ставки мита, за допомогою якої максимізується нетто-виграш конкретної країни внаслідок переважання позитивних змін у зовнішній торгівлі над скороченням її обсягів (негативні зміни)²⁴.

Тільки велика країна введенням імпортного мита може вплинути на рівень світових цін і забезпечити собі позитивний економічний ефект за рахунок покращення своїх умов торгівлі. Але такий позитивний економічний ефект виникає лише в тому випадку, коли прибуток від отриманого фіскального та захисного ефекту більші від ефекту зменшення споживання та торговельного ефекту. Ставка ввізного мита може виявитися зависокою, що призупинить імпорт взагалі. Тому виникає необхідність знаходження оптимального рівня митного навантаження.

На сьогоднішній день одним із головних наукових інструментів щодо роз'яснення наслідків впливу імпортного мита на доходи держави та економіку країни виступає відома концепція аналізу рівня добробуту суспільства. Деякі економісти стверджують, що оптимальна ставка імпортного тарифу досягається тоді, коли економічний вигаш для країни максимізується.

²⁴ Левченко Н. М. Оптимізація ввізного мита – запорука ефективного державного регулювання імпорту м'яса / Н. М. Левченко // Теорія та практика державного управління: зб. наук. праць. – Х.: ХарПІ НАДУ «Магістр», 2010. – Вип. 4 (31). – С. 134–139.

При відсутності мита ($T=0$) економічний добробут країни знаходиться на рівні E_1 .

Максимальний позитивний вплив мита на добробут країни досягається при розмірі ставки мита, що знаходиться в межах $0-T_0$. При ньому вигреш від покращення умов торгівлі більший від втрат внаслідок введення імпортного мита. Тому добробут країни зростає до рівня E_2 . (рис. 2.2).

По мірі збільшення ставки мита, економічні втрати починають все більше перебивати отримані вигреші до тих пір, поки ставка мита не перетвориться із обмежувальної в заборонну (T_p). В такому випадку імпорт товару в країну не має змісту. Із-за відсутності більш дешевого імпорту економічний добробут країни падає до рівня E_3 . Подальше збільшення ставки мита ніяк не буде відображатися на економічному добробуті країни, оскільки імпорт буде просто відсутній.

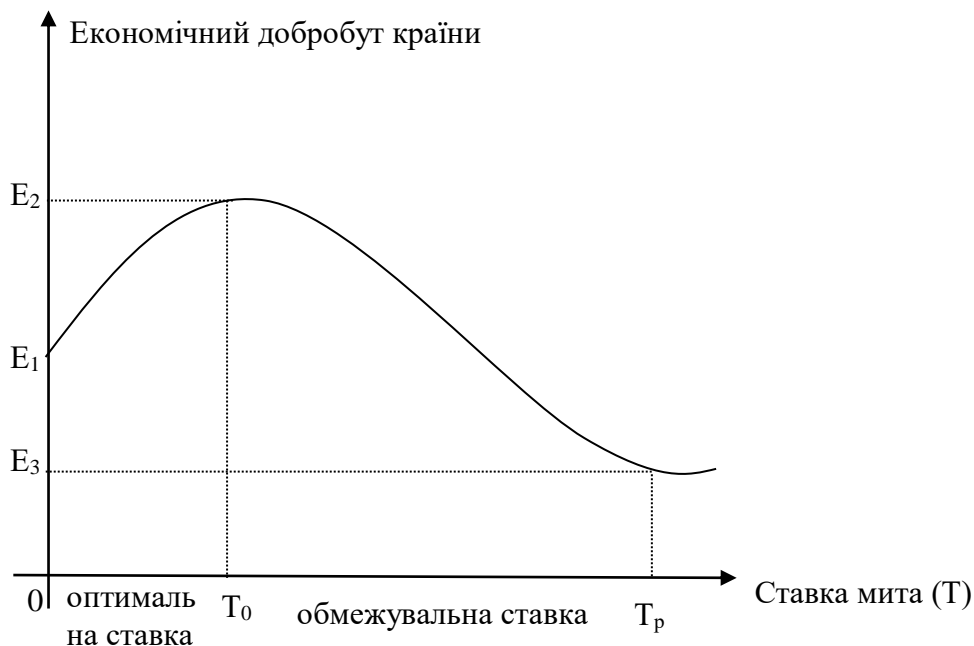

Рис. 2.2. Оцінка оптимальної ставки мита

Оптимальна ставка мита як складова частина ціни, що сплачується іноземними постачальниками, дорівнює величині, зворотній еластичності імпорту. Тобто чим нижче еластичність імпорту за ціною (обсяги імпорту змінюються несуттєво за коливання цін), тим вища ставка оптимального тарифу. І навпаки, чим вища еластичність імпорту за ціною (при зростанні цін обсяги скорочуються пропорційно),

тим нижча ставка оптимального тарифу²⁵. Дана залежність трактується так: чим менш гнучка політика іноземних постачальників, які підтримують приблизно однаковий рівень імпорту, тим більша ймовірність отримання країною додаткових коштів за їхній рахунок, і навпаки, якщо еластичність їхніх поставок велика, а ціна світового ринку залишається незмінною, тим менше шансів у країни заробити додаткові кошти, оскільки вона не може вплинути на іноземних виробників і змусити їх продавати товари за нижчими цінами. У такій ситуації введення мита буде збитковим. Оптимальна ставка мита у даній ситуації дорівнюватиме нулю, тобто взагалі немає ніякого сенсу його вводити.

Оптимальна ставка мита має наступні ознаки, які необхідно враховувати при здійсненні державної зовнішньоекономічної політики²⁶:

– оптимальна ставка мита завжди позитивна і знаходиться в межах між 0 та ставкою обмежувального мита.

– оптимальна ставка мита завжди відносно невелика. Для великої країни вигаши від покращання умов торгівлі перевищує виникаючі економічні збитки тільки в тому випадку, якщо ставка імпортного мита відносно невелика і якщо якомога більша частина його перекладається на іноземних постачальників за рахунок зниження світових цін на імпортний товар;

– оптимальна ставка мита веде до економічного вигаши однієї країни, але до втрат міжнародної економіки в цілому, оскільки є лише інструментом перерозподілу доходів від однієї країни до іншої.

Питання для самоперевірки

1. Розкрийте значення мита як інструменту захисту національного товаровиробника.

2. Охарактеризуйте принцип тарифної ескалації та його значення для захисту національного товаровиробника.

3. Окресліть різницю між номінальною і фактичною (ефективною) ставкою ввізного мита.

4. Охарактеризуйте особливості визначення фактичного рівня митно-тарифного захисту національного товаровиробника.

²⁵ Гребельник О. П. Митна справа: підр. / О. П. Гребельник. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – С. 223.

²⁶ Гребельник О. П. Митна справа: підр. / О. П. Гребельник. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – С. 224.

5. Обґрунтуйте найбільш поширений спосіб співставлення і порівняння митних тарифів різних країн

6. Розкрийте сутність ефекту перерозподілу доходу внаслідок запровадження ввізного мита державою.

7. Визначте основні переваги, які отримає національний виробник при запровадженні ввізного мита.

8. Охарактеризуйте взаємовідповідність захисного ефекту та ефекту споживання з торговельним?

9. Здійсніть оцінку оптимального митного тарифу на основі концепції аналізу рівня добробуту суспільства.

10. Назвіть основні ознаки оптимальної ставки ввізного мита.

Тестові завдання

1. Підвищення рівня митного оподаткування товарів у міру зростання ступеня їх обробки продукції:

- А) тарифна диференціація;
- Б) тарифна ескалація;
- В) тарифна квота;
- Г) тарифна класифікація.

2. Принцип побудови митного тарифу, що базується на понятті порівняльної конкурентоспроможності сировинних і готових виробів:

- А) диференціації ставок мита;
- Б) тарифної ескалації;
- В) тарифного захисту;
- Г) походження товару.

3. Номінальна ставка мита імпортованих товарів розраховується:

- А) виходячи з розміру мита, яке застосовується стосовно імпорту готових виробів;
- Б) виходячи з розміру мита, яке застосовується стосовно імпорту комплектуючих;
- В) виходячи з розміру мита, що визначається як величина, на яку збільшується в результаті функціонування всієї тарифної системи створена в даній галузі додана вартість одиниці товару;
- Г) всі відповіді правильні

4. Фактичний рівень захисного мита імпортованих товарів розраховується:

- А) виходячи з розміру мита, яке застосовується стосовно імпорту готових виробів;
- Б) виходячи з розміру мита, яке застосовується стосовно імпорту комплектуючих;

В) виходячи з розміру мита, що визначається як величина, на яку збільшується в результаті функціонування всієї тарифної системи створена в даній галузі додана вартість одиниці товару;

Г) правильні відповіді Б) і В).

5. Фактична (ефективна) ставка мита визначає:

А) загальне уявлення про рівень митного оподаткування країни;

Б) загальне збільшення внутрішньої виробничої діяльності (додана вартість) завдяки існуючій тарифній структурі порівняно із ситуацією вільної торгівлі;

В) наскільки дорожчим може бути внутрішнє виробництво порівняно із закордонним виробництвом, залишаючись при цьому конкурентоспроможним на ринку;

Г) правильні відповіді Б) і В).

6. Чому буде дорівнювати фактичний (ефективний) рівень митно-тарифного захисту, якщо ставка мита на кінцеву продукцію збігається зі ставкою на комплектуючі?

А) вартості обробки товару;

Б) номінальній ставці мита;

В) різниці між внутрішньою та світовою ціною на товар;

Г) правильні відповіді А) і В).

7. Чому буде дорівнювати фактичний (ефективний) рівень митно-тарифного захисту, якщо ставка імпортного мита на кінцеву продукцію і на імпортні компоненти однакова?

А) вартості обробки товару;

Б) номінальній ставці мита;

В) різниці між внутрішньою та світовою ціною на товар;

Г) правильні відповіді А) і Б).

8. Відношення ставки на певний вид товару, помножена на обсяг його імпорту, до загального обсягу імпорту всіх товарів – це:

А) номінальна ставка мита;

Б) середньоарифметична ставка мита;

В) середньозважена ставка ввізного мита;

Г) відносна ставка мита.

9. Яким чином впливає введення імпортного мита на економіку країни?

А) підвищується обсяг товарообігу країни;

Б) зростає добробут споживачів країни;

В) знижується добробут споживачів країни;

Г) знижуються прибутки національних виробників.

10. Який з наведених суб'єктів отримає вигоди від введення імпортного мита?

- А) держава;*
- Б) споживачі;*
- В) міжнародна економіка;*
- Г) правильні відповіді Б) і В).*

11. Який з наведених суб'єктів зазнає збитків від введення імпортного мита?

- А) держава;*
- Б) споживачі;*
- В) національний виробник;*
- Г) правильні відповіді Б) і В).*

12. Розмір доходу держави від введення імпортного мита дорівнює:

- А) сумі ставки імпортного мита і ціни товару;*
- Б) різниці між світовими цінами і цінами на внутрішньому ринку на товар;*
- В) добутку ставки імпортного мита на обсяг імпорту, яким він оподатковується;*
- Г) добутку ставки імпортного мита на обсяг товару, що виробляється на національними виробниками.*

13. Обсяги імпортованої продукції при застосуванні ввізного мита:

- А) не змінюється;*
- Б) збільшується;*
- В) скорочується;*
- Г) залишається сталим.*

14. За умов вільної конкуренції на ринку при торгівлі внутрішня ціна на товар встановлюється на рівні:

- А) ціни внутрішнього ринку;*
- Б) ціни в країні-імпортері;*
- В) світової ціни;*
- Г) собівартості товару.*

15. При застосування ввізного мита на товар ціна на нього:

- А) збільшується;*
- Б) зменшується;*
- В) залишається сталою;*
- Г) не змінюється.*

16. Економічний ефект, що проявляється у зменшенні споживання внаслідок введення імпортного мита – це:

- А) ціновий ефект;*
- Б) захисний ефект;*

- В) ефект споживання;*
- Г) фіскальний ефект.*

17. Торговельний ефект від запровадження ввізного мита проявляється у:

- А) зменшенні споживанні;*
- Б) зменшенні імпорту;*
- В) збільшенні ціни товару;*
- Г) зростанні внутрішнього виробництва товару.*

18. Захисний ефект від запровадження ввізного мита проявляється у:

- А) зменшенні споживанні;*
- Б) зменшенні імпорту;*
- В) збільшенні ціни товару;*
- Г) зростанні внутрішнього виробництва товару.*

19. Оптимальна ставка мита має бути:

- А) завжди додатна і невисока;*
- Б) завжди додатна і висока;*
- В) досить висока;*
- Г) додатна і від'ємна.*

20. Визначте правильну закономірність, яка спостерігається при введенні імпортного мита:

- А) попит зменшується, а пропозиція національного виробника збільшується;*
- Б) попит збільшується, а пропозиція національного виробника зменшується;*
- В) попит зменшується, але пропозиція національного виробника залишається незмінною;*
- Г) попит збільшується і пропозиція іноземного товару збільшується.*

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЙНА ТА КОНТРОЛЬНО-ПЕРЕВІРОЧНА РОБОТА МИТНИХ ОРГАНІВ ЩОДО АДМІНІСТРУВАННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

3.1. Загальні засади контрольно-перевірочної роботи митних органів щодо адміністрування митних платежів

Спрощення митних процедур і мінімізації контрольних заходів при переміщенні товарів через митний кордон без зниження їх ефективності є сучасними тенденціями розвитку митної справи. Спрощення митних формальностей на кордоні у ряді випадків приводить до неможливості об'єктивного визначення митної вартості, класифікації, цільового використання товару, що негативно впливає на рівні економічної безпеки національного ринку та на обсязі податкових надходжень до Державного бюджету²⁷. Проте, такі спрощення у митних формальностях, позитивно впливають на імідж країни, зменшують підстави для зловживань й корупційних дій. Тому в багатьох країнах митні органи активізують зусилля щодо перенесення акценту контролю при ввезенні на контроль після випуску товарів у вільний обіг, що зумовлює значущість такого контролю у системі контрольних заходів щодо забезпечення максимально повного і своєчасного надходження доходів до бюджету та є одним з ефективних засобів перевірки сумлінності суб'єкта ЗЕД щодо дотримання вимог законодавства з питань своєчасності, повноти та достовірності сплати і декларування митних платежів.

Сьогодні перед державою гостро стає питання пошуку нових підходів до розробки та реалізації ефективних управлінських рішень з питань організації митного контролю за зовнішньоекономічними операціями. За таких умов зростає роль та значення такої форми митного контролю як документальні перевірки суб'єктів ЗЕД після митного оформлення товарів та транспортних засобів, які на практиці отримали назву «митного аудиту»²⁸.

²⁷ Корот О. В. Сутність та призначення митного контролю після пропуску товарів через митний кордон / О. В. Корот // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2012. – № 12. – С. 132–138.

²⁸ Формування системи митного аудиту в Україні : монографія; за заг. ред. О. М. Вакульчик. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2014. – С. 9.

У наукових публікаціях вітчизняних і зарубіжних авторів та законодавчих актах немає єдиного підходу щодо чіткості у використанні цього терміну. Найбільш уживаним є термін фінансовий контроль на засадах митного поста-аудиту, митний аудит, пост-аудит контроль, пост-митний контроль, пост-митний аудит. Незважаючи на різноманіття визначень, сутність усіх понять зводиться до контролю, що ґрунтується на засадах подальшої перевірки після випуску товарів у вільний обіг на митну територію країни.

Принцип митного контролю на основі методів аудиту передбачений Кіотською Конвенцією про спрощення та гармонізацію митних процедур (Стандартне правило 6. Система митного контролю містить у собі контроль на основі методів аудиту) та є одним з важливих принципів митного контролю.

Поняття «контроль на основі методів аудита» у Кіотській конвенції розглядається як сукупність заходів, за допомогою яких митна адміністрація переконується у правильності заповнення декларацій на товари та достовірності зазначених у них даних, перевіряючи наявні у причетних до декларування осіб відповідні книги обліку рахунків, документи, облікову документацію та комерційну інформацію.

Україна приєдналася до Кіотської конвенції – Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур – у 2006 році. Проте, як стало відомо, з порушенням відповідних процедур вона фактично не отримала статусу договірної сторони Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур. Лише 15 лютого 2011 року Верховна Рада затвердила Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про приєднання України до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур», таким чином усунувши процедурні непорозуміння. Конвенція вважається основою для ефективних і сучасних митних процедур і вступила в силу в Україні 15 вересня 2011 року.

Всесвітня митна організація також вважає, що пост-аудит (перевірка товарів після випуску) є важливою формою сучасного митного контролю та сприяє розвитку торгівлі. З одного боку він дозволяє впоратися зі зростаючим обсягом переміщень товарів, з іншої – створює сприятливі умови для учасників зовнішньої торгівлі.

Пост-митний контроль повинен забезпечувати комплексне управління усім ланцюгом постачань товарів, тому треба, щоб він був єдиним комплексом перевірочних заходів.

Також пост-митний контроль дозволяє спрощувати процедури торгівлі, зберігаючи баланс між такими спрощеннями та ефективним митним контролем.

Інструментом реалізації форми митного контролю на основі пост-аудиту є документальна перевірка.

Пост-митний аудит в Україні реалізується через систему заходів і форм визначених Податковим і Митним кодексами України та представлений у формі документальної перевірки, головною метою якої є виявлення, усунення та попередження можливого порушення законодавства з питань справляння податків і зборів при переміщенні товарів і транспортних засобів через митний кордон. Пріоритетом у реалізації пост-митного аудиту є отримання, обробка та систематизація інформації про діяльність суб'єктів ЗЕД та здійснюваних ними операцій з метою усунення недоліків у плануванні, організації та проведенні митного контролю, що заснований на методах аудиту²⁹.

У Митному кодексі України серед восьми форм здійснення митного контролю законодавець виділяє таку форму митного контролю як «проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів», що надає можливість митним органам здійснювати митний контроль після митного оформлення товарів і транспортних засобів і випуску їх у вільний обіг.

Отже, на сьогодні на рівні Митного кодексу України урегульовані питання, пов'язані з проведенням документальних перевірок митними органами після завершення процедур митного оформлення.

Митним кодексом, який діє з 01.06.2012 року, передбачено проведення виїзних та невиїзних документальних перевірок, а також зустрічних звірок. Статтями 345–355 Митного кодексу України в загальному врегульовано механізм планування та здійснення контрольної-перевірочної роботи митними органами в сфері митної

²⁹ Харкавий М. О. Пріоритети пост-митного аудиту як форми митного контролю / М. О. Харкавий // Інвестиції: практика та досвід – № 19. – 2014. – С. 86.

справи, зокрема через проведення ними виїзних та невиїзних документальних перевірок, а також зустрічних звірок.

3.2. Порядок проведення документальних виїзних перевірок митними органами

За Митним кодексом України документальна перевірка – це сукупність заходів, за допомогою яких митні органи переконуються у правильності заповнення митних декларацій, декларацій митної вартості та в достовірності зазначених у них даних, законності ввезення (пересилання) товарів на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивезення (пересилання) товарів за межі митної території України або за межі території вільної митної зони, а також своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів.

Документальні перевірки дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів, проводяться митними органами з урахуванням строків давності, визначених Податковим кодексом України.

Відповідно до Митного кодексу України за формою організації документальні перевірки можуть бути виїзні і невиїзні, причому виїзні документальні перевірки можуть бути планові і позапланові. При чому під час проведення документальних виїзних перевірок підприємств з метою з'ясування питань перевірки митні органи мають право проводити зустрічні звірки (рис. 3.1).

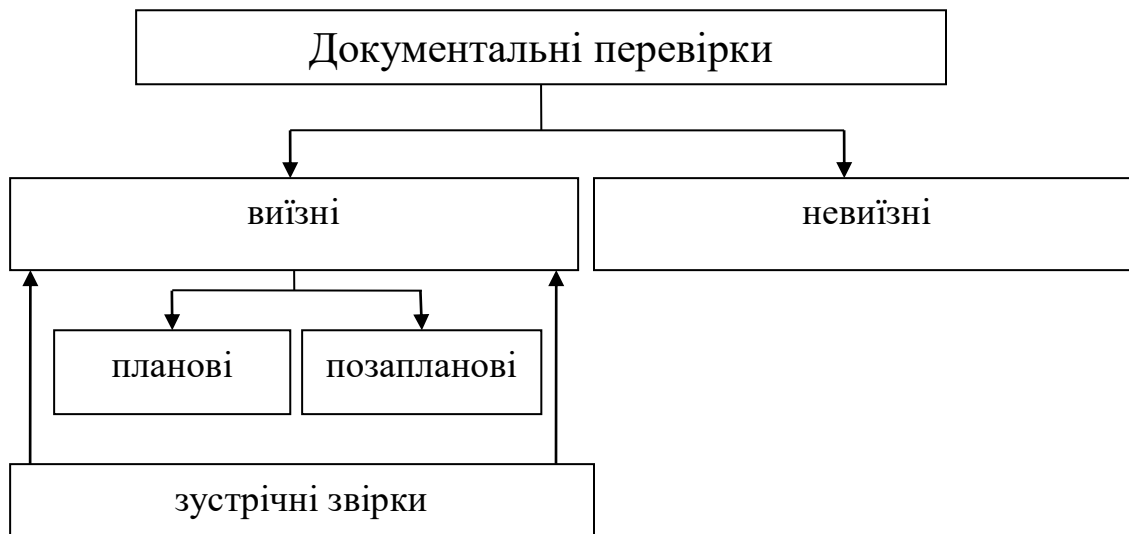

Рис.3.1. Форми організації проведення документальних перевірок за Митним кодексом України

Митні органи мають право здійснювати митний контроль шляхом проведення документальних виїзних (планових або позапланових) та документальних невиїзних перевірок дотримання законодавства України з питань державної митної справи щодо³⁰:

- 1) правильності визначення бази оподаткування, своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів;
- 2) обґрунтованості та законності надання (отримання) пільг і звільнення від оподаткування;
- 3) правильності класифікації згідно з УКТ ЗЕД товарів, щодо яких проведено митне оформлення;
- 4) відповідності фактичного використання переміщених через митний кордон України товарів заявленій меті такого переміщення та/або відповідності фінансових і бухгалтерських документів, звітів, договорів (контрактів), калькуляцій, інших документів підприємства, що перевіряється, інформації, зазначеній у митній декларації, декларації митної вартості, за якими проведено митне оформлення товарів у відповідному митному режимі;
- 5) законності переміщення товарів через митний кордон України, у тому числі ввезення товарів на територію вільної митної зони або їх вивезення з цієї території.

Результати перевірки оформлюються актом (довідкою) та є підставою для самостійного визначення митним органом суми податкового зобов'язання підприємства щодо сплати митних платежів, застосування заходів, передбачених законами України.

У разі виявлення митним органом під час проведення перевірки ознак порушень митних правил або контрабанди посадові особи митного органу вживають передбачених законом заходів.

Документальні виїзні перевірки проводяться за наказом відповідного митного органу з урахуванням обставин і підстав, установлених Митним Кодексом (рис. 3.2).

³⁰ Митний кодекс України від 13.03.2012р. № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

Документальною плановою виїзною перевіркою вважається перевірка, яка передбачена в плані-графіку митного органу та проводиться за місцезнаходженням підприємства, що перевіряється. У разі відсутності на підприємстві належних умов для роботи посадових осіб митного органу перевірка такого підприємства, за згодою його керівника, може проводитися у приміщенні митного органу.

Проведення документальних планових виїзних перевірок здійснюється митними органами на підставі квартальних планів, які формуються ними самостійно, виходячи з результатів аналізу зовнішньоекономічних операцій підприємств із застосуванням системи управління ризиками. Порядок планування митними органами виїзних перевірок визначається ДМС України.

Документальна планова виїзна перевірка одного й того самого підприємства може проводитися не частіше одного разу на 12 місяців, а підприємства, яке отримало статус уповноваженого економічного оператора, – не частіше одного разу на 30 місяців.

У разі планування митними та іншими контролюючими органами проведення планової виїзної перевірки одного й того самого підприємства така перевірка проводиться зазначеними органами одночасно. Порядок координації проведення планових виїзних перевірок ДМСУ, визначається Кабінетом Міністрів України.

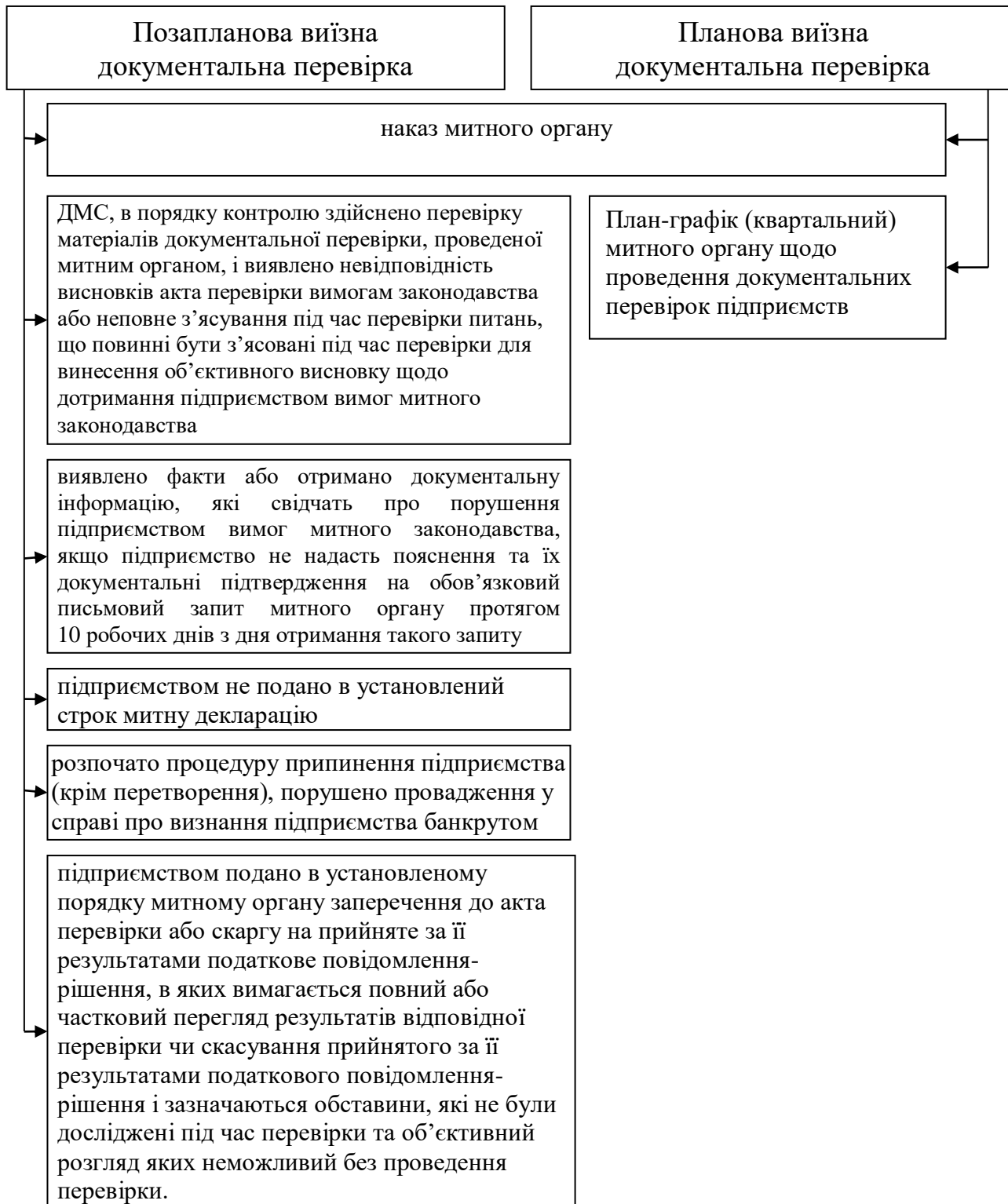

Рис. 3.2. Причини та обставини проведення документальних виїзних перевірок

Примітка. Побудовано на основі³¹

Право на проведення документальної планової перевірки підприємства надається лише за умови, що керівнику цього підприємства або уповноваженій ним особі не пізніше ніж за 10 календарних днів до дня проведення зазначеної перевірки вручено під розписку або надіслано рекомендованим листом з повідомленням про вручення копію наказу про проведення документальної планової перевірки та письмове повідомлення із зазначенням дати початку проведення такої перевірки.

Документальною позаплановою виїзною перевіркою вважається перевірка підприємства, яка не передбачена планами роботи митного органу і може проводитися за наявності хоча б однієї з таких обставин³²:

1) ДМС, в порядку контролю здійснено перевірку матеріалів документальної перевірки, проведеної митним органом, і виявлено невідповідність висновків акта перевірки вимогам законодавства або неповне з'ясування під час перевірки питань, що повинні бути з'ясовані під час перевірки для винесення об'єктивного висновку щодо дотримання підприємством вимог законодавства з питань державної митної справи. Проведення такої позапланової документальної виїзної перевірки може ініціюватися ДМС України, тільки за умови, що стосовно посадових осіб митного органу, які проводили таку перевірку, розпочато службове розслідування або кримінальне провадження. У такому разі ДМС України, визначає митний орган, що проводитиме таку перевірку;

2) виявлено факти або отримано документальну інформацію, які свідчать про порушення підприємством вимог законодавства з питань державної митної справи, якщо підприємство не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на обов'язковий письмовий запит митного органу протягом 10 робочих днів з дня отримання такого запиту;

3) підприємством не подано в установленний строк митну декларацію;

4) розпочато процедуру припинення підприємства (крім перетворення), порушено провадження у справі про визнання підприємства банкрутом;

³¹ Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

³² Митний кодекс України від 13.03.2012р. № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

5) підприємством подано в установленому порядку митному органу заперечення до акта перевірки або скаргу на прийняте за її результатами податкове повідомлення-рішення, в яких вимагається повний або частковий перегляд результатів відповідної перевірки чи скасування прийнятого за її результатами податкового повідомлення-рішення і зазначаються обставини, які не були досліджені під час перевірки та об'єктивний розгляд яких неможливий без проведення перевірки. Така перевірка проводиться виключно з питань, що стали предметом оскарження.

Тривалість документальної виїзної перевірки не повинна перевищувати 30 робочих днів. За законодавством у зазначений строк не включаються:

1) період часу між врученням керівнику підприємства, що перевіряється, або уповноваженій ним особі письмової вимоги про надання документів та відомостей, необхідних для з'ясування питань перевірки, та наданням таких документів та відомостей;

2) час, необхідний для відновлення втрачених, пошкоджених або достроково знищених документів, необхідних для з'ясування питань перевірки, у випадках, передбачених Податковим кодексом України;

3) час, необхідний для відновлення бухгалтерського обліку, у разі виявлення невідповідності показників у документах бухгалтерського обліку та/або фінансової звітності;

4) час, необхідний для складення акта (довідки) про результати перевірки.

Строк проведення документальної виїзної перевірки може бути продовжений наказом відповідного митного органу, але не більше ніж на 15 робочих днів. Підставами для продовження строку проведення планової виїзної перевірки є:

1) заява підприємства (у разі необхідності подання ним документів, що стосуються питань перевірки);

2) змінний режим роботи або підсумований облік робочого часу підприємства та/або його господарських об'єктів;

3) випадки, передбачені Податковим кодексом України (абзацом третім пункту 44.7 статті 44, а саме «У разі якщо під час проведення перевірки платник податків надає документи менше ніж за три дні до дня завершення перевірки ...»³³;

³³ Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

4) випадки, коли в період проведення документальної виїзної перевірки на письмовий запит посадової особи митного органу, уповноваженої на проведення перевірки, підприємством, яке перевіряється, не надані документи, необхідні для з'ясування питань такої перевірки.

Встановлені строки, підстави та порядок проведення документальних виїзних перевірок підприємств не поширюються на перевірки, що проводяться за заявою самого підприємства, уповноважених економічних операторів (у тому числі на підприємствах, які звернулися для отримання такого статусу), а також на перевірки, що проводяться відповідно до кримінального процесуального закону або у процесі провадження в адміністративній справі про порушення митних правил стосовно посадової особи цього підприємства.

Документальну виїзну (планову чи позапланову) перевірку підприємства може бути зупинено наказом відповідного митного органу, копія якого не пізніше наступного робочого дня надсилається підприємству рекомендованим листом з повідомленням про вручення або вручається під розписку керівнику підприємства чи уповноваженій ним особі, з подальшим поновленням її проведення на невикористаний строк за наявності хоча б однієї з таких підстав:

1) необхідність відновлення підприємством втрачених документів або обґрунтованої потреби в додатковому часі для надання документів, визначених у запиті посадової особи митного органу;

2) необхідність проведення митної експертизи;

3) необхідність проведення зустрічної звірки;

4) необхідність отримання інформації від інших державних органів України або уповноважених органів іноземних держав.

Перевірка може бути зупинена на загальний строк, що не перевищує 30 робочих днів, а в разі необхідності проведення митної експертизи, отримання інформації від інших державних органів України або уповноважених органів іноземних держав, завершення розгляду судом позовів з питань, пов'язаних з предметом перевірки, відновлення підприємством втрачених документів перевірка може бути зупинена на строк, необхідний для завершення таких процедур.

Рішення про зупинення та поновлення документальної перевірки підприємства приймає керівник митного органу або особа, яка виконує його обов'язки, за

письмовим поданням посадової особи, яка проводить таку перевірку, або за обґрунтованим зверненням підприємства, що перевіряється.

3.3. Порядок проведення документальних невиїзних перевірок митними органами

Предметом документальних невиїзних перевірок є дані про своєчасність, достовірність, повноту нарахування та сплати митних платежів при переміщенні товарів через митний кордон України підприємствами, а також при переміщенні товарів через митний кордон України громадянами з поданням митної декларації, передбаченої законодавством України для підприємств.

Документальна невиїзна перевірка проводиться на підставі наказу митного органу у разі:

1) виявлення ознак, що свідчать про можливе порушення законодавства України з питань державної митної справи, за результатами аналізу електронних копій митних декларацій, інформації, що стосується товарів, митне оформлення яких завершено, отриманої від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та виробників таких товарів, з висновків акредитованих відповідно до законодавства експертів;

2) надходження від уповноважених органів іноземних держав документально підтвердженої інформації про непідтвердження автентичності поданих митному органу документів щодо товарів, митне оформлення яких завершено, недостовірність відомостей, що в них містяться, а також запитів стосовно надання інформації про зовнішньоекономічні операції, які здійснювалися за участю суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності – резидентів України.

Документальна невиїзна перевірка проводиться посадовими особами митного органу в приміщенні цього органу за умови направлення керівнику відповідного підприємства або відповідному громадянину рекомендованим листом з повідомленням про вручення або особистого вручення зазначеним особам чи уповноваженим ними представникам під розписку письмового повідомлення про дату початку та місце проведення перевірки.

Присутність уповноважених посадових осіб підприємства або громадянина, що перевіряється, під час проведення невиїзної документальної перевірки не обов'язкова.

Тривалість проведення перевірки визначається у відповідному наказі митного органу не повинна перевищувати 30 робочих днів, при чому законодавець визначає

певні часові періоди, які у зазначений строк не включаються. Час, який не включається у терміни проведення документальної невиїзної перевірки визначено так само як і для документальної виїзної перевірки, які описано у попередньому питанні.

Строк проведення документальної невиїзної перевірки може бути продовжений наказом відповідного митного органу, але не більше ніж на 15 робочих днів. Підставами для продовження строку проведення невиїзної перевірки, як і планової виїзної перевірки є:

1) заява підприємства (у разі необхідності подання ним документів, що стосуються питань перевірки);

2) змінний режим роботи або підсумований облік робочого часу підприємства та/або його господарських об'єктів;

3) випадки, передбачені абзацом третім пункту 44.7 статті 44 Податкового кодексу України, а саме «У разі якщо під час проведення перевірки платник податків надає документи менше ніж за три дні до дня завершення перевірки ...»³⁴;

4) випадки, коли в період проведення документальної виїзної перевірки на письмовий запит посадової особи митного органу, уповноваженої на проведення перевірки, підприємством, яке перевіряється, не надані документи, необхідні для з'ясування питань такої перевірки.

Посадові особи митного органу під час проведення перевірки не мають права:

1) перевіряти дані, які не є предметом перевірки;

2) вимагати від підприємства, що перевіряється, надання документів або інформації, що не стосуються предмета перевірки;

3) розголошувати відомості про підприємство, що перевіряється, які становлять конфіденційну інформацію, державну, комерційну чи банківську таємницю та стали відомі під час виконання такими особами службових обов'язків.

3.4. Особливості проведення зустрічних звірок митними органами

Посадові особи митних органів під час проведення документальних виїзних перевірок підприємств з метою з'ясування питань перевірки мають право проводити зустрічні звірки.

³⁴ Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Підставою для проведення зустрічної звірки є потреба у перевірці відомостей, отриманих від особи, безпосередньо або опосередковано залученої до операцій з товарами, переміщеними через митний кордон України, у тому числі ввезеними на територію вільної митної зони або вивезеними з цієї території, чи від будь-якої іншої особи, яка може володіти документами та даними, необхідними для прийняття рішення за результатами перевірки, якщо така особа не надасть пояснень та необхідних документальних підтверджень на письмовий запит митного органу протягом 3-х робочих днів з дати отримання запиту³⁵.

Під час зустрічної звірки перевіряються дотримання вимог законодавства при здійсненні зовнішньоторговельних операцій, інформація, яка міститься у митній декларації, декларації митної вартості, а також вид та обсяг операцій з товарами і здійснених розрахунків за них для з'ясування їх реальності та достовірності.

Результати зустрічної звірки можуть бути використані виключно для підтвердження або спростування інформації, що міститься у митній декларації, декларації митної вартості, а також доданих до них комерційних та інших документах.

Зустрічні звірки не є перевірками і проводяться в порядку, визначеному ДМСУ.

Механізм та процедура проведення митними органами зустрічних звірок визначає «Порядок проведення митними органами зустрічних звірок» затверджений наказом Мінфіну № 582 від 22.05.2012.

З метою проведення зустрічної звірки митний орган, що ініціює проведення такої звірки, надсилає митному органу запит про проведення зустрічної звірки, у зоні діяльності якого знаходиться податкова адреса особи, яка безпосередньо або опосередковано залучена до операцій з товарами, переміщеними через митний кордон України і яка може володіти документами та даними, необхідними для прийняття рішення за результатами перевірки³⁶.

Зустрічна звірка може бути проведена митним органом, що ініціює проведення звірки самостійно у разі, коли податкова адреса особи знаходиться у зоні його діяльності.

³⁵ Митний кодекс України від 13.03.2012р. № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

³⁶ Наказ Міністерства фінансів України «Порядок проведення митними органами зустрічних звірок» від 22.05.2012, № 582 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0900-12>.

У разі відсутності у митного органу, що ініціює проведення звірки, на 4-тий робочий день з дня отримання особою запиту пояснень та необхідних документальних підтверджень щодо надісланого запиту він проводить зустрічну звірку.

Митний орган, що ініціює проведення звірки зобов'язаний провести зустрічну звірку особи, якій надіслано запит про надання пояснень та необхідних документальних підтверджень, у разі виявлення неповноти або недостовірності відомостей, зазначених такою особою у її поясненнях та підтвердних документах. З цією метою митному органу, що ініціює проведення звірки надаються два робочих дні для оцінки та дослідження повноти і достовірності відомостей, зазначених особою у її поясненнях та підтвердних документах.

У разі потреби до проведення зустрічних звірок особою можуть залучатися працівники інших митних органів (у тому числі митного органу, що ініціює проведення звірки).

Обов'язок здійснення відповідних заходів (направлення Запитів, здійснення моніторингу відповідей, що надходять, тощо) з метою забезпечення своєчасного та у повному обсязі проведення зустрічних звірок покладається на митний орган, що ініціює проведення звірки.

За результатами проведення зустрічної звірки складається довідка довільної форми про результати проведення зустрічної звірки (у двох примірниках, яка реєструється в Журналі реєстрації довідок/актів та у десятиденний строк після завершення звірки надається для підписання керівнику підприємства, на якому проводилася звірка

3.5. Особливості надання документів для проведення перевірок митними органами

Посадовими особами митних органів під час проведення перевірок можуть бути використані³⁷:

- 1) документи, визначені Митним Кодексом;
- 2) податкова інформація;
- 3) експертні висновки;

³⁷ Митний кодекс України від 13.03.2012р. № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

4) судові рішення;

5) отримані від уповноважених органів іноземних держав документально підтвержені відомості щодо вартісних, кількісних або якісних характеристик, країни походження, складу та інших характеристик, які мають значення для оподаткування товарів, їх ввезення (пересилання) на митну територію України або на територію вільної митної зони чи вивезення (пересилання) за межі митної території України або території вільної митної зони, які відрізняються від задекларованих під час митного оформлення;

б) інші матеріали, отримані в порядку та спосіб, передбачені Митним Кодексом або іншими законами України.

Підприємство, що перевіряється, зобов'язане не пізніше 1-го робочого дня, наступного за днем початку документальної перевірки, надати у повному обсязі посадовим особам митного органу, які проводять перевірку, всі документи, у тому числі в електронній формі, що належать до предмета перевірки або пов'язані з ним, можуть мати відношення до переміщення товарів через митний кордон України, у тому числі до ввезення товарів на територію вільної митної зони або їх вивезення з цієї території.

Документи, що містять комерційну таємницю або є конфіденційними, передаються посадовій особі митного органу окремо від інших документів. Передача таких документів для їх огляду, вивчення та їх повернення оформлюються актами довільної форми, які підписує посадова особа митного органу та уповноважена посадова особа підприємства, що перевіряється. Забороняється вилучення оригіналів первинних фінансово-господарських, бухгалтерських та інших документів, крім випадків, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України.

Під час проведення перевірки посадові особи митного органу, які проводять перевірку, для отримання документів (їх копій), пояснень, довідок подають керівнику підприємства або уповноваженій ним особі письмові запити під особистий підпис на другому примірнику таких запитів із зазначенням переліку документів (їх копій), пояснень, довідок, необхідних для перевірки, та строку їх надання. Такі запити можуть бути подані не пізніше ніж за 5 робочих днів до закінчення строку перевірки (у тому числі продовженого).

У разі відмови керівника підприємства або уповноваженої ним особи надати зазначені у запиті матеріали посадовій особі митного органу, уповноваженій на проведення перевірки, така особа складає акт у довільній формі, що засвідчує факт

відмови, із зазначенням посади, прізвища, імені, по батькові керівника підприємства або уповноваженої ним особи та переліку документів, які йому запропоновано подати, а також причин такої відмови стосовно кожного документа. Зазначений акт підписується посадовою особою митного органу та керівником підприємства або уповноваженою ним особою. У разі відмови керівника підприємства або уповноваженої ним особи від підписання зазначеного акта в ньому робиться відповідний запис.

Керівник підприємства або уповноважена ним особа має право звернутися до керівника митного органу, яким призначено перевірку, з письмовою заявою щодо продовження строку надання документів (їх копій), зазначених у письмовому запиті посадової особи митного органу, але не більше ніж на 15 робочих днів.

За наявності об'єктивних обставин керівник підприємства або уповноважена ним особа має право подавати таку заяву стосовно кожного письмового запиту посадової особи митного органу.

Керівник митного органу протягом 2-х робочих днів від дати отримання заяви підприємства щодо продовження строку надання документів (їх копій) зобов'язаний прийняти вмотивоване рішення за результатами її розгляду.

У разі прийняття рішення про продовження строку надання відповідних документів (їх копій) підприємству надсилається відповідь.

Посадова особа митного органу, уповноважена на проведення перевірки, у випадках, передбачених Митним Кодексом, має право отримувати від підприємства копії документів, що стосуються предмета перевірки. Такі копії повинні бути засвідчені підписом керівника підприємства або уповноваженої ним особи та скріплені печаткою (за наявності). Отримання копій документів оформляється описом. Копія опису, складеного посадовими особами митного органу, вручається під особистий підпис керівнику підприємства, що перевіряється, або уповноваженій ним особі. Якщо керівник підприємства або уповноважений ним представник відмовляється від підпису про отримання копії опису, то посадові особи митного органу, які отримують копії, роблять в описі відмітку про відмову від підпису.

Якщо до початку або під час проведення перевірки оригінали первинних документів, облікових та інших реєстрів, фінансової та статистичної звітності, інших документів з питань обчислення і сплати митних платежів, а також з інших питань, що стосуються державної митної справи, були вилучені правоохоронними та іншими органами, ці органи зобов'язані надати для проведення перевірки митному органу

копії зазначених документів. Такі копії повинні бути надані протягом 3-х робочих днів з дня отримання письмового запиту митного органу та засвідчені печаткою і підписами посадових осіб правоохоронних та інших органів, якими здійснено вилучення оригіналів документів.

3.6. Процедурні особливості оформлення результатів перевірок

Результати перевірок оформлюються у формі акта або довідки, які підписуються посадовими особами митного органу та керівником підприємства, що перевірялося, або уповноваженою ним особою (рис. 3.3). Дані питання регулюються Митним кодексом України та Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку оформлення результатів документальних перевірок дотримання законодавства України з питань державної митної справи, податкового, валютного та іншого законодавства платниками податків – юридичними особами та їх відокремленими підрозділами» від 20.08.2015, № 727. Відповідно до законодавства акт документальної перевірки – це службовий документ, який підтверджує факт проведення документальної перевірки, відображає її результати і є носієм доказової інформації про виявлені порушення вимог законодавства з питань державної митної справи, ..., контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, а довідка документальної перевірки – це службовий документ, який підтверджує факт проведення документальної перевірки, відображає її результати і є носієм доказової інформації про невстановлення фактів порушень вимог законодавства з питань державної митної справи, ..., контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи³⁸. Тобто у разі встановлення під час перевірки порушень складається акт. Якщо такі порушення відсутні, то складається довідка. За результатами зустрічної звірки складається довідка.

³⁸ Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку оформлення результатів документальних перевірок дотримання законодавства України з питань державної митної справи, податкового, валютного та іншого законодавства платниками податків – юридичними особами та їх відокремленими підрозділами» від 20.08.2015, № 727 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1300-15>.

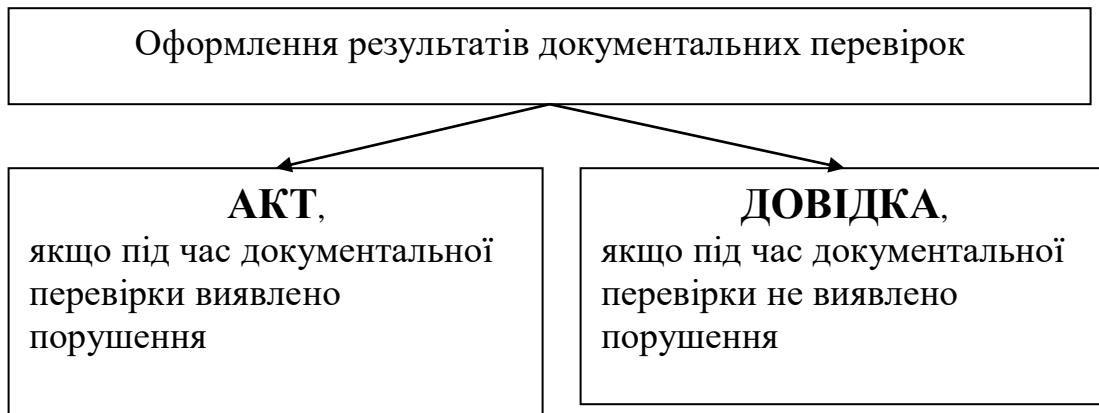

Рис. 3.3. Форми оформлення результатів документальних перевірок

Примітка. Побудовано на основі³⁹

Законодавство визначає чіткий процедурний порядок оформлення, засвідчення і визнання результатів документальної перевірки.

Законодавець визначає різні процедури щодо дій посадових осіб митних органів, що здійснювали документальну перевірку і керівника підприємства, що перевірялося в частині оформлення і визнання результатів перевірки (рис. 3.4, рис. 3.5).

Схематично порядок оформлення акта (довідки) результатів документальних перевірок, за умови, що керівник підприємства погоджується з результатами перевірки зображено на рис 3.4.

³⁹ Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

Рис. 3.4.

Порядок оформлення акта (довідки) результатів документальних перевірок, за умови, що керівник підприємства погоджується з висновками митних органів

Примітка. Побудовано на основі⁴⁰

Акт (довідка) про результати перевірки складається у двох примірниках, підписується посадовими особами митного органу, які проводили перевірку, та реєструється в цьому органі протягом 10 робочих днів з дня, що настає за днем закінчення встановленого для проведення перевірки строку. Такий акт (довідка) після реєстрації в митному органі протягом 3-х робочих днів вручається для підписання керівнику підприємства або уповноваженій ним особі чи надсилається підприємству в порядку, встановленому Податковим кодексом України для надсилання (вручення) податкових повідомлень-рішень.

Реєстрація актів (довідок) документальних перевірок здійснюється в єдиному журналі реєстрації актів (довідок) перевірок, який ведеться структурним підрозділом,

⁴⁰ Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

до функцій якого належить реєстрація вхідної та вихідної кореспонденції контролюючого органу⁴¹.

Строк складення акта (довідки) про результати перевірки не зараховується до строку проведення перевірки, встановленого Митним Кодексом.

Керівник підприємства, що перевірялося, або уповноважена ним особа протягом 5-ти робочих днів з дня, що настає за днем отримання акта (довідки), зобов'язані повернути митному органу підписаний примірник акта (довідки). Другий примірник акта (довідки) залишається на підприємстві (рис. 3.4).

У разі відмови керівника підприємства або уповноваженої ним особи від підписання акта або довідки про результати документальної перевірки посадовими особами митного органу складається відповідний акт, що засвідчує факт такої відмови. Один примірник акта або довідки у день їх складення вручається або надсилається керівникові підприємства, що перевірялося.

У разі відмови керівника підприємства або уповноваженої ним особи від отримання примірника акта або довідки про результати перевірки чи неможливості його вручення та підписання у зв'язку з відсутністю підприємства за місцезнаходженням такий акт або довідка надсилається зазначеному підприємству в порядку, визначеному Податковим кодексом України для надсилання (вручення) податкових повідомлень-рішень.

Податкове повідомлення-рішення вважається надісланим (врученим) платнику податків, якщо його передано посадовій особі такого платника податків під розписку або надіслано листом з повідомленням про вручення⁴². У таких випадках митним органом складається відповідний акт.

Відмова керівника підприємства, що перевірялося, або уповноваженої ним особи від підписання акта про результати перевірки або від отримання його примірника не звільняє підприємство від обов'язку сплатити суми коштів відповідно до грошових зобов'язань, визначених митним органом за результатами перевірки.

У разі незгоди керівника підприємства або уповноваженої ним особи з висновками перевірки чи фактами та даними, викладеними в акті або довідці про результати

⁴¹ Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку оформлення результатів документальних перевірок дотримання законодавства України з питань державної митної справи, податкового, валютного та іншого законодавства платниками податків – юридичними особами та їх відокремленими підрозділами» від 20.08.2015, № 727 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1300-15>.

⁴² Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

перевірки, вони зобов'язані підписати акт або довідку з запереченнями, які вони мають право подати протягом 5-ти робочих днів з дня отримання акта або довідки. Такі заперечення є невід'ємною частиною акта або довідки про результати перевірки. Заперечення розглядаються митними органом протягом 5-ти робочих днів, що настають за днем їх отримання (днем завершення перевірки, проведеної у зв'язку з необхідністю з'ясування обставин, що не були досліджені під час перевірки та зазначені у зауваженнях). За результатами розгляду підприємству надсилається відповідь у порядку, визначеному Податковим кодексом України для надсилання (вручення) податкових повідомлень-рішень (рис. 3.5). Керівник підприємства або уповноважена ним особа має право брати участь у розгляді заперечень. Про своє бажання взяти участь у розгляді заперечень ці особи зазначають у запереченнях.

Якщо керівник підприємства або уповноважена ним особа виявили бажання взяти участь у розгляді заперечень до акта або довідки про результати перевірки, митний орган зобов'язаний повідомити зазначених осіб про місце і час проведення такого розгляду. Таке повідомлення надсилається керівнику підприємства або уповноваженій ним особі не пізніше наступного робочого дня з дня отримання заперечень, але не пізніше ніж за 2 робочих дні до дня їх розгляду.

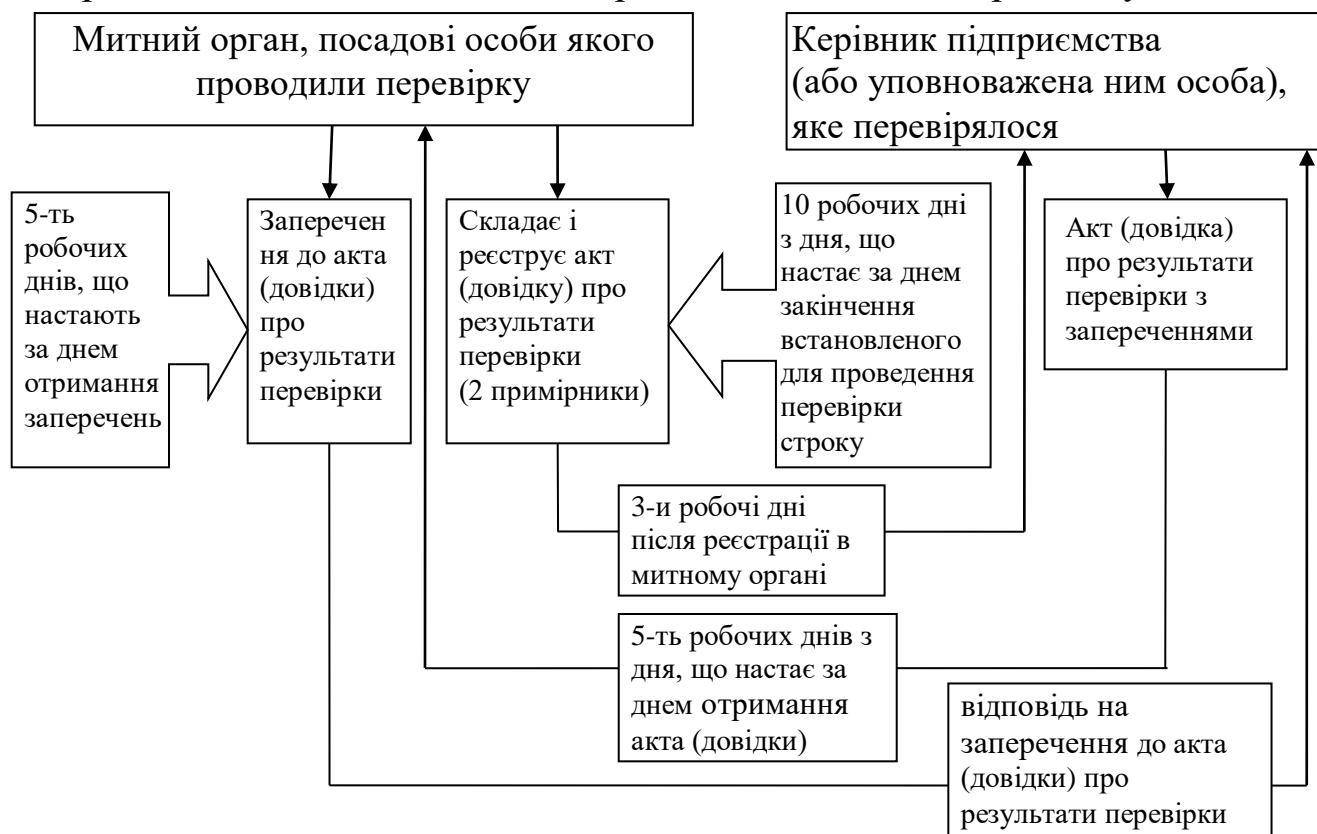

Рис. 3.5. Порядок оформлення акта (довідки) результатів документальних перевірок, за

умови, що керівник підприємства не погоджується з висновками митних органів

Примітка. Побудовано на основі⁴³

Участь керівника митного органу або особи, яка виконує його обов'язки, у розгляді заперечень підприємства до акта або довідки про результати перевірки є обов'язковою.

Рішення про визначення грошових зобов'язань підприємства, що перевірялося, приймається керівником митного органу або особою, яка виконує його обов'язки, з урахуванням результатів розгляду заперечень підприємства (у разі їх наявності). Керівник підприємства або уповноважена ним особа можуть бути присутні під час прийняття такого рішення.

Податкове повідомлення-рішення приймається керівником митного органу або особою, яка виконує його обов'язки, з урахуванням розгляду заперечень до акта (у разі їх наявності) протягом 10 робочих днів з дня, наступного за днем вручення або надіслання підприємству акта про результати перевірки у порядку, передбаченому Податковим кодексом України для надсилання (вручення) податкових повідомлень-рішень, а за наявності заперечень підприємства до акта про результати перевірки – приймається з урахуванням висновку за результатами розгляду заперечень до акта про результати перевірки протягом 3-х робочих днів, наступних за днем розгляду заперечень і надання (надсилання) письмової відповіді підприємству.

У разі якщо грошове зобов'язання розраховується митним органом за результатами перевірки, призначеної відповідно до кримінального процесуального закону, податкове повідомлення-рішення за результатами такої перевірки не виноситься до дня набрання законної сили відповідним вироком суду. Матеріали перевірки разом з висновками митного органу передаються правоохоронному органу, що призначив перевірку, для використання матеріалів відповідно до вимог кримінального процесуального закону. Статус матеріалів перевірки та висновків митного органу визначається кримінальним процесуальним законом.

В акті перевірки зазначаються факти заниження і факти завищення податкових зобов'язань підприємства. Рішення щодо правильності визначення заявлених у митних деклараціях кодів товарів згідно з УКТ ЗЕД, їх митної вартості та країни походження, підстав для звільнення від оподаткування окремими документами не оформляються, а зазначаються в акті про результати перевірки.

⁴³ Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

Доводи стосовно незгоди з рішеннями митного органу щодо правильності визначення заявлених у митних деклараціях кодів товарів згідно з УКТ ЗЕД, їх митної вартості та країни походження, підстав для звільнення від оподаткування викладаються підприємством під час апеляційного оскарження податкових повідомлень-рішень про визначення суми грошового зобов'язання, винесених за результатами документальної перевірки, у порядку, передбаченому Податковим кодексом України.

3.7. Права і обов'язки посадових осіб митних органів та посадових осіб підприємства, що перевіряється, під час проведення перевірок

Посадові особи митного органу мають право приступити до проведення документальної (планової чи позапланової) виїзної перевірки декларанта чи зустрічної звірки на підприємстві за наявності підстав для їх проведення, визначених Митним Кодексом, та за умови пред'явлення керівнику відповідного підприємства або уповноваженій ним особі під розписку посвідчення на право проведення перевірки, в якому зазначаються дата його видачі, назва митного органу, мета проведення перевірки, вид (планова чи позапланова) та підстави її проведення, дати початку та закінчення перевірки, посади, спеціальні звання та прізвища посадових осіб митного органу, які проводитимуть перевірку, пред'явлення службових посвідчень зазначених осіб, а також надання копії наказу митного органу про проведення перевірки.

Посвідчення на право проведення перевірки є дійсним за умови наявності підпису керівника митного органу, скріпленого печаткою митного органу.

Підстави для недопуску посадових осіб митного органу до проведення перевірки:

- ненадання керівнику підприємства або уповноваженій ним особі копії наказу митного органу про проведення перевірки,
- непред'явлення службових посвідчень посадових осіб митного органу, які проводитимуть перевірку,
- непред'явлення посвідчення на право проведення перевірки або їх надання (пред'явлення) з порушенням установлених вимог.

При пред'явленні посвідчення на право проведення перевірки керівник підприємства або уповноважена ним особа розписується у посвідченні із зазначенням свого прізвища, ім'я, по батькові, посади, дати і часу ознайомлення.

У разі відмови керівника підприємства або уповноваженої ним особи розписатися в посвідченні на право проведення перевірки посадовими особами митного органу складається акт, який засвідчує факт відмови. Акт про відмову від підпису в посвідченні на право проведення перевірки є підставою для початку проведення такої перевірки.

У разі відмови керівника підприємства або уповноваженої ним особи у допуску посадових осіб митного органу до проведення перевірки складається акт

Посадовим особам митних органів під час проведення документальної виїзної перевірки для з'ясування питань, пов'язаних з перевіркою, надається право:

1) здійснювати перевірку грошових, фінансових і бухгалтерських документів, звітів, контрактів, декларацій, калькуляцій, інших документів, які можуть бути пов'язані з операціями із ввезення (пересилання) товарів на митну територію України або територію вільної митної зони чи вивезення (пересилання) товарів за межі митної території України або території вільної митної зони, у тому числі інформації, необхідної для з'ясування питань перевірки, яка є в розпорядженні підприємства, що перевіряється, в електронному вигляді;

2) отримувати безоплатно від підприємств, що перевіряються, інформацію, пояснення, письмові довідки з питань, що виникають під час проведення перевірки, копії документів, засвідчені підписом керівника підприємства або уповноваженою ним особою та скріплені печаткою (за наявності);

3) проводити огляд виробничих, складських, торговельних та інших приміщень підприємства, що перевіряється, з відображенням результатів такого огляду у відповідному акті;

4) відбирати проби та/або зразки товарів, якщо є така можливість;

5) проводити у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, контрольні аналізи сировини, матеріалів і готової продукції, контрольні запуски у виробництво сировини та матеріалів, які перебували або перебувають під митним контролем чи використовувалися підприємством, що перевіряється, у виробництві готової продукції, виготовленої із сировини та матеріалів, поміщених у відповідний митний режим, або призначати проведення зазначених дій уповноваженими експертами; призначати

проведення уповноваженими експертами контрольних обмірів обсягів будівельних, монтажних, ремонтних та інших робіт;

б) проводити зустрічні звірки на підприємствах;

7) вимагати від керівників та інших посадових осіб підприємства, що перевіряється, припинення дій, що перешкоджають здійсненню повноважень посадовими особами митних органів;

8) вимагати від керівників підприємства, що перевіряється, проведення інвентаризації основних фондів, товарно-матеріальних цінностей, які перебували або перебувають під митним контролем чи використовувалися цим підприємством разом із товарами, які були поміщені у відповідний митний режим, бути присутніми при її проведенні, а в разі відмови від проведення такої інвентаризації – звертатися до суду в установленому законом порядку з вимогою зобов'язати підприємство, що перевіряється, до проведення зазначеної інвентаризації;

9) у разі недопущення посадових осіб митних органів до проведення огляду територій та виробничих, складських, торговельних чи інших приміщень, здійснення контрольних аналізів, звертатися до суду із поданням про зупинення видаткових операцій підприємства на рахунках такого підприємства шляхом накладення арешту на кошти та інші цінності такого підприємства, що знаходяться у банку (крім операцій з видачі заробітної плати, сплати митних платежів та інших податків і зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також визначених контролюючим органом грошових зобов'язань підприємства);

10) складати протоколи про порушення митних правил у порядку, визначеному Митним Кодексом;

11) визначати суми податкових зобов'язань підприємства в порядку, визначеному Митним Кодексом;

12) отримувати від страхових компаній та банківських установ інформацію в порядку та обсязі, визначених законом;

13) користуватися у службових справах засобами зв'язку, які належать підприємствам, що перевіряються, з дозволу посадових осіб цих підприємств;

14) накладати на час з'ясування питань, які підлягають перевірці, митне забезпечення на комп'ютери, сейфи (шафи), архіви та інші місця, де зберігаються документи, у тому числі в електронній формі, необхідні для проведення перевірки, а також на складські, виробничі, торговельні приміщення, якщо існує вірогідність несанкціонованого вилучення, знищення, підміни, зміни стану або якісних

характеристик товарів, які знаходяться в цих приміщеннях, що може мати вплив на прийняття рішення за результатами перевірки;

Посадові особи митних органів під час проведення документальної виїзної перевірки підприємства зобов'язані:

1) проводити перевірку відповідно до її програми, що затверджується наказом відповідного митного органу про призначення перевірки;

2) поважати права та законні інтереси працівників підприємства, що перевіряється, не допускати заподіяння підприємству шкоди неправомірними рішеннями, діями або бездіяльністю;

3) не порушувати нормального режиму роботи підприємства, що перевіряється;

4) використовувати будь-яку інформацію, отриману під час проведення перевірки, виключно у митних цілях;

5) не розголошувати інформацію, яка була отримана під час проведення перевірки і становить державну, банківську або комерційну таємницю, що охороняється законом;

6) надавати на вимогу посадових осіб підприємства, що перевіряється, необхідну інформацію щодо положень законодавства, які стосуються питань перевірки;

7) забезпечувати збереження документів, отриманих та складених у ході перевірки, не розголошувати їх зміст без згоди підприємства, що перевіряється, крім випадків, передбачених Митним Кодексом;

8) інформувати посадових осіб підприємства, що перевіряється, про їхні права та обов'язки під час проведення митного контролю після випуску товарів, про призначення та проведення експертизи (дослідження), взяття проб та зразків;

9) видавати керівнику підприємства, що перевіряється, або особі, яка виконує його обов'язки, примірник акта або довідки, складених за результатами перевірки;

10) виконувати інші обов'язки, передбачені Митним Кодексом та іншими законами України.

Права та обов'язки посадових осіб підприємства, що перевіряється

Посадові особи підприємства, що перевіряється, мають право:

1) вимагати від посадових осіб митного органу повідомлення підстав для проведення перевірки, пред'явлення посвідчення на право проведення перевірки, службових посвідчень посадових осіб митних органів, які проводитимуть перевірку, а також надання копії наказу митного органу про проведення перевірки;

2) надавати посадовим особам митного органу, які проводять перевірку, письмові заяви, зауваження, пояснення з питань, що стосуються перевірки;

3) запитувати у посадових осіб митного органу та отримувати від них інформацію щодо положень законодавства, що стосуються питань перевірки;

4) надавати посадовим особам митного органу всі наявні у їх розпорядженні документи та відомості, що підтверджують процедури декларування та митного оформлення товарів до відповідного митного режиму, а також дотримання вимог законодавства з питань державної митної справи;

5) вимагати від посадових осіб митного органу перевірки відомостей та фактів, що можуть свідчити на користь підприємства;

6) звертатися до митного органу, посадові особи якого проводять перевірку, з клопотанням про продовження строку подання документів, строку проведення перевірки;

7) подавати письмові зауваження або заперечення до акта перевірки у разі незгоди з викладеними в ньому фактами та обставинами, вимагати розгляду цих зауважень або заперечень посадовими особами митного органу по суті та долучати їх до акта, що складається за результатами перевірки;

8) отримувати у посадових осіб митного органу після закінчення перевірки примірник акта (довідки), що складається за результатами перевірки;

9) оскаржувати рішення, прийняте митним органом за результатами перевірки;

10) складати розрахунок збитків та/або шкоди, заподіяних підприємству у зв'язку з проведенням документальної перевірки, та вимагати в установленому законом порядку відшкодування таких збитків та/або шкоди, а також долучати зазначений розрахунок до акта, що складається за результатами перевірки, як його невід'ємний додаток;

11) користуватися іншими правами, що передбачені Митним Кодексом та іншими законами України.

Посадові особи підприємства, що перевіряється, зобов'язані:

1) не перешкоджати законній діяльності посадових осіб митного органу під час проведення перевірки та виконувати законні вимоги зазначених осіб, у тому числі отримані в письмовій формі, які стосуються надання до перевірки документів, їх копій, інформації, у тому числі, за наявності – в електронній формі, проведення

інвентаризації, оглядів та реалізації інших прав посадових осіб митних органів, передбачених Митним та Податковим кодексами України;

2) забезпечувати у робочий час безперешкодний доступ посадових осіб митного органу, які здійснюють перевірку, на об'єкти підприємства, що перевіряється, та забезпечувати умови для виконання ними своїх обов'язків;

3) забезпечувати у разі необхідності посадових осіб митного органу робочим місцем на підприємстві, що перевіряється, комп'ютерною та іншою оргтехнікою (за наявності);

4) робити запис про ознайомлення на посвідченні про проведення перевірки;

5) визначати осіб, відповідальних за надання інформації посадовим особам митного органу, які здійснюють перевірку, не пізніше двох робочих днів з дня початку перевірки;

6) забезпечувати збереження документів, необхідних для з'ясування питань перевірки, протягом не менш як 1095 днів з дня подання податкової звітності та їх відновлення у разі втрати чи передчасного знищення;

7) виконувати інші обов'язки, передбачені Митним Кодексом та іншими законами України.

Питання для самоперевірки

1. Проаналізуйте контрольні процедури, що можуть здійснювати митні органи України.

2. Обґрунтуйте значення для митного адміністрування доцільність застосування митними органами митного контролю після здійснення митного оформлення.

3. В українському законодавстві у якій формі здійснюється реалізація митного пост-аудиту?

4. Охарактеризуйте види документальних перевірок, що здійснюються митними органами.

5. Назвіть підстави і обставини здійснення документальної позапланової виїзної перевірки.

6. Вкажіть різницю між документальною перевіркою і зустрічною звіркою.

7. Проаналізуйте порядок оформлення акта (довідки) результатів документальних перевірок митними органами.

8. Назвіть основні види документів, які можуть бути використані посадовими особами митних органів під час проведення документальних перевірок.

9. Охарактеризуйте обов'язки митних органів під час здійснення документальної перевірки.

10. Назвіть основні права посадових осіб підприємства, що перевіряється, під час проведення перевірок.

Тестові завдання

1. Для взяття на облік в митних органах особа, яка здійснює операції з товарами подає:

А) заяву про взяття на облік особи, яка здійснює операції з товарами за встановленою формою;

Б) заяву про взяття на облік особи, яка здійснює операції з товарами за встановленою формою та витяг з установчих документів, який підтверджує право провадити зовнішньоекономічну діяльність;

В) заяву про взяття на облік особи, яка здійснює операції з товарами за встановленою формою, витяг з установчих документів, який підтверджує право провадити зовнішньоекономічну діяльність та довідку органів державної статистики про внесення особи до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України;

Г) заяву про взяття на облік особи, яка здійснює операції з товарами за встановленою формою та копію довідки про взяття на облік платника податків.

2. Взяття на облік осіб, які здійснюють операції з товарами, здійснюється посадовими особами митного органу:

А) протягом 10-х робочих днів після отримання документів;

Б) протягом 5-ти робочих днів після отримання документів;

В) протягом 3-х робочих днів після отримання документів;

Г) не пізніше наступного робочого дня після отримання заяви.

3. Що не є підставою відмови підрозділу митниці чи ДФС в реєстрації особи, що здійснює операції з товарами, без включення даних про особу до Реєстру?

А) особа, яка здійснює операції з товарами, перебуває в процесі припинення підприємницької діяльності;

Б) особа, яка здійснює операції з товарами припинила підприємницьку діяльність;

В) заява подана або заповнена з порушенням встановлених вимог;

Г) заяву про взяття на облік подано особою, яка вже перебуває на обліку.

4. Які з питань не належать до повноважень митних органів проведення документальних перевірок?

А) правильності визначення бази оподаткування, своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів;

Б) обґрунтованості та законності надання (отримання) пільг і звільнення від оподаткування;

В) законності переміщення товарів через митний кордон України, у тому числі ввезення товарів на територію вільної митної зони або їх вивезення з цієї території;

Г) немає правильної відповіді.

5. Результати документальної перевірки є підставою для визначення суми податкового зобов'язання підприємства щодо сплати митних платежів:

- А) самостійно підприємством;
- Б) самостійно митним органом;
- В) узгоджено митного органу і підприємства;
- Г) правильні відповіді А) і Б).

6. Перевірка, яка передбачена в плані-графіку митного органу та проводиться за місцезнаходженням підприємства, що перевіряється:

- А) документальна планова невіїзна перевірка;
- Б) документальна позапланова виїзна перевірка;
- В) документальна планова виїзна перевірка;
- Г) документальна позапланова невіїзна перевірка.

7. Документальна планова виїзна перевірка одного й того самого підприємства може проводитися:

- А) не частіше одного разу на 6 місяців;
- Б) не частіше одного разу на 12 місяців;
- В) не частіше одного разу на 24 місяці;
- Г) не частіше одного разу на 30 місяців.

8. Документальна планова виїзна перевірка одного й того самого підприємства, що має статус уповноваженого економічного оператора може проводитися:

- А) не частіше одного разу на 6 місяців;
- Б) не частіше одного разу на 12 місяців;
- В) не частіше одного разу на 24 місяці;
- Г) не частіше одного разу на 30 місяців.

9. За наявності якої підстави (обставини) може проводитися документальна невіїзна перевірка?

- А) підприємством не подано в установлений строк митну декларацію;
- Б) отримано документальну інформацію, які свідчать про порушення підприємством вимог законодавства з питань державної митної справи, якщо підприємство не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на обов'язковий письмовий запит митного органу протягом 10 робочих днів з дня отримання такого запиту;
- В) виявлення ознак, що свідчать про можливе порушення законодавства України з питань державної митної справи, за результатами аналізу електронних копій митних декларацій;
- Г) розпочато процедуру припинення підприємства (крім перетворення), порушено провадження у справі про визнання підприємства банкрутом.

10. Тривалість документальної виїзної перевірки:

А) не повинна перевищувати 10 робочих днів та може бути продовжений наказом відповідного митного органу, але не більше ніж на 5 робочих днів;

Б) не повинна перевищувати 20 робочих днів та може бути продовжений наказом відповідного митного органу, але не більше ніж на 10 робочих днів;

В) не повинна перевищувати 30 робочих днів та може бути продовжений наказом відповідного митного органу, але не більше ніж на 15 робочих днів;

Г) не повинна перевищувати 1 місяць та може бути продовжений наказом відповідного митного органу, але не більше ніж на 10 робочих днів.

11. У строк тривалості документальної перевірки не включаються:

А) період часу між врученням керівнику підприємства, що перевіряється, письмової вимоги про надання документів та відомостей, необхідних для з'ясування питань перевірки, та наданням таких документів та відомостей;

Б) час, необхідний для відновлення бухгалтерського обліку, у разі виявлення невідповідності показників у документах бухгалтерського обліку та/або фінансової звітності;

В) час, необхідний для складення акта (довідки) про результати перевірки;

Г) усі відповіді правильні.

12. Результати документальних перевірок оформлюються у формі:

А) акта про результати перевірки;

Б) довідки про результати перевірки;

В) висновку про результати перевірки;

Г) правильні відповіді А) і Б).

13. Акт (довідка) про результати документальної перевірки складається та реєструється у митному органі посадові особи, якого проводили перевірку:

А) протягом 5 робочих дні;

Б) протягом 10 робочих дні;

В) протягом 15 робочих дні;

Г) протягом 30 робочих дні.

14. Посадові особи митного органу мають право приступити до проведення документальної виїзної перевірки на підприємстві за умов:

А) наявності підстав для їх проведення, визначених Митним кодексом України;

Б) пред'явлення керівнику підприємства посвідчення на право проведення перевірки;

В) копії наказу митного органу про проведення перевірки;

Г) усі відповіді правильні.

15. У разі незгоди з висновками документальної перевірки чи фактами та даними, викладеними в акті або довідці про результати перевірки, керівник підприємства зобов'язаний:

А) підписати акт або довідку з запереченнями до акту (довідки) про результати перевірки;

Б) скласти акт відмови від підписання акту (довідки) про результати перевірки;

В) скласти і підписати акт відмови від підписання акту (довідки) про результати перевірки;

Г) змінити місце знаходження підприємства.

16. Посадові особи митного органу під час проведення документальної перевірки мають права:

А) перевіряти дані щодо правильності класифікації згідно з УКТ ЗЕД товарів, щодо яких проведено митне оформлення;

Б) перевіряти дані, які не є предметом перевірки;

В) вимагати від підприємства, що перевіряється, надання документів або інформації, що не стосуються предмета перевірки;

Г) розголошувати відомості про підприємство, що перевіряється, які становлять конфіденційну інформацію, державну, комерційну чи банківську таємницю та стали відомі під час виконання такими особами службових обов'язків.

17. Сукупність заходів, за допомогою яких митні органи переконуються у правильності заповнення митних декларацій, декларацій митної вартості та в достовірності зазначених у них даних, законності ввезення (вивезення) товарів на митну територію України, а також своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів –

А) зустрічна звірка;

Б) документальна перевірка;

В) митний контроль;

Г) митне регулювання.

18. Що не є підставою, за якою може бути зупинено документальну виїзну перевірку підприємства наказом відповідного митного органу:

А) необхідність відновлення підприємством втрачених документів або обґрунтованої потреби в додатковому часі для надання документів, визначених у запиті посадової особи митного органу;

Б) необхідність проведення митної експертизи;

В) необхідність проведення зустрічної звірки;

Г) змінний режим роботи підприємства.

19. Протягом якого часу підприємство, що перевіряється, зобов'язане надати у повному обсязі посадовим особам митного органу, які проводять перевірку, всі документи, що належать до предмета перевірки або пов'язані з ним:

А) протягом 1-єї години, з моменту початку документальної перевірки;

Б) не пізніше 1-го робочого дня, наступного за днем початку документальної перевірки;

В) не пізніше 3-го робочого дня, наступного за днем початку документальної перевірки;

Г) не пізніше 5-го робочого дня, наступного за днем початку документальної перевірки.

20. У разі відмови керівника підприємства розписатися в посвідченні на право проведення перевірки посадовими особами митного органу, акт про відмову від підпису в посвідченні на право проведення перевірки є підставою:

А) відтермінування документальної перевірки на 10 днів;

Б) відтермінування документальної перевірки на 20 днів;

В) відтермінування документальної перевірки на 30 днів;

Г) для початку проведення такої перевірки.

РОЗДІЛ 4

СИСТЕМА МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ

4.1. Порядок сплати мита

Мито входить до складу митних платежів і займає особливе місце в системі оподаткування ЗЕД. По-перше, такий податок вагомий регулятивний потенціал – виконує важливі функції регулювання зовнішньоторговельного обміну з іноземними державами; здійснює захист національних товаро-виробників та створює сприятливі умови для їх розвитку; є важливим засобом регулювання експорту-імпорту товарів шляхом встановлення різних розмірів ставок, що зумовлює збільшення чи зменшення товарообороту. Залежно від класифікаційних ознак виділяють наступні види мита (рис. 4.1).

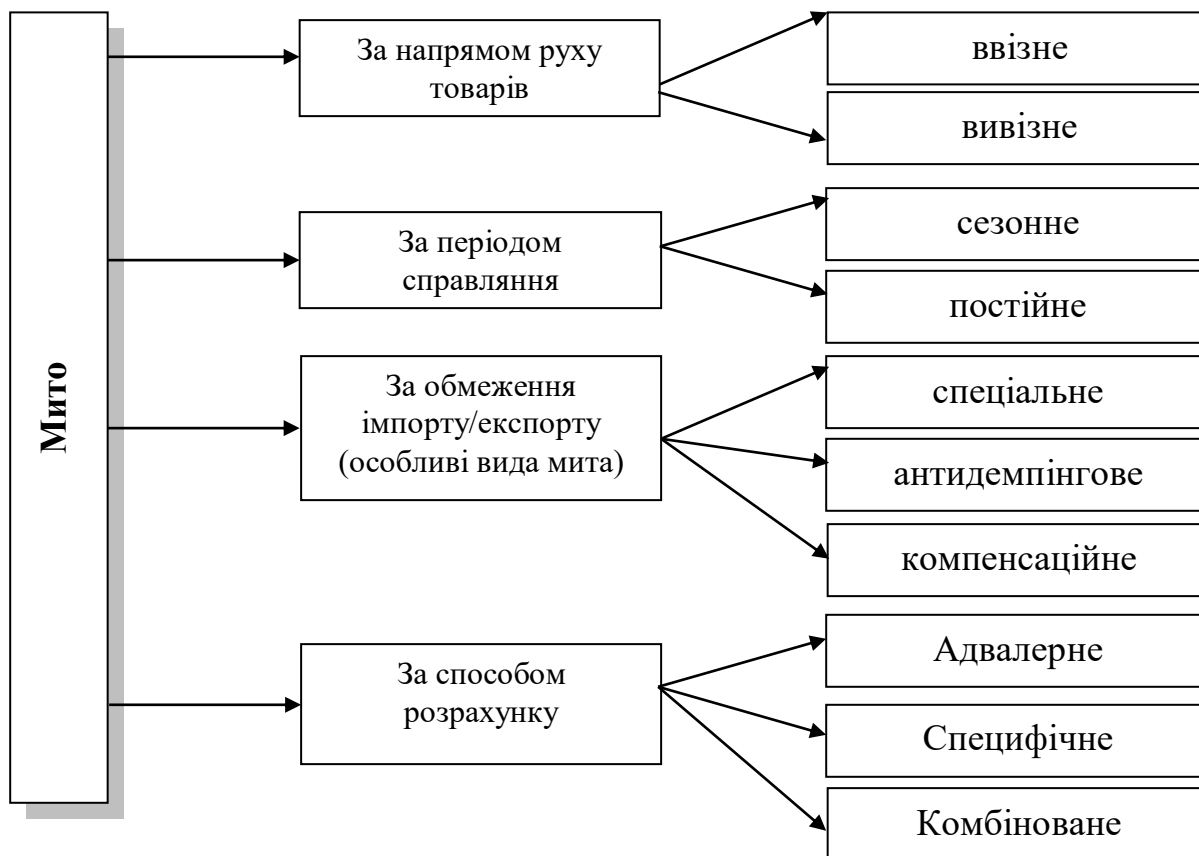

Рис. 4.1. Класифікація мита
Мито виконує наступні функції:

1. фіскальну, яка відноситься і до імпорتنих, і до експортних мит, оскільки вони є однією із статей дохідної частини державного бюджету;
2. протекціоністську (захисну) - за його допомогою держава захищає вітчизняних виробників від небажаної іноземної конкуренції;
3. стимулюючу - створення передумов для збільшення експорту;
4. регулятивну - через формування раціональної структури імпорту та експорту;
5. статистичну – забезпечує достовірний облік і державний контроль за переміщенням товарів, транспортних засобів та інших вантажів через митний кордон України.

Ввізне мито встановлюється на товари, що ввозяться на митну територію України. Встановлення нових та зміна діючих ставок ввізного мита, визначених Митним тарифом України, здійснюються Верховною Радою України шляхом прийняття законів України. Митний тариф України – це систематизований згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності перелік ставок ввізного мита, яке справляється з товарів, що ввозяться на митну територію України. В основу товарної класифікаційної схеми Митного тарифу України (товарна номенклатура) покладено Українську класифікацію товарів зовнішньоекономічної діяльності, яка базується на Гармонізованій системі опису та кодування товарів.

Товарно-класифікаційна схема тарифу складається із наступних граф:

Код	Назва	Ставки мита, %			Додаткові ОВО*
		Преференційна	Пільгова	Повна	

*ОВО – одиниці виміру та обліку

Основною одиницею виміру та обліку (ОВО) кількості товарів в УКТЗЕД є одиниця маси - кілограм (кг). У разі потреби для цілей тарифного регулювання, нетарифного регулювання (ліцензування, квотування тощо), збору та оброблення статистичних даних застосовуються додаткові ОВО.

Вивізне мито встановлюється законом на українські товари, що вивозяться за межі митної території України.

Ввізне мито є диференційованим щодо товарів, що походять з держав, які спільно з Україною входять до митних союзів або утворюють з нею зони вільної торгівлі. У разі встановлення будь-якого спеціального преференційного митного режиму згідно з міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, застосовуються преференційні ставки ввізного мита,

встановлені Митним тарифом України. До товарів, що походять з України або з держав - членів Світової організації торгівлі, або з держав, з якими Україна уклала двосторонні або регіональні угоди щодо режиму найбільшого сприяння, застосовуються пільгові ставки ввізного мита. До решти товарів застосовуються повні ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України. В Україні в 2019 році адміністровано наступні частки мита:

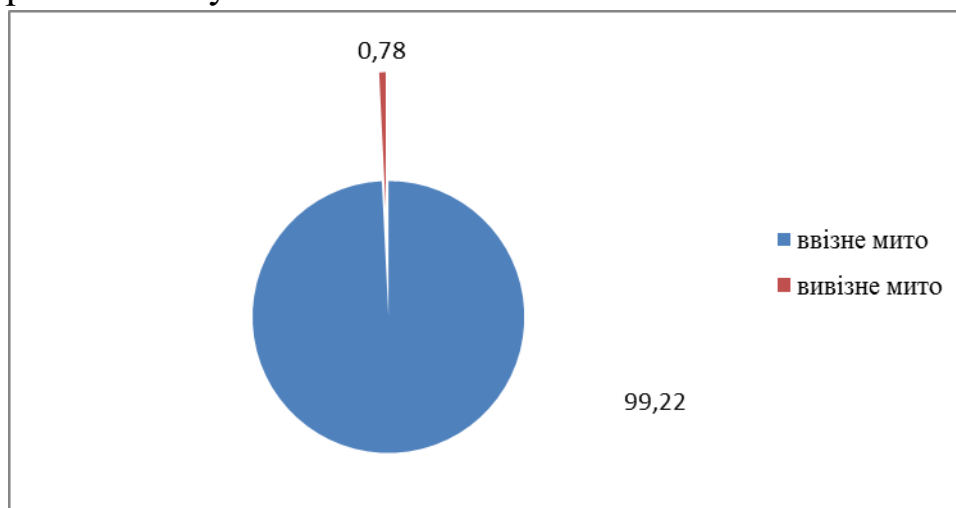

Рис. 4.2. Питома вага ввізного і вивізного мита в 2019 р. в Україні, %

На окремі товари законом може встановлюватися сезонне мито на строк не менше 60 та не більше 120 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита.

З метою захисту економічних інтересів України та українських товаровиробників у разі ввезення товарів на митну територію України, незалежно від інших видів мита, можуть застосовуватися особливі види мита: 1) спеціальне мито; 2) антидемпінгове мито; 3) компенсаційне мито.

Особливі види мита встановлюються на підставі рішень Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі про застосування антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів, прийнятих відповідно до законів України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту", "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту", "Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну".

Спеціальне мито встановлюється: 1) як засіб захисту національного товаровиробника, у разі якщо товари ввозяться на митну територію України в обсягах

та/або за таких умов, що їх ввезення заподіює або створює загрозу заподіяння значної шкоди національному товаровиробнику; 2) як заходи у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів та економічних угруповань, які обмежують реалізацію законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України.

Антидемпінгове мито встановлюється відповідно до Закону України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту" у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

Компенсаційне мито встановлюється відповідно до Закону України "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту" у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом субсидованого імпорту, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

Платниками мита є:

1) особа, яка ввозить товари на митну територію України чи вивозить товари з митної території України у порядку та на умовах, встановлених Митним кодексом України;

2) особа, на адресу якої надходять товари, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових або експрес-відправленнях, несупроводжуваному багажі, вантажних відправленнях;

3) особа, на яку покладається обов'язок дотримання вимог митних режимів, які передбачають звільнення від оподаткування митом, у разі порушення таких вимог;

4) особа, яка використовує товари, митне оформлення яких було здійснено з умовним звільненням від оподаткування, не за цільовим призначенням та/або всупереч умовам чи цілям такого звільнення, а також будь-які інші особи, які безпідставно використовують звільнення від оподаткування митом (податкову пільгу);

5) особа, яка реалізує або передає у володіння, користування чи розпорядження товари, що були випущені у вільний обіг на митній території України із звільненням від оподаткування митними платежами, до закінчення строку, визначеного законом;

6) особа, яка реалізує товари, транспортні засоби комерційного призначення⁴⁴.

⁴⁴ Митний кодекс України від 13.03.2012, № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями): [Електронний ресурс]// Режим доступу з <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1011.60.6&nobreak=1>

Базою оподаткування митом товарів, що переміщуються через митний кордон України є (рис. 6.5):

Рис. 4.3. База оподаткування мита

Сезонне мито нараховується за ставками, встановленими Законом України "Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції".

Особливі види мита нараховуються за ставками, встановленими рішеннями Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі про застосування антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів, відповідно до законів України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту", "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту", "Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну". Аналіз справляння мита в Україні в 2019 році подано на рис. 4.4.

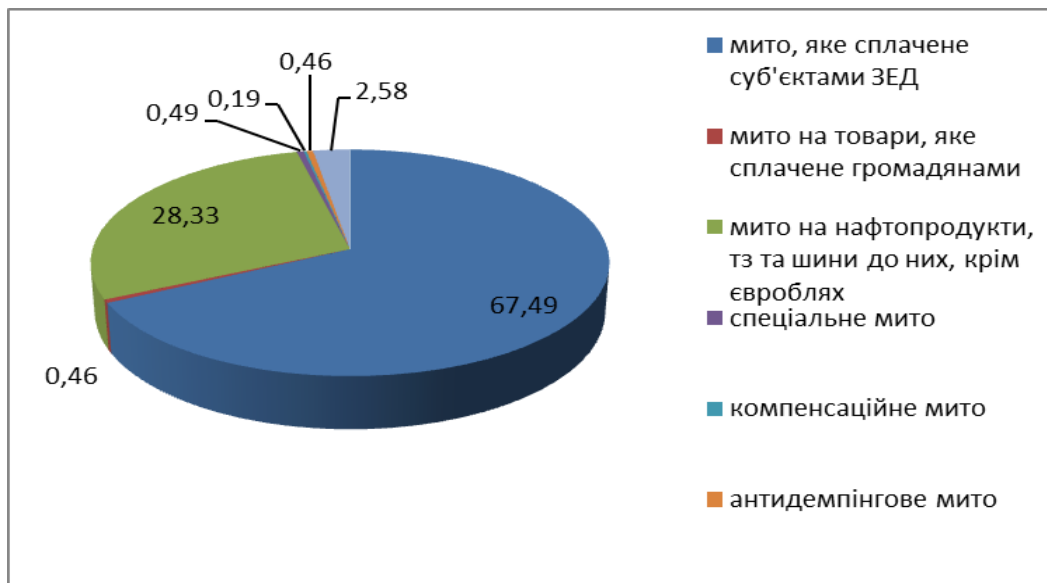

Рис. 4.4. Аналіз справляння мита в Україні в 2019 р. в розрізі його підвидів та деяких категорій платників, %

Допускається встановлення тарифних пільг (тарифних преференцій) щодо ставок Митного тарифу України у вигляді звільнення від оподаткування ввізним митом, зниження ставок ввізного мита або встановлення тарифних квот відповідно до законодавства України та для ввезення товарів, що походять з держав, з якими укладено відповідні міжнародні договори.

4.2. Адміністрування акцизного податку у сфері зовнішньоекономічної діяльності

Акцизний податок є важливим інструментом регулювання ЗЕД. Це непрямий податок на високорентабельні товари (продукцію), який включається до ціни товарів. Акцизний податок – непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених Податковим кодексом України як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції).

Рис.4.5. Платники акцизного податку

Об'єктами оподаткування є операції з:

- реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції);
- реалізації (передачі) підакцизних товарів (продукції) з метою власного споживання, промислової переробки, здійснення внесків до статутного капіталу, а також своїм працівникам;
 - ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України;
 - реалізації конфіскованих підакцизних товарів (продукції), підакцизних товарів (продукції), визнаних безхазяйними, підакцизних товарів (продукції), за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, та підакцизних товарів (продукції), що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави;
 - реалізації або передачі у володіння, користування чи розпорядження підакцизних товарів (продукції), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування до закінчення строку, визначеного законодавством;

– обсяги та вартість втрачених підакцизних товарів (продукції), що перевищують встановлені норми втрат;

– операції з продажу, обміну або інших способів відчуження цінних паперів, де відбувається перехід права власності на цінні папери, та операції з деривативами, крім операцій, що здійснюються на міжбанківському ринку деривативів. Для цілей цього пункту під міжбанківським ринком деривативів розуміється сукупність відносин у сфері торгівлі деривативами між банками, між банками та їхніми клієнтами (у тому числі банками-нерезидентами), між банками і Національним банком України, а також Національним банком України і його клієнтами.

– переобладнання ввезеного на митну територію України транспортного засобу у підакцизний легковий автомобіль.

Операції з підакцизними товарами у сфері ЗЕД, які не підлягають оподаткуванню:

– вивезення (експорту) підакцизних товарів (продукції) платником податку за межі митної території України. Товари (продукція) вважаються вивезеними (експортованими) платником податку за межі митної території України, якщо їх вивезення (експортування) засвідчене належно оформленою митною декларацією, у тому числі, якщо відвантаження відбулося у звітному періоді, а вивезення (експортування) – у наступному звітному періоді і на дату подання декларації з акцизного податку за звітний місяць наявна така митна декларація;

– ввезення на митну територію України раніше експортованих підакцизних товарів (продукції), у яких виявлено недоліки, що перешкоджають реалізації цих товарів на митній території країни імпортера, для їх повернення експортеру. Такі підакцизні товари (продукція) ввозяться їх продавцем (експортером) без подальшої реалізації на митній території України.

Операції з підакцизними товарами у сфері ЗЕД, які звільняються від оподаткування:

– реалізації легкових автомобілів для інвалідів, у тому числі дітей-інвалідів, оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, коштів фондів загальнообов'язкового державного страхування, а також легкових автомобілів спеціального призначення (швидка медична допомога та для потреб центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах цивільного захисту, рятувальної справи, пожежної і техногенної безпеки),

оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів;

- ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України, призначених для офіційного (службового) користування дипломатичними представництвами іноземних держав, консульськими установами іноземних держав та для особистого використання членами дипломатичних представництв іноземних держав, консульських установ іноземних держав виходячи з принципу взаємності стосовно кожної окремої держави;

- ввезення підакцизних товарів (продукції) з-за меж митної території України на митну територію України, якщо при цьому згідно із законом не справляється податок на додану вартість у зв'язку з розміщенням товарів (продукції) у митних режимах: реімпорту, транзиту, тимчасового ввезення, митного складу, вільної митної зони, безмитної торгівлі, переробки на митній території, знищення або руйнування, відмови на користь держави;

- безоплатної передачі для знищення підакцизних товарів (продукції), конфіскованих за рішенням суду та таких, що перейшли у власність держави внаслідок відмови власника, якщо вони не підлягають реалізації (продажу) в установленому законодавством порядку;

- реалізації підакцизних товарів (продукції), крім нафтопродуктів, вироблених на митній території України, що використовуються як сировина для виробництва підакцизних товарів (продукції) та ін.

До підакцизних товарів належать:

- спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
- тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну;
- пальне;
- автомобілі легкові, кузови до них, причепи та напівпричепи, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;
- електрична енергія.

Порядок визначення бази оподаткування акцизного податку представлено на рис.4.6.

Рис. 4.6. База оподаткування акцизного податку

Розрахунок акцизного податку із застосуванням адвалорних ставок здійснюється за такою формулою:

$$C_{АП}^a = B \times A,$$

де: $C_{АП}^a$ – сума акцизного податку за адвалорною ставкою;

B – вартість товарів (продукції) за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на товари (продукцію), які він імпортує, без податку на додану вартість та з урахуванням акцизного податку;

A – адвалорна ставка акцизного податку.

Акцизний податок із застосуванням специфічних ставок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) у валюті України розраховується за такою формулою:

$$C_{АП} = H \times A,$$

де: $C_{АП}$ – сума акцизного податку, обчислена із застосуванням специфічних ставок з одиниці товару (продукції);

N – кількість товару у фізичних одиницях виміру, встановлених Податковим кодексом України;

A – ставка акцизного податку.

Датою виникнення податкових зобов'язань щодо підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, є дата їх реалізації особою, яка їх виробляє, незалежно від цілей і напрямів подальшого використання таких товарів (продукції).

Датою виникнення податкового зобов'язання щодо зіпсованого, знищеного, втраченого підакцизного товару (продукції) є дата складання відповідного акта. У цьому пункті втраченим є товар (продукція), місцезнаходження якого платник податку не може встановити.

Датою виникнення податкових зобов'язань щодо постачання електроенергії є дата підписання акту прийому-передачі електроенергії.

Датою виникнення податкових зобов'язань у разі ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України є дата подання контролюючому органу митної декларації для митного оформлення або дата нарахування такого податкового зобов'язання фіскальним органом у визначених законодавством випадках.

Суми податку з товарів (продукції), які ввозяться на митну територію України, що підлягають сплаті, визначаються платниками податку самостійно, виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок податку.

Податок із підакцизних товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, обчислюється у національній валюті за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України на дату подання фіскальному органу митної декларації до митного оформлення.

У разі втрати товарів, що перебувають під митним контролем у митних режимах, в яких надано звільнення або умовне звільнення від оподаткування, нецільового використання цих товарів або в разі невиконання у строки, встановлені Митним кодексом України, заходів щодо завершення таких митних режимів суми податку, що підлягають сплаті, визначаються виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок цього податку, що діяли на день подання митної декларації при розміщенні у відповідний митний режим.

У разі повного або часткового повернення імпортером підакцизних товарів (продукції), ввезених на митну територію України, продавцю у зв'язку з непридатністю їх для реалізації на митній території України, платник податків – імпортер проводить коригування податкових зобов'язань зі сплати акцизного податку у звітному періоді, у якому відбулось повернення невикористаних та пошкоджених марок, або контролюючому органу, який видав марки, надані відповідні документи, що підтверджують втрату марок.

Податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) сплачується платниками податку до або в день подання митної декларації. У разі ввезення маркованої підакцизної продукції на митну територію України податок сплачується під час придбання марок акцизного податку з доплатою (у разі потреби) на день подання митної декларації.

У разі виробництва на митній території України алкогольних напоїв і тютюнових виробів чи ввезення таких товарів на митну територію України платники податку зобов'язані забезпечити їх маркування марками встановленого зразка у такий спосіб, щоб марка акцизного податку розривалася під час відкупорювання (розкривання) товару.

Наявність наклеєної в установленому порядку марки акцизного податку встановленого зразка на пляшці (упаковці) алкогольного напою та пачці (упаковці) тютюнового виробу є однією з умов для ввезення на митну територію України і продажу таких товарів споживачам, а також підтвердженням сплати податку та легальності ввезення товарів.

Марки акцизного податку для вироблених в Україні алкогольних напоїв і тютюнових виробів відрізняються від марок для ввезених на митну територію України алкогольних напоїв і тютюнових виробів дизайном та кольором. Постановою Кабінету Міністрів України від 14 травня 2015 р. № 296 введено нові зразки марок акцизного податку для алкогольних напоїв і тютюнових виробів вітчизняного та імпортного виробництва.

Для алкогольних напоїв вітчизняного виробництва, крім виноробної продукції (лікеро-горілчана продукція)⁴⁵:

Для алкогольних напоїв, які є виноробною продукцією:

Для алкогольних напоїв імпортного виробництва, крім виноробної продукції (лікеро-горілчана продукція):

Для алкогольних напоїв, які є виноробною продукцією:

Для тютюнових виробів вітчизняного виробництва з фільтром:

Для тютюнових виробів вітчизняного виробництва без фільтра:

Для тютюнових виробів імпортного виробництва з фільтром:

⁴⁵ Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання запровадження марок акцизного податку нового зразка для алкогольних напоїв і тютюнових виробів» від 14 травня 2015 р., № 296 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=248165709>.

Для тютюнових виробів імпортного виробництва без фільтра:

Не підлягають маркуванню:

– алкогольні напої і тютюнові вироби, які постачаються для реалізації магазинам безмитної торгівлі безпосередньо вітчизняними виробниками такої продукції за прямими договорами, укладеними між вітчизняними виробниками алкогольних напоїв і тютюнових виробів і власниками магазинів безмитної торгівлі. При цьому переміщення алкогольних напоїв і тютюнових виробів, що спрямовуються виробниками до магазинів безмитної торгівлі, здійснюється під митним контролем із застосуванням заходів гарантування доставки;

– алкогольні напої і тютюнові вироби, які ввозяться в Україну і розміщуються у митному режимі магазину безмитної торгівлі;

– еталонні (моніторингові) чи тестові зразки тютюнових виробів, які не призначені для продажу в роздріб і ввозяться на митну територію України акредитованими державними випробувальними лабораторіями та/або суб'єктами господарювання, які мають ліцензії на право виробництва відповідної продукції, для проведення досліджень чи випробувань (калібрування лабораторного обладнання, проведення дегустацій, вивчення фізико-хімічних показників, дизайну).

Податок із підакцизних товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, обчислюється у національній валюті за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України на дату подання контролюючому органу митної декларації до митного оформлення. Аналіз справляння акцизу при ввезенні на митну територію України в 2019 р. представлено на рис. 4.7.

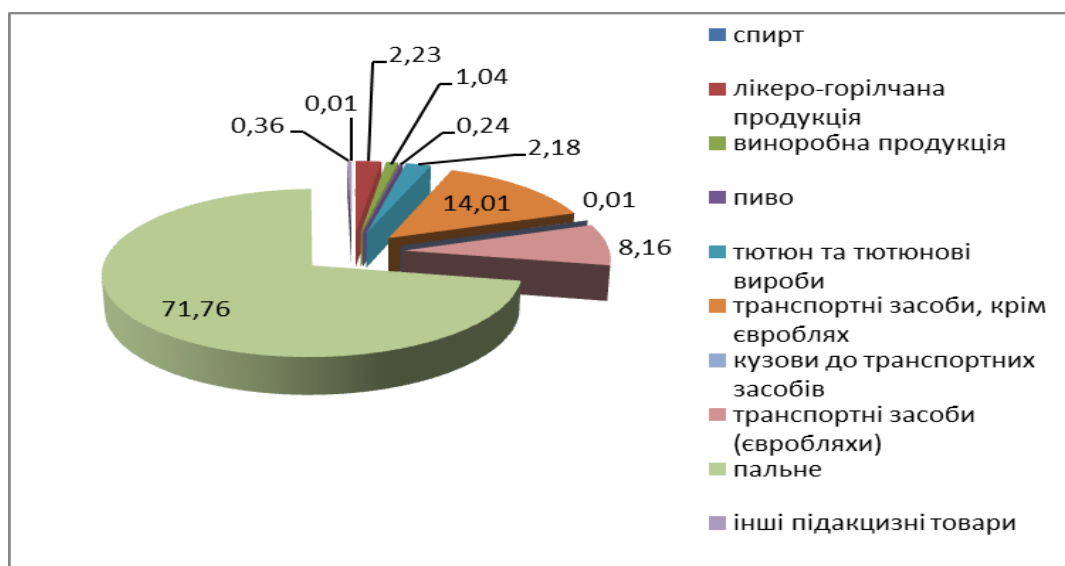

Рис. 4.7. Аналіз справляння акцизу з ввезених підакцизних товарів в Україну в 2019 р., %

Ввезення на митну територію України, зберігання, транспортування, прийняття на комісію з метою продажу та продаж на митній території України не маркованих в установленому порядку алкогольних напоїв та тютюнових виробів забороняються.

Контроль за правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю сплати до бюджету податку з підакцизних товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, під час митного оформлення здійснюється фіскальними органами.

Базовий податковий період для сплати акцизного податку відповідає календарному місяцю. Платник податку з підакцизних товарів (продукції), вироблених або переобладнаних на митній території України; імпортер алкогольних напоїв та тютюнових виробів; суб'єкт господарювання роздрібної торгівлі, який здійснює реалізацію підакцизних товарів; оптовий постачальник електричної енергії подає щомісяця не пізніше 20 числа наступного періоду контролюючому органу за місцем реєстрації декларацію акцизного податку.

4.3. Податок на додану вартість та особливості його сплати при експортно-імпортних операціях

Податок на додану вартість є одним із важливих інструментів наповнення центральних бюджетів більшості країн з ринковою економікою та дієвим засобом у

сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Податок на додану вартість (ПДВ) – непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм розділу V Податкового кодексу України. Чинне законодавство визначає платників ПДВ (рис. 4.8):

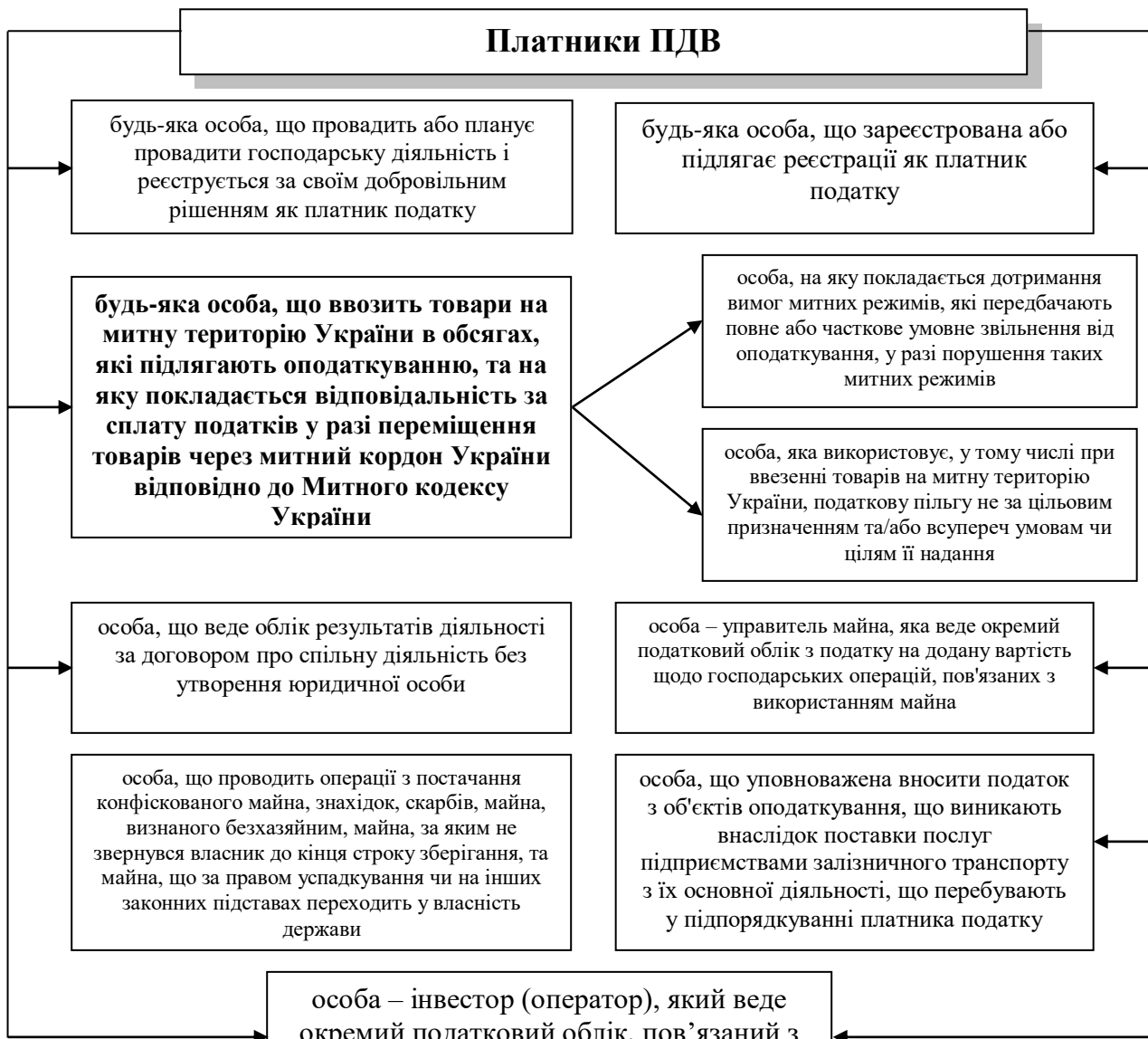

Рис. 4.8. Платники ПДВ

Якщо особи, не зареєстровані як платники податку, ввозять товари на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню згідно із законом, такі особи сплачують податок під час митного оформлення товарів без реєстрації як платники такого податку.

Об'єктом оподаткування є операції платників податку з (рис. 4.9):

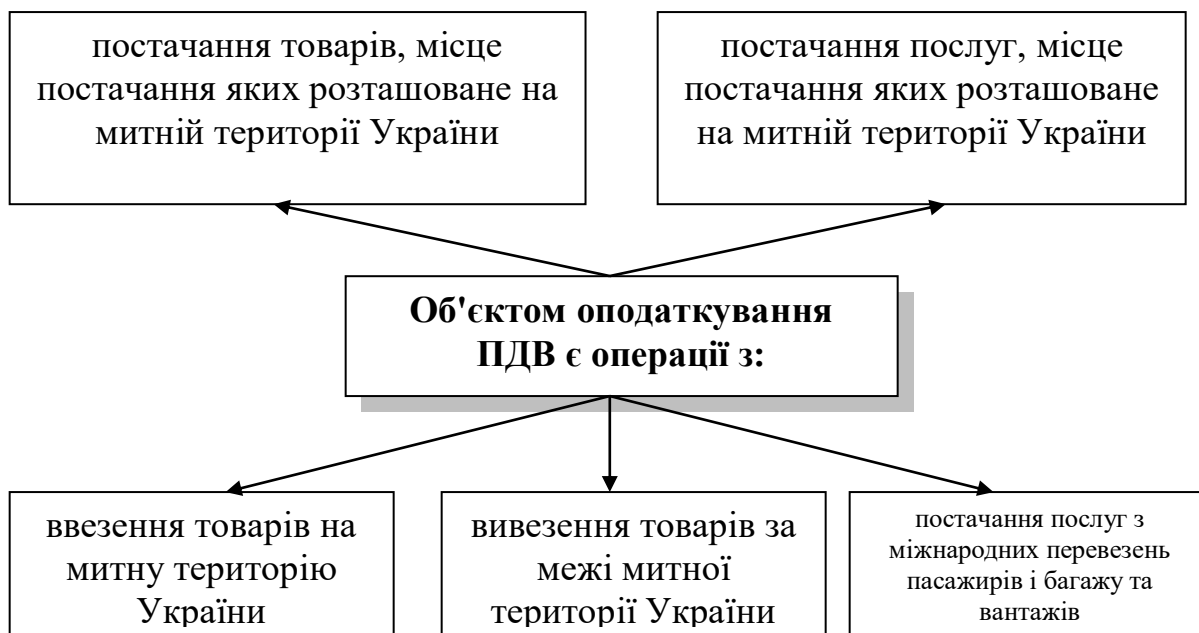

Рис. 4.9. Об'єкт оподаткування ПДВ

З метою оподаткування ПДВ до операцій з ввезення товарів на митну територію України та вивезення товарів за межі митної території України прирівнюється поміщення товарів у будь-який митний режим, визначений Митним кодексом України.

Важливим аспектом адміністрування ПДВ при експортно-імпортних операціях є визначення дати виникнення податкових зобов'язань. Датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів/послуг вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

а) дата зарахування коштів від покупця/замовника на банківський рахунок платника податку як оплата товарів/послуг, що підлягають постачанню, а в разі постачання товарів/послуг за готівку – дата оприбуткування коштів у касі платника податку, а в разі відсутності такої – дата інкасації готівки у банківській установі, що обслуговує платника податку;

б) дата відвантаження товарів, а в разі експорту товарів – дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а для послуг – дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку.

Датою виникнення податкових зобов'язань у разі ввезення товарів на митну територію України є дата подання митної декларації для митного оформлення.

База оподаткування операцій з постачання товарів/послуг визначається виходячи з їх договірної вартості з урахуванням загальнодержавних податків та зборів (крім акцизного податку на реалізацію суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів, збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, що справляється з вартості послуг стільникового рухомого зв'язку, податку на додану вартість та акцизного податку на спирт етиловий, що використовується виробниками – суб'єктами господарювання для виробництва лікарських засобів, у тому числі компонентів крові і вироблених з них препаратів (крім лікарських засобів у вигляді бальзамів та еліксирів).

Базою оподаткування для товарів, що ввозяться на митну територію України, є договірна (контрактна) вартість, але не нижче митної вартості цих товарів, визначеної відповідно до розділу III Митного кодексу України, з урахуванням мита та акцизного податку, що підлягають сплаті і включаються до ціни товарів.

Для послуг, які постачаються нерезидентами на митній території України, базою оподаткування є договірна (контрактна) вартість таких послуг з урахуванням податків та зборів, за винятком податку на додану вартість, що включаються до ціни постачання відповідно до законодавства. Визначена вартість перераховується в національну валюту за валютним (обмінним) курсом Національного банку України на

дату виникнення податкових зобов'язань. У разі отримання послуг від нерезидентів без їх оплати база оподаткування визначається, виходячи із звичайних цін на такі послуги без урахування податку.

У разі ввезення на митну територію України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, у несупроводжуваному багажі товарів базою оподаткування є їх фактурна вартість, з урахуванням мита та акцизного податку, що підлягають сплаті. Датою виникнення податкових зобов'язань у разі ввезення товарів на митну територію України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, у несупроводжуваному багажі є дата подання митному органу документа, який використовується замість митної декларації.

Порядок визначення бази оподаткування при здійсненні деяких операцій подано на рис. 4.10.

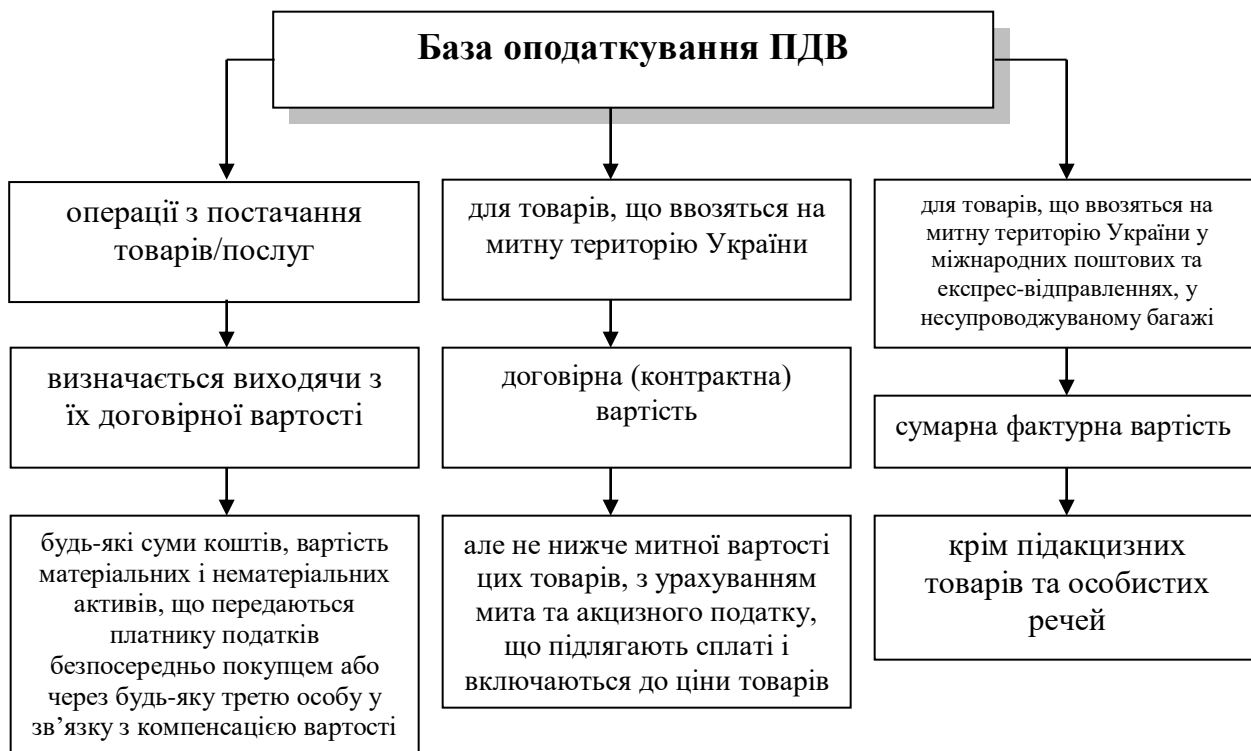

Рис. 4.10. Порядок визначення бази оподаткування ПДВ при здійсненні деяких операцій

У разі ввезення на митну територію України фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей) частіше одного разу протягом однієї доби базою оподаткування є сумарна фактурна вартість товарів, ввезених у наступних після першого ввезення протягом однієї доби.

За нульовою ставкою оподатковуються операції з вивезення товарів за межі митної території України:

- а) у митному режимі експорту;
- б) у митному режимі реекспорту, якщо товари поміщені у такий режим відповідно до норм Митного кодексу України;
- в) у митному режимі безмитної торгівлі;
- г) у митному режимі вільної митної зони.

Товари вважаються вивезеними за межі митної території України, якщо таке вивезення підтверджене в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, митною декларацією, оформленою відповідно до вимог Митного кодексу України.

У разі подальшого вивезення таких товарів за межі митної території України податок не справляється (у тому числі за нульовою ставкою). Постачання товарів магазинами безмитної торгівлі може здійснюватися виключно фізичним особам, які виїжджають за митний кордон України, або фізичним особам, які переміщуються транспортними засобами, що належать резидентам та знаходяться за межами митного кордону України.

Не є об'єктом оподаткування ПДВ в тому числі операції з:

– ввезення на митну територію України товарів, сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 150 євро:

- у несупроводжуваному багажі;
- на адресу одного одержувача (юридичної або фізичної особи) в одній депеші від одного відправника у міжнародних поштових відправленнях;
- на адресу одного одержувача (юридичної або фізичної особи) в одному вантажі експрес-перевізника від одного відправника у міжнародних експрес-відправленнях.

Звільняються від оподаткування операції з постачання та ввезення на митну територію України товарів/послуг, передбачених для власних потреб дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав і представництв

міжнародних організацій в Україні, а також для використання особами з числа дипломатичного персоналу цих дипломатичних місій та членами їх сімей, що проживають разом з такими особами. Порядок звільнення від оподаткування та перелік операцій, що підлягають звільненню від оподаткування, встановлюються Кабінетом Міністрів України виходячи з принципу взаємності стосовно кожної окремої держави.

Звільняються від оподаткування операції з постачання послуг з перевезення (переміщення) пасажирів та вантажів транзитом через митну територію України, а також з постачання послуг, пов'язаних із таким перевезенням (переміщенням).

Звільняються від оподаткування операції із ввезення на митну територію України майна як міжнародної технічної допомоги, яка надається відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також як гуманітарної допомоги, наданої згідно з нормами Закону України «Про гуманітарну допомогу».

Сума ПДВ, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України або бюджетному відшкодуванню, визначається:

$$\text{ПДВ} = \text{ПЗ} - \text{ПК},$$

де: ПЗ – сума податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду,

ПК – сума податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду.

Платник податку зобов'язаний надати покупцю (отримувачу) на його вимогу підписану уповноваженою платником особою та скріплену печаткою (за наявності) податкову накладну, складену за вибором покупця (отримувача) в один з таких способів:

а) у паперовому вигляді;

б) в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації у порядку, визначеному законодавством, електронного підпису уповноваженої платником особи та умови реєстрації податкової накладної у Єдиному реєстрі податкових накладних. У такому разі складання податкової накладної у паперовому вигляді не є обов'язковим.

Податкова накладна складається на кожне повне або часткове постачання товарів/послуг, а також на суму коштів, що надійшли на поточний рахунок як попередня оплата (аванс).

У разі ввезення товарів на митну територію України документом, що посвідчує право на віднесення сум податку до податкового кредиту, вважається митна декларація, оформлена відповідно до вимог законодавства, яка підтверджує сплату податку.

Для операцій з постачання послуг нерезидентом на митній території України документом, що посвідчує право на віднесення сум податку до податкового кредиту, вважається податкова накладна, податкові зобов'язання за якою включені до податкової декларації попереднього періоду.

Для фізичних осіб, не зареєстрованих як суб'єкти господарювання, що ввозять товари (предмети) на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню згідно із законодавством, оформлення митної декларації прирівнюється до подання податкової накладної.

Звітним (податковим) періодом є один календарний місяць, а у визначених випадках – календарний квартал, з урахуванням таких особливостей:

а) якщо особа реєструється як платник податку з іншого дня, ніж перший день календарного місяця, першим звітним (податковим) періодом є період, який розпочинається від дня такої реєстрації та закінчується останнім днем першого повного календарного місяця;

б) якщо податкова реєстрація особи анулюється в інший день, ніж останній день календарного місяця, то останнім звітним (податковим) періодом є період, який розпочинається з першого дня такого місяця та закінчується днем такого анулювання.

Податкова декларація з ПДВ подається за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює календарному місяцю, протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця.

Платник податку зобов'язаний самостійно сплатити суму податкового зобов'язання, зазначену у поданій ним податковій декларації, протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку для подання податкової декларації.

Під час ввезення товарів на митну територію України суми податку підлягають сплаті до державного бюджету платниками податку до/або на день подання митної декларації безпосередньо на єдиний казначейський рахунок, крім операцій, за якими надається звільнення (умовне звільнення) від оподаткування.

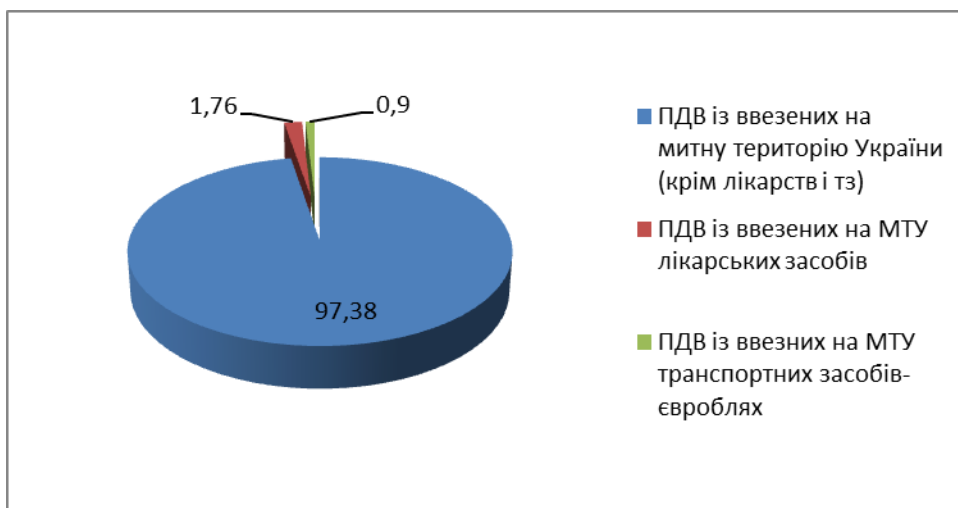

Рис. 4.11. ПДВ із ввезених на митну територію України деяких товарів в 2019 р., %

Під час ввезення товарів на митну територію України суми податку підлягають сплаті до державного бюджету платниками податку до/або на день подання митної декларації безпосередньо на єдиний казначейський рахунок, крім операцій, за якими надається звільнення (умовне звільнення) від оподаткування.

4.4. Єдиний збір, що справляється у пунктах пропуску через державний кордон

В практиці оподаткування товарів, що перетинають митний кордон України застосовують єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України. Єдиний збір запроваджено Законом України від 04.11.1999 р. № 1212-XIV «Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України».

Єдиний збір встановлюється щодо транспортних засобів вітчизняних та іноземних власників, які перетинають державний кордон України, і справляється за здійснення у пунктах пропуску через державний кордон України відповідно до законодавства України санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного контролю товарів (у тому числі у формі попереднього документального контролю) та радіологічного контролю товарів і транспортних засобів, за проїзд транспортних засобів автомобільними дорогами України та за

проїзд автомобільних транспортних засобів з перевищенням встановлених розмірів загальної маси, осьових навантажень та (або) габаритних параметрів⁴⁶.

Єдиний збір справляється одноразово залежно від режиму переміщення (ввезення, транзит) за єдиним платіжним документом в залежності від виду, місткості або загальної маси транспортних засобів. Ставки єдиного збору встановлюються у євро та не можуть змінюватися протягом бюджетного року.

Ставки єдиного збору за здійснення у пунктах пропуску через державний кордон України контролю вантажів і транспортних засобів, плата за проїзд транспортних засобів автомобільними дорогами України (за кожен кілометр проїзду) та додаткова плата за кожен кілометр проїзду автомобільних транспортних засобів з перевищенням встановлених розмірів, загальної маси, осьових навантажень та (або) габаритних параметрів представлено в табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Особливості розрахунку суми єдиного збору, який справляється з транспортного засобу залежно від його місткості, загальної маси або габаритних параметрів, євро⁴⁷

Вид транспортного засобу	Місткість або загальна маса транспортного засобу з вантажем	Ставка єдиного збору за одиницю транспортного засобу в євро	
		за проведення контролю	за проїзд автомобільними дорогами за кожен кілометр проїзду
1. Автобуси	Від 10 до 30 місць включно	2	0,02
	Понад 30 місць	5	0,02
2. Вантажні автомобілі з/або без причепів та тягачі з/або без напівпричепів	До 20 тонн включно	5	0,02
	Понад 20 до 40 тонн включно	10	0,02
3. Великовагові автотранспортні засоби	Понад 40 до 44 тонн включно	10	0,1
	Понад 44 до 52 тонн	10	0,2

⁴⁶ Закон України «Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України» від 04.11.1999, № 1212-XIV (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1212-14>.

⁴⁷ Закон України «Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України» від 04.11.1999, № 1212-XIV (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1212-14>.

	включно		
	від 52 до 60 тонн включно	10	0,27
	понад 60 тонн (за кожні наступні 10 тонн)	10	0,78
4. Великовагові автотранспортні засоби з перевищенням осьових навантажень	До 5 % включно	-	0,05
	Понад 5 % до 10 % включно	-	0,1
	Понад 10 % до 20 % включно	-	0,27
	Понад 20 % за кожні наступні 5 %	-	0,15
5. Великогабаритні автотранспортні засоби з перевищенням встановлених параметрів ширини, висоти, довжини	За кожний параметр	-	0,03
б. Залізничний вагон, контейнер		2	-

Для автомобільних транспортних засобів та контейнерів, які перетинають державний кордон України без вантажів, ставка єдиного збору за здійснення контролю встановлюється у розмірі 20 відсотків ставки, визначеної для відповідного автомобільного транспортного засобу та контейнеру. При цьому плата за проїзд автомобільними дорогами України (за кожен кілометр проїзду), у тому числі за перевищення встановлених розмірів загальної маси, осьових навантажень та (або) габаритних параметрів, справляється повністю.

У разі перетинання державного кордону України залізничними вагонами без вантажів єдиний збір не справляється.

Єдиний збір справляється у національній валюті України за офіційним (обмінним) курсом Національного банку України на день сплати цього збору. Єдиний збір перераховується до Державного бюджету України у повному обсязі.

Єдиний збір не може перевищувати вартість витрат, пов'язаних зі здійсненням митного контролю при транзиті вантажів і транспортних засобів, санітарного, ветеринарного, фітосанітарного, радіологічного та екологічного контролю вантажів і транспортних засобів, та витрат, пов'язаних з відновленням автомобільних доріг.

Координація діяльності державних контролюючих органів із справляння єдиного збору безпосередньо у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється відповідними фіскальними органами.

Єдиний збір не справляється у разі:

- у разі перевантаження у пункті пропуску через державний кордон України вантажу з водних та авіаційних транспортних засобів і з трубопровідного транспорту на засоби інших видів транспорту (автомобільний, залізничний);
- транзиту вантажу, що не підлягає пропуску через митний кордон та перевантажується на інший транспортний засіб у зоні митного контролю пункту пропуску, який є одночасно пунктом ввезення та вивезення цього вантажу;
- в'їзду та виїзду транспортного засобу в межах одного пункту пропуску через державний кордон без перетинання митного кордону;
- переміщення товарів трубопровідним транспортом та лініями електропередачі;
- з транспортних засобів, якими перевозяться вантажі гуманітарної допомоги, якщо товаросупровідні документи оформлені на отримувачів гуманітарної допомоги в Україні, що внесені до Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги.

З перевізників-нерезидентів, діяльність яких здійснюється на підставі міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, єдиний збір справляється відповідно до цих договорів. З перевізників-резидентів, транспортні засоби яких зареєстровано територіальними органами Міністерства внутрішніх справ України, плата за проїзд автомобільними дорогами України справляється лише у разі перевищення встановлених розмірів загальної маси, осьових навантажень та (або) габаритних параметрів.

У разі ввезення вантажу та в'їзду транспортних засобів у пункт пропуску через державний кордон перевізник або уповноважена ним особа (суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності) після проходження прикордонного контролю подає до митного органу:

- товаротранспортні та товаросупровідні документи – в разі ввезення товарів на митну територію;
- товаротранспортні, товаросупровідні документи та митну декларацію – в разі ввезення товарів на митну територію в режимі транзиту.

У разі переміщення транспортних засобів та вантажу фізичними особами (власником чи уповноваженою ним особою), які не є суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, до митного органу подаються товаротранспортні,

товаросупровідні документи та митна декларація для оголошення громадянами відомостей щодо вантажу, який переміщується ними через митний кордон.

Відповідно до переліку товарів, які підлягають державному контролю (у тому числі у формі попереднього документального контролю), та поданих товаросупровідних (товаротransпортних) документів посадова особа митного органу визначає вид(и) та форму проведення відповідних видів державного контролю (попередній документальний контроль посадовою особою митного органу або державний контроль посадовою особою контролюючого органу).

Після здійснення відповідних видів державного контролю (у тому числі у формі попереднього документального контролю) посадові особи митних та контролюючих органів на товаросупровідних (товаро-транспортних) документах проставляють відмітки, що засвідчують факт здійснення контролю – відбитки штампів та печаток.

Єдиний збір за здійснення контролю може нараховуватися та справлятися за єдиним платіжним документом на групу залізничних вагонів та контейнерів, зазначених у передатній відомості, яка подається посадовій особі митного органу відповідним працівником залізниці. Завірена посадовою особою митного органу копія передатної відомості додається до єдиного платіжного документа як підстава для сплати єдиного збору.

Сплата єдиного збору здійснюється:

1. готівкою – до уповноваженої установи банку, що знаходиться у пункті пропуску через державний кордон, через який переміщується транспортний засіб та вантаж, на рахунок фіскального органу, в зоні діяльності якого розміщено цей пункт;
2. у безготівковій формі – шляхом попередньої сплати на відповідний рахунок фіскального органу, в зоні діяльності якого розміщено пункт пропуску, через який переміщується транспортний засіб та вантаж.

Допускається доплата коштів готівкою через приписну касу уповноваженої установи банку у пункті пропуску через державний кордон. У разі відсутності у пункті пропуску через державний кордон приписної каси уповноваженої установи банку кошти приймаються відповідною посадовою особою фіскального органу за єдиним платіжним документом, з подальшою передачею їх до каси фіскального органу.

У разі ввезення залізничним транспортним засобом вантажу, призначеного для використання на митній території України, сплата єдиного збору за здійснення

контролю в пунктах пропуску через державний кордон може здійснюватися на рахунок фіскальних органів, в зоні діяльності яких розташовані станції призначення. Допускається доплата коштів у рахунок сплати єдиного збору готівкою через касу фіскального органу, в зоні діяльності якого розташовані станції призначення. Підтвердженням факту сплати єдиного збору є відбиток особистої номерної печатки та особистий підпис посадової особи фіскального органу, яка здійснювала митний контроль, на всіх примірниках єдиного платіжного документа.

4.5. Плата за виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для них

Цей платіж регламентований Наказом Міністерства фінансів України від 28.05.2012 р. № 610 «Про затвердження Порядку справляння плати за виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для них».

Митне оформлення здійснюється в місцях розташування відповідних підрозділів фіскальних органів протягом робочого часу, встановленого для цих органів. Відповідно до міжнародних договорів, укладених відповідно до закону, митне оформлення у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється цілодобово. Митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення здійснюється в будь-якому фіскальному органі з пред'явленням їх цьому органу.

Митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через територію України в митному режимі транзиту, здійснюється фіскальним органом, у зоні діяльності якого починається транзитне переміщення.

За письмовим зверненням декларанта або уповноваженої ним особи митні формальності можуть виконуватися фіскальними органами поза місцем розташування цих органів, а також поза робочим часом, установленим для них. За виконання митних формальностей фіскальними органами поза місцем розташування фіскальних органів або поза робочим часом, установленим для них, із заінтересованих осіб справляється плата у розмірах, установлених Кабінетом Міністрів України (табл. 4.2).

Розміри плати за виконання митних формальностей фіскальними органами поза місцем розташування таких органів або поза робочим часом, установленим для них⁴⁸

Назва операції	За одну годину роботи (незалежно від кількості посадових осіб фіскального органу, залучених до виконання митних формальностей), євро
1. Виконання митних формальностей фіскальними органами поза місцем розташування таких органів:	
- у робочий час	20
- у надурочний, нічний час і вихідні дні	40
- у святкові та неробочі дні	50
2. Виконання митних формальностей фіскальними органами у місцях розташування цих органів поза робочим часом, установленим для них:	
- у надурочний, нічний час і вихідні дні	40
- у святкові та неробочі дні	50

При цьому, робота поза робочим часом, установленим для фіскального органу, – робота посадових осіб цього органу, що здійснюється в надурочний час (понад тривалість робочого дня, установленого для фіскального органу), нічний час, вихідні, святкові та неробочі дні.

Робочий час, установлений для фіскального органу, – тривалість робочого дня та режим роботи, встановлені відповідно до законодавства України про працю, правилами внутрішнього трудового розпорядку і графіками змінності для фіскального органу.

Плата справляється:

⁴⁸ Наказ Міністерства доходів і зборів України «Про затвердження Порядку справляння плати за виконання митних формальностей органами доходів і зборів поза місцем розташування цих органів або поза робочим часом, установленим для них» від 16.12.2013, № 804 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0011-14>.

а) за митною декларацією на бланку єдиного адміністративного документа та/або митною декларацією, що подається в електронному вигляді (далі – МД), а саме:

- тимчасовою митною декларацією;
- періодичною митною декларацією;
- попередньою митною декларацією;
- додатковою митною декларацією;

б) за уніфікованою митною квитанцією МД-1 (далі – квитанція МД-1) у разі здійснення митних формальностей, що не передбачають подання митної декларації.

Платниками плати є декларант або уповноважена ним особа, на звернення якої було прийняте рішення про здійснення митних формальностей поза місцем розташування фіскального органу або поза робочим часом, установленим для цього органу.

Митний брокер має право сплатити плату, якщо декларант уповноважує його повністю здійснити всі процедури з декларування та сплати митних та інших платежів.

Сплата коштів здійснюється платниками до/або під час здійснення митних формальностей фіскальними органами.

Рішення про виконання митних формальностей поза місцем розташування фіскального органу у робочий час приймається посадовою особою цього органу, уповноваженою на це наказом керівника фіскального органу, на підставі письмової заяви декларанта або уповноваженої ним особи шляхом проставлення на заяві резолюції.

Рішення про виконання митних формальностей поза робочим часом, установленим для фіскального органу, приймається керівником (заступником керівника) фіскального органу шляхом видання письмового розпорядження на підставі письмової заяви декларанта або уповноваженої ним особи.

Заява щодо виконання митних формальностей фіскальними органами поза місцем розташування цих органів або поза робочим часом, установленим для них, повинна містити:

– відомості про товар та/або транспортний засіб, відправника, одержувача, зовнішньоекономічний договір або інший документ, що використовується в міжнародній практиці замість договору (контракту);

– плановані час і дату виконання митних формальностей;

– зобов'язання про внесення плати;

– відомості про бажане місце проведення виконання митних формальностей (у разі їх виконання поза місцем розташування фіскального органу);

– печатку заявника (за наявності);

– підпис заявника.

У разі переміщення товарів і транспортних засобів експрес-перевізником з письмовою заявою звертається експрес-перевізник.

Нарахування та внесення плати за виконання митних формальностей поза місцем розташування фіскального органу здійснюються таким чином:

– у підрозділах митного оформлення фіскального органу, для яких встановлено п'ятиденний робочий тиждень, – за розміром плати здійснення митних формальностей за роботу у робочий, надурочний, нічний час та вихідні, святкові і неробочі дні відповідно до часу фактичного виконання митних формальностей;

– у підрозділах митного оформлення фіскального органу за затвердженим керівником цього органу та передбаченим правилами внутрішнього трудового розпорядку графіком змінності – за розміром плати за виконання митних формальностей у надурочний час;

– у підрозділах митного оформлення фіскального органу, режим роботи яких визначений як цілодобовий, – за розміром плати за виконання митних формальностей у робочий час.

Нарахування та внесення плати за виконання митних формальностей поза робочим часом, установленим для фіскальних органів, здійснюються таким чином:

– у підрозділах митного оформлення фіскального органу, для яких встановлено п'ятиденний робочий тиждень, – за розміром плати здійснення митних формальностей за роботу у надурочний, нічний час та вихідні, святкові і неробочі дні відповідно до часу фактичного виконання митних формальностей;

– у підрозділах митного оформлення фіскального органу за затвердженим керівником цього органу та передбаченим правилами внутрішнього трудового

розпорядку графіком змінності – за розміром плати за виконання митних формальностей у надурочний час.

Нарахування плати посадовими особами фіскального органу поза місцем розташування фіскального органу та поза робочим часом, установленим для цього органу, здійснюється на підставі відповідних даних, занесених у Журнал обліку виїздів посадових осіб для виконання митних формальностей⁴⁹.

ЖУРНАЛ **обліку виїздів посадових осіб для виконання митних формальностей**

(назва структурного підрозділу)
_____ (рік)

№ з/п	Дата	Місце огляду	Найменування юридичної особи/П.І.Б. фізичної особи – підприємця	Час виїзду	Час приїзду	Кількість годин	П. І. Б. інспектора	Реквізити МД (квитанції МД-1), №, дата

Установлені розміри плати застосовуються з урахуванням перенесення вихідних та робочих днів у порядку і на умовах, установлених законодавством, для працівників, яким встановлено п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями.

Плата нараховується виключно за фактичний час здійснення митних формальностей поза місцем розташування фіскального органу або поза робочим часом, установленим для цього органу, незалежно від кількості посадових осіб фіскального органу, залучених до їх проведення.

До часу, витраченого посадовою особою фіскального органу на здійснення митних формальностей поза місцем розташування фіскальних органів, зараховується також час, витрачений нею на проїзд до місця призначення й у зворотному напрямку.

⁴⁹ Наказ Міністерства доходів і зборів України «Про затвердження Порядку справляння плати за виконання митних формальностей органами доходів і зборів поза місцем розташування цих органів або поза робочим часом, установленим для них» від 16.12.2013, № 804 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0011-14>.

Плата вноситься за кожною письмовою заявою окремо з урахуванням кількості витрачених на здійснення митних формальностей годин роботи посадової особи фіскального органу, яка здійснює такі митні формальності, незалежно від кількості оформлених митних декларацій.

Плата справляється у гривні за офіційним (валютним) курсом, встановленим Національним банком, що діє на дату подання митної декларації, а у разі, коли виконання митних формальностей не пов'язано з поданням митної декларації, – на дату фактичної сплати.

Сплата коштів здійснюється платниками у безготівковій формі за рахунок авансових платежів (передоплати) або в готівковій формі через касу фіскального органу чи фінансової установи на рахунки, відкриті на ім'я фіскальних органів в територіальних казначейських органах.

4.6. Відшкодування витрат за зберігання товарів та транспортних засобів на складах митних органів

Наказом Міністерства фінансів України від 15.06.2012 р. № 731 запроваджено Порядок відшкодування витрат митних органів за зберігання товарів, транспортних засобів, зазначених в частині шостій статті 239 Митного кодексу України.

Під складами митних (фіскальних) органів розуміються складські приміщення, резервуари, криті та відкриті майданчики, холодильні чи морозильні камери, які належать фіскальним органам або використовуються ними і спеціально обладнані для зберігання товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

Товари, які через свої властивості не можуть зберігатися на складі фіскального органу, за рішенням керівника цього органу або особи, яка виконує його обов'язки, можуть передаватися фіскальним органам на зберігання підприємствам, на складах яких створено необхідні умови для належного зберігання таких товарів.

Митні органи несуть передбачену законом відповідальність за втрату або пошкодження товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що зберігаються ними. Таку ж відповідальність несе адміністрація підприємств, на складах яких розміщуються товари, передані фіскальними органами цим підприємствам на зберігання.

Витрати митних органів на зберігання товарів, транспортних засобів, відшкодовуються власниками цих товарів, транспортних засобів або уповноваженими

ними особами. Товари, транспортні засоби комерційного призначення можуть зберігатися на складах фіскальних органів протягом 90 днів. Власники товарів, що зберігаються на складах фіскальних органів під митним контролем, або уповноважені ними особи можуть з дозволу та під контролем цих органів здійснювати із зазначеними товарами певні операції, зокрема:

1) підготовку товарів до продажу (відчуження, транспортування, консолідацію, подрібнення партій, маркування, формування відправлень, сортування, зберігання у цілях транзиту);

2) змішування товарів (компонентів) без надання одержаній продукції характеристик і властивостей, що істотно відрізняють її від вихідних складових;

3) прості складські операції, необхідні для забезпечення збереження цих товарів (переміщення товарів у межах складу з метою раціонального розміщення; чищення; провітрювання; створення оптимального температурного режиму зберігання; сушіння, у тому числі із створенням потоку тепла; захист від корозії; боротьба із шкідниками; інвентаризація);

4) взяття проб та зразків.

У разі відмови у наданні дозволу на здійснення таких операцій з товарами фіскальні органи зобов'язані невідкладно, письмово або в електронній формі, повідомити особу, яка звернулася за дозволом, про причини і підстави такої відмови.

Товари, що зберігаються на складах фіскальних органів під митним контролем, можуть бути видані їх власникам або уповноваженим ними особам, а також особам, до яких протягом строку зберігання перейшло право власності на ці товари або право володіння ними, лише після митного оформлення зазначених товарів, відшкодування витрат фіскальних органів на їх зберігання та сплати відповідних митних платежів.

Для розрахунку витрат за зберігання використовуються такі розрахункові одиниці використання складських приміщень:

1) піддон розміром 800 x 1200 мм (п.) – при розміщенні товарів на піддонах;

2) кубічний метр (м³) – у разі об'єктивної неможливості розміщення товарів на піддонах, а також:

– при розміщенні габаритних товарів або товарів, що не мають чітко визначеної геометричної форми, розрахунки об'єму здійснюються за показниками займаної площі, розрахованими в максимальних величинах довжини, ширини, висоти зазначеного товару;

– при розміщенні живих тварин розрахунки об'єму здійснюються залежно від розмірів місця у складському приміщенні, відведеного для зберігання таких тварин;

3) одиниця транспортного засобу (од.) – з урахуванням його ваги та кількості місць для сидіння.

Відшкодування витрат фіскального органу оформлюється уніфікованою митною квитанцією МД-1, яка заповнюється в порядку, встановленому законодавством.

Витрати митного органу відшкодовуються власником товарів, транспортних засобів або вповноваженою ним особою після їх митного оформлення при фактичному отриманні цих товарів, транспортних засобів. Розміри таких відшкодувань подано в табл. 4.3:

Таблиця 4.3

Розміри відшкодувань за зберігання на складах митних органів товарів і транспортних засобів⁵⁰

№ з/п	Категорії товарів	Розмір плати в євро за добу
1	Товари в закритому сховищі (на складі):	
	за піддон (800 x 1200 мм)	2,0
	за кубічний метр (якщо товар зберігається не на піддонах)	1,0
2	Товари на відкритих майданчиках:	
	за піддон (800 x 1200 мм)	1,0
	за кубічний метр (якщо товар зберігається не на піддонах)	0,5
3	Транспортні засоби, за одиницю:	
	мотоцикли, моторолери, мотонарти та інші мототранспортні засоби	5,0
	легкові автомобілі, мікроавтобуси (максимальна вага яких не перевищує 3500 кг і кількість місць для сидіння, крім сидіння водія, не перевищує восьми)	10,0
	вантажні автомобілі, автобуси (дозволена максимальна вага яких перевищує 3500 кг та/або які мають більше восьми місць для сидіння, крім сидіння водія)	22,0
	інші (за квадратний метр займаної площі)	1,0

⁵⁰ Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку відшкодування витрат за зберігання товарів та транспортних засобів на складах митних органів, Порядку обчислення сум витрат у справах про порушення митних правил та їх відшкодування та Розмірів відшкодувань за зберігання на складах митних органів товарів і транспортних засобів» від 15.06.2012 № 731 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1140-12>.

Відшкодування витрат митного органу, пов'язаних із зберіганням товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, здійснюється правовласником або за його згодою іншою особою.

Витрати відшкодовуються платником у гривнях за офіційним курсом Національного банку України, установленим на дату їх внесення. Витрати відшкодовуються шляхом перерахування відповідної суми в безготівковій формі на спеціальний реєстраційний рахунок фіскального органу або готівкою до каси фіскального органу чи через відділення вповноваженого банку. Датою покриття витрат в безготівковій формі є дата зарахування коштів на спеціальний реєстраційний рахунок фіскального органу, відкритий в органі Державного казначейства.

Строк зберігання товарів і транспортних засобів на складі фіскального органу для обрахунку витрат обчислюється, починаючи з одинадцятого дня після оформлення відповідних документів про фактичне прийняття товарів і транспортних засобів на зберігання фіскальним органом і до дня їх видачі зі складу фіскального органу власникам або вповноваженим особам.

При обрахунку витрат строк зберігання обчислюється в календарних днях. День видачі зі складу митного органу товарів і транспортних засобів власникам або вповноваженим особам до загального строку при обрахунку витрат не включається. При обрахунку витрат фіскальним органом до розрахункового строку не включаються:

- час проведення митним органом в рамках процедури митного контролю та митного оформлення досліджень (аналізів, експертиз). Проміжок часу, витрачений на проведення досліджень (аналізів, експертиз), підтверджується копіями документів, що засвідчують факт прийняття рішення митним органом про необхідність таких досліджень (аналізів, експертиз) та дату отримання митним органом відповідної інформації;

- час затримки митного оформлення, яка сталася з ініціативи фіскального органу. Такий час встановлюється за результатами перевірки обставин та причин такого затримання та оформлюється доповідною або службовою запискою на керівника фіскального органу або особу, яка виконує його обов'язки. При цьому при обрахунку витрат до розрахункового строку не включаються час проведення службового розслідування або перевірки;

– строк дії обставин непереборної сили, що підтверджується відповідними документами.

Витрати не обраховуються та не відшкодовуються, якщо: 1) строк зберігання товарів, транспортних засобів на складі фіскального органу не перевищує десяти днів з дня їх розміщення на складі цього органу; 2) товари, транспортні засоби, що зберігаються на складі митного органу розміщуються їх власником або вповноваженою ним особою у режим відмови на користь держави.

Видача зі складу митного органу товарів, транспортних засобів їх власникам або вповноваженим особам, а також особам, до яких протягом строку зберігання перейшло право власності на ці товари або право володіння ними, здійснюється лише після митного оформлення зазначених товарів, транспортних засобів, відшкодування витрат фіскальних органів за їх зберігання та сплати відповідних митних платежів.

Кошти, отримані як відшкодування витрат митного органу за зберігання товарів, транспортних засобів, використовуються на покриття витрат, пов'язаних з організацією такого зберігання.

4.7. Особливості обчислення сум витрат у справах про порушення митних правил та їх відшкодування

Чинним законодавством України на сьогодні встановлено механізм обчислення сум витрат у справах про порушення митних правил та їх відшкодування.

До витрат у справі про порушення митних правил належать:

– витрати на інвентаризацію, зберігання, перевезення товарів, транспортних засобів комерційного призначення – безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю (крім транспортних засобів комерційного призначення, які використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України за визначеними маршрутами та рейсами, що здійснюються відповідно до розкладу руху на підставі міжнародних договорів, укладених відповідно до закону), а також транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України поза місцем розташування фіскального органу;

– витрати на залучення спеціалістів та експертів у справі про порушення митних правил;

– витрати, пов'язані з викликом свідка (свідків) для дачі пояснень;

– інші понесені фіскальними органами витрати на провадження або розгляд справи про порушення митних правил (крім витрат оплати послуг перекладача).

Обчислення сум витрат у справі про порушення митних правил оформлюється шляхом заповнення довідки про витрати митного органу у справі про порушення митних правил (додаток). До довідки додаються розрахунки та документи, що підтверджують понесені витрати у справі про порушення митних правил, або належним чином завірені їх копії.

Довідка готується уповноваженою посадовою особою підрозділу фінансово-економічної роботи та бухгалтерського обліку митного органу на запит посадової особи митного органу, у провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил.

Запит на отримання довідки направляється посадовою особою митного органу, у провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил, до підрозділу фінансово-економічної роботи та бухгалтерського обліку цього органу завчасно, але не пізніше ніж за п'ять робочих днів до дати направлення матеріалів у цій справі до суду або дати розгляду справи митним органом.

Дата направлення матеріалів справи про порушення митних правил до суду чи дата розгляду цієї справи митним органом зазначається у запиті посадовою особою митного органу, у провадженні якої перебуває справа.

Довідка та документи надаються посадовій особі митного органу, у провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил, відповідальною посадовою особою підрозділу фінансово-економічної роботи та бухгалтерського обліку митного органу не пізніше ніж за добу до дати направлення матеріалів у цій справі до суду або дати розгляду справи цим органом.

Розрахунок суми витрат на інвентаризацію, перевезення (пересилання) товарів, транспортних засобів, тимчасово вилучених у справі про порушення митних правил, здійснюється відповідальною посадовою особою підрозділу фінансово-економічної роботи та бухгалтерського обліку митного органу на підставі первинних документів, які підтверджують такі витрати.

Витрати на зберігання товарів, транспортних засобів, тимчасово вилучених у справі про порушення митних правил та розміщених на складах, що належать митним органам, розраховуються з дня їх фактичного розміщення на цих складах відповідно до розмірів відшкодувань на зберігання на складах митних органів товарів і транспортних засобів.

Витрати на зберігання товарів, транспортних засобів, тимчасово вилучених у справі про порушення митних правил та розміщених на складах, які використовуються митними органами за договорами оренди чи зберігання, обраховуються на підставі калькуляції витрат за добу зберігання на відповідних складах згідно з договором з дня їх фактичного розміщення на цих складах.

Розрахунок суми витрат на залучення спеціалістів та експертів у справі про порушення митних правил, а також на виклик свідка (свідків) здійснюється відповідальною посадовою особою підрозділу фінансово-економічної роботи та бухгалтерського обліку митного органу на підставі первинних документів, які підтверджують такі витрати.

Розрахунок сум інших понесених митним органом витрат на провадження або розгляд справи про порушення митних правил здійснюється відповідальною посадовою особою підрозділу фінансово-економічної роботи та бухгалтерського обліку митного органу на підставі первинних документів, які підтверджують такі витрати.

За відсутності понесених витрат за будь-якою складовою видатків митного органу на провадження та розгляд справи про порушення митних правил відповідні графи довідки не заповнюються.

Довідка та документи додаються до справи про порушення митних правил посадовою особою митного органу, у провадженні якої перебуває ця справа, з метою врахування відповідних витрат, що підлягають відшкодуванню, у постанові в справі про порушення митних правил.

При розгляді справи про порушення митних правил судом або митним органом у разі потреби подається додатково інформація Національного банку України про офіційний курс євро щодо гривні на день розгляду справи.

При розгляді справ про порушення митних правил орган, який розглядає справу, вирішує питання відшкодування витрат та їх сум.

Витрати в справі про порушення митних правил відшкодовуються особою, стосовно якої винесено постанову про накладення адміністративного стягнення. Суми витрат, що підлягають відшкодуванню, зазначаються у постанові про накладення стягнення.

Відшкодування витрат винною особою здійснюється шляхом перерахування відповідної суми в безготівковій формі на відповідний рахунок митного органу або шляхом унесення готівки до каси цього органу чи до відділення уповноваженого банку.

Питання для самоперевірки

- 1. В чому сутність адміністрування ПДВ митними органами в Україні?*
- 2. Перелічіть операції з подакцизними товарами у сфері ЗЕД, які звільняються від оподаткування.*
- 3. Якими є строки сплати (виконання обов'язку зі сплати) митних платежів в Україні?*
- 4. Хто визначає розмір ставок при адмініструванні особливих видів мита?*
- 5. Охарактеризуйте порядок визначення бази оподаткування ПДВ при здійсненні експортно-імпорتنих операцій.*
- 6. За яких умов виникає обов'язок зі сплати єдиного збору, що справляється у пунктах пропуску через державний кордон?*
- 7. Охарактеризуйте особливості відшкодування витрат за зберігання товарів на митних складах.*
- 8. Назвіть розмір ставок плати за митне оформлення товарів у позаробочий час.*
- 9. Які митні платежі справляються при переміщенні товарів громадянами?*
- 10. Коли не справляється єдиний збір у пунктах пропуску через державний кордон?*

Тестові завдання.

1. Встановлення нових та зміна діючих ставок ввізного мита, визначених Митним тарифом України, здійснюються:

- А) Президентом України шляхом прийняття указів;*
- Б) Верховною Радою України шляхом прийняття законів України;*
- В) Кабінетом Міністрів України через ухвалення постанов;*
- Г) Державною митною службою України через прийняття наказів.*

2. Який вид ставок ввізного мита застосовують до товарів, що походять з України або з держав – членів Світової організації торгівлі, або з держав, з якими Україна уклала двосторонні або регіональні угоди щодо режиму найбільшого сприяння:

- А) пільгові ставки ввізного мита;*
- Б) преференційні ставки ввізного мита;*
- В) повні ставки ввізного мита;*
- Г) такі товари не оподатковуються взагалі.*

3. На який строк встановлюється сезонне мито в Україні:

- А) не менше 60 та не більше 120 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита;*
- Б) не менше 10 та не більше 60 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита;*
- В) не менше 30 та не більше 60 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита;*
- Г) не менше 90 та не більше 120 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита.*

4. Який еквівалент повинна перевищити митна вартість товарів, що ввозяться на митну територію України або вивозяться за межі митної території України підприємствами, щоб стати об'єктом оподаткування митом:

- А) еквівалент 100 євро;*
- Б) еквівалент 150 євро;*
- В) еквівалент 500 євро;*
- Г) еквівалент 1000 євро.*

5. Які із перелічених товарів не є підакцизними:

- А) тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну;*
- Б) пальне;*
- В) дорогоцінні каміння;*
- Г) електрична енергія.*

6. Датою виникнення податкового зобов'язання щодо зіпсованого, знищеного, втраченого підакцизного товару (продукції) є дата:

- А) складання відповідного акта;*
- Б) подання митної декларації;*
- В) початку проведення перевірки;*
- Г) знищення підакцизного товару.*

7. Ввезення на митну територію України, зберігання, транспортування, прийняття на комісію з метою продажу та продаж на митній території України не маркованих в установленому порядку алкогольних напоїв та тютюнових виробів:

- А) дозволено за умови сплати митних платежів;*
- Б) забороняються;*

- В) дозволено через магазини безмитної торгівлі;*
- Г) тільки в митному режимі реімпорт.*

8. Базовий податковий період для сплати акцизного податку відповідає:

- А) календарному місяцю;*
- Б) календарному кварталу;*
- В) календарному півріччю;*
- Г) календарному року.*

9. У разі якщо загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню, у тому числі з використанням локальної або глобальної комп'ютерної мережі, нарахована (сплачена) такій особі протягом останніх 12 календарних місяців, сукупно перевищує 1000000 гривень (без урахування податку на додану вартість), така особа зобов'язана:

- А) подати декларацію з ПДВ;*
- Б) зареєструватися як платник ПДВ у контролюючому органі за своїм місцезнаходженням (місцем проживання);*
- В) зареєструватися як платник ПДВ у контролюючому органі за своїм місцезнаходженням (місцем проживання) на свій вибір;*
- Г) знятись з податкового обліку.*

10. Датою виникнення податкових зобов'язань з ПДВ у разі ввезення товарів на митну територію України є дата:

- А) подання митної декларації для митного оформлення;*
- Б) представлення товарів до митного контролю;*
- В) подання свідоцтва платника ПДВ фіскальному органу;*
- Г) прибуття товару у пункт пропуску.*

11. Ставки єдиного збору, який справляється з транспортного засобу залежно від його місткості, загальної маси або габаритних параметрів встановлені в:

- А) доларах США;*
- Б) гривнях;*
- В) євро;*
- Г) російських рублях.*

12. Для автомобільних транспортних засобів та контейнерів, які перетинають державний кордон України без вантажів, ставка єдиного збору за здійснення контролю встановлюється у розмірі:

- А) 20 відсотків ставки, визначеної для відповідного автомобільного транспортного засобу та контейнеру;*

Б) 10 відсотків ставки, визначеної для відповідного автомобільного транспортного засобу та контейнеру;

В) 5 відсотків ставки, визначеної для відповідного автомобільного транспортного засобу та контейнеру;

Г) в цьому випадку єдиний збір не справляється.

13. У разі перетинання державного кордону України залізничними вагонами без вантажів єдиний збір:

А) справляється за ставкою 5%;

Б) справляється за ставкою 10%;

В) справляється за ставкою 15%;

Г) не справляється.

14. Плата за виконання митних формальностей фіскальними органами поза місцем розташування таких органів у робочий час (за 1 год.) складає:

А) 10 євро;

Б) 20 євро;

В) 40 євро;

Г) 50 євро.

15. Товари, транспортні засоби комерційного призначення можуть зберігатися на складах фіскальних органів протягом:

А) 90 днів;

Б) 80 днів;

В) 60 днів;

Г) 30 днів.

16. Для розрахунку витрат за зберігання не використовуються такі розрахункові одиниці використання складських приміщень:

А) піддон розміром 800 x 1200 мм (п.);

Б) кубічний метр (м³);

В) тонна (т);

Г) одиниця транспортного засобу (од.).

17. Розміри відшкодувань за зберігання на складах фіскальних органів товарів і транспортних засобів, зокрема, товари в закритому сховищі (на складі, за піддон (800 x 1200 мм)):

А) 2 євро;

Б) 1 євро;

В) 0,5 євро;

Г) 5 євро.

18. Розміри відшкодувань за зберігання на складах фіскальних органів товарів і транспортних засобів, зокрема, вантажні автомобілі, автобуси (дозволена максимальна вага яких перевищує 3500 кг та/або які мають більше восьми місць для сидіння, крім сидіння водія):

- А) 22 євро;*
- Б) 10 євро;*
- В) 0,5 євро;*
- Г) 50 євро.*

19. Строк зберігання товарів і транспортних засобів на складі фіскального органу для обрахунку витрат обчислюється, починаючи:

- А) з одинадцятого дня після оформлення відповідних документів про фактичне прийняття товарів і транспортних засобів на зберігання фіскальним органом;*
- Б) з першого дня після оформлення відповідних документів про фактичне прийняття товарів і транспортних засобів на зберігання фіскальним органом;*
- В) з десятого дня після оформлення відповідних документів про фактичне прийняття товарів і транспортних засобів на зберігання фіскальним органом;*
- Г) строк не обмежується.*

20. При митному оформленні товарів (крім підакцизних), що ввозяться громадянами через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення, в супроводжуваному багажі та/або ручній поклажі у разі ввезення громадянами один раз протягом доби товарів, сумарна фактурна вартість яких не перевищує 1000 євро:

- А) сплачується ввізне мито;*
- Б) сплачується ПДВ;*
- В) митні платежі не нараховуються;*
- Г) сплачуються ввізне мито і ПДВ.*

РОЗДІЛ 5

ПОРЯДОК АДМІНІСТРУВАННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ

5.1. Загальна характеристика порядку сплати митних платежів

Правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, митом, крім особливих видів мита, встановлюються Митним кодексом України та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Правила оподаткування особливими видами мита встановлюються законами України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту", "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту", "Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну".

Правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, іншими (крім мита) митними платежами встановлюються Податковим кодексом України з урахуванням особливостей, що визначаються Митним кодексом.

Обов'язок із сплати митних платежів виникає (рис. 5.1):

Обов'язок із сплати митних платежів припиняється:

- 1) при виконанні обов'язку із сплати митних платежів;
- 2) якщо товари до їх випуску виявилися знищеними або безповоротно втраченими внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили за нормальних умов транспортування, зберігання або використання (експлуатації) та за відсутності порушень вимог та умов, установлених Митним кодексом, а також внаслідок природних втрат, які підтверджуються відповідними актами;
- 3) якщо товари знищуються або передаються у власність держави;
- 4) якщо товари конфіскуються.

Щодо товарів, випущених у вільний обіг на митній території України або вивезених з цієї території без сплати митних платежів, обов'язок з їх сплати припиняється також у випадках, передбачених Митним кодексом України, Податковим кодексом України та іншими законами України.

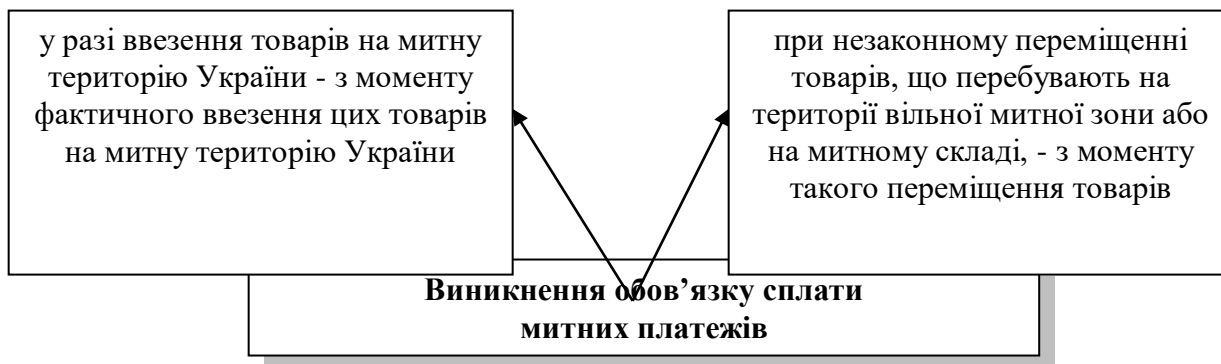

Рис. 5.1. Виникнення обов'язку зі сплати митних платежів

Обов'язок із сплати митних платежів вважається виконаним (митні платежі вважаються сплаченими) (рис. 5.2):

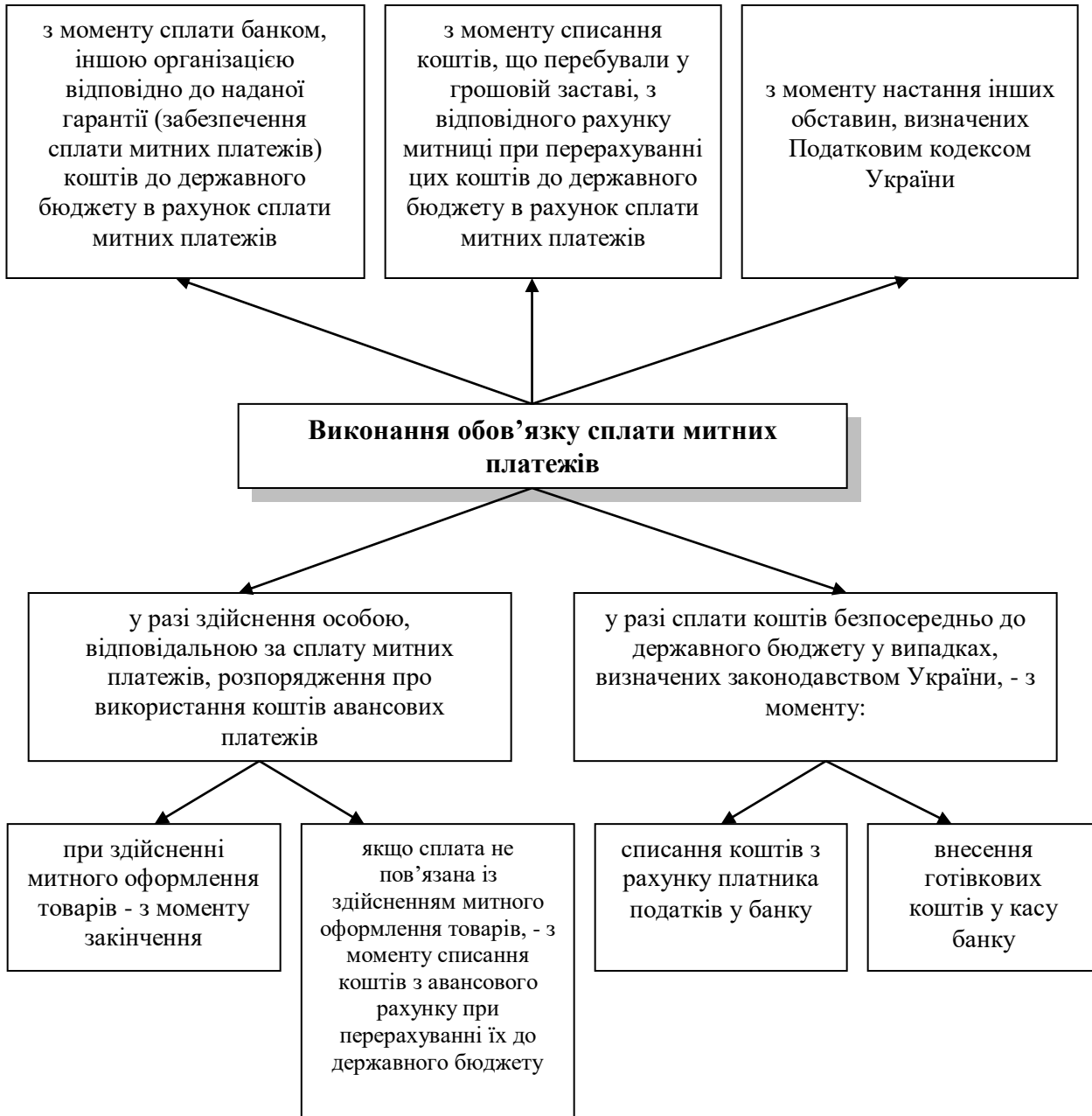

Рис. 5.2. Порядок виконання обов'язку щодо сплати митних платежів

Митні платежі не сплачуються у разі, якщо відповідно до Митного кодексу України, Податкового кодексу України, інших законів України, а також міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України:

1) товари не є об'єктом оподаткування митними платежами;

2) щодо товарів надано звільнення або повне умовне звільнення від сплати митних платежів - у період дії такого звільнення і при дотриманні умов, у зв'язку з якими його надано;

3) при ввезенні товарів на митну територію України або вивезенні товарів з митної території України товари були поміщені у митний режим, який відповідно до положень Митного кодексу України не передбачає сплату митних платежів, - на період дії цього режиму та при виконанні умов, що впливають з такого режиму;

4) коли загальна фактурна вартість товарів, що ввозяться на митну територію України або вивозяться за межі митної території України громадянами, не перевищує обсягів, які не є об'єктом оподаткування митними платежами.

Особою, на яку покладається обов'язок із сплати митних платежів, є декларант. Якщо декларування товарів здійснюється особою, уповноваженою на це декларантом, на таку особу покладається обов'язок із сплати митних платежів солідарно з декларантом. Особою, на яку покладається обов'язок із сплати донарахованих митних платежів - податкового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки, є відповідний платник податків. Крім цього, особами, на яких покладається обов'язок із сплати митних платежів, є:

1) у разі незаконного ввезення товарів на митну територію України, незаконного вивезення товарів за межі митної території України - особа, яка незаконно ввезла (вивезла) товари, а також особи, які брали участь у незаконному ввезенні (вивезенні) товарів, якщо вони знали або повинні були знати про незаконність такого ввезення (вивезення), та особи, які придбали у власність або у володіння незаконно ввезені товари, якщо в момент придбання вони знали або повинні були знати про незаконність ввезення, що належним чином доведено в порядку, встановленому законодавством України;

2) у разі вилучення товарів, що тимчасово зберігаються під митним контролем, з порушенням вимог Митного кодексу України та інших нормативно-правових актів - особа, яка незаконно вилучила такі товари, а також особи, які брали участь у незаконному вилученні таких товарів, зберігали та придбали такі товари, або особа, яка відповідає за забезпечення схоронності зазначених товарів;

3) у разі недотримання положень щодо користування та розпорядження товарами або виконання інших вимог і умов, установлених Митним кодексом

України для застосування митних режимів, що передбачають умовне повне або часткове звільнення від сплати митних платежів, - особи, відповідальні за дотримання митного режиму;

4) у разі невиконання зобов'язань щодо використання чи споживання товарів, що впливають з умов цільового використання, за яких надається податкова пільга при випуску товарів для вільного обігу, - особа, на яку покладається обов'язок щодо виконання таких умов;

5) у разі заявлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення до митного режиму транзиту - особа, яка надала зобов'язання щодо доставки цих товарів, транспортних засобів до митного органу призначення;

6) у разі невиконання особою, відповідальною за сплату митних платежів, обов'язку із сплати митних платежів, якщо сплата митних платежів забезпечена гарантом відповідно до положень Митного кодексу України, - гарант.

У разі якщо обов'язок із сплати митних платежів покладається на кількох осіб, такі особи виконують зазначений обов'язок солідарно.

Об'єкт та база оподаткування митними платежами під час переміщення товарів через митний кордон України визначаються відповідно до Митного кодексу України, Податкового кодексу України та інших законів України.

Митні платежі нараховуються декларантом або іншими особами, на яких покладено обов'язок із сплати митних платежів, самостійно, крім випадків, якщо обов'язок щодо нарахування митних платежів відповідно до Митного кодексу України, Податкового кодексу України та інших законів України покладається на органи доходів і зборів. Нарухування сум митних платежів здійснюється у валюті України. Для цілей нарахування митних платежів застосовуються ставки, що діють на день подання митному органу митної декларації на товари, а в разі якщо митне оформлення здійснюється без подання митної декларації, - на день його здійснення.

У разі якщо для цілей обчислення митних платежів, у тому числі визначення митної вартості товарів, необхідно зробити перерахування іноземної валюти, застосовується курс валюти України до іноземної валюти, встановлений Національним банком України на день нарахування митних платежів.

У разі незаконного ввезення товарів на митну територію України або вивезення їх з цієї території суми належних до сплати митних платежів нараховуються за ставками, встановленими на день переміщення цих товарів через митний кордон

України, а якщо такий день встановити неможливо, - на день виявлення факту такого ввезення (вивезення).

У разі втрати, недоставки чи видачі без дозволу митного органу товарів, що перебувають під митним контролем та переміщуються транзитом або знаходяться на тимчасовому зберіганні, митні платежі нараховуються за ставками, встановленими на день прийняття цих товарів для перевезення або розміщення їх на тимчасове зберігання.

У разі незаконного ввезення товарів на митну територію України базою оподаткування є митна вартість цих товарів, їх кількість або інші показники, встановлені законом, що використовуються для визначення бази оподаткування, на день нарахування митних платежів. Якщо визначити суму належних до сплати митних платежів неможливо внаслідок ненадання митному органу точних відомостей про характер товарів, їх назву, кількість, країну походження і митну вартість, сума митних платежів визначається виходячи з найбільшої величини ставок митних платежів, кількості чи вартості товарів, що можуть бути визначені на підставі наявних відомостей.

У разі нецільового використання товарів, щодо яких було надано умовне звільнення від оподаткування, а також порушення умов митних режимів, поміщення в які передбачає умовне звільнення від оподаткування, застосовуються ставки митних платежів, що діють на день прийняття митним органом митної декларації для митного оформлення. Митна вартість товарів, їх кількість чи інші характеристики, що використовуються для визначення бази оподаткування, визначаються на день застосування ставок митних платежів.

5.2. Строки сплати митних платежів та санкції за їх порушення

Строки сплати (виконання обов'язку зі сплати) митних платежів передбачено наступним чином. У разі ввезення товарів на митну територію України суми митних платежів, нараховані митним органом, підлягають сплаті до Державного бюджету України платником податків до або на день подання митному органу митної декларації для митного оформлення, крім випадків, якщо товари ввозяться на митну територію України із звільненням від оподаткування митними платежами.

У разі розміщення товарів на тимчасове зберігання митні платежі мають бути сплачені не пізніше дня закінчення строку тимчасового зберігання. Якщо до закінчення строку тимчасового зберігання ці товари поміщуються у митний режим, який передбачає сплату митних платежів, митні платежі мають бути сплачені не пізніше випуску товарів відповідно до цього режиму.

У разі вивезення товарів з митної території України вивізне мито має бути сплачене не пізніше дня прийняття митним органом митної декларації для митного оформлення.

У разі зміни митного режиму митні платежі мають бути сплачені не пізніше дня випуску товарів у наступному митному режимі.

Для цілей обчислення пені строком сплати митних платежів вважається:

1) у разі використання товарів, ввезених на митну територію України з умовним звільненням від оподаткування митними платежами, в інших цілях, ніж ті, у зв'язку з якими було надано таке звільнення, - перший день, коли особа порушила обмеження щодо користування та/або розпорядження зазначеними товарами. Якщо такий день установити неможливо, строком сплати митних платежів вважається день прийняття митним органом митної декларації на такі товари для митного оформлення;

2) у разі порушення вимог і умов митних режимів, що тягне за собою виникнення обов'язку із сплати митних платежів, - день вчинення такого порушення. Якщо такий день установити неможливо, строком сплати митних платежів вважається день початку дії відповідного митного режиму;

3) в інших випадках - день виникнення обов'язку із сплати митних платежів.

Строки сплати митних платежів при переміщенні (пересиланні) товарів через митний кордон України громадянами, при переміщенні товарів через митний кордон України трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, при тимчасовому ввезенні товарів на митну територію України з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами, а також при незаконному переміщенні товарів через митний кордон України визначаються Митним та Податковим кодексами України.

Суми митних платежів, нараховані митним органом, підлягають сплаті до державного бюджету платником податків безпосередньо на єдиний казначейський рахунок.

Суми митних платежів сплачуються в готівковій формі через касу митного органу чи фінансової установи або у безготівковій формі через фінансову установу, крім передбачених випадків.

Перерахування сум митних платежів до Державного бюджету України із зазначених рахунків митного орган здійснюється цим органом. Митні платежі сплачуються у валюті України. В окремих випадках, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України, митні платежі можуть бути сплачені в іноземній валюті за курсом, встановленим Національним банком України.

Перерахунок сум митних платежів, визначених у валюті України, в іноземну валюту для цілей сплати митних платежів, обчислених у валюті України, здійснюється за курсом, встановленим Національним банком України, що діє на день подання митної декларації, а у разі якщо обов'язок із сплати митних платежів не пов'язаний з поданням митної декларації, - на день фактичної сплати.

Митні платежі можуть бути сплачені в будь-якій іншій формі, передбаченій законом. На вимогу платника податків митні органи зобов'язані видати підтвердження сплати митних платежів у письмовій формі.

Сплата митних платежів може здійснюватися із застосуванням авансових платежів (передоплати). Авансовими платежами (передоплатою) є грошові кошти, внесені платником податків за власним бажанням на рахунки, відкриті на ім'я митних органів в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, як попереднє грошове забезпечення сплати майбутніх митних платежів.

Авансові платежі вносяться у валюті України. Кошти авансових платежів не вважаються митними платежами, доки особа, яка внесла такі платежі, не зробить розпорядження про це митному органу та не будуть виконані відповідні митні формальності. З моменту початку виконання таких митних формальностей кошти авансових платежів у сумі, на яку зроблено розпорядження, не підлягають використанню на будь-які інші цілі. Після завершення митних формальностей кошти у сумі, на яку зроблено розпорядження, перераховуються митним органом до державного бюджету. У разі відмови від завершення митних формальностей сумі авансових платежів, на яку зроблено розпорядження, повертається статус авансових платежів.

Повернення коштів авансових платежів здійснюється, якщо заяву про повернення подано до митного органу протягом 1095 днів з дня внесення таких

коштів на рахунок митного органу. При цьому відсотки на суму коштів, унесених як авансові платежі, не нараховуються.

Кошти авансових платежів, що перебувають на рахунку митного органу без розпорядження про використання протягом 1095 днів з дня їх внесення, підлягають перерахуванню до державного бюджету.

На вимогу платника податків митний орган зобов'язаний надати йому письмову інформацію про використання коштів, унесених ним як авансові платежі, не пізніше 30 днів з дня отримання такої вимоги. У разі незгоди платника податків з інформацією митного органу здійснюється спільна звірка використання зазначених коштів. Результати такої звірки оформлюються актом. Один примірник такого акта після його підписання надається платнику податків.

Умови надання звільнення (умовного звільнення) від оподаткування митними платежами визначаються Митним кодексом України, Податковим кодексом України, іншими законами України та міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України.

Повернення помилково та/або надміру сплачених сум митних платежів здійснюється відповідно до Бюджетного та Податкового кодексів України.

У разі виявлення факту помилкової та/або надмірної сплати митних платежів митний орган не пізніше одного місяця з дня виявлення такого факту зобов'язаний повідомити платника податків про суми надміру сплачених митних платежів.

Якщо надмірна сплата сум митних платежів сталася внаслідок помилки з боку посадових осіб митного органу, повернення надміру сплачених сум митних платежів здійснюється у першочерговому порядку.

Повернення сум відповідних митних платежів здійснюється також у разі, якщо:

- 1) законом передбачено повернення сум сплаченого мита при поміщенні товарів у митний режим реімпорту або у митний режим реекспорту;
- 2) здійснюється зміна раніше заявленого митного режиму, якщо суми митних платежів, належних до сплати при поміщенні товарів у новий митний режим, є меншими, ніж суми митних платежів, сплачених при поміщенні їх у попередній митний режим;
- 3) відновлюється режим найбільшого сприяння, вільної торгівлі;
- 4) митну декларацію змінено або визнано недійсною;

5) у товарах, що ввозяться на митну територію України або вивозяться за її межі, виявлено дефекти або вони якимось іншим чином не відповідають погодженим специфікаціям, за умови, що ці товари не ремонтувалися і не використовувалися відповідно на території України та за її межами (крім операцій, необхідних для виявлення дефектів або невідповідності) і повертаються протягом визначеного строку;

6) платником податків подано митному органу документи, які підтверджують наявність у нього на день подання митному органу митної декларації для митного оформлення права на звільнення від сплати митних платежів.

Повернення сум митних платежів у перелічених випадках, здійснюється у тому самому порядку, що і повернення помилково та/або надміру сплачених сум митних платежів за заявою платника податків за умови, що така заява подається не пізніше одного року з дня, наступного за днем виникнення обставин, що тягнуть за собою повернення сплачених сум митних платежів.

Повернення сплачених сум митних платежів здійснюється у валюті України. Якщо сплата або стягнення митних платежів здійснювалася в іноземній валюті, повернення сум митних платежів здійснюється за курсом Національного банку України, встановленим на день, коли відбулася їх сплата.

Повернення не здійснюється:

1) якщо сума митних платежів, що підлягає поверненню, не перевищує 20 гривень;

2) в інших випадках, встановлених Податковим кодексом України.

Після закінчення встановлених Митним кодексом України та Податковим кодексом України строків сплати митних платежів на суму податкового боргу нараховується пеня.

У разі направлення гаранту претензій щодо сплати митних платежів відповідно до Податкового кодексу України пеня нараховується на строк, що не перевищує трьох місяців з дня, наступного за днем закінчення строку виконання зобов'язань, забезпечених гарантією.

Під час здійснення перевезень за процедурою МДП нарахування пені призупиняється на строк до трьох місяців з дня отримання претензії гарантійним об'єднанням і поновлюється, якщо після закінчення цього строку претензія залишається неврегульованою.

Пеня нараховується платником податків самостійно та сплачується одночасно зі сплатою митних платежів. Сплата, стягнення та повернення пені здійснюються за правилами, встановленими законом для сплати, стягнення та повернення митних платежів.

У разі несплати або неповної сплати митних платежів у встановлений строк такі платежі стягуються в порядку та строки, визначені Податковим кодексом України. Належні до сплати суми митних платежів стягуються з осіб, відповідальних за їх сплату.

Стягнення митних платежів не здійснюється та платнику податків не направляється податкове повідомлення-рішення, якщо розмір несплачених сум митних платежів з товарів, зазначених в одній митній декларації, або з товарів, відправлених протягом дня одним відправником на адресу одного одержувача, становить менш як 20 гривень, та в інших випадках, встановлених Податковим кодексом України.

5.3. Забезпечення виконання зобов'язань перед митними органами за допомогою фінансових гарантій

У певних випадках виконання зобов'язань осіб, що впливають з митних процедур, забезпечуються шляхом надання митним органам забезпечення сплати митних платежів у способи, передбачені для відповідної митної процедури. Надання митним органам забезпечення сплати митних платежів є обов'язковим при ввезенні на митну територію України та/або переміщенні територією України прохідним та внутрішнім транзитом товарів за переліком, який затверджується Кабінетом Міністрів України. Спосіб забезпечення сплати митних платежів обирається власником товарів чи уповноваженою ним особою.

Якщо товари переміщуються транзитом митною територією України морським, річковим або повітряним транспортом і під час зберігання залишаються в межах одного пункту пропуску чи зони митного контролю морського (річкового) порту, аеропорту, забезпечення сплати митних платежів не надається.

Способами забезпечення сплати митних платежів є (рис.5.3):

Рис. 5.3. Способи забезпечення сплати митних платежів

Чинним законодавством передбачені умови надання фінансових гарантій. Юридичні особи, які мають намір виступати гарантом забезпечення особою своїх зобов'язань перед митними органами України зі сплати митних платежів, уповноважуються на це і вносяться до реєстру гарантів.

Фінансова гарантія видається гарантом і надається митним органам особою, відповідальною за сплату митних платежів, або будь-якою іншою особою на користь особи, відповідальної за сплату митних платежів. Фінансова гарантія діє на всій митній території України.

Інформаційна взаємодія між гарантами та митними органами здійснюється за допомогою засобів електронного зв'язку шляхом надсилання авторизованих повідомлень в електронній формі, засвідчених електронним цифровим підписом

гарантів та/або посадових осіб митних органів, цілодобово, з періодичністю не більше 30 хвилин. При здійсненні інформаційного обміну гарантам надається інформація про статус усіх отриманих фінансових гарантій, а саме про:

1) прийняття або відмову у прийнятті, припинення дії виданих гарантами фінансових гарантій;

2) реквізити (номер і дата оформлення) митних декларацій або документів контролю за переміщенням товарів, до яких прикріплені фінансові гарантії із зазначенням дати та часу прикріплення;

3) дату початку переміщення товарів (та/або початок переміщення кожної партії товару або її частини) із зазначенням номерів транспортних засобів, дати кінцевого строку доставки товарів до митних органів призначення, кодів товарів згідно з УКТ ЗЕД, кількість товарів (в основних та додаткових одиницях виміру), суму митних платежів;

4) недостатність фінансових гарантій для оформлення митних декларацій або документів контролю за переміщенням товарів із зазначенням суми нестачі забезпечення сплати митних платежів;

5) номер та дату складення акта про настання гарантійного випадку за виданими гарантами фінансовими гарантіями;

6) вивільнення фінансових гарантій із зазначенням дати та часу доставки товарів (кожної партії товару або її частини) до митних органів призначення та реквізитів (номер і дата оформлення) митних декларацій або документів контролю за переміщенням товарів, за якими відбулося підтвердження виконання зобов'язань, забезпечених фінансовими гарантіями.

У разі невиконання особою зобов'язання із сплати митних платежів, забезпеченого фінансовою гарантією, наданою у вигляді документа, митний орган із залученням представників гаранта, що видав таку гарантію, з'ясовує обставини невиконання зобов'язання, після чого направляє цьому гарантові вимогу щодо сплати належної суми митних платежів. До вимоги додаються завірені митним органом копії документів, що підтверджують невиконання зобов'язання. Процедура направлення вимоги та перелік обов'язкових документів, що до неї додаються, визначаються в угоді.

Фінансова гарантія як забезпечення сплати митних платежів не надається, якщо сума митних платежів, що підлягають сплаті, не перевищує суму, еквівалентну 1000 євро.

Вивільнення (повернення) фінансової гарантії здійснюється не пізніше двох годин після отримання відповідним митним органом підтвердження фактичного виконання зобов'язань, забезпечених гарантією.

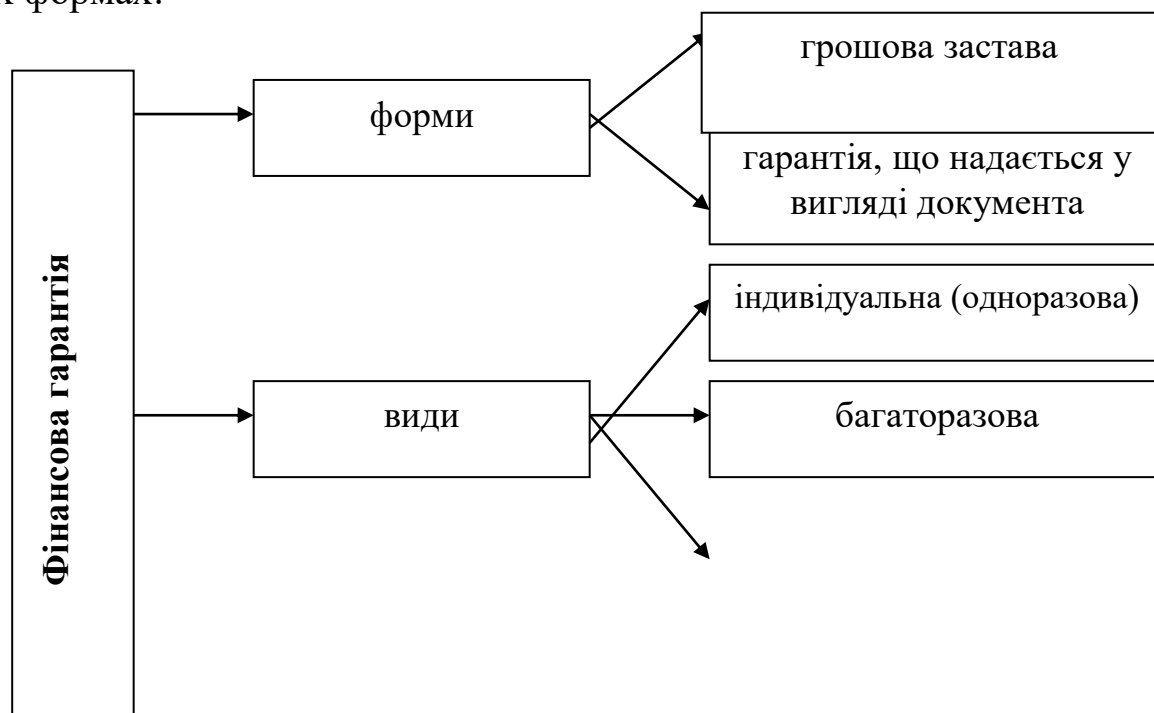
Вивільнення (повернення) фінансової гарантії у разі часткового надходження товарів до митного органу призначення здійснюється:

- 1) після завершення переміщення усїєї кількості товарів, зазначених у митній декларації або в документі контролю за переміщенням товарів;
- 2) на підставі заяви декларанта або уповноваженої ним особи про відсутність подальшого переміщення товарів, зазначених у митній декларації або в документі контролю за переміщенням товарів.

Розмір фінансової гарантії визначається митним органом, виходячи з суми митних платежів, що підлягає сплаті при випуску товарів для вільного обігу на митній території України або при вивезенні товарів за межі цієї території у митному режимі експорту.

Якщо при визначенні розміру фінансової гарантії неможливо точно визначити суму митних платежів, що підлягає сплаті, внаслідок ненадання митному органу точних відомостей про характер, найменування, кількість, країну походження, митну вартість та код таких товарів згідно з УКТ ЗЕД, розмір фінансової гарантії визначається виходячи з найбільшої величини ставок податків, вартості та/або кількості товарів, що можуть бути визначені на підставі наявних відомостей.

Забезпечення сплати митних платежів фінансовою гарантією здійснюється у таких формах:

генеральна

Рис. 5.4. Форми та види фінансових гарантій

Індивідуальна (одноразова) фінансова гарантія у вигляді письмового зобов'язання надається у паперовому або електронному вигляді на суму митних платежів за:

- 1) однією митною декларацією в межах однієї зовнішнь-торговельної операції;
- 2) однією митною декларацією в межах однієї транзитної операції;
- 3) одним документом контролю за переміщенням товарів;
- 4) однією операцією з переміщення через митний кордон України товарів громадянами.

Індивідуальна (одноразова) фінансова гарантія у паперовому вигляді застосовується виключно під час переміщення товарів через митний кордон України із застосуванням митної декларації або документа контролю за переміщенням товарів, оформлених на паперовому носії. Електронна копія такої індивідуальної (одноразової) фінансової гарантії надсилається до єдиної автоматизованої інформаційної системи органів доходів і зборів України авторизованим електронним повідомленням гаранта. Індивідуальна (одноразова) фінансова гарантія у вигляді електронного документа застосовується під час переміщення товарів через митний кордон України із застосуванням митної декларації або документа контролю за переміщенням товарів, оформлених на паперовому носії або у вигляді електронного документа.

Багаторазова фінансова гарантія надається для забезпечення сплати митних платежів за кількома митними деклараціями або документами контролю за переміщенням товарів при ввезенні товарів на митну територію України з метою транзиту або для вільного обігу на цій території для одного власника в рамках одного зовнішньоекономічного договору.

Генеральна фінансова гарантія надається для забезпечення сплати митних платежів за митними деклараціями або документами контролю за переміщенням товарів, які декларант або уповноважена ним особа планують подати протягом одного року.

Багаторазова та генеральна фінансові гарантії надаються виключно у вигляді електронного документа. Фінансові гарантії у вигляді електронного документа надаються шляхом надсилання до єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів України авторизованого електронного повідомлення гаранта.

Прикріплення електронної копії індивідуальної (одноразової) фінансової гарантії у паперовому вигляді або фінансової гарантії у вигляді електронного документа до митної декларації або документа контролю за переміщенням товарів здійснюється за допомогою автоматизованої системи митного оформлення.

Завершення оформлення митної декларації або документа контролю за переміщенням товарів є підтвердженням прийняття фінансової гарантії як забезпечення виконання зобов'язань перед митними органами.

Підтвердженням прийняття індивідуальної (одноразової) фінансової гарантії у паперовому вигляді є проставлення митним органом відбитка відповідного митного забезпечення на всіх примірниках фінансової гарантії. Фінансові гарантії підлягають нумерації гарантом. Зміни до фінансової гарантії можуть бути внесені гарантом до її прикріплення до митної декларації або документа контролю за переміщенням товарів. При внесенні таких змін гарант надсилає до єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів авторизоване електронне повідомлення".

Забезпечення сплати митних платежів фінансовою гарантією може здійснюватися у будь-якій з форм, на вибір особи, відповідальної за сплату митних платежів. Якщо надана гарантія виявляється недостатньою для забезпечення сплати відповідної суми митних платежів, особи, на письмову вимогу митному органу надають додаткову гарантію або, за їх вибором, замінюють раніше надану гарантію новою.

Фінансові гарантії надаються митним органам під час або до декларування товарів до митного режиму транзиту, попереднього декларування товарів, до їх прибуття на митну територію України та під час декларування товарів до митних режимів, що передбачають сплату митних платежів або передбачають перебування

товарів під митним контролем до моменту закінчення дії відповідного митного режиму.

Фінансові гарантії надаються:

1) у вигляді документа (викладеного в письмовій або електронній формі зобов'язання гаранта сплатити визначені суми митних платежів на вимогу митному органу);

2) у вигляді внесення декларантом, уповноваженою ним особою, перевізником або гарантом грошової застави на відповідний рахунок митного органу.

Фінансові гарантії надаються на суму митних платежів, нарахованих на товари, які декларуються за однією митною декларацією або заявляються до митного режиму транзиту за одним транспортним документом.

Митні органи як забезпечення сплати митних платежів приймають фінансові гарантії, видані гарантами, включеними до реєстру гарантів, який ведеться центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Фінансова гарантія, що надається у вигляді документа, є безвідкличним зобов'язанням гаранта, внесеного до реєстру гарантів, виплатити на вимогу митного органу кошти в межах певної суми у разі невиконання забезпечених цією гарантією зобов'язань із сплати митних платежів.

Митний орган направляє гарантові, що видав гарантію у вигляді документа, вимогу щодо сплати митних платежів у разі:

1) перевищення більше ніж на 10 днів строку доставки товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що перебувають під митним контролем, до митного органу призначення (а при переміщенні в межах зони діяльності митниці - від одного підрозділу цього органу до іншого);

2) встановлення митним органом факту порушення вимог і умов митних режимів з умовним звільненням від оподаткування митними платежами;

3) настання терміну сплати податкових зобов'язань;

4) встановлення митним органом факту порушення вимог і умов тимчасового ввезення або транзиту товарів, транспортних засобів особистого користування, що переміщуються через митний кордон України громадянами.

Гарант зобов'язаний не пізніше трьох банківських днів, наступних за днем отримання вимоги та документів, що підтверджують настання гарантійного випадку, перерахувати належну суму митних платежів до державного бюджету.

У разі порушення строку перерахування коштів у рахунок сплати митних платежів відповідно до вимоги митного органу гаранти несуть відповідальність (у тому числі передбачену Податковим кодексом України) як особи, відповідальні за сплату забезпечених гарантією сум митних платежів. У разі несплати гарантом коштів за фінансовими гарантіями суми таких коштів вважаються податковим боргом гаранта та стягуються у порядку, встановленому законодавством.

До правовідносин, пов'язаних з видачею фінансової гарантії, виконанням гарантом зобов'язань і припиненням фінансової гарантії, застосовуються також положення законодавства України про банки і банківську діяльність та цивільного законодавства України.

Фінансова гарантія, надана у вигляді документа, вилучається митним органом і ставиться на контроль. При цьому на митній декларації посадовою особою митниці робиться запис щодо реквізитів зазначеної гарантії та суми митних платежів, які безумовно мають бути сплачені у разі порушення зобов'язань, наданих митному органу. Митник здійснює перевірку достатності суми фінансової гарантії.

Після завершення митного оформлення товарів чи процедури транзитного перевезення товарів та за відсутності порушення особою зобов'язань із сплати митних платежів фінансова гарантія не пізніше двох годин після того, як митний орган отримає підтвердження фактичного виконання зобов'язань, забезпечених гарантією, вивільняється (повертається) цим митним органом. При вивільненні (поверненні) індивідуальної (одноразової) фінансової гарантії у паперовому вигляді митним органом на всіх її примірниках проставляється відбиток відповідного митного забезпечення.

Підтвердженням фактичного виконання зобов'язань, забезпечених гарантією, є:

1) щодо транзитного перевезення товарів - повідомлення, у тому числі в електронному вигляді, митному органу відправлення митниці призначення (завершення транзитного перевезення) про доставлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до наданих зобов'язань;

2) завершення процедур митного контролю та оформлення товарів до митного режиму, у який задекларовано товари;

3) завершення дії митного режиму, що передбачав перебування товарів під митним контролем весь час дії такого режиму;

4) виконання зобов'язання із сплати митних платежів у разі коригування митної вартості.

Дія фінансової гарантії припиняється:

1) на вимогу гаранта шляхом надсилання авторизованого електронного повідомлення;

2) у разі відсутності факту ввезення товару на територію України за попередньою митною декларацією, до якої прикріплена індивідуальна (одноразова) фінансова гарантія, протягом 30 днів з дати оформлення цієї декларації митним органом;

3) у разі відкликання або визнання недійсною митної декларації, до якої прикріплена індивідуальна (одноразова) гарантія.

У разі невиконання зобов'язання, забезпеченого фінансовою гарантією, наданою у вигляді документа, суми митних платежів, що підлягають сплаті, повинні бути перераховані гарантом на рахунок митного органу впродовж трьох банківських днів з дня отримання гарантом вимоги митного органу про таку сплату.

Отримані від гаранта кошти в рахунок погашення зобов'язань перераховуються митним органом до державного бюджету впродовж одного робочого дня.

Внесення грошової застави здійснюється у валюті України. В окремих випадках переміщення товарів територією України прохідним транзитом іноземним перевізником або уповноваженою ним особою дозволяється внесення нерезидентом суми грошової застави в іноземній валюті за курсом, встановленим Національним банком України на день внесення грошової застави.

Відсотки на суму грошової застави не нараховуються. При виконанні зобов'язання, забезпеченого грошовою заставою, сплачені кошти підлягають поверненню особі, яка внесла цю заставу, або уповноваженій нею особі не пізніше трьох банківських днів. Повернення грошової застави може здійснюватися у будь-якому митному органі.

За письмовою заявою особи, яка внесла грошову заставу, або уповноваженої нею особи кошти, внесені як грошова заставка, можуть бути використані для сплати митних платежів або для забезпечення сплати митних платежів за іншим зобов'язанням зазначеної особи перед органами доходів і зборів. Кошти, внесені як

грошова застава, що перебувають на рахунку митного органу без розпорядження про їх використання протягом 1095 днів з дня їх внесення, у 30-денний строк підлягають поверненню особі, яка вносила ці кошти, або уповноваженій нею особі, а у разі неможливості такого повернення підлягають перерахуванню до державного бюджету.

При невиконанні зобов'язання, забезпеченого грошовою заставою, сума митних платежів, що підлягає сплаті, перераховується до державного бюджету із сум грошової застави.

Гарантом може виступати:

1) банківська установа, яка надає гарантії безпосередньо або може застосовувати їх як фінансове забезпечення гарантій, що надаються митним органам незалежними фінансовими посередниками;

2) незалежний фінансовий посередник - юридична особа, створена у формі повного або командитного товариства.

Банківська установа, інша юридична особа повинна відповідати таким критеріям:

1) для банківських установ - мати відповідну чинну ліцензію (дозвіл, витяг з реєстру) Національного банку України;

для інших юридичних осіб - мати відповідні укладені угоди з банками та/або страховими компаніями щодо фінансового забезпечення гарантій, що надаються цими юридичними особами;

2) мати досвід роботи у здійсненні банківської чи іншої фінансової діяльності не менше п'яти років;

3) для банківських установ - мати доведену за останні три календарні роки платоспроможність шляхом підтвердження виконання встановлених нормативів, які забезпечують безумовне виконання платіжних зобов'язань перед державним бюджетом;

4) для банківських установ - протягом останніх трьох календарних років не бути об'єктом застосування Національним банком України заходів впливу за порушення нормативів (критеріїв) у вигляді обмеження, зупинення чи припинення здійснення окремих видів діяльності, примусової реорганізації установи, призначення тимчасової адміністрації;

для інших юридичних осіб - протягом останніх трьох календарних років не бути об'єктом застосування спеціальних санкцій, передбачених Законом України "Про

зовнішньоекономічну діяльність", і не мати випадків притягнення їх посадових осіб до адміністративної відповідальності за порушення митних правил;

5) не мати збитковості за останні три календарні роки (крім банківських установ);

6) не мати заборгованості із сплати податків і зборів до бюджетів усіх рівнів;

7) для банківських установ - мати можливість формування в повному обсязі грошових резервів для відшкодування можливих втрат у розмірі визначеної ними самими суми усіх одночасно наданих органам доходів і зборів фінансових гарантій;

8) не мати заборгованості перед фіскальними органами за попередньо наданими гарантіями;

9) мати електронну систему накопичення і обміну інформацією з фіскальними органами, яка забезпечує захист цієї інформації від несанкціонованого використання, копіювання та/або модифікації, зокрема, систему застосування та передачі електронного гарантійного документа незалежного фінансового посередника чи листа банку в єдину автоматизовану інформаційну систему фіскальних органів України;

10) мати уповноважених представників в усіх пунктах пропуску через державний кордон України.

Юридична особа, що має намір отримати статус гаранта повинна отримати офіційне підтвердження:

1) для банківських установ - у передбачених законодавством випадках від Національного банку України - про дотримання (виконання) встановлених для цих установ нормативів, які забезпечують безумовне виконання платіжних зобов'язань перед державним бюджетом;

2) від контролюючого органу за місцем реєстрації юридичної особи як платника податків - про відсутність збитковості та відсутність заборгованості із сплати податків і зборів до бюджетів всіх рівнів за останні три календарні роки;

3) для банківських установ - від незалежної аудиторської компанії, внесеної до Реєстру аудиторів банків Національного банку України, яка здійснює аудит відповідно до Міжнародних стандартів аудиту, - позитивний аудиторський висновок за останні три звітні роки.

5.4. Спосіб забезпечення сплати митних платежів із застосуванням книжки МДП

Гарантування на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенції МДП) 1975 року як захід гарантування доставки товарів (крім алкогольних напоїв та тютюнових виробів), що перебувають під митним контролем, до митниці призначення застосовується за умови, що товари під час перевезення перетинають митний кордон України, а їх перевезення на всьому маршруті або на його частині здійснюється автомобільним транспортом.

Конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП) стосується перевезення вантажів, що здійснюється без їхнього проміжного перевантаження, в дорожніх транспортних засобах або контейнерах, з перетинанням одного або декількох кордонів від митного органу місця відправлення однієї з Договірних Сторін до митниці місця призначення іншої Договірної Сторони або тієї ж Договірної Сторони за умови, що деяка частина операції МДП між її початком і кінцем провадиться автомобільним транспортом.

Положення цієї Конвенції застосовуються за умови, якщо:

– перевезення здійснюється у дорожніх транспортних засобах, складах транспортних засобів або контейнерах, попередньо допущених до перевезення. Контейнери, допущені до перевезення вантажів під митними печатками і пломбами відповідно до Митної конвенції, що стосується контейнерів, 1956 року, угод, що впливають з неї, укладених під егідою Організації Об'єднаних Націй, Митної конвенції, що стосується контейнерів, 1972 року, або будь-яких міжнародних актів, які можуть замінити чи змінити цю Конвенцію, розглядаються і як такі, що відповідають положенням вищенаведеного пункту 1 і повинні прийматися до перевезення з дотриманням процедури МДП без нового допущення;

– в інших дорожніх транспортних засобах, складах транспортних засобів або контейнерах у разі, перевезення великовагових або громіздких вантажів може за рішенням митниці місця відправлення здійснюватися за допомогою неопечатаних транспортних засобів або контейнерів (На обкладинці і на усіх відривних аркушах книжки МДП повинен бути зроблений жирним шрифтом напис: "Великовагові або громіздкі вантажі" англійською або французькою мовами);

– перевезення гарантуються об'єднаннями і мають провадитися з застосуванням книжки МДП.

У кожній країні визначається гарантійне об'єднання, яке покриває відповідальність, прийняту ним на себе в цій країні у зв'язку з операціями, що проводяться із застосуванням книжок МДП, виданих іноземними об'єднаннями, що входять до міжнародної організації МСАТ (міжнародний союз автомобільного транспорту), розташованого у м. Женеві. На території України гарантійним об'єднанням визнано АСМАП (Асоціація міжнародних автомобільних перевізників) України.

Гарантійне об'єднання бере на себе зобов'язання сплачувати належні митні платежі, а також будь-які відсотки за прострочення, які можуть належати відповідно до митних законів і правил країни, в якій виявлено порушення у зв'язку з операцією МДП. Сплата згаданих вище сум здійснюється в порядку солідарної відповідальності разом з особами, з яких належать ці суми (перевізниками).

Гарантійне об'єднання стає відповідальним щодо компетентних органів країни, у якій розташовано митницю місця відправлення, з моменту прийняття книжки МДП цією митницею для оформлення. В наступних країнах, по території яких продовжується перевезення вантажів з дотриманням процедури МДП, ця відповідальність починається з моменту ввезення вантажу або, якщо операція МДП призупиняється - з моменту прийняття книжки МДП для оформлення митницею, у якій операція МДП поновлюється.

Гарантійне об'єднання несе відповідальність не тільки за вантажі, перераховані в книжці МДП, але також за будь-які вантажі, які не були перелічені в цій книжці, і знаходяться в запломбованій частині дорожнього транспортного засобу або у запломбованому контейнері. Об'єднання не несе відповідальності за жодні інші вантажі.

Гарантійне об'єднання встановлює термін дії книжки МДП, зазначаючи дату його закінчення, після якої книжка не може бути подана до митного органу місця відправлення для її митного оформлення.

Для сплати необхідних сум гарантійне об'єднання має у своєму розпорядженні тримісячний термін, починаючи з дати надіслання йому вимоги про сплату. Сплачені суми будуть повернуті об'єднанню, якщо протягом двох років, що настають за датою пред'явленої йому вимоги про сплату, митним органам будуть подані переконливі докази того, що стосовно даного перевезення не було жодних порушень.

Учасниками Асоціації можуть бути суб'єкти господарської діяльності всіх форм власності, а також, які мають зареєстровані на них транспортні засоби, ліцензію на надання послуг з міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом, визнають Статут Асоціації, сплачують членські внески за надані послуги й інші платежі.

Автоперевізники, які звернулися з заявою для отримання допуску до системи МДП, мають відповідати вимогам:

- наявність досвіду здійснення міжнародних автомобільних перевезень вантажів не менше шести місяців;
- стабільне фінансове становище;
- відсутність грубих чи неодноразових порушень митних правил та податкового законодавства.

Надані документи перевіряються Секретаріатом Асоціації на відповідність мінімальним умовам і вимогам, передбаченим частиною II додатку 9 Конвенції МДП 1975 року. Після чого, матеріали надсилаються голові Ради відповідного регіону для розгляду та підготовки пропозицій Президентові Асоціації.

У системі МДП використовуються тільки власні автотранспортні засоби перевізника, придатні для перевезення вантажів під митними печатками та пломбами. У разі використання транспортних засобів (крім автомобілів, що знаходяться у фінансовому лізингу), які не є власністю перевізника, останній вносить на рахунок Асоціації додаткову суму гарантії.

Після допуску до системи МДП перевізник зобов'язаний надати в Асоціацію штамп, в якому вказані його повна назва та юридична адреса англійською мовою, номер телефону / факсу, код ЗКПО та код МСАТ - UKR/066/00000 - номер в АсМАП). Аналогічний штамп повинен знаходитись у перевізника.

Книжка МДП видається гарантійним об'єднанням в країні відправлення або в тій країні, де власник знаходиться або має постійне місцеперебування. Книжка МДП друкується французькою мовою, за винятком лицьового боку обкладинки, рубрики якої друкуються також англійською мовою "Правила користування книжкою МДП" відтворюються англійською мовою на сторінці 3 цієї обкладинки. Крім того, можуть бути додані сторінки з перекладом друкованого тексту на інші мови.

Книжка МДП дійсна до завершення операції МДП у митному органі місця призначення, якщо вона оформлена в митниці відправлення на термін, встановлений

об'єднанням, що видає документ (рубрика 1 лицьового боку обкладинки і рубрика 4 відривних листків).

Для складу транспортних засобів (зчеплені транспортні засоби) або для деяких контейнерів, занурених або на один транспортний засіб, або на склад транспортних засобів, видається одна книжка МДП.

Книжка МДП складається з 4, 6, 14 або 20 аркушів. Кількість аркушів, які повинна містити книжка МДП визначається перевізником з урахуванням наведених нижче рекомендацій. Якщо маршрут перевезення проходить тільки через один митний орган місця відправлення та один митний орган місця призначення, то в книжці МДП повинно бути щонайменше 2 листи для країни відправлення, 3 листи для країни призначення і 2 листи для кожної іншої країни, по території якої здійснюється перевезення. Для кожного додаткового митного органу місця відправлення або місця призначення потребується відповідно 2 або 3 додаткових листи; крім того, варто додати ще 2 листи, якщо митниці місця призначення знаходяться в двох різних країнах. Книжка МДП повинна представлятися разом з дорожнім транспортним засобом, складом транспортних засобів або контейнером (ми) у кожній митниці місця відправлення, в кожній проміжній митниці та в кожній митниці місця призначення. В останній митниці місця відправлення посадова особа митниці ставить підпис і штампель з датою під вантажним маніфестом на усіх відривних листках, які будуть використані на іншій частині маршруту .

У книжці МДП не повинно бути ні підчищень, ні помарок. Усі виправлення повинні бути зроблені шляхом викреслювання помилкових вказівок і додавання, у разі потреби, належних вказівок. Будь-яка зміна повинна бути підтверджена особою, що її зробила, і засвідчена митними органами.

Маніфест заповнюється мовою країни відправлення, якщо тільки митні органи не дозволяють використання іншої мови. Митні органи інших країн, територією яких здійснюється перевезення, зберігають за собою право вимагати перекладу маніфесту на мову їхньої країни. Для уникнення затримок, що можуть бути викликані цими вимогами, перевізникам рекомендується мати у своєму розпорядженні належні переклади. Вказівки, занесені в маніфест, повинні бути віддрукувані на машинці або гектографовані так, щоб вони були зручні для читання на всіх аркушах. Аркуші, заповнені нерозбірливо, не приймаються митними органами.

Якщо в маніфесті не вистачає місця для внесення даних про всі перевезені вантажі, до відривних листків можуть додаватися додаткові листки того ж зразка, що і маніфест, або комерційні документи з вказівкою всіх зведень, що наводяться у маніфесті.

У книжці МДП, виданій на склад транспортних засобів або на кілька контейнерів, варто вказати окремо вміст кожного транспортного засобу або кожного контейнера. Цій вказівці повинен передувати реєстраційний номер транспортного засобу або розпізнавальний номер контейнера (рубрика 11 маніфесту).

Якщо маршрут перевезення проходить через кілька митниць відправлення або призначення, то записи, що стосуються прийнятих для оформлення вантажів або вантажів, призначених для кожної митниці, також повинні бути внесені в маніфест окремо один від одного.

Для розпізнання великовагових або громіздких вантажів митні органи вимагають, щоб подібні документи були прикладені до книжки МДП, останні повинні бути завірені митними органами і прикріплені до сторінки 2 обкладинки книжки. Крім того, на всіх відривних листках у рубриці 10 варто перелічити ці документи. На всіх відривних листках (рубрики 16 і 17) повинні бути поставлені дата і підпис власника книжки МДП або його представника.

Коли операція МДП провадиться дорожнім транспортним засобом або составом транспортних засобів, на них мають бути прикріплені прямокутні таблички з написом "TIR". Одна табличка поміщається спереду, а інша така ж табличка ззаду дорожнього транспортного засобу або состава транспортних засобів. Ці таблички повинні бути поміщені таким чином, щоб їх було добре видно, і мають бути знімними.

На кожен дорожній транспортний засіб або контейнер складається одна книжка МДП. Проте єдина книжка МДП може складатися на декілька транспортних засобів або на декілька контейнерів, навантажених на один дорожній транспортний засіб або кілька транспортних засобів. У цьому випадку у вантажному маніфесті книжки МДП має зазначатися окремо вміст кожного транспортного засобу, що складає частину складу транспортних засобів, або кожного контейнера.

Книжка МДП дійсна для виконання тільки одного перевезення. В ній повинно бути не менше такої кількості відривних листків для прийняття книжки до митного оформлення та для її оформлення, яка необхідна для здійснення даного перевезення.

5.5. Особливості застосуванням книжки (карнету) А.Т.А.

Якщо сума митних платежів перевищує суму гарантії за Конвенцією МДП, застосовуються інші форми забезпечення сплати митних платежів, передбачені Митним кодексом України, зокрема гарантування на умовах Конвенції про тимчасове ввезення (Стамбул, 1990 рік) із застосуванням книжки (карнету) А.Т.А. Скорочення "А.Т.А." - це комбінація аббревіатур французьких слів "admission temporaire" і англійських "temporary admission" ("Тимчасове ввезення").

Під час перевезення товарів на умовах Конвенції про тимчасове ввезення (Стамбул, 1990 рік) застосовується книжка (карнет) А.Т.А. - уніфікований міжнародний митний документ, що використовується як митна декларація для митного оформлення товарів та є гарантійним документом про сплату митних платежів.

Конвенція про тимчасове ввезення була підписана в Стамбулі 26 червня 1990 року. На сьогодні більше 70 країн світу приєдналися до Конвенції про тимчасове ввезення, відповідно дані країни є членами міжнародної гарантійної мережі системи карнетів А.Т.А. та можуть здійснювати оформлення товарів з використанням книжок (карнетів) А.Т.А.

Україна приєдналась до Конвенції про тимчасове ввезення та всіх додатків до неї згідно із Законом України від 24 березня 2004 року за №1661-IV. Набула чинності в Україні зазначена Конвенція 22 вересня 2004 року. Розроблення та підписання Конвенції про тимчасове ввезення в Стамбулі 26 червня 1990 року, укладеної під егідою Ради митного співробітництва, було обумовлено:

- наявністю на той час великої кількості Міжнародних митних конвенцій про тимчасове ввезення, практичне застосування яких було незадовільним (Митна конвенція про карнет А.Т.А. для тимчасового ввезення товарів, Брюссель, 06.12.61 року, Митна конвенція про тимчасове ввезення приватних дорожніх перевізних засобів, Нью-Йорк, 04.06.54р.);

- необхідністю полегшення тимчасового ввезення шляхом спрощення та гармонізації процедур, переслідуючи цілі економічного, гуманітарного, культурного, соціального або туристичного характеру;

- необхідністю прийняття єдиного міжнародно-правового документа, який об'єднав би в одне ціле всі існуючі Конвенції про тимчасове ввезення, з метою

полегшення доступу до міжнародних норм, які регулюють тимчасове ввезення, і ефективно сприяти розвитку міжнародної торгівлі та інших форм міжнародних обмінів.

Книжка АТА повинна бути надрукована англійською чи французькою мовами, а також може бути надрукована іншою мовою. Книжка (карнет) А.Т.А. має формат А4 та складається з:

- першої, другої, третьої та четвертої сторінок обкладинки книжки (карнета) АТА;

- додаткових аркушів до загального списку (за наявності в разі їх використання);

- комплекту відривних документів:

- жовтого відривного документа на вивезення "exportation", загального списку до нього та додаткових аркушів до загального списку (за наявності);

- жовтого відривного документа на зворотне ввезення ("reimportation"), загального списку до нього та відповідних жовтих додаткових аркушів до загального списку (за наявності);

- білого відривного документа на ввезення ("importation"), загального списку до нього та відповідних білих додаткових аркушів до загального списку (за наявності);

- білого відривного документа на вивезення раніше ввезених товарів ("reexportation"), загального списку до нього та відповідних білих додаткових аркушів до загального списку (за наявності);

- блакитного відривного документа на транзит ("transit"), загального списку до нього та відповідних додаткових аркушів до нього (за наявності)

- комплекту невідривних корінців документів жовтого, білого та блакитного кольорів.

З метою полегшення використання книжок (карнетів) А.Т.А. окремі аркуші цих книжок залежно від призначення мають різні кольори:

- зелений – 1-4 сторінки обкладинки книжки (карнета) А.Т.А. та додаткові аркуші до Загального списку (за наявності):

- жовтий - комплекти відривних документів, їх невідривних корінців і додаткові аркуші до загального списку, що використовуються для тимчасового вивезення та зворотного ввезення товарів;

– білий - комплекти відривних документів, їх невідривних корінців і додаткові аркуші до загального списку, що використовуються для тимчасового ввезення та зворотного вивезення товарів;

– блакитний - комплекти відривних документів, їх невідривних корінців і додаткові аркуші до загального списку, що використовуються для транзиту товарів, призначених для тимчасового ввезення на територію будь-якої іншої договірної сторони Стамбульської конвенції.

При використанні додаткових аркушів до загального списку такі додаткові аркуші відповідного кольору долучаються до кожного відривного документа книжки А.Т.А. та її обкладинки.

Власник книжки А.Т.А. повинен забезпечити наявність у цій книжці комплектів документів у кількості, необхідній для здійснення відповідних митних процедур за цією книжкою А.Т.А.

Належним чином оформлена й видана книжка (карнет) А.Т.А. приймається митними органами для митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон відповідно до Стамбульської конвенції, замість митної декларації і як гарантія сплати сум, зазначених у статті 8 Додатка А до Стамбульської конвенції.

Митниця, приймаючи для митного оформлення книжку А.Т.А., з використанням якої товари переміщуються через митний кордон України, перевіряє на відповідність положенням Стамбульської конвенції та Додатків А, В.1 - В.9 і D до неї такі відомості:

– країна, в якій видано книжку А.Т.А., є стороною Стамбульської конвенції;

– до граfi P першої сторінки книжки А.Т.А., виданої іноземною асоціацією, у переліку країн, на територіях яких може бути використана зазначена книжка, внесено Україну;

– переміщення товарів, зазначених у книжці А.Т.А., здійснюється власником книжки А.Т.А. або уповноваженою ним особою;

– книжка А.Т.А. заповнена та оформлена гарантуючою організацією, власником книжки або його представником згідно з положеннями Стамбульської конвенції;

– строк дії книжки А.Т.А., наведений у полі «с» граfi G першої сторінки обкладинки цієї книжки, не закінчився;

– загальний список товарів на відривному документі, що підлягає оформленню, відповідає загальному списку товарів, наведеному на обкладинці книжки А.Т.А.;

– книжка А.Т.А. містить належну кількість сторінок, виданих відповідною асоціацією;

– у графі І першої сторінки обкладинки книжки А.Т.А. є підпис уповноваженої особи та печатка асоціації, що видає документи;

– графа Н першої сторінки обкладинки книжки А.Т.А. заповнена митним органом країни - учасниці відповідно до вимог Стамбульської конвенції;

– інші графи першої сторінки обкладинки книжки А.Т.А. відповідним чином заповнені.

За наявності в книжці А.Т.А. блакитних документів на транзит митне оформлення товарів, що тимчасово ввозяться на митну територію України відповідно до Додатків В.1 та В.5 до Стамбульської конвенції, здійснюється митним органом, у зоні діяльності якого розташоване місце проведення відповідного виставкового, наукового, культурного, освітнього чи іншого подібного заходу.

Митне оформлення із застосуванням книжок А.Т.А. товарів, що ввозяться на митну територію України у складі консолідованих вантажів транспортними (транспортно-експедиційними) організаціями - резидентами, здійснюється митним органом, у зоні діяльності якого розташований одержувач вантажу.

Митне оформлення із застосуванням книжок А.Т.А. товарів, що тимчасово вивозяться за межі митної території України (зворотно ввозяться на митну територію України) підприємствами - резидентами, здійснюється митним органом, у зоні діяльності якого розташоване таке підприємство.

У разі прийняття митними органами погодженого рішення про місце здійснення митного оформлення товарів у порядку, визначеному законодавством України, митне оформлення із застосуванням книжок А.Т.А. товарів, що тимчасово вивозяться за межі митної території України (зворотно ввозяться на митну територію України) підприємствами - резидентами, може здійснюватися митним органом, у зоні діяльності якого перебувають такі товари, або митним органом, розташованим у пункті пропуску через державний кордон, за місцем тимчасового вивезення (зворотного ввезення) таких товарів.

Митне оформлення із застосуванням книжок А.Т.А. товарів, що тимчасово вивозяться за межі митної території України громадянами - резидентами, здійснюється будь-яким митним органом. Митне оформлення із застосуванням книжок А.Т.А. товарів, що зворотно ввозяться на митну територію України громадянами - резидентами, здійснюється митним органом, розташованим у пункті пропуску через державний кордон, за місцем зворотного ввезення таких товарів.

Митне оформлення із застосуванням книжок А.Т.А. товарів, що тимчасово вивозяться за межі митної території України (тимчасово ввозяться на цю територію) у міжнародних поштових відправленнях, здійснюється митним органом, у зоні діяльності якого розташований відправник або адресат (одержувач).

Митне оформлення із застосуванням книжок А.Т.А. товарів, що тимчасово вивозяться за межі митної території України (тимчасово ввозяться на цю територію) у міжнародних експрес-відправленнях, здійснюється митним органом, у зоні діяльності якого розташований відправник або одержувач (проживає або тимчасово перебуває громадянин).

Контроль за дотриманням строків тимчасового ввезення (вивезення) товарів, переміщених через митний кордон з використанням книжок (карнетів) А.Т.А., здійснюється митним органом, посадова особа якого прийняла рішення щодо можливості допущення товарів до переміщення в митному режимі тимчасового ввезення (вивезення).

Питання для самоперевірки

- 1. Коли виникає обов'язок зі сплати митних платежів?*
- 2. Охарактеризуйте строки настання обов'язку зі сплати митних платежів.*
- 3. Який порядок нарахування пені за несплату митних платежів?*
- 4. Назвіть способи забезпечення сплати митних платежів.*
- 5. У чому полягає суть надання фінансових гарантій?*
- 6. Перелічіть форми та види фінансових гарантій.*
- 7. Дайте загальну характеристику порядку гарантування сплати митних платежів.*
- 8. Назвіть особливості використання книжок МДП.*

9. Охарактеризуйте загальні положення Конвенції про тимчасове ввезення із застосуванням книжки (карнету) А.Т.А.

10. Які вимоги щодо оформлення книжки А.Т.А.?

Тестові завдання.

1. Датою виникнення податкового зобов'язання щодо зіпсованого, знищеного, втраченого підакцизного товару (продукції) є дата:

Правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, іншими (крім мита) митними платежами встановлюються

- А) Податковим кодексом України;*
- Б) Бюджетним кодексом України;*
- В) Митним кодексом України;*
- Г) Митним тарифом України.*

2. Ввезення на митну територію України, зберігання, транспортування, прийняття на комісію з метою продажу та продаж на митній території України не маркованих в установленому порядку алкогольних напоїв та тютюнових виробів:

- А) дозволено за умови сплати митних платежів;*
- Б) забороняються;*
- В) дозволено через магазини безмитної торгівлі;*
- Г) тільки в митному режимі реімпорт.*

3. Фінансова гарантія як забезпечення сплати митних платежів не надається, якщо сума митних платежів, що підлягають сплаті, не перевищує суму, еквівалентну 1000 євро.

- А) 1000 євро.;*
- Б) 5000 євро;*
- В) 1000 грн;*
- Г) 5000 грн.*

4. Отримані від гаранта кошти в рахунок погашення зобов'язань перераховуються митним органом до державного бюджету впродовж

- А) одного робочого дня;*
- Б) 10 днів;*

- В) 1 год.;*
- Г) 1 кал.місяця.*

5. Конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП) стосується перевезення вантажів:

- А) залізничним транспортом;*
- Б) автомобільним транспортом;*
- В) морським транспортом;*
- Г) повітряним транспортом.*

6. Оформлення товарів з використанням книжок (карнетів) А.Т.А. здійснюється відповідно до вимог:

- А) Стамбульської конвенції;*
- Б) Брюсельської конвенції;*
- В) Токійського раунду;*
- Г) Уругвайського раунду.*

7. Вивільнення (повернення) фінансової гарантії здійснюється не пізніше після отримання відповідним митним органом підтвердження фактичного виконання зобов'язань, забезпечених гарантією.

- А) однієї доби;*
- Б) 2 годин;*
- В) 5 годин;*
- Г) 5 днів.*

8. Україна приєдналась до Конвенції про тимчасове ввезення та всіх додатків до неї в :

- А) 2000 р.;*
- Б) 2004 р.;*
- В) 2012 р.;*
- Г) 2020 р.*

9. На території України гарантійним об'єднанням визнано:

- А) ДФСУ;*
- Б) ДМСУ;*

- В) АСМАП;*
- Г) АПУ.*

10. Належним чином оформлена й видана книжка (карнет) А.Т.А. приймається митними органами для митного оформлення товарів замість:

- А) митної декларації;*
- Б) декларації митної вартості;*
- В) рахунку-фактури;*
- Г) МД-1.*

РОЗДІЛ 6

КОНТРОЛЬ ПРАВИЛЬНОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ТА ЇЇ ДЕКЛАРУВАННЯ

6.1. Декларування митної вартості

Для заявлення митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України відповідно до митного режиму імпорту, фіскальному органу, який проводить митне оформлення цих товарів, разом з митною декларацією та іншими необхідними для митного оформлення зазначених товарів документами в установленому порядку подається декларація митної вартості (рис. 6.1).

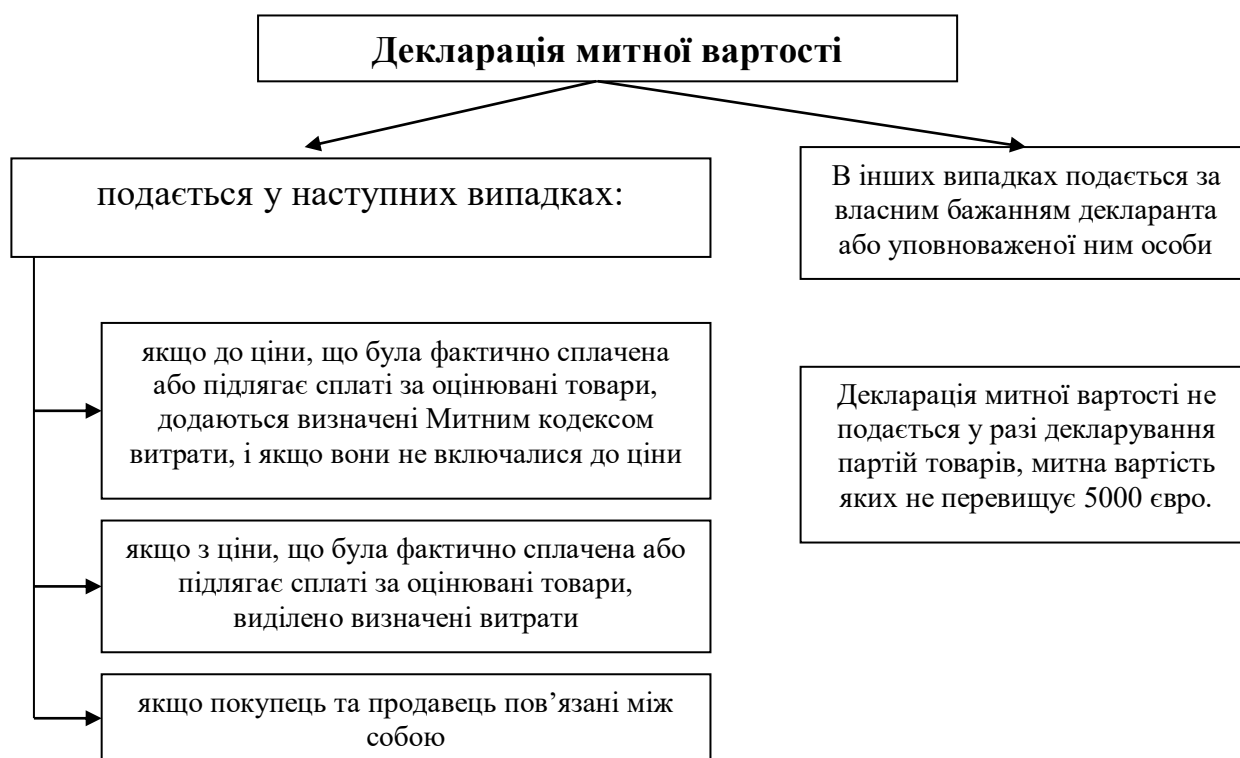

Рис. 6.1. Умови подання декларації митної вартості

У декларації митної вартості наводяться відомості про метод визначення митної вартості товарів, числове значення митної вартості товарів та її складових, умови зовнішньоекономічного договору, що мають відношення до визначення митної вартості товарів, та надані документи, що підтверджують зазначене. Форми

декларацій митної вартості та порядок її заповнення затверджена наказом Міністерства фінансів України⁵¹.

Заявлення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України в режимах, відмінних від режиму імпорту, здійснюється при декларуванні цих товарів шляхом заявлення в митній декларації відомостей про числове значення їх митної вартості та про документи, що його підтверджують.

При поданні митної декларації на паперовому носії ДМВ подається на паперовому носії. Для електронного декларування, ДМВ подається у формі електронного документа. При поданні митної декларації на паперовому носії ДМВ подається на паперовому носії та супроводжується її електронною копією. ДМВ на паперовому носії подається в одному примірнику, який залишається у справах фіскального органу. За бажанням декларанта або уповноваженої ним особи ДМВ на паперовому носії може подаватися у двох примірниках, один з яких з відповідними відмітками фіскального органу повертається декларанту або уповноваженій ним особі.

ДМВ складається з основного аркуша та додаткового, який заповнюється на товари одного – трьох найменувань. Для заявлення відомостей про митну вартість товарів, визначену за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції), до основного аркуша ДМВ додається додатковий аркуш А.

Для заявлення відомостей про митну вартість товарів, визначену із застосуванням другорядних методів (за ціною договору щодо ідентичних товарів, за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів, на основі віднімання вартості, на основі додавання вартості (обчислена вартість) та резервного), до основного аркуша ДМВ додається додатковий аркуш Б.

За наявності в партії товарів більше трьох найменувань до основного аркуша ДМВ залежно від методу визначення митної вартості додається необхідна кількість додаткових аркушів А та Б. Додаткові аркуші можуть бути використані тільки в тому випадку, якщо всі дані, заявлені на основному аркуші ДМВ, повною мірою стосуються й товарів, зазначених у додаткових аркушах цієї ДМВ.

ДМВ заповнюється державною мовою за допомогою комп'ютера. При застосуванні ДМВ на паперовому носії ДМВ друкується декларантом або

⁵¹ Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Форми декларації митної вартості та Правил її заповнення» від 24.05.2012 № 599 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://minrd.gov.ua/zakonodavstvo/mitne-zakonodavstvo/nakazi/62386.html>.

уповноваженою ним особою на білому папері формату А4. Технічні характеристики паперу, призначеного для виготовлення ДМВ за допомогою комп'ютера, повинні забезпечувати належну якість відбитків службових штампів і печаток митних органів, що використовуються для оформлення ДМВ. У відповідних графах кожного аркуша ДМВ на паперовому носії повинні бути проставлені особистий підпис та печатка (у разі наявності) декларанта або уповноваженої ним особи.

Вартісні показники в ДМВ виражаються дробовим числом з точністю до 4 знаків після коми, крім граф 28, 32, 36, 40, 43 ДМВ, у яких вартісні показники округлюються за правилами округлення з точністю до двох знаків у дробовій частині. За відсутності в будь-якій графі ДМВ на паперовому носії місця, потрібного для зазначення відомостей, допускається запис їх на зворотному боці відповідного аркуша ДМВ із зазначенням графи, якої стосується цей запис. Такий запис засвідчується підписом і печаткою (у разі наявності) особи, яка вчинила запис, а у відповідних графах ДМВ робиться відмітка «Див. на звороті». Декларант або уповноважена ним особа самостійно заповнює всі графи ДМВ відповідно до порядку їх заповнення, за винятком граф, призначених для відміток митного органу.

Посадова особа митного органу, що здійснює контроль правильності визначення митної вартості та проводить перевірку заповнення ДМВ, не має права з власної ініціативи або за дорученням чи на прохання декларанта або уповноваженої ним особи вписувати будь-які дані до граф ДМВ, що повинні заповнюватися декларантом або уповноваженою ним особою, вносити до них зміни, доповнення чи виправлення.

Декларант або уповноважена ним особа може вносити зміни (доповнення, виправлення) до декларації митної вартості, крім граф з вартісними показниками. Зміни (доповнення, виправлення) граф ДМВ на паперовому носії засвідчуються підписом та печаткою (у разі наявності) декларанта або уповноваженої ним особи.

Внесення змін до ДМВ у формі електронного документа здійснюється шляхом відкликання декларантом або уповноваженою ним особою поданих ДМВ та митної декларації та направлення митному органу нової митної декларації та ДМВ у формі електронного документа.

6.2. Особливості заповнення граф декларації митної вартості

Декларування митної вартості товару відбувається із використанням форми ДМВ. Розглянемо особливості її заповнення.

Основний аркуш ДМВ

Графа 1

Зазначаються відомості про нерезидента-продавця товару, який продається на експорт в Україну, а в іншому випадку зазначаються відомості про нерезидента – сторону зовнішньоекономічного договору (контракту) або іншого документа, що використовується в міжнародній практиці замість договору (контракту). Відомості зазначаються в порядку, встановленому для заповнення графи 2 митної декларації при декларуванні товарів у митний режим імпорту.

Графа 2 (а)

Зазначаються відомості про резидента-покупця товару, який продається на експорт в Україну, а в іншому випадку зазначаються відомості про резидента – сторону зовнішньоекономічного договору (контракту) або іншого документа, що використовується в міжнародній практиці замість договору (контракту). Відомості зазначаються в порядку, встановленому для заповнення графи 9 митної декларації при декларуванні товарів у митний режим імпорту.

Графа 2 (б)

Зазначаються відомості про декларанта або уповноважену ним особу. Відомості зазначаються в порядку, встановленому для заповнення графи 14 митної декларації при декларуванні товарів у митний режим імпорту.

Графа 3

Зазначаються скорочене літерне найменування умов поставки згідно з класифікатором умов поставки, літерний код альфа-2 країни поставки відповідно до Класифікації країн світу, через пропуск – назва географічного пункту у цій країні (наприклад: CIF UA Одеса, FOB US Нью-Йорк тощо).

Графа 4

Зазначаються код згідно з класифікатором документів, номер, дата укладення зовнішньоекономічного договору (контракту), у тому числі змін до нього (за наявності), або іншого документа, що використовується в міжнародній практиці замість договору (контракту), рахунків-фактур (інвойсів), виставлених продавцем покупцеві, або рахунків-проформ та інших документів, що підтверджують відомості про заявлену митну вартість. Відомості зазначаються в порядку, встановленому для

заповнення графи 44 митної декларації при декларуванні товарів у митний режим імпорту.

Графа 5

Зазначаються номери та дати рішень, прийнятих митними органами за результатом розгляду обставин, вказаних у графах 9-11 ДМВ, щодо продажу товарів покупцю від того ж продавця, якщо в митних органів були зауваження до цих даних. Наводяться найменування й код відповідного митного органу, який здійснював митне оформлення товару, і зміст зауваження.

Графа 6

Відмічається знаком «X» метод визначення митної вартості, за яким визначено митну вартість оцінюваних товарів. У разі визначення митної вартості оцінюваних товарів різними методами у графі відмічаються всі методи, які застосовувались для її визначення.

Графа 7

Скорочено наводиться обґрунтування причин, з яких не застосовано метод визначення митної вартості за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції).

Графа заповнюється у разі визначення митної вартості товарів другорядними методами.

Графа 8

У графі зазначаються відомості про документи, що використовувалися для визначення митної вартості за методом або методами, зазначеними у графі 6 (крім документів, відомості про які зазначені у графі 4). Графа заповнюється у разі визначення митної вартості товарів другорядними методами.

Графи 9(а), 9(б)

Відмічається знаком «X» потрібна відповідь («так» або «ні»). Особи вважаються пов'язаними між собою у випадках, наведених у статті 58 Митного кодексу. При цьому одна особа вважається такою, що контролює іншу, якщо перша особа у юридичному або практичному відношенні може застосовувати обмеження до останньої або керувати нею.

Графа 10 (а)

Відмічається знаком «X» потрібна відповідь («так» або «ні»). Відповідно ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті, вважається прийнятною при

наявності обмежень, які не впливають значною мірою на вартість товарів. Прикладом таких обмежень може бути випадок, коли продавець вимагає від покупця автомобілів не продавати чи виставляти їх до зафіксованої дати, яка становить початок модельного року.

Графа 10 (б)

Відмічається знаком «X» потрібна відповідь («так» або «ні»). У разі відповіді «так» наводяться подробиці, тобто зміст умов, які мали вплив на ціну, що була фактично сплачена або підлягає сплаті. Якщо щодо продажу оцінюваних товарів або їх ціни існують будь-які умови або застереження, які унеможливають визначення вартості цих товарів, то метод визначення митної вартості за ціною договору (контракту) щодо товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, не застосовується.

Графа 11 (а)

Відмічається знаком «X» потрібна відповідь («так» або «ні»). У разі відповіді «так» наводяться подробиці, що стосуються роялті та інших ліцензійних платежів, вид платежу (роялті, паушальний або комбінований), за що він сплачений або підлягає сплаті тощо. Суми цих платежів, які покупець повинен сплачувати прямо чи опосередковано як умову продажу оцінюваних товарів, якщо такі платежі не були включені до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за товари, наводяться в графі 18 ДМВ.

Графа 11 (б)

Відмічається знаком «X» потрібна відповідь («так» або «ні»). У разі відповіді «так» у графі 19 ДМВ зазначається відповідна частина виручки від будь-якого подальшого перепродажу оцінюваних товарів, їх використання або розпорядження ними на митній території України, яка прямо чи опосередковано йде на користь продавця.

Графа 12

Зазначається кількість додаткових аркушів до основного аркуша ДМВ (кількість аркушів повинна відповідати номеру останнього аркуша мінус 1).

Графа 13 (а)

У разі застосування ДМВ на паперовому носії проставляються дата заповнення ДМВ, особистий підпис та печатка (у разі наявності) декларанта або уповноваженої ним особи. При електронному декларуванні зазначається дата заповнення ДМВ.

Графа 13 (б)

Зазначаються прізвище, ім'я та по батькові декларанта або уповноваженої ним особи.

Графа 14 (а)

У першому рядку в іноземній валюті зазначається ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари. Ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті. Документальним підтвердженням заявленої вартості товару є рахунок-фактура (інвойс), зазначений у графі 4 ДМВ, або рахунок-проформа, який також зазначається в графі 4 ДМВ, банківські платіжні документи, якщо рахунок сплачено, договір (контракт) купівлі-продажу товару, а також інші документи, перелік яких наведено в статті 53 Кодексу. У другому рядку графи наводиться літерний код валюти рахунку (у дужках) відповідно до Класифікації валют. У третьому рядку графи наводиться курс, за яким валюту перераховано у гривні.

Графа 14 (б)

Зазначається сума опосередкованих платежів у гривнях, якщо про них було зазначено в графі 10 (б) основного аркуша ДМВ. Зазначається також величина поправки до ціни товару для випадків, коли мали місце відповідні обмеження або умови. Розрахунок вартісної оцінки впливу цих поправок також наводиться на зворотному боці аркуша ДМВ. Якщо в графі 14 (б) зазначено сумарний розмір опосередкованих платежів і величин поправок до ціни (або тільки величину поправки), то в графі вчиняється запис «Див. на звороті», а на зворотному боці аркуша наводиться розшифровка загальної суми, зазначеної в графі 14 (б).

Графа 15

Зазначається в гривнях сума четвертого рядка графи 14 (а) та графи 14 (б).

Розділ Б «Складові митної вартості, гривень».

У цьому розділі зазначаються витрати (складові митної вартості), що не включені до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті, підтверджені документально (договорами, рахунками, товаротранспортними накладними, розрахунками на основі транспортних тарифів тощо).

Графа 16

Зазначаються витрати, понесені покупцем, що не включені до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті (графа 14 (а), тобто не включені продавцем до рахунку-фактури, виставленого покупцеві, але мали місце у зв'язку з увезенням

оцінюваних товарів на митну територію України та були сплачені або підлягають сплаті покупцем.

Графа 17

Графа заповнюється, якщо покупцем прямо чи опосередковано безоплатно або за зниженими цінами поставляються товари та послуги (пункти «а»-«г» графи 17 ДМВ), якщо вони призначені для використання у зв'язку з виробництвом та продажем на експорт в Україну оцінюваних товарів, якщо така вартість не включена до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті.

Графа 18

Зазначається сума роялті та інших ліцензійних платежів, що стосуються оцінюваних товарів та які покупець повинен сплачувати прямо чи опосередковано як умову продажу оцінюваних товарів (незалежно від того, чи закріплена така умова в договорі (контракті) купівлі-продажу оцінюваних товарів), якщо такі платежі не включені до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті.

Графа 19

Зазначається сума відповідної частини виручки від будь-якого подальшого перепродажу товарів, що оцінюються, їх використання або розпорядження ними на митній території України, яка прямо чи опосередковано йде на користь продавця. Якщо додатковий аркуш А заповнюється на товари декількох найменувань, то зазначена сума розподіляється між товарами кожного найменування.

Графа 20

Зазначаються витрати на транспортування оцінюваних товарів до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України, якщо ці витрати відповідно до умов поставки (графа 3 ДМВ) не були включені до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті (графа 14 (а) ДМВ).

Графа 21

Зазначаються витрати на навантаження, вивантаження та обробку оцінюваних товарів, пов'язані з їх транспортуванням до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України.

Якщо додатковий аркуш А заповнено на товари декількох найменувань, то витрати на навантаження, вивантаження та обробку оцінюваних товарів розподіляються між товарами різних найменувань пропорційно вазі бруто цих товарів.

Графа 22

Зазначаються витрати на страхування оцінюваних товарів.

Якщо додатковий аркуш А заповнюється на товари декількох найменувань, то витрати на страхування товарів різних найменувань розподіляються між цими товарами пропорційно їх вартості, зазначеній у графі 15 ДМВ.

Графа 23

Зазначається сума, отримана в результаті складання сум, зазначених у пунктах «а»-«в» графі 16, пунктах «а»-«г» графі 17, графах 18, 19, 20, 21, 22 додаткового аркуша А.

Графа 24

Зазначаються витрати, які передбачені договором (контрактом), на виконання робіт з будівництва, спорудження, складення, технічного обслуговування або технічної допомоги, які здійснюються після ввезення імпортованих товарів, таких як промислова установка, машини або обладнання. В рахунку-фактурі (інвойсі) окремою позицією повинні бути виділені суми витрат на цю діяльність.

Графа 25

Зазначаються витрати на транспортування оцінюваного товару до місця призначення після ввезення його на митну територію України, якщо договором (контрактом) передбачено, наприклад, такі умови поставки, як СІР, СРТ, DAP або DDP місце поставки на митній території України, і до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті, ввійшли витрати на доставку товару до місця призначення на митній території України. Витрати зазначаються у випадку, якщо в рахунку-фактурі (інвойсі) окремо визначені вказані витрати. Якщо додатковий аркуш А заповнюється на товари декількох найменувань, то витрати на їх транспортування після ввезення розподіляються між товарами різних найменувань пропорційно вазі бруто цих товарів.

Графа 26

Зазначаються суми податків, які справляються в Україні та які виділені з ціни, що була фактично сплачена або яка підлягає сплаті. Зазначені витрати повинні бути документально підтверджені та піддаватись обчисленню. При цьому графа заповнюється тільки у випадках, коли договором (контрактом) передбачено умови

поставки оцінюваних товарів DDP або сплата митних платежів продавцем в Україні передбачена умовами договору (контракту) купівлі-продажу.

Якщо додатковий аркуш А заповнюється на товари декількох найменувань, то суми податків розподіляються між товарами кожного найменування пропорційно їх вартості, зазначеній у графі 15 ДМВ, або іншій базі оподаткування.

Графа 27

Зазначається сума, отримана в результаті складання сум, зазначених у графах 24-26 ДМВ.

Пункт «а» графи 28

Зазначається в гривнях заявлена митна вартість, розрахована шляхом складання сум, наведених у графах 15 і 23 ДМВ, та відрахування суми, зазначеної в графі 27 ДМВ. Отримана митна вартість повинна відповідати відомостям, зазначеним у митній декларації як основа для розрахунку податків.

Пункт «б» графи 28

Зазначається заявлена в пункті «а» графи 28 ДМВ митна вартість, перерахована у валюту рахунку. Перерахунок здійснюється за курсом, зазначеним у розділі А.

Графа 29

У графі наводяться відомості з джерела, зазначеного в графі 8 ДМВ, щодо вартості операції з ідентичними або подібними (аналогічними) товарами (залежно від обраного методу), що продаються на експорт в Україну з тієї ж країни, і час експорту збігається з часом експорту оцінюваних товарів або є максимально наближеним до нього.

Графа 30 (а)

У графі зазначають відомості щодо коригування вартості операції з ідентичними або подібними (аналогічними) товарами (залежно від обраного методу) з урахуванням розміру партії оцінюваних товарів.

При коригуванні в якості підстав для розрахунку, пов'язаному з урахуванням розміру партії, у першу чергу беруться до уваги знижки з ціни товару, що надаються продавцем залежно від розміру закупленої партії товару. При цьому знижка на кількість товару враховується, якщо зазначено, що вартість товару встановлюється продавцем за схемою, побудованою на кількості проданого товару.

Графа 30 (б)

У графі зазначають відомості щодо коригування вартості операції з ідентичними або подібними (аналогічними) товарами (залежно від обраного методу) з урахуванням комерційного рівня продажу оцінюваних товарів.

Графа 30 (в)

У разі якщо витрати на транспортування товарів до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію включаються у вартість операції з ідентичними або подібними (аналогічними) товарами (залежно від обраного методу), у графі зазначається сума коригування для врахування зазначеної різниці між оцінюваними товарами та відповідними ідентичними або подібними (аналогічними) товарами, що зумовлено різницею у відстанях і способах транспортування.

У разі якщо витрати на транспортування товарів до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію не включаються у вартість операції з ідентичними або подібними (аналогічними) товарами (залежно від обраного методу), у графі зазначаються витрати на транспортування оцінюваних товарів. Відомості наводяться в порядку, визначеному для заповнення графи 20 ДМВ.

Графа 30 (г)

У разі якщо витрати на навантаження, вивантаження та обробку товарів, пов'язані з їх транспортуванням до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України, включаються у вартість операції з ідентичними або подібними (аналогічними) товарами (залежно від обраного методу), у графі зазначається сума коригування для врахування зазначеної різниці між оцінюваними товарами та відповідними ідентичними або подібними (аналогічними) товарами.

Графа 30 (г)

У разі якщо витрати на страхування товарів включаються у вартість операції з ідентичними або подібними (аналогічними) товарами (залежно від обраного методу), у графі зазначається сума коригування для врахування зазначеної різниці між оцінюваними товарами та відповідними ідентичними або подібними (аналогічними) товарами.

Графа 31

Зазначається сума, отримана в результаті складання сум, зазначених у графах 30 (а)-30 (г).

Графа 32

Зазначається сума, отримана в результаті складання сум, зазначених у пункті «б» графі 29 та графі 31.

Графа 33 (а)

У графі наводяться відомості з джерела, зазначеного в графі 8 ДМВ, щодо ціни одиниці товару, за якою оцінювані або ідентичні чи подібні (аналогічні) імпортовані товари продаються на території України у найбільших загальних кількостях покупцю, який не є пов'язаною з продавцем особою, одночасно або у час, наближений до дати ввезення оцінюваних товарів.

Графа 33 (б)

Зазначається ціна партії оцінюваних товарів з урахуванням ціни одиниці товару, за якою оцінювані або ідентичні чи подібні (аналогічні) товари імпортовані, зазначеної у графі 33 (а).

Графа 34 (а)

У графі зазначається вартість, додана подальшою обробкою (переробкою), у разі якщо митна вартість визначається відповідно до частин четвертої-сьомої статті 62 Митного кодексу. Зазначена вартість повинна ґрунтуватись на об'єктивних даних, які піддаються обчисленню та відносяться до вартості такої роботи. Прийняті промислові формули, рецепти, методи будівництва та інша галузева практика повинні становити основу для обчислень.

Графа 34 (б)

У графі зазначаються витрати на виплату комісійних, що звичайно сплачуються або підлягають сплаті, чи звичайних торговельних надбавок, які робляться для одержання прибутку та покриття загальних витрат у зв'язку з продажем на митній території України товарів того ж класу та виду.

Графа 34 (в)

У графі зазначається вартість звичайних витрат, понесених в Україні на навантаження, вивантаження, транспортування, страхування, та інших пов'язаних з такими операціями витрат.

Графа 34 (г)

У графі зазначаються суми податків, що підлягають сплаті в Україні у зв'язку з ввезенням (імпортом) чи продажем (відчуженням) товарів.

Графа 35

Зазначається сума значень, наведених у графах 34 (а)-34 (г).

Графа 36

Зазначається різниця між значенням, наведеним у графі 33 (б), та значенням, наведеним у графі 35 ДМВ.

Графа 37

У графі зазначається вартість матеріалів та витрат, понесених виробником при виробництві оцінюваних товарів. Така інформація повинна базуватися на комерційних рахунках виробника за умови, що такі рахунки сумісні із загально визнаними принципами бухгалтерського обліку, які застосовуються у країні, де ці товари виробляються.

Графа 38

У графі зазначається на підставі інформації, наданої виробником або від його імені, обсяг прибутку та загальних витрат, що дорівнює сумі, яка звичайно відображається при продажу товарів того ж класу або виду, що й оцінювані товари, які виготовляються виробниками у країні експорту для експорту в Україну. Надані виробником або від його імені дані повинні бути сумісними з тими, які, як правило, відображаються в продажах товарів того самого класу або виду, що й оцінювані товари, які виготовляються виробниками в країні експорту для експорту до України.

Графи 39 (а)-39 (в)

У графах зазначаються загальні витрати при продажу в Україну з країни вивезення товарів того ж класу або виду, тобто витрати на завантаження, розвантаження та обробку оцінюваних товарів, їх транспортування до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України, витрати на страхування цих товарів. Відомості наводяться в порядку, визначеному для заповнення граф 20-22 ДМВ відповідно.

Графа 40

Зазначається сума значень, наведених у графах 37-39 (в).

Графа 41

У графі зазначається чисельне значення основи для визначення митної вартості з джерел, зазначених в графі 8 ДМВ.

Графа 42

У графі зазначаються відомості з джерел, наведених у графі 8 ДМВ, щодо коригування, у разі необхідності, основи для розрахунку, зазначеної у графі 41 ДМВ.

Ці дані можуть бути як зі знаком (+), якщо вони збільшують митну вартість товару, так і зі знаком (-), якщо вони її зменшують.

Графа 43

Зазначається сума значень, наведених у графах 41-42 ДМВ.

6.3. Документи, що підтверджують заявлення митної вартості

Одночасно з митною декларацією декларант подає митному органу документи, що підтверджують заявлену митну вартість товарів і обраний метод її визначення.

Документами, які підтверджують митну вартість товарів, є⁵²:

1) декларація митної вартості та документи, що підтверджують числові значення складових митної вартості, на підставі яких проводився розрахунок митної вартості;

2) зовнішньоекономічний договір (контракт) або документ, який його замінює, та додатки до нього у разі їх наявності;

3) рахунок-фактура (інвойс) (додаток) або рахунок-проформа (додаток) (якщо товар не є об'єктом купівлі-продажу);

4) якщо рахунок сплачено, – банківські платіжні документи, що стосуються оцінюваного товару;

5) за наявності – інші платіжні та/або бухгалтерські документи, що підтверджують вартість товару та містять реквізити, необхідні для ідентифікації ввезеного товару;

6) транспортні (перевізні) документи, якщо за умовами поставки витрати на транспортування не включені у вартість товару, а також документи, що містять відомості про вартість перевезення оцінюваних товарів;

7) копія імпортової ліцензії, якщо імпорт товару підлягає ліцензуванню;

8) якщо здійснювалося страхування, – страхові документи, а також документи, що містять відомості про вартість страхування.

У разі якщо документи містять розбіжності, наявні ознаки підробки або не містять всіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає

⁵² Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] //Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/stru#Stru>.

сплаті за ці товари, декларант або уповноважена ним особа на письмову вимогу фіскальному органу зобов'язані протягом 10 календарних днів надати (за наявності) такі додаткові документи:

1) договір (угоду, контракт) із третіми особами, пов'язаний з договором (угодою, контрактом) про поставку товарів, митна вартість яких визначається;

2) рахунки про здійснення платежів третім особам на користь продавця, якщо такі платежі здійснюються за умовами, визначеними договором (угодою, контрактом);

3) рахунки про сплату комісійних, посередницьких послуг, пов'язаних із виконанням умов договору (угоди, контракту);

4) виписку з бухгалтерської документації;

5) ліцензійний чи авторський договір покупця, що стосується оцінюваних товарів та є умовою продажу оцінюваних товарів;

6) каталоги, специфікації, прейскуранти (прайс-листи) виробника товару;

7) копію митної декларації країни відправлення;

8) висновки про якісні та вартісні характеристики товарів, підготовлені спеціалізованими експертними організаціями, та/або інформація біржових організацій про вартість товару або сировини.

У разі якщо митний орган має обґрунтовані підстави вважати, що існуючий взаємозв'язок між продавцем і покупцем вплинув на заявлену декларантом митну вартість, декларант або уповноважена ним особа на письмову вимогу фіскальному органу, крім вище перелічених документів, подає (за наявності) такі документи:

1) виписку з бухгалтерських та банківських документів покупця, що стосуються відчуження оцінюваних товарів, ідентичних та/або подібних (аналогічних) товарів на території України;

2) довідкову інформацію щодо вартості у країні-експортері товарів, що є ідентичними та/або подібними (аналогічними) оцінюваним товарам;

3) розрахунок ціни (калькуляцію).

Забороняється вимагати від декларанта або уповноваженої ним особи будь-які інші документи, відмінні від тих, які перелічені вище. Декларант або уповноважена ним особа за власним бажанням може подати додаткові наявні у них документи для підтвердження заявленої ними митної вартості товару.

6.4. Контроль правильності визначення митної вартості товарів

Важливе місце в практиці митного адміністрування посідає контроль правильності визначення митної вартості товарів. Він здійснюється митним органом під час проведення митного контролю і митного оформлення шляхом перевірки числового значення заявленої митної вартості.

Регламентация контрольних процедур здійснена Методичними рекомендаціями щодо роботи посадових осіб митних органів з аналізу, виявлення та оцінки ризиків при здійсненні контролю правильності визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України, затверджених відповідним наказом⁵³.

Контроль правильності визначення митної вартості товарів за основним методом – за ціною договору (контракту) щодо товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту (вартість операції), здійснюється митним органом шляхом перевірки розрахунку, здійсненого декларантом, за відсутності застережень щодо застосування цього методу.

За результатами здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів митний орган визнає заявлену декларантом або уповноваженою ним особою митну вартість чи приймає письмове рішення про її коригування.

Митний орган під час здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів зобов'язаний:

1) здійснювати контроль заявленої декларантом або уповноваженою ним особою митної вартості товарів шляхом перевірки числового значення заявленої митної вартості, наявності в поданих зазначеними особами документах усіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари;

2) надавати декларанту або уповноваженій ним особі письмову інформацію про причини, за яких заявлена ними митна вартість не може бути визнана;

⁵³ Наказ ДМСУ «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо роботи посадових осіб митних органів з аналізу, виявлення та оцінки ризиків при здійсненні контролю правильності визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України» від 13.07.2012 №362 [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/kontrol-mitnoi-vartosti/62666.html>.

3) надавати декларанту або уповноваженій ним особі письмову інформацію щодо порядку і методу визначення митної вартості, застосованих у разі коригування митної вартості, а також щодо підстав здійснення такого коригування;

4) випускати у вільний обіг товари, що декларуються:

– у разі визнання митним органом заявленої митної вартості товарів – за умови сплати митних платежів згідно із заявленою митною вартістю;

– у разі згоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням митного органу про коригування митної вартості товарів – за умови сплати митних платежів згідно з митною вартістю, визначеною митним органом;

– у разі незгоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням митного органу про коригування заявленої митної вартості товарів – за умови сплати митних платежів згідно із заявленою митною вартістю товарів та надання гарантій в розмірі, визначеному митним органом.

Митний орган з метою здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів має право:

1) упевнюватися в достовірності або точності будь-якої заяви, документа чи розрахунку, поданих для цілей визначення митної вартості;

2) письмово запитувати від декларанта або уповноваженої ним особи додаткові документи та відомості, якщо це необхідно для прийняття рішення про визнання заявленої митної вартості;

3) здійснювати коригування заявленої митної вартості товарів;

4) проводити перевірки правильності визначення митної вартості товарів після їх випуску;

5) звертатися до митних органів інших країн із запитом щодо надання відомостей, необхідних для підтвердження достовірності заявленої митної вартості;

6) застосовувати інші передбачені форми митного контролю.

Митний орган може відмовити у митному оформленні товарів за заявленою декларантом або уповноваженою ним особою митною вартістю виключно за наявності обґрунтованих підстав вважати, що заявлено неповні та/або недостовірні відомості про митну вартість товарів, у тому числі невірно визначено митну вартість товарів, у разі:

1) невірно проведеного декларантом або уповноваженою ним особою розрахунку митної вартості;

2) неподання декларантом або уповноваженою ним особою документів, або відсутності у цих документах всіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари;

3) невідповідності обраного декларантом або уповноваженою ним особою методу визначення митної вартості товару;

4) надходження до митного органу документально підтвердженої офіційної інформації митних органів інших країн щодо недостовірності заявленої митної вартості.

У разі якщо під час проведення митного контролю митний орган не може аргументовано довести, що заявлено неповні та/або недостовірні відомості про митну вартість товарів, у тому числі невірно визначено митну вартість товарів, заявлена декларантом або уповноваженою ним особою митна вартість вважається визнаною автоматично.

Послідовність дій посадових осіб при роботі з аналізу, виявлення та оцінки ризиків визначення митної вартості товарів, зокрема:

- вивчення характеристик товарів, які впливають на рівень їх митної вартості;
- вивчення маршруту транспортування товарів та перевірки достовірності декларування витрат на транспортування до митного кордону України;
- перевірки включення/невключення складових митної вартості, в тому числі на підставі наявної у митного органу інформації щодо наявності таких складових митної вартості (результати документальних перевірок, відповіді на запити для встановлення автентичності тощо);
- порівняння рівня заявленої митної вартості товарів з наявною у митного органу інформацією про рівень цін на такі товари або вартість прямих витрат на їх виробництво, у тому числі сировини, матеріалів та/або комплектувальних виробів, які входять до складу товарів;
- порівняння рівня заявленої митної вартості товарів з рівнем митної вартості ідентичних або подібних (аналогічних) товарів, митне оформлення яких вже здійснено;
- перевірки наявності взаємозв'язку продавця та покупця;

– перевірки інформації, наданої декларантом або уповноваженою особою, при продажу товарів між пов'язаними особами, щодо наближеності митної вартості товарів, визначеної основним методом;

– перевірки особливостей формування вартості окремих видів товарів;

– перевірки наявності знижок/нарахувань з/до ціни оцінюваних товарів;

– перевірки наявності продажу оцінюваних товарів на експорт в Україну;

– перевірки наявності ознак підробки документів, які підтверджують митну вартість товарів;

– перевірки наявності розбіжностей у документах, які підтверджують митну вартість товарів;

– перевірки наявності прийнятих іншими митними органами рішень про коригування митної вартості товарів, що ввозились на виконання того ж зовнішньоекономічного договору (контракту) або документа, який його замінює, що і оцінювані товари.

При перевірці розрахунку, здійсненого декларантом або уповноваженою ним особою при визначенні митної вартості товарів за основним методом, та чисельного значення заявленої митної вартості, зокрема, аналізується:

– включення всіх складових митної вартості;

– включення всіх платежів до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті;

– наявність помилок при перенесенні відомостей з документів, які підтверджують митну вартість товарів, до митної декларації та/або до декларації митної вартості;

– наявність арифметичних помилок в митній декларації, ДМВ або документах, які підтверджують митну вартість товарів;

– наявність помилок при перерахунку сум в іноземній та/або національній валютах;

– наявність помилок при здійсненні нарахувань (наприклад, знижок);

– наявність помилок при перерахуванні одиниць виміру оцінюваного товару на одиниці виміру товару відповідно до Митного тарифу України.

При перевірці розрахунку та числового значення заявленої митної вартості товарів здійснюється перевірка наявності у підтверджуючих документах всіх

відомостей в кількісному виразі, використаних при обчисленні митної вартості, а саме:

- ДМВ (якщо ДМВ подається);
- митній декларації графи 12, 20, 22, 31 (в частині зазначення характеристик товару, які впливають виключно на рівень його митної вартості), 42, 43, 44 (в частині наявності реквізитів документів, які підтверджують митну вартість товарів), 45, 46;
- документах, поданих для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, для декларування яких не застосовується митна декларація (в частині зазначення характеристик товару, які впливають виключно на рівень його митної вартості);
- рахунку-фактурі або іншому документі, який визначає вартість товару.

Під час робіт з аналізу, виявлення та оцінки ризиків використовуються такі джерела інформації:

- спеціалізовані програмно-інформаційні комплекси Єдиної автоматизованої інформаційної системи;
- спеціалізовані видання, які містять інформацію про ціни, сформовані на світовому ринку;
- інформація про ціни на товари та/або сировину, матеріали, комплектуючі, які входять до складу товарів;
- інформація, отримана від митних органів іноземних держав за результатами перевірки автентичності документів, які подавалися під час митного контролю та митного оформлення товару;
- інформація, отримана за результатами здійснення митного контролю, в тому числі за результатами проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства з питань державної митної справи;
- інформація, отримана від державних органів, установ та організацій на запити митних органів та/або ДМС України;
- цінова інформація, отримана в рамках домовленостей, укладених між ДМС України та асоціаціями, спілками та іншими об'єднаннями імпортерів та виробників;
- висновки про якісні та вартісні характеристики товарів, підготовлені спеціалізованими експертними організаціями, що мають відповідні повноваження згідно із законодавством;

– інформація, отримана в мережі Інтернет (офіційні сайти виробників товарів, прайс-листи Інтернет-магазинів тощо).

6.5. Порядок коригування заявленої митної вартості

Рішення про коригування заявленої митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України з поміщенням у митний режим імпорту, приймається митним органом у письмовій формі під час здійснення контролю правильності визначення митної вартості цих товарів як до, так і після їх випуску, якщо митним органом виявлено, що заявлено неповні та/або недостовірні відомості про митну вартість товарів, у тому числі невірно визначено митну вартість товарів.

Прийняте митним органом письмове рішення про коригування заявленої митної вартості товарів має містити⁵⁴:

1) обґрунтування причин, через які заявлену декларантом митну вартість не може бути визнано;

2) наявну в митного органу інформацію (у тому числі щодо числових значень складових митної вартості, митної вартості ідентичних або подібних (аналогічних) товарів, інших умов, що могли вплинути на ціну товарів), яка призвела до виникнення сумнівів у правильності визначення митної вартості та до прийняття рішення про коригування митної вартості, заявленої декларантом;

3) вичерпний перелік вимог щодо надання додаткових документів, за умови надання яких митна вартість може бути визнана фіскальним органом;

4) обґрунтування числового значення митної вартості товарів, скоригованої митним органом, та фактів, які вплинули на таке коригування;

5) інформацію про:

а) право декларанта або уповноваженої ним особи на випуск у вільний обіг товарів, що декларуються:

– у разі згоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням митного органу про коригування митної вартості товарів – за умови сплати митних платежів згідно з митною вартістю, визначеною фіскальним органом;

⁵⁴ Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми рішення про коригування митної вартості товарів, Правил заповнення рішення про коригування митної вартості товарів та Переліку додаткових складових до ціни договору» від 24.05.2012 № 598 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0883-12>.

– у разі незгоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням митного органу про коригування заявленої митної вартості товарів – за умови сплати митних платежів згідно із заявленою митною вартістю товарів та надання гарантій в розмірі, визначеному митним органом;

б) право декларанта або уповноваженої ним особи оскаржити рішення про коригування заявленої митної вартості до органу вищого рівня або до суду.

Декларант може провести консультації з митним органом з метою обґрунтованого вибору методу визначення митної вартості на підставі інформації, яка наявна в митному органі. На вимогу декларанта консультації проводяться у письмовому вигляді.

У випадку незгоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням митного органу про коригування заявленої митної вартості товарів такий орган за зверненням декларанта або уповноваженої ним особи випускає товари, що декларуються, у вільний обіг за умови сплати митних платежів згідно з митною вартістю цих товарів, визначеною декларантом або уповноваженою ним особою, та забезпечення сплати різниці між сумою митних платежів, обчисленою згідно з митною вартістю товарів, визначеною декларантом або уповноваженою ним особою, та сумою митних платежів, обчисленою згідно з митною вартістю товарів, визначеною фіскальним органом, шляхом надання гарантій. Строк дії таких гарантій не може перевищувати 90 календарних днів з дня випуску товарів.

Протягом 80 днів з дня випуску товарів декларант або уповноважена ним особа може надати митному органу додаткові документи для підтвердження заявленої ним митної вартості товарів, що декларуються.

У разі надання декларантом або уповноваженою ним особою додаткових документів митний орган розглядає подані додаткові документи і протягом 5 робочих днів з дати їх подання виносить письмове рішення щодо визнання заявленої митної вартості та скасовує рішення про коригування заявленої митної вартості або надає обґрунтовану відмову у визнанні заявленої митної вартості з урахуванням додаткових документів. У такому випадку надана фінансова гарантія відповідно повертається (вивільняється) або реалізується в порядку та у строки, визначені Митним кодексом України.

Якщо митний орган протягом строку не надає обґрунтованої відмови у визнанні заявленої митної вартості з урахуванням додаткових документів, вважається, що декларантом або уповноваженою ним особою митну вартість товарів визначено

правильно. У такому випадку митний орган скасовує рішення про коригування заявленої митної вартості, а надана фінансова гарантія повертається (вивільняється).

Рішення про коригування митної вартості товарів (далі – Рішення) – закріплення результатів здійснення контролю за правильністю визначення митної вартості товарів як до, так і після їх випуску товарів. Рішення заповнюється посадовою особою митного органу, що здійснює контроль правильності визначення митної вартості товарів, в електронному вигляді за затвердженою цим наказом формою.

При поданні митної декларації на паперовому носії Рішення (додаток) друкується у двох примірниках. Один примірник видається або надсилається поштою декларанту, другий – з відміткою декларанта про отримання або повідомлення про вручення залишається у справах митниці. При електронному декларуванні посадова особа митного органу надсилає декларанту засвідчене електронним цифровим підписом електронне повідомлення, у складі якого прийняте Рішення.

У верхній частині Рішення зазначається найменування митного органу, який його видав.

Розглянемо особливості заповнення граф⁵⁵:

Графа 1 «Номер Рішення»

У графі проставляється реєстраційний номер Рішення за такою схемою:

xxxxxxxx/xxxx/xxxxxx/x

1 2 3 4,

де: 1 – дев'ятизначний код підрозділу митного органу, яким прийнято Рішення, згідно з класифікатором; 2 – чотири цифри поточного року; 3 – порядковий номер Рішення згідно з діапазонами номерів, визначеними митним органом; 4 – Рішення, прийняте посадовою особою митного органу, що здійснює контроль правильності визначення митної вартості товарів:

1 – під час митного контролю та митного оформлення товарів,

2 – у разі спрацювання системи аналізу ризиків за напрямом митної вартості,

⁵⁵ Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми рішення про коригування митної вартості товарів, Правил заповнення рішення про коригування митної вартості товарів та Переліку додаткових складових до ціни договору» від 24.05.2012 № 598 [Електронний ресурс]// Режим доступу з <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0883-12>.

3 – після закінчення операцій митного контролю, митного оформлення та пропуску товарів через митний кордон України.

Графа 2 «Дата»

У графі зазначається дата прийняття митним органом Рішення за такою схемою:

xx/xx/xxxx

1 2 3,

де: 1 – дві цифри числа; 2 – дві цифри поточного місяця; 3 – чотири цифри поточного року.

Графа 3 «Підрозділ митного органу, який прийняв Рішення»

У першому підрозділі графи зазначається назва структурного підрозділу митного органу, яким прийнято Рішення. У другому підрозділі графи зазначається дев'ятизначний код структурного підрозділу митного органу, яким прийнято Рішення, згідно з Класифікатором.

Графа 4 «Номер штампа»

У графі зазначається номер особистої номерної печатки або відповідного штампа посадової особи підрозділу митного органу, що прийняла Рішення.

Графа 4 а

Тільки в електронній копії зазначається:

0 – Рішення прийнято посадовою особою митного органу, що здійснює контроль правильності визначення митної вартості товарів;

1 – Рішення прийнято начальником структурного підрозділу митного органу;

2 – Рішення прийнято посадовою особою митного органу, що здійснює контроль правильності визначення митної вартості товарів згідно з повідомленнями до митних формальностей, сформованими автоматизованою системою аналізу та управління ризиками.

Графа 5 «Митна декларація»

У графі зазначається код митної декларації, прийнятої до митного оформлення, згідно з класифікатором документів. Відомості зазначаються за такою схемою: код митної декларації згідно з цим класифікатором; номер митної декларації; дата прийняття до митного оформлення (число/місяць/рік).

Графа 6 «Номер штампа «Під митним контролем» посадової особи, що прийняла митну декларацію до оформлення».

У графі зазначається номер штампа «Під митним контролем» посадової особи, що прийняла митну декларацію до митного оформлення.

Графа 17 «Заявлені декларантом складові митної вартості»

У графі зазначаються заявлені декларантом складові митної вартості, які мають додаватися до ціни, яка була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари, згідно з Переліком додаткових складових до ціни договору, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 24 травня 2012 року № 598. При цьому в підрозділах графи: код – наводиться цифровий код складової митної вартості відповідно до зазначеного Переліку; валюта – наводиться відповідно до Класифікації валют, літерний код валюти, в якій виписано рахунки-фактури (інвойси) або рахунки-проформи; курс валюти – зазначається офіційний курс гривні до іноземної валюти, установлений Національним банком України на день подання митної декларації, зазначеної в графі 5 Рішення; сума у валюті – вартість додаткової складової до ціни договору, яка додається до митної вартості товару; сума у гривнях – вартість додаткової складової до ціни договору, яка додається до митної вартості товару, перерахованої в гривнях до іноземної валюти за курсом, установленим Національним банком України на день подання митної декларації, зазначеної в графі 5 Рішення.

Графа 18 «Додаткова інформація/подані документи».

У графі зазначаються документи, які подаються для підтвердження заявленої митної вартості товару, надані на вимогу фіскального органу, у тому числі раніше прийняте Рішення (у разі наявності). Відомості зазначаються за такою схемою:

xxxx-xxxx-дд/мм/рр

1 2 3,

де: 1 – код документа відповідно до класифікатора документів; 2 – найменування та номер документа; 3 – дата документа (дд – день/мм – місяць / рр – рік).

Графа 19 «Товар №»

У графі зазначається порядковий номер товару. Відомості зазначаються за такою схемою:

xxx/xx

1 2,

де: 1 – порядковий номер товару відповідно до графи 32 митної декларації; 2 – порядковий номер товару, що зазначається у митній декларації, заповненій відповідно до митного режиму імпорту (для товарів, які мають різні ознаки та характеристики, що впливають на рівень їх митної вартості).

Графа 22 «Код країни виробництва».

У графі зазначається код країни виробництва оцінюваних товарів відповідно до Класифікації країн світу.

Графа 24 «Вага нетто».

У графі зазначається вага нетто товару відповідно до графи 38 митної декларації.

Графа 25 «Додаткова одиниця виміру».

У графі зазначається додаткова одиниця виміру, яка застосовується для заповнення форми «електронного інвойсу» до графи 31 митної декларації.

Графа 30 «Коригування»

У графі зазначається визначена фіскальним органом у валюті рахунка-фактури (інвойсу) або рахунка-проформи митна вартість товару. При цьому в підрозділах графи:

- валюта – наводиться відповідно до Класифікації валют літерний код валюти, у якій складено рахунки-фактури (інвойси) або рахунки-проформи;
- вартість за одиницю – зазначається митна вартість за додаткову одиницю товару (при заповненні графи 25 Рішення), у разі відсутності такої одиниці – за основну одиницю виміру;
- кількість – зазначається кількість товару в додаткових одиницях виміру, у разі відсутності такої одиниці – в основній одиниці виміру.

Графа 31 «Код методу визначення вартості митного органу».

У графі зазначається порядковий номер методу визначення митної вартості, що був застосований фіскальним (митним) органом при визначенні митної вартості товару.

Графа 32 «Митний огляд».

У графі зазначається інформація щодо здійснення митного огляду товарів. Проставляються: «0», якщо митний огляд не здійснювався; «1», якщо митний огляд здійснювався із залученням посадових осіб фіскального органу, що здійснюють контроль правильності визначення митної вартості оцінюваних товарів; «2», якщо

митний огляд здійснювався без залучення посадових осіб фіскального органу, що здійснюють контроль правильності визначення митної вартості оцінюваних товарів.

Графа 33 «Обставини прийняття Рішення та джерела інформації, що використовувалися митним органом для визначення митної вартості».

У графі зазначаються причини, через які митна вартість імпортованих товарів не може бути визначена за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції), у тому числі:

- неподання основних документів, які підтверджують відомості про заявлену митну вартість товарів;
- невірно проведений розрахунок митної вартості;
- невідповідність обраного декларантом або уповноваженою ним особою методу визначення митної вартості товару умовам, наведеним у главі 9 розділу III Митного кодексу;
- надходження до митного органу документально підтвердженої офіційної інформації митних органів інших країн щодо недостовірності заявленої митної вартості.

Зазначається послідовність застосування методів визначення митної вартості та причин, через які не був застосований кожний з методів, що передують методу, обраному митним органом.

Рішення на паперовому носії підписується посадовою особою підрозділу митного органу, яка його прийняла, із зазначенням посади, дати, ініціалів і прізвища та скріплюється відтиском особистої номерної печатки або відповідного штампа.

Питання для самоперевірки

1. *За яких умов подається декларація митної вартості товарів?*
2. *Хто має право заповнювати ті чи інші графи ДМВ?*
3. *Якими нормативно-правовими актами врегульовано особливості заявлення митної вартості товарів?*
4. *Охарактеризуйте документи, що підтверджують заявлення митної вартості товарів.*
5. *Якими джерелами інформації користуються посадові особи митного органу при здійсненні контролю правильності визначення митної вартості?*
6. *Назвіть послідовність дій посадової особи при проведенні перевірки ДМВ.*
7. *Охарактеризуйте структуру рішення про коригування митної вартості товарів.*

8. Які заходи дозволено вживати декларанту для підтвердження заявленої митної вартості товарів?

9. Яким документом здійснюється закріплення результатів контролю за правильністю визначення митної вартості товарів?

10. Скільки днів дається декларанту або уповноваженій ним особі для подачі митного органу додаткових документів для підтвердження заявленої ним митної вартості товарів?

Тестові завдання.

1. Для заявлення митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України відповідно до митного режиму імпорту, митному органу, який проводить митне оформлення цих товарів, разом з митною декларацією подається:

- А) рішення про коригування митної вартості;
- Б) декларація митної вартості;
- В) розрахунок митної вартості;
- Г) дозвіл на формування митної вартості товару.

2. ДМВ на паперовому носії подається:

- А) в одному примірнику, який залишається у справах митного органу;
- Б) в двох примірниках;
- В) в одному примірнику, який залишається митному брокеру;
- Г) в двох примірниках, які залишаються фіскальному органу і митному брокеру.

3. ДМВ складається з:

- А) основного аркуша та додаткового, який заповнюється на товари одного – десяти найменувань;
- Б) основного аркуша та додаткового, який заповнюється на товари одного – трьох найменувань;
- В) основного аркуша та двох додаткових;
- Г) основного аркуша та трьох додаткових.

4. Посадова особа митного органу, що здійснює контроль правильності визначення митної вартості та проводить перевірку заповнення ДМВ:

- А) не має права з власної ініціативи або за дорученням декларанта чи на прохання декларанта або уповноваженої ним особи вписувати будь-які дані до граф ДМВ;
- Б) має право з власної ініціативи або за дорученням декларанта чи на прохання декларанта або уповноваженої ним особи вписувати будь-які дані до граф ДМВ;
- В) тільки за дорученням декларанта вносить правки в ДМВ;
- Г) на прохання декларанта або уповноваженої ним особи може вписувати будь-які дані до граф ДМВ.

5. У разі якщо документи містять розбіжності, наявні ознаки підробки або не містять всіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари, декларант або уповноважена ним особа на письмову вимогу фіскальному органу зобов'язані:

- А) протягом 10 календарних днів надати додаткові документи;*
- Б) протягом 5 календарних днів надати додаткові документи;*
- В) протягом 10 годин надати додаткові документи;*
- Г) протягом 24 годин надати додаткові документи.*

6. За результатами здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів митний орган:

- А) визнає заявлену декларантом або уповноваженою ним особою митну вартість чи приймає письмове рішення про її коригування;*
- Б) тільки приймає письмове рішення про її коригування;*
- В) проводить митний огляд товарів;*
- Г) притягає декларанта до адміністративної відповідальності.*

7. Митний орган з метою здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів не має права:

- А) упевнюватися в достовірності або точності будь-якої заяви, документа чи розрахунку, поданих для цілей визначення митної вартості;*
- Б) письмово запитувати від декларанта або уповноваженої ним особи додаткові документи та відомості, якщо це необхідно для прийняття рішення про визнання заявленої митної вартості;*
- В) відкривати кримінальну справу за фактом недостовірного декларування митної вартості товарів.*
- Г) здійснювати коригування заявленої митної вартості товарів.*

8. У разі якщо під час проведення митного контролю митний орган не може аргументовано довести, що заявлено неповні та/або недостовірні відомості про митну вартість товарів, у тому числі невірно визначено митну вартість товарів, заявлена декларантом або уповноваженою ним особою митна вартість вважається:

- А) не підтвердженою;*
- Б) визнаною автоматично;*
- В) визнаною не автоматично;*
- Г) неправильною.*

9. Прийняте митним органом письмове рішення про коригування заявленої митної вартості товарів не має містити:

А) обґрунтування причин, через які заявлену декларантом митну вартість не може бути визнано;

Б) наявну в митного органу інформацію (у тому числі щодо числових значень складових митної вартості, митної вартості ідентичних або подібних (аналогічних) товарів, інших умов, що могли вплинути на ціну товарів), яка призвела до виникнення сумнівів у правильності визначення митної вартості та до прийняття рішення про коригування митної вартості, заявленої декларантом;

В) вичерпний перелік вимог щодо надання додаткових документів, за умови надання яких митна вартість може бути визнана фіскальним органом;

Г) умов поставок Інкотермс.

10. На вимогу декларанта консультації з митним органом з приводу вибору методу визначення митної вартості товарів:

А) проводяться у письмовому вигляді;

Б) проводяться електронному вигляді;

В) така вимога заборонена;

Г) проводяться за участю громадських організацій.

11. Строк дії таких гарантій у випадку забезпечення сплати різниці між сумою митних платежів, обчисленою згідно з митною вартістю товарів, визначеною декларантом або уповноваженою ним особою, та сумою митних платежів, обчисленою згідно з митною вартістю товарів, визначеною митним органом, не може перевищувати:

А) 90 календарних днів з дня випуску товарів;

Б) 10 календарних днів з дня випуску товарів;

В) 20 календарних днів з дня випуску товарів;

Г) 30 календарних днів з дня випуску товарів.

12. У разі надання декларантом або уповноваженою ним особою додаткових документів, фіскальний орган протягом скількох днів розглядає подані додаткові документи і виносить письмове рішення щодо визнання заявленої митної вартості та скасовує рішення про коригування заявленої митної вартості або надає обґрунтовану відмову у визнанні заявленої митної вартості з урахуванням додаткових документів?

А) протягом 2 робочих днів з дати їх подання;

Б) протягом 5 робочих днів з дати їх подання;

В) протягом 7 робочих днів з дати їх подання;

Г) протягом 10 робочих днів з дати їх подання.

13. Якщо митний орган протягом строку не надає обґрунтованої відмови у визнанні заявленої митної вартості з урахуванням додаткових документів, вважається, що декларантом або уповноваженою ним особою митну вартість товарів:

- А) визначено довільно;*
- Б) визначено правильно;*
- В) визначено неправильно;*
- Г) скориговано.*

14. У якій графі Рішення про коригування митної вартості зазначається номер особистої номерної печатки або відповідного штампна посадової особи підрозділу митного органу, що прийняла Рішення:

- А) графа 3;*
- Б) графа 4;*
- В) графа 5;*
- Г) графа 7.*

15. У якій графі зазначаються документи, які подаються для підтвердження заявленої митної вартості товару, надані на вимогу митного органу:

- А) графа 8;*
- Б) графа 10;*
- В) графа 18;*
- Г) графа 20.*

16. Рішення про коригування митної вартості товарів на паперовому носії:

- А) не підписується посадовими особами митниці;*
- Б) скріплюється відтиском особистої номерної печатки або відповідного штампна;*
- В) скріплюється штампом «ПМК»;*
- Г) скріплюється тільки підписом посадової особи митниці.*

17. Додатковий аркуш Б до основного аркуша ДМВ заповнюється для розрахунку митної вартості:

- А) за другорядними методами визначення митної вартості;*
- Б) за основним методом визначення митної вартості;*
- В) у випадку великої кількості оцінюваних товарів;*
- Г) у випадку оформлення рішення про коригування митної вартості.*

18. У якій графі ДМВ зазначаються витрати на навантаження, вивантаження та обробку оцінюваних товарів, пов'язані з їх транспортуванням до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України:

- А) графа 21;*
- Б) графа 24;*
- В) графа 25;*
- Г) такі витрати не зазначаються.*

19. У якій графі ДМВ зазначаються скорочене літерне найменування умов поставки згідно з класифікатором умов поставки, літерний код альфа-2 країни

поставки відповідно до Класифікації країн світу, через пропуск – назва географічного пункту у цій країні:

- А) графа 1;*
- Б) графа 2;*
- В) графа 3;*
- Г) графа 4.*

20. У якій графі ДМВ зазначається сума роялті та інших ліцензійних платежів, що стосуються оцінюваних товарів та які покупець повинен сплачувати прямо чи опосередковано як умову продажу оцінюваних товарів (незалежно від того, чи закріплена така умова в договорі (контракті) купівлі-продажу оцінюваних товарів), якщо такі платежі не включені до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті:

- А) така сума не зазначається;*
- Б) графа 18;*
- В) графа 20;*
- Г) графа 22.*

РОЗДІЛ 7

КОНТРОЛЬ МИТНИХ ОРГАНІВ У СФЕРІ ВИЗНАЧЕННЯ КРАЇНИ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ

7.1. Необхідність та значення визначення країни походження товару в митному адмініструванні

Сучасний розвиток світового виробництва і торгівлі актуалізує проблему розробки чітких правил визначення походження товару, тобто з'ясування країни або регіонального інтеграційного угруповання, в яких товари були вироблені. Це обумовлено тим, що стрімкі технологічні зміни, які відбуваються в сферах інформаційних технологій, телекомунікацій, транспортної інфраструктури дають можливість виробникам кінцевої продукції залучати ресурси з найвіддаленіших країн, де є більш кваліфікована або дешева робоча сила, унікальні або дешевші сировина, матеріали і комплектуючі. Лібералізація обміну продукцією, сировиною та комплектуючими між країнами ускладнює процедури визначення походження товарів, а також застосування широкого кола інструментів торгової політики щодо інших країн. Саме ці чинники обумовили необхідність розробки міжнародних правил визначення походження товару.

Визначення країни походження товару є одним з основних чинників, поряд з митною вартістю товару та кодом товару згідно УКТЗЕД, від якого залежить розмір тарифних і нетарифних заходів, що будуть застосовані до нього.

Країною походження товару вважається країна, де товари було вироблено або піддано достатній переробці чи обробці, що дозволило отримати вироби з новими, більш якісними характеристиками. При цьому під країною походження товару може розглядатися група країн, митні союзи країн, регіон або частина країни. У визначенні країни походження товару не береться до уваги походження енергії, машин, обладнання та інструментів, що використовуються для його виробництва⁵⁶.

Країну походження товару в митному адмініструванні визначають з різними цілями (рис. 7.1)

⁵⁶ Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

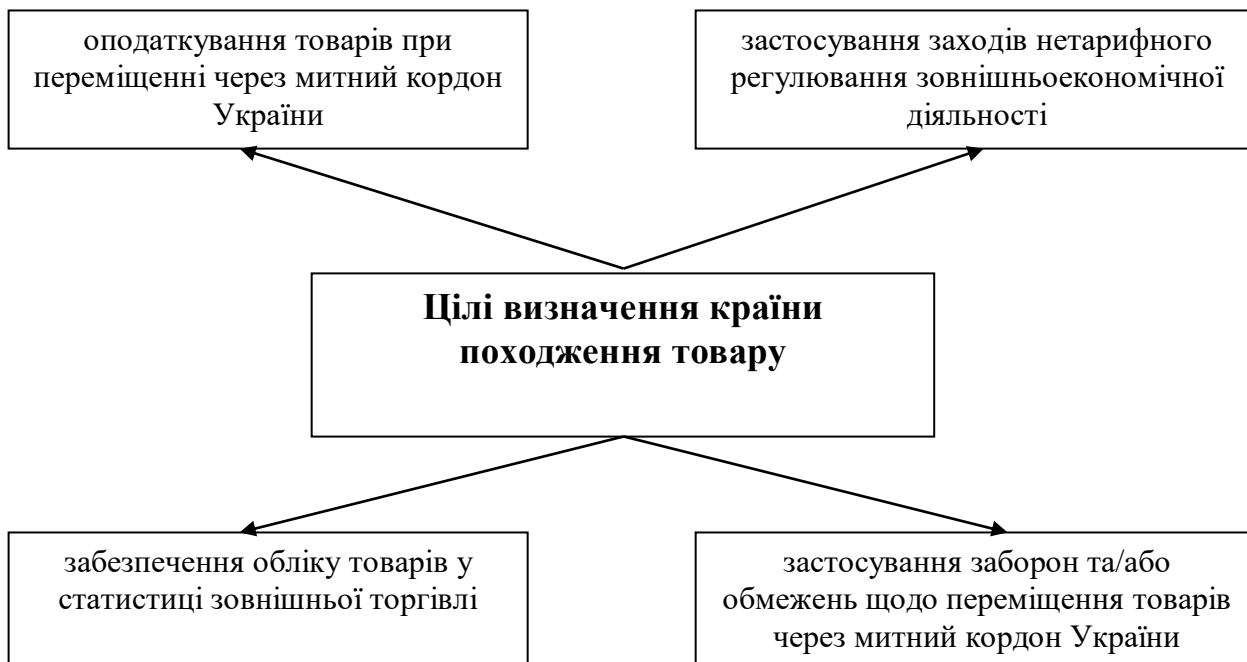

Рис. 7.1. Цілі визначення країни походження товару

Отже, метою визначення країни походження товару є застосування до товарів, що переміщуються через митний кордон України тарифних та нетарифних заходів регулювання, а також забезпечення обліку руху товарів у статистиці зовнішньої торгівлі.

Правила визначення країни походження товарів, що діють в Україні, враховують положення Угоди про правила визначення походження (ГАТТ 1994 р.)⁵⁷. Участь у цій Угоді є обов'язковою умовою членства у СОТ. Ця Угода зобов'язує країни-учасниці спільно встановити єдині правила походження, які повинні бути зрозумілими, об'єктивними, передбачуваними.

Правила походження використовуються урядами країн для визначення країни, в якій вироблені імпортовані товари. У сучасних умовах суттєвих змін у галузі комунікацій та транспорту виробники отримують у віддалених країнах на більш вигідних умовах фактори виробництва готової продукції. Ця тенденція до отримання ресурсів у різних країн підсилюється заходами, спрямованими на усунення тарифів та інших торговельних бар'єрів. Більшість готової продукції на ринках вироблено не в

⁵⁷ Угода про правила походження: Міжнародний документ від 15.04.1994 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу з http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/981_013

одній країні (товари широкого споживання – текстиль, косметика, продукція машинобудування тощо).

Причини застосування правил визначення країни походження⁵⁸:

1) для імпорту за преференційними угодами країни-імпортери мають бути впевнені в тому, що нижчі, або преференційні, ставки стосуються продукції з країн, на які поширюються преференції. Тобто їм необхідне підтвердження того, що імпортовані товари були трансформовані у країні, що користується преференціями;

2) для імпорту за тарифними ставками режиму найбільшого сприяння визначення країни походження не має великого значення, оскільки таке мито застосовується на недискримінаційній основі до імпорту з усіх джерел. Однак там, де заходи на кордоні беруть до уваги країну походження, її визначення стає необхідним.

Сучасні національні системи визначення походження товару різноманітні, але загалом вони ґрунтуються на двох головних принципах:

– принцип доданої вартості у виробництві або подальшого оброблення. Продукція вважається виробленою в тій країні, в якій був доданий визначений відсоток (40, 50, 60%) її вартості;

– принцип походження на основі змін у тарифній класифікації. Країни – члени СОТ використовують Гармонізовану систему (ГС) опису та кодування товарів. Система складається з 97 розділів, в кожному з яких товари розписані відповідно до міри оброблення, починаючи з сировини, через напівфабрикати і до готової продукції. При використанні цієї системи класифікації визначається, що продукція походить з країни, в якій внаслідок оброблення змінюється його тарифна класифікація.

Коли походження товару є визначеним, країна імпорту може застосувати до імпортованого товару певний інструмент, що має бути застосований у відповідності з загальнодержавною торговельною політикою країни. Крім того визначення країни походження товару має важливе значення при митному оподаткуванні товарів, оскільки в Митному тарифі України ставки ввізного мита є диференційованими на преференційні, пільгові та повні. Зокрема:

– щодо товарів, що походять з держав, які спільно з Україною входять до митних союзів або утворюють з нею зони вільної торгівлі. У разі встановлення будь-

⁵⁸ Митна справа: підруч. / [А. І. Крисоватий, С. Д. Герчаківський, О. Б. Дем'янюк та ін.]; за ред. А. І. Крисоватого. – Тернопіль: ВПЦ «Екон.думка ТНЕУ», 2014. – С. 120.

якого спеціального преференційного митного режиму згідно з міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, застосовуються преференційні ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України.

– до товарів, що походять з України або з держав – членів Світової організації торгівлі, або з держав, з якими Україна уклала двосторонні або регіональні угоди щодо режиму найбільшого сприяння, застосовуються пільгові ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України, якщо інше не встановлено законом.

– до решти товарів застосовуються повні ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України

7.2. Критерії достатньої переробки та обробки товарів

Як зазначалося вище, країна походження товару визначається з метою оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, заборон та/або обмежень щодо переміщення через митний кордон України, а також забезпечення обліку цих товарів у статистиці зовнішньої торгівлі.

За вітчизняним законодавством, країною походження товару вважається країна, в якій товар був повністю вироблений або підданий достатній переробці відповідно до критеріїв, встановлених Митним Кодексом. При цьому під країною походження товару можуть розумітися група країн, митні союзи країн, регіон чи частина країни, якщо є необхідність їх виділення з метою визначення походження товару.

Товар вважається «повністю вироблений» в країні, якщо весь процес виробництва, включаючи застосування матеріалів і комплектуючих, проходив всередині країни. Практично цей спосіб застосовується головним чином до сировини, сільськогосподарської, риболовецької і лісової продукції.

За Митним кодексом України товарами, повністю виробленими у даній країні, вважаються⁵⁹:

⁵⁹ Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

1) корисні копалини, добуті з надр цієї країни, в її територіальних водах або на її морському дні;

2) продукція рослинного походження, вирощена або зібрана в цій країні;

3) живі тварини, що народилися та вирощені в цій країні;

4) продукція, одержана від живих тварин у цій країні;

5) продукція, одержана в результаті мисливського або рибальського промислу в цій країні;

6) продукція морського рибальського промислу та інша продукція морського промислу, одержана судном цієї країни або судном, що орендоване (зафрахтоване) цією країною;

7) продукція, одержана на борту переробного судна цієї країни виключно з продукції, зазначеної у пункті 6;

8) продукція, одержана з морського дна або з морських надр за межами територіальних вод цієї країни, за умови, що ця країна має виключне право на розробку цього морського дна або цих морських надр;

9) брухт та відходи, одержані в результаті виробничих або інших операцій з переробки в цій країні, а також вироби, що були у вжитку, зібрані в цій країні та придатні лише для переробки на сировину (утилізації);

10) електроенергія, вироблена в цій країні;

11) товари, вироблені в цій країні виключно з продукції, зазначеної вище

У разі якщо у виробництві товару беруть участь дві або більше країн, країною походження товару вважається країна, в якій були здійснені останні операції з переробки, достатні для того, щоб товар отримав основні характерні риси повністю виготовленого товару, що відповідають критеріям достатньої переробки

Критеріями достатньої переробки є⁶⁰:

1) виконання виробничих або технологічних операцій, за результатами яких змінюється класифікаційний код товару згідно з УКТ ЗЕД на рівні будь-якого з перших чотирьох знаків;

2) зміна вартості товару в результаті його переробки, коли відсоткова частка вартості використаних матеріалів або доданої вартості досягає фіксованої частки у вартості кінцевого товару (правило адвалорної частки⁶¹);

⁶⁰ Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

У разі застосування правила адвалорної частки вартість товару, одержаного в результаті переробки в цій країні, визначається на базі ціни франко-завод виробника товару. Вартість складових цього товару, що походять з інших країн, визначається за їх митною вартістю, а тих складових, походження яких не визначено, – за встановленою ціною першого їх продажу в цій країні.

Ціна франко-завод – це ціна, що сплачується за продукцію на умовах франко-завод виробникові, на підставі якого була здійсненна остання обробка продукції, за умови, що ця ціна включає вартість усіх використаних матеріалів, за винятком будь-яких внутрішніх податків, що відшкодовуються або можуть відшкодовуватися, якщо отримана продукція експортується⁶².

3) виконання виробничих та/або технологічних операцій, які в результаті переробки товару не ведуть до зміни його класифікаційного коду згідно з УКТ ЗЕД або вартості згідно з правилом адвалорної частки, але з дотриманням певних умов вважаються достатніми для визнання товару походженням із тієї країни, де такі операції мали місце.

Другий і третій критерії достатньої переробки, для конкретних товарів встановлюються та застосовуються у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України. Такий Перелік виробничих і технологічних операцій, за якими визначається країна походження товару встановлено Постановою Кабінету Міністрів України «Про порядок встановлення та застосування правила адвалорної частки та виконання виробничих та технологічних операцій» від 20.12.2006 року № 1765⁶³.

Не відповідають критерію достатньої переробки:

- 1) операції, пов'язані із забезпеченням збереження товарів під час зберігання чи транспортування;
- 2) операції щодо підготовки товарів до продажу та транспортування (роздрібнення партії, формування відправлень, сортування, перепакування);

⁶¹ Правило адвалорної частки. Цей критерій може бути сформульований як мінімальна частка у вартості товару, яка повинна бути додана в країні походження, або як гранично допустима частка імпортованих матеріалів у вартості всіх матеріалів, з яких зроблений товар

⁶² Митна справа: підруч. / [А. І. Крисоватий, С. Д. Герчаківський, О. Б. Дем'янюк та ін.]; за ред. А. І. Крисоватого. – Тернопіль: ВПЦ «Екон.думка ТНЕУ», 2014. – С. 122.

⁶³ Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок встановлення та застосування правила адвалорної частки та виконання виробничих та технологічних операцій» від 20.12.2006 року №1765 (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1765-2006-%D0%BF>.

3) прості складальні операції – операції, які здійснюються шляхом складання виробів за допомогою простого кріпильного матеріалу (гвинтів, гайок, болтів тощо) чи клепання, склеювання або монтажу готових вузлів за допомогою зварювання (за винятком виготовлення складних виробів шляхом зварювання), а також інші операції (регулювання, контроль, заправка робочою рідиною тощо), необхідні у процесі складання і не пов'язані з переробкою (обробкою) товарів, незалежно від кількості та складності таких операцій;

4) змішування товарів, які походять з різних країн, якщо характеристики кінцевої продукції суттєво не відрізняються від характеристик товарів, що змішуються;

5) забій тварин;

б) комбінація двох чи більше вищезазначених операцій.

Країна походження упаковки, в якій товар ввозиться на митну територію України, вважається тією ж, що і країна походження самого товару, крім випадків, коли законодавство України передбачає її окреме декларування для тарифних цілей. У таких випадках країна походження упаковки визначається окремо від країни походження товару.

Митний орган відмовляє у випуску товару, якщо цей товар походить з країни, товари якої заборонені до переміщення через митний кордон України згідно із законодавством України.

Товари, походження яких достовірно не встановлено, випускаються митним органом у вільний обіг на митній території України за умови сплати ввізного мита за повними ставками Митного тарифу України .

У разі неможливості достовірно встановити країну походження товарів, щодо яких застосовуються особливі види мита (антидемпінгове, компенсаційне або спеціальне), такі товари випускаються у вільний обіг на митній території України за умови сплати особливих видів мита.

До товарів застосовується (відновлюється) режим найбільшого сприяння за умови одержання митним органом не пізніше ніж через 365 днів від дня здійснення митного оформлення цих товарів належним чином оформленого відповідного документа про їх походження.

7.3. Документальне підтвердження країни походження товару

Для підтвердження країни походження товару митний орган у передбачених законом випадках має право вимагати та отримувати документи про походження такого товару. Країна походження товару заявляється митному органу шляхом подання оригіналів документів про походження товару (рис. 7.2.).

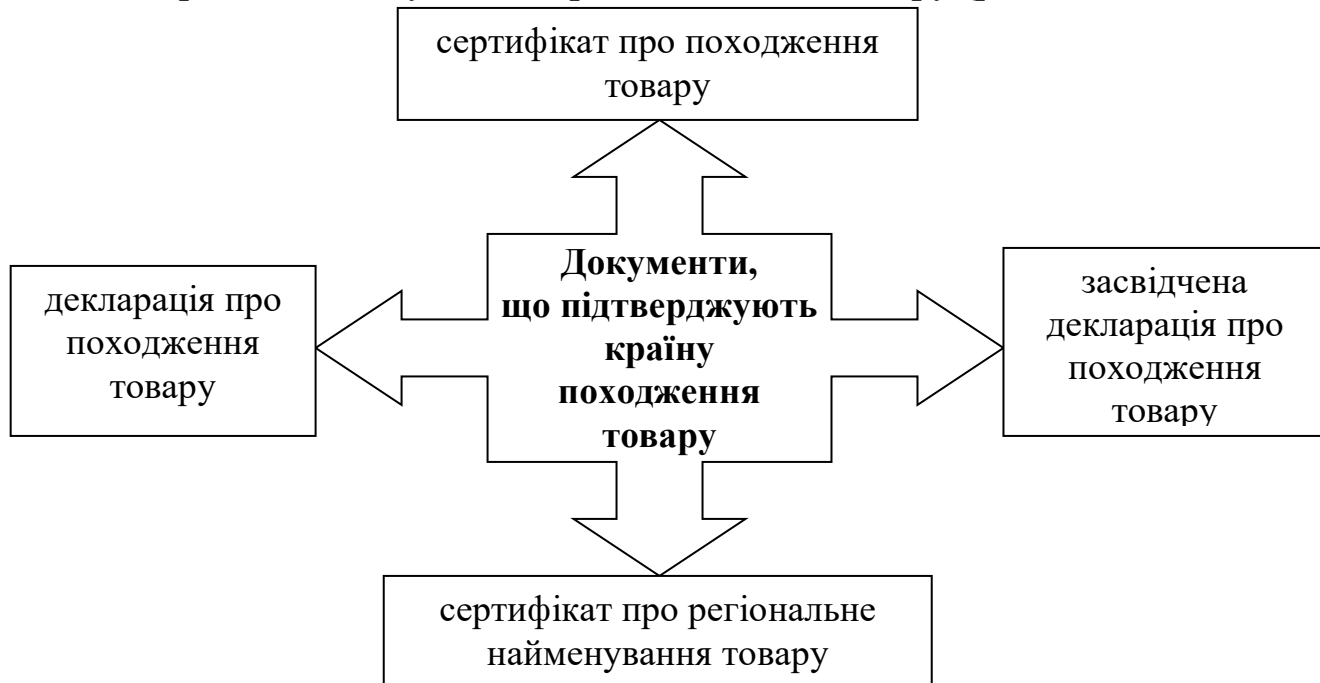

Рис. 7.2. Документи, що підтверджують країну походження товару.

За Митним кодексом документами, що підтверджують країну походження товару, є:

– сертифікат про походження товару – документ, який однозначно свідчить про країну походження товару і виданий компетентним органом даної країни або країни вивезення, якщо у країні вивезення сертифікат видається на підставі сертифіката, виданого компетентним органом у країні походження товару,

– засвідчена декларація про походження товару – це декларація про походження товару, засвідчена державною організацією або компетентним органом, наділеним відповідними повноваженнями,

– декларація про походження товару – це письмова заява про країну походження товару, зроблена у зв'язку з вивезенням товару виробником, продавцем, експортером (постачальником) або іншою компетентною особою на комерційному рахунку чи будь-якому іншому документі, який стосується товару,

– сертифікат про регіональне найменування товару – це документ, який підтверджує, що товари відповідають визначенню, характерному для відповідного регіону країни, та виданий компетентним органом відповідно до законодавства країни вивезення товару

Додатковими відомостями про країну походження товару є відомості, що містяться в товарних накладних, пакувальних листах, відвантажувальних специфікаціях, сертифікатах (відповідності, якості, фітосанітарних, ветеринарних тощо), митній декларації країни експорту, паспортах, технічній документації, висновках-експертизах відповідних органів, інших матеріалах, що можуть бути використані для підтвердження країни походження товару

Країна походження товару заявляється (декларується) митному органу шляхом подання документів про походження товару

У разі ввезення товару на митну територію України документ, що підтверджує країну походження товару, подається обов'язково лише у разі, якщо це необхідно для застосування митно-тарифних заходів регулювання зовнішньоекономічної діяльності, кількісних обмежень (квот), інших заходів економічного або торговельного характеру, що здійснюються в односторонньому порядку або відповідно до двосторонніх чи багатосторонніх міжнародних договорів, укладених відповідно до закону, або заходів, що здійснюються відповідно до закону для забезпечення здоров'я населення чи суспільного порядку, а також у разі, якщо в митного органу є підстави для підозри в тому, що товар походить з країни, товари якої заборонені до переміщення через митний кордон України згідно із законодавством України.

У разі ввезення товару на митну територію України сертифікат про походження товару подається обов'язково:

1) на товари, до яких застосовуються преференційні ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України ;

2) на товари, щодо ввезення яких в Україну застосовуються кількісні обмеження (квоти) або заходи, вжиті органами державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в межах повноважень, визначених законами України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту», «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну», «Про зовнішньоекономічну діяльність»;

3) якщо це передбачено законами України та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Документи, які підтверджують країну походження товару, не вимагаються у разі, якщо:

1) товари, що переміщуються через митний кордон України, не підлягають письмовому декларуванню відповідно до Митного кодексу України;

2) товари ввозяться громадянами та оподатковуються за єдиною ставкою мита;

3) товари ввозяться на митну територію України в режимі тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування;

4) товари переміщуються митною територією України в режимі транзиту;

5) це передбачено міжнародним договором, згоду на обов'язковість якого надано Верховною Радою України;

6) через митний кордон України переміщуються зразки флори, фауни, ґрунтів, каміння тощо для наукових досліджень, відібрані на об'єктах України, які розташовані в полярних регіонах або на островах у нейтральних водах Світового океану, що знаходяться у сфері наукових інтересів України.

У разі вивезення товарів з митної території України сертифікат про походження товару з України подається в тих випадках, коли він необхідний і це відображено у національних правилах країни ввезення чи передбачено міжнародними договорами України, укладеними у встановленому законом порядку.

Сертифікат про походження товару видається органом або організацією, уповноваженими на це відповідно до закону. Таким органом в Україні є Торгово-промислова палата України або регіональні торгово-промислові палати.

Сертифікат про походження товару подається разом з митною декларацією, декларацією митної вартості та іншими документами, що подаються для митного оформлення. У разі втрати сертифіката приймається його офіційно завіреним дублікат.

За відсутності сертифіката до оформлення приймається декларація про походження товару, яка являє собою заяву (на комерційному рахунку або іншому документі, що стосується товару) про країну походження товару, зроблену виробником, продавцем або особою, що переміщує товар, і засвідчену цими особами або вповноваженим органом, що видає сертифікати.

Форма сертифікату залежить від природи і призначення товарів для експорту (коди ТН ЗЕД), країни імпорту, а також умов міждержавних торгових угод. Найбільшу зацікавленість для експортерів представляють преференційні (пільгові) сертифікати. Ці документи звільняють товари, що експортуються, від митних зборів (частково або повністю).

Найпоширенішими формами сертифікатів про походження товарів, що оформлюються є наступні (рис. 7.3):

– сертифікат походження загальної форми (англійською мовою) – звичайна форма сертифіката, яку видають на всі товари при експорті в країни, з якими не обумовлені правила визначення країни походження товарів; а також у разі, коли товар не має преференційного доступу на ринок країни імпорту та у випадках відсутності або тимчасового припинення пільг на українські товари;

– сертифікат походження загальної форми (російською мовою) – звичайна форма сертифіката, яку видають при експорті в країни СНД;

– сертифікат походження СТ-1 (російською мовою) – видають на товари, що експортуються до країн СНД, та задовольняють вимогам Правил визначення країни походження товарів, затверджених Рішенням Ради голів Урядів СНД від 24.09.1993 р. та Правил визначення країни походження товарів, затверджених Рішенням Ради голів Урядів СНД від 30.11.2000 р. Сертифікат походження форми СТ-1 повністю звільняє імпортера від мита;

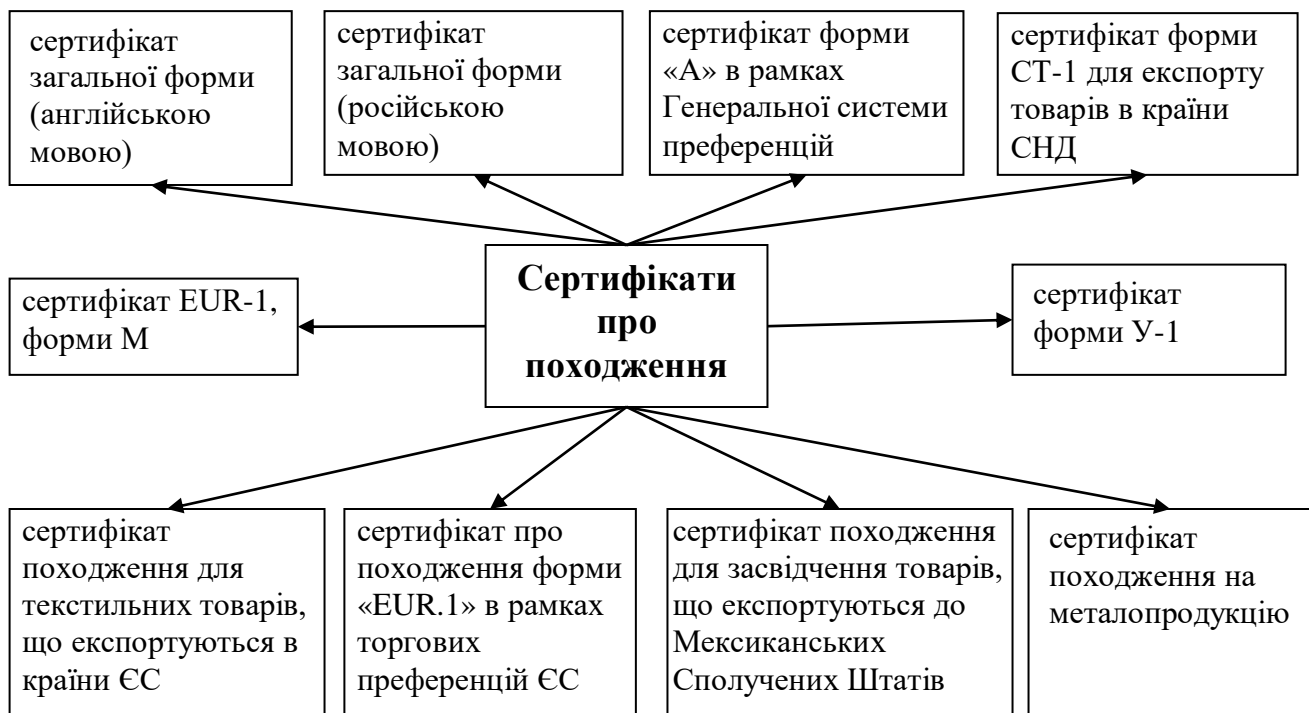

Рис. 7.3. Види сертифікатів про походження товарів

Примітка. Побудовано на основі^{64, 65}

– сертифікат форми «А» (англійською або французькою мовами) – видають на товари, які підпадають під преференційний режим при експорті на ринки країн-донорів в рамках Генеральної Системи Преференцій; Сертифікат форми А видається на товари, що підпадають під преференційний (пільговий) режим, що надається українським товарам Євросоюзом, Японією, Туреччиною. При наявності сертифіката походження форми А, імпортер повністю або частково звільняється від мита;

– сертифікат походження на текстильні товари (TEXTILE PRODUCTS) (англійською або французькою мовами), видають на товари, які експортують до країн ЄС відповідно до положень Угоди між Європейським Співтовариством та Україною про торгівлю текстильною продукцією;

– сертифікат походження на металопродукцію (англійською мовою) – видають металопродукцію, яку експортують до країн ЄС відповідно до положень

⁶⁴ Кордзя Н. Р. Особливості сертифікації походження товарів та послуг в Україні / Н. Р. Кордзя // Наукові праці Одеської національної академії харчових технологій – 2015. – вип. 46, Т. 1.– С. 277–281.

⁶⁵ Офіційний сайт Торгово-промислової палати України [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://www.ucci.org.ua>.

двосторонньої Угоди між Урядом України та Європейським Співтовариством про торгівлю деякими сталеливарними виробами;

– сертифікат форми EUR-1, серія М (англійською мовою) для експорту в Республіку Македонія видають згідно з положеннями Угоди про вільну торгівлю між Республікою Македонія та Україною на підставі Висновку про походження товару, який є невід’ємною частиною сертифіката;

– сертифікат про походження форми «EUR.1» в рамках торгових преференцій Європейського Союзу видається у разі, якщо його потрібно пред’явити як доказ, що товари відповідають вимогам правил визначення преференційного походження, встановлених в Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифіковану Законом України від 16 вересня 2014 року, № 1678-VII⁶⁶ (далі – Угода), при застосуванні преференційних ставок ввізного мита.

З 01 січня 2016 року в рамках цієї Угоди митниці ДФС здійснюють видачу сертифікатів з перевезення форми «EUR.1» при експорті товарів з України до країн ЄС.

Сертифікати з перевезення товарів з України за формою «EUR.1» видаються на товари, що експортуються до країн ЄС та які задовольняють вимогам Протоколу 1 до Угоди (Правила походження).

За умови подання митним адміністраціям країн ЄС сертифікатів з перевезення товарів з України за формою «EUR.1», до товарів українського походження застосовуються пільги зі сплати мита.

Сертифікат з перевезення товарів з України за формою «EUR.1» видається під час або після здійснення експорту товару. Термін дії сертифіката складає 4 місяці.

– сертифікат походження форми У-1 (українською мовою) – застосовують в межах митної території України у разі потреби підтвердження українського походження товарів, які знаходяться в обігу в межах митної території України;

– сертифікат походження для засвідчення товарів, що експортуються до Мексиканських Сполучених Штатів (англійською мовою) – застосовується для підтвердження українського походження товарів, що експортуються до

⁶⁶ Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 16.09.2014, № 1678- VII [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1678-18>.

Мексиканських Сполучених Штатів, та яким на території Мексики надаються преференції.

У разі виникнення сумнівів з приводу дійсності документів про походження товару чи достовірності відомостей, що в них містяться, включаючи відомості про країну походження товару, митний орган може звернутися до компетентного органу, що видав документ, або до компетентних організацій країни, зазначеної як країна походження товару, із запитом про проведення перевірки цих документів про походження товару чи надання додаткових відомостей.

Запит про проведення перевірки повинен містити

- 1) виклад обставин, що дали підстави для сумнівів з приводу достовірності задекларованої країни походження товару,
- 2) посилання на правила визначення походження товарів, що застосовуються в Україні,
- 3) іншу необхідну інформацію.

До запиту додається документ, що підлягає перевірці, або його копія, а також у разі необхідності інші відомості, що можуть сприяти проведенню перевірки.

Запит про проведення перевірки надсилається протягом 1095 днів з дня подання документа про походження товару, крім випадків, коли така перевірка ініціюється у зв'язку з провадженням у кримінальній справі.

Товар вважається таким, що походить з відповідної країни, з моменту отримання митними органами належним чином оформлених документів про походження товару або затребуваних ними додаткових відомостей.

7.4. Порядок верифікації сертифікатів і декларацій про походження товару з України

Перевірку достовірності сертифікатів та декларацій про походження товарів з України здійснюють митні органи у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України⁶⁷. Така процедура визначається як верифікація (перевірка достовірності) сертифікатів та декларацій про походження товару з України.

⁶⁷ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку верифікації (перевірки достовірності) сертифікатів і декларацій про походження товару з України» від 09.12.2015, № 1029 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1029-2015-%D0%BF/paran38#n38>.

Верифікація (перевірка достовірності) сертифікатів і декларацій здійснюється митними органами на підставі запиту митного органу країни ввезення товару. ДМС повідомляє митному органу країни ввезення товару, від якого надійшов запит, про результати верифікації (перевірки достовірності) у найкоротший строк, але не більше 6-ти місяців з дня надіслання такого запиту, якщо інше не передбачено міжнародними договорами.

У разі коли в запиті митного органу країни ввезення товару недостатньо відомостей для здійснення верифікації (перевірки достовірності) ДМС надсилає такому органу повідомлення про необхідність надання додаткової інформації.

Верифікація (перевірка достовірності) здійснюється за дорученням ДМС митницею, у зоні діяльності якої перебуває уповноважений орган, що видав сертифікат, або підприємство – виробник та/або експортер товару, яке оформило декларацію. Якщо експортер не є виробником товару, до верифікації (перевірки достовірності) залучається митниця, у зоні діяльності якої розміщено виробництво товару.

Верифікація сертифікатів чи декларацій здійснюється у формі (рис.7.4):

- перевірки сертифіката чи декларації на автентичність (справжність);
- перевірки достовірності відомостей, що містяться у них.

Рис.7.4. Форми верифікації (перевірки достовірності) сертифіката чи декларації про походження товару з України

Примітка. Побудовано на основі ⁶⁸

Перевірка сертифіката чи декларації на автентичність (справжність) здійснюється шляхом:

1) отримання від уповноваженого органу підтвердження видачі сертифіката або від підприємства – виробника та/або експортера товару – підтвердження оформлення декларації;

⁶⁸ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку верифікації (перевірки достовірності) сертифікатів і декларацій про походження товару з України» від 09.12.2015, № 1029 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1029-2015-%D0%BF/paran38#n38>.

2) перевірки відповідності інформації, зазначеної у сертифікаті або декларації, інформації, наданій митниці уповноваженим органом або підприємством – виробником та/або експортером товару;

3) проведення в разі потреби в установленому порядку експертизи бланка сертифіката, відбитка печатки та підпису відповідної посадової особи уповноваженого органу.

Перевірка достовірності відомостей, що містяться в сертифікаті або в декларації, здійснюється шляхом:

1) проведення перевірки товару, зазначеного у сертифікаті або декларації, на відповідність вимогам, установленим міжнародними договорами;

2) визначення критерію достатньої переробки;

3) порівняння інформації, яка міститься в сертифікаті або в декларації, з інформацією, зазначеною в зовнішньоекономічному договорі (контракті), комерційних та транспортних документах.

У разі потреби митниці проводять у порядку, встановленому законом, безпосередньо на підприємствах перевірку виробництва ними товарів та первинної документації, пов'язаної з таким виробництвом.

У разі виявлення підробки (фальсифікації) сертифіката або декларації, недостовірності даних, внесених до сертифіката або декларації, порушення вимог, встановлених міжнародними договорами, митниця повідомляє уповноваженому органу і підприємству – виробнику та/або експортеру товару про виявлені порушення.

Про результати верифікації (перевірки достовірності) митниця інформує ДМС в строк, що не перевищує 60 календарних днів з дня надходження до неї запиту від ДМС. Зазначений строк може бути продовжено за рішенням керівника митниці, але не більше ніж на 15 календарних днів.

Уповноважений орган, підприємство – виробник та/або експортер товару зберігає копії сертифікатів або декларацій та інших документів, на підставі яких засвідчено походження товару з України, не менше трьох років з дати видачі сертифіката або оформлення декларації, якщо інше не передбачено міжнародними договорами.

Запити митних органів країни ввезення товару та інші матеріали щодо верифікації (перевірки достовірності) сертифіката і декларації зберігаються в справах

митниці протягом трьох років з дня надіслання такого запиту, якщо інше не передбачено міжнародними договорами.

7.5. Попереднє рішення про країну походження товару: порядок прийняття та відкликання

За письмовими зверненнями декларантів або уповноважених ними осіб митні органи приймають попередні рішення щодо застосування окремих положень законодавства України з питань державної митної справи. Такі рішення виносяться до початку переміщення товарів через митний кордон України і є обов'язковими для виконання будь-яким митним органом.

Питання щодо прийняття попереднього рішення про країну походження товару визначається Наказом Мінфіну № 737 від 19.06.2012 «Про затвердження Порядку прийняття, відкликання попереднього рішення про країну походження товару, затвердження форми попереднього рішення про країну походження товару»⁶⁹.

Попереднє рішення про країну походження товару – це документ встановленої форми, що приймається за зверненням заявника та засвідчується рішенням про визначення країни походження товару Уповноваженим структурним підрозділом митного органу, на який покладено функції контролю за визначенням країни походження товару. Заявником може бути декларант або уповноважена ним особа, будь-яка юридична особа (її відокремлений підрозділ) або фізична особа.

Відповідно до Митного кодексу попереднє рішення діє протягом 3-ох років з дати його винесення, якщо факти та умови (у тому числі правила визначення походження товарів), на основі яких було прийнято це рішення, залишатимуться незмінними.

Заявник, що отримав попереднє рішення, надає його оригінал та копію до митного органу одночасно з поданням документів для здійснення митного оформлення товару.

⁶⁹ Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку прийняття, відкликання попереднього рішення про країну походження товару, затвердження форми попереднього рішення про країну походження товару» від 19.06.2012 № 737 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1176-12>.

Посадова особа митного органу після звірення копії попереднього рішення з оригіналом повертає оригінал заявнику. Копія попереднього рішення залишається в справах митного органу.

Попереднє рішення подається митному органу для здійснення митного оформлення товару разом із документами, що підтверджують країну походження товару.

Для одержання попереднього рішення заявник подає до митного органу звернення про прийняття попереднього рішення про країну походження товару, заповнене за встановленою формою.

До звернення додаються:

- документи, що підтверджують країну походження товару, визначені Митним кодексом (сертифікат про походження товару, засвідчена декларація про походження товару, декларація про походження товару, сертифікат про регіональне найменування товару) (у випадках, коли їх подання передбачено законом);

- фотографії, креслення;

- комерційні, технічні й інші документи, що містять відомості про товар (наприклад, технологічні схеми виробництва; бухгалтерські документи про калькуляцію собівартості одиниці продукції; інформація про походження та вартість імпортової сировини, використаної при виробництві товару);

- документи, які свідчать про те, що цей товар повністю вироблено або піддано достатній переробці в конкретній країні (у разі наявності).

Документи надаються у вигляді оригіналів або копій, завірених у встановленому порядку.

Подані заявником разом із письмовим зверненням документи залишаються в справі митного органу.

Якщо надані заявником у зверненні відомості про походження товару є недостатніми для прийняття попереднього рішення, митний орган протягом 30 днів від дня реєстрації письмового звернення повідомляє заявника про необхідність надання додаткової інформації і встановлює строк для її надання (не більше 30 днів).

У разі ненадання заявником додаткової інформації у визначений строк у видачі попереднього рішення відмовляється з обґрунтуванням підстав для відмови.

Відмова в розгляді звернення не перешкоджає повторному зверненню заявника до митного органу про прийняття попереднього рішення за умови усунення причин, що були підставою для відмови в прийнятті попереднього рішення.

Попереднє рішення приймається до початку переміщення товарів через митний кордон, але не пізніше ніж через 150 днів з дня надходження до митного органу такого звернення, за умови, що декларантом або уповноваженою ним особою повідомлено всі необхідні для прийняття такого рішення дані про товар.

Попереднє рішення про країну походження товару за встановленою формою (рис.7.5), оформлюється у двох примірниках на офіційному бланку митного органу за підписом керівника (заступника керівника) митного органу та скріплюється печаткою митного органу.

ПОПЕРЕДНЄ РІШЕННЯ про країну походження товару		
№	від "___" _____ 20__ року	
1. Заявник		
2. Найменування та код товару згідно з УКТ ЗЕД		
3. Країна походження товару		
4. Відомості про товар, необхідні для визначення країни походження товару		
5. Нормативно-правові акти, на підставі яких прийнято попереднє рішення про країну походження товару		
6. Висновок		
7. Для службових приміток		
_____	_____	_____
(посада керівника (заступника) митного органу)	(підпис)	(ініціали, прізвище)
	М.П.	

Рис. 7.5. Форма попереднього рішення про країну походження товару⁷⁰

Перший примірник видається (направляється) заявнику, другий примірник залишається в справах митного органу.

Попереднє рішення може бути використане при митному оформленні тільки заявником.

У разі втрати заявником попереднього рішення він подає митному органу, який видав це рішення, письмову заяву про видачу дубліката попереднього рішення, який митний орган видає протягом 30 днів від дня реєстрації письмової заяви про видачу дубліката попереднього рішення.

Дублікат попереднього рішення повинен бути ідентичним оригіналу (зберігаються всі відомості, що містяться в оригіналі попереднього рішення, у тому числі реєстраційний номер, дата прийняття та підпис посадової особи митного органу), але в графі «Для службових приміток» бланка попереднього рішення митний орган великими літерами проставляє відмітку «ДУБЛІКАТ».

Строк дії дубліката обчислюється з дати прийняття попереднього рішення і не може перевищувати строку дії попереднього рішення (3 років з дати винесення попереднього рішення).

Видане попереднє рішення або його дублікат реєструється митним органом в Журналі обліку попередніх рішень про країну походження товару, дублікатів попередніх рішень про країну походження товару за встановленою формою.

Митний орган не пізніше дня, що настає за днем винесення попереднього рішення або видачі його дубліката, заносить інформацію про прийняте попереднє рішення або дублікат попереднього рішення до ПІК ЄАІС митних органів України «Реєстр попередніх рішень митних органів про країну походження товарів».

Орган, який видав попереднє рішення, може його відкликати.

Попереднє рішення підлягає відкликанню, якщо воно:

1) було прийняте на підставі поданих заявником недостовірних документів, наданої ним недостовірної інформації та/або внаслідок ненадання підприємством

⁷⁰ Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку прийняття, відкликання попереднього рішення про країну походження товару, затвердження форми попереднього рішення про країну походження товару» від 19.06.2012, № 737 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1176-12>.

всієї наявної у нього інформації, необхідної для прийняття зазначеного рішення, що суттєво вплинуло на характер цього рішення;

2) суперечить законодавству України з питань державної митної справи внаслідок змін в останньому;

3) було прийняте з порушенням вимог Митного кодексу України.

Письмове повідомлення про відкликання попереднього рішення негайно направляється митним органом заявникові, за зверненням якого воно було прийняте.

Посадова особа митного органу не пізніше дня, що настає за днем прийняття рішення про відкликання попереднього рішення, заносить інформацію про відкликання попереднього рішення до ПК ЄАІС митних органів «Реєстр попередніх рішень митних органів про країну походження товарів».

Прийняте митним органом рішення про відкликання попереднього рішення не перешкоджає повторному зверненню заявника за умови усунення причин, що призвели до відкликання такого рішення.

Питання для самоперевірки

1. Розкрийте значення визначення країни походження товару у митному адмініструванні?

2. Дайте визначення поняття «країна походження товару»?

3. Які товари вважаються повністю виробленими в даній країні?

4. Сформулюйте критерії достатньої переробки товару?

5. Які операції не відповідають критеріям достатньої переробки?

6. Які документи підтверджують країну походження товару згідно вітчизняного законодавства?

7. У яких випадках сертифікат про країну походження товару подається до митних органів в обов'язковому порядку?

8. Охарактеризуйте форми сертифікатів про країну походження товару?

9. Розкрийте сутність поняття верифікація сертифікату чи декларації про походження товарів?

10. З якою метою можна використовувати попереднє рішення про країну походження товару?

Тестові завдання.

1. Базовим міжнародним документом на основі якого базуються правила визначення країни походження товарів, що діють в Україні, є:

A) Угода про правила визначення походження СОТ;

Б) Угода про Правила визначення країни походження товарів у Співдружності Незалежних Держав;

В) Митний кодекс ЄС;

Г) Конвенція про Гармонізовану систему опису і кодування товарів.

2. Визначіть основні цілі визначення країни походження товару:

А) оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон;

Б) застосування до товарів, що переміщуються через митний кордон заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

В) інформування споживача про країну походження;

Г) немає правильної відповіді.

3. Які з операцій (товарів) не можна віднести до товарів повністю вироблених в даній країні:

А) електроенергія, вироблена в цій країні;

Б) живі тварини, що народилися та вирошені в цій країні;

В) забій тварин;

Г) продукція рослинного походження, вирощена або зібрана в цій країні.

4. Документ, який однозначно свідчить про країну походження товару і виданий компетентним органом даної країни або країни вивезення, якщо у країні вивезення сертифікат видається на підставі сертифіката, виданого компетентним органом у країні походження товару:

А) сертифікат про регіональне найменування товару;

Б) сертифікат про походження товару;

В) декларація про походження товару;

Г) засвідчена декларація про походження товару.

5. Сертифікат загальної форми (англійською мовою) про походження товару з України видається таким компетентним органом:

А) Міністерством фінансів та його регіональними відділеннями;

Б) Державною митною службою України;

В) Торгово-промисловою палатою України або регіональними торгово-промисловими палатами;

Г) Міністерством економічного розвитку і торгівлі України.

6. Який вид сертифікату про походження товару з України видається митними органами:

А) сертифікат походження СТ-1;

Б) сертифікат форми EUR-1, серія М;

В) сертифікат про походження форми «EUR.1» в рамках торгових преференцій ЄС;

Г) сертифікат форми «А».

7. Який вид сертифікату про походження застосовується в межах митної території України у разі потреби підтвердження українського походження товарів:

- А) сертифікат походження СТ-1;*
- Б) сертифікат походження форми У-1;*
- В) сертифікат форми «А»;*
- Г) сертифікат про походження загальної форми (російською мовою).*

8. Які документи про походження підлягають верифікації (перевірці достовірності)?

- А) сертифікат про походження товару;*
- Б) засвідчена декларація про походження товару;*
- В) декларація про походження товару;*
- Г) сертифікат про регіональне найменування товару.*

9. Ким здійснюється верифікація (перевірка достовірності) сертифікату про походження товарів:

- А) митницями;*
- Б) митними органами країни ввезення товару;*
- В) декларантом;*
- Г) Торгово-промисловою палатою України.*

10. У яких формах здійснюється верифікація сертифікату про походження товару?

- А) отримання від уповноваженого органу підтвердження видачі сертифіката;*
- Б) порівняння інформації, яка міститься в сертифікаті з інформацією, зазначеною в зовнішньоекономічному договорі (контракті), комерційних та транспортних документах;*
- В) перевірки сертифіката на автентичність (справжність) і перевірки достовірності відомостей, що містяться у них;*
- Г) проведення перевірки товару, зазначеного у сертифікаті або декларації, на відповідність вимогам, установленим міжнародними договорами.*

11. Протягом якого часу уповноважений орган зберігає копії сертифікатів або та інших документів, на підставі яких засвідчено походження товару з України:

- А) 6 місяців з дати видачі сертифіката;*
- Б) 1 рік з дати видачі сертифіката;*
- В) не менше 1-го року з дати видачі сертифіката;*
- Г) не менше 3-ох років з дати видачі сертифіката.*

12. Документи, які підтверджують країну походження товару, не вимагаються, коли:

- А) товари, що переміщуються через митний кордон України, не підлягають письмовому декларуванню відповідно до Митного кодексу України;*

Б) на товари, до яких застосовуються преференційні ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України;

В) на товари, щодо ввезення яких в Україну застосовуються кількісні обмеження (квоти);

Г) товари переміщуються митною територією України в режимі транзиту.

13. Документи, які підтверджують країну походження товару, обов'язково вимагаються, коли:

А) товари, що переміщуються через митний кордон України, не підлягають письмовому декларуванню відповідно до Митного кодексу України;

Б) на товари, до яких застосовуються преференційні ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України;

В) на товари, щодо ввезення яких в Україну застосовуються кількісні обмеження (квоти);

Г) товари переміщуються митною територією України в режимі транзиту.

14. Письмова заява про країну походження товару, зроблена у зв'язку з вивезенням товару виробником, продавцем, експортером (постачальником) або іншою компетентною особою на комерційному рахунку чи будь-якому іншому документі, який стосується товару:

А) сертифікат про походження товару;

Б) засвідчена декларація про походження товару;

В) декларація про походження товару;

Г) сертифікат про регіональне найменування товару.

15. Сертифікат про походження товару подається:

А) додатково на вимогу митного органу;

Б) разом з митною декларацією, декларацією митної вартості та іншими документами, що подаються для митного оформлення;

В) до подачі митної декларації, декларації митної вартості та інших документів, що подаються для митного оформлення;

Г) усі відповіді вірні.

16. Який вид сертифікату про походження видається на товари, що експортуються до країн СНД відповідно до вимог Правил визначення країни походження товарів, затверджених Рішенням Ради голів Урядів СНД:

А) сертифікат про походження загальної форми (російською мовою);

Б) сертифікат про походження форми «EUR.1»;

В) сертифікат форми EUR-1, серія М;

Г) сертифікат походження СТ-1 (російською мовою).

17. Попереднє рішення про країну походження товару приймається:

А) до початку переміщення товарів через митний кордон, але не пізніше ніж через 60 днів з дня надходження до митного органу звернення заявника про його отримання;

Б) до початку переміщення товарів через митний кордон, але не пізніше ніж через 120 днів з дня надходження до митного органу звернення заявника про його отримання;

В) до початку переміщення товарів через митний кордон, але не пізніше ніж через 150 днів з дня надходження до митного органу звернення заявника про його отримання;

Г) до початку переміщення товарів через митний кордон, але не пізніше ніж через 365 дні з дня надходження до митного органу звернення заявника про його отримання;

18. Попереднє рішення про країну походження товару діє:

А) протягом 2-х місяців з дати його винесення;

Б) протягом 6-ти місяців з дати його винесення;

В) протягом 1-го року з дати його винесення;

Г) протягом 3-ох років з дати його винесення.

19. Попереднє рішення про країну походження товару є:

А) обов'язковими для виконання тим митним органом, який його видав;

Б) обов'язковими для виконання будь-яким митним органом;

В) обов'язковими для виконання митним органом в зоні діяльності якого зареєстрований заявник попереднього рішення;

Г) не обов'язковими для виконання митним органом.

20. При подачі попереднього рішення про походження товару в справах митного органу:

А) залишається копія попереднього рішення;

Б) залишається оригінал попереднього рішення;

В) залишається оригінал і копія попереднього рішення;

Г) не залишається попереднє рішення.

РОЗДІЛ 8

ОРГАНІЗАЦІЯ КЛАСИФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МИТНИХ ОРГАНІВ

8. 1. Міжнародні стандарти класифікації товарів. Гармонізована система опису та кодування товарів та її застосування

Класифікація товарів у зовнішньоекономічній діяльності є одним із головних напрямів митного регулювання товаропотоків між державами та завданням митних органів.

Правильна класифікація кодування товарів є важливим складовим елементом системи митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, оскільки від неї залежить встановлення їхньої вартості за об'єктивними критеріями і, відповідно, обґрунтоване нарахування і справляння митних платежів. Крім цього, правильна класифікація товарів має велике значення й для підвищення об'єктивності митної статистики зовнішньоекономічної діяльності, оскільки остання використовується для вироблення оптимальної митної політики країни⁷¹.

У зв'язку із труднощами, викликаними застосуванням різноманітних класифікаційних принципів у основних міжнародних товарних номенклатурах, виникла необхідність вироблення єдиного міжнародного класифікатора, що міг би використовуватися в усіх країнах при оформленні учасниками міжнародних економічних зв'язків зовнішньоторговельних операцій на митницях, надавати можливість аналізувати зовнішню торгівлю з окремих товарів, товарних груп і позицій.

Чинна міжнародна система класифікації будується на основі Гармонізованої системи опису і кодування товарів (ГС), розробка якої розпочалася у 1970 р. і тривала понад десять років. Такий тривалий термін розроблення пояснюється тим, що нова номенклатура мала стати придатною як для митних, так і для статистичних цілей. Цю необхідність було продиктовано значним розширенням і ускладненням номенклатури товарів у міжнародній торгівлі за умов науково-технічного прогресу. Розробляючи класифікацію, необхідно було, з одного боку, найбільш повно охопити товари, що оберталися в міжнародній торгівлі, а з іншого – домогтися, аби опис і кодування товарів у класифікації краще відображали технологію їхнього виготовлення. Тому ще

⁷¹ Гребельник О. П. Митна справа: підруч. / О. П. Гребельник. – К.: Центр учбової літератури. – 2010. – С. 363.

на етапі розробки Гармонізована система мислилась як багатоцільова товарна номенклатура, що відповідає одночасно потребам як митних, так статистичних органів, побудована на принципах максимально тісного зв'язку між зовнішньоторговельною і виробничою статистикою різних держав. Тому одним із головних принципів ГС став принцип обов'язкового зіставлення національних і міжнародних даних про зовнішню торгівлю тієї або іншої країни.

У процесі створення ГС розробники керувалися двома основними принципами зарахування товарів до груп:

- 1) товар повинен мати самостійну відмінну ознаку;
- 2) товар, що включається до системи, повинен бути цікавим хоча б для кількох країн. Для визначення цього моменту використовувалися дані міжнародної та національної статистики зовнішньої торгівлі різних країн.

У червні 1983 р. Рада митного співробітництва фактично завершила підготовчу роботу зі створення Гармонізованої системи. Паралельно з розробкою самої ГС проводилася підготовка міжнародної Конвенції з її використання. Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів складається з 20 статей⁷². Товарна номенклатура є невід'ємною частиною Конвенції і наведена в додатку до неї, вона набула чинності з 1 січня 1988 р.

У Міжнародній конвенції про ГС встановлено, що країни, які її застосовують, не можуть змінити класифікацію товарів і їх код у межах перших шести знаків. Таким чином, створюється основа для доволі точного опису товарів виходячи з їх об'єктивних характеристик, відображених у ГС. Наведені характеристики можуть бути ефективно використані митними органами при проведенні контролю за товарами, що переміщуються. Крім того, безумовне дотримання зазначеного підходу дозволяє значно зменшити кількість помилок при складанні зовнішньоторговельної документації, а також удосконалювати обробку статистичних даних зовнішньоторговельного обігу в обороті різних країн.

Гармонізована система опису і кодування товарів (ГС) набула чинності з 1 січня 1988 р. До ГС входить близько 5 000 груп товарів; кожна група позначається шестизначним цифровим кодом. Структура шестизначного коду товару в номенклатурі ГС побудована за десятковою системою (використовуються арабські

⁷² Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14.06.1983: Міжнародний документ [Електронний ресурс] //Режим доступу з http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_079

цифри). Перші дві цифри шестизначного коду означають товарну групу, перші чотири цифри – товарну позицію, п'ята і шоста цифри – субпозицію відносно того самого товару.

ГС її в своїй зовнішньоекономічній діяльності використовують понад 200 країн на основі неї розроблено їхні національні товарні номенклатури, в тому числі для встановлення ставок мита.

В термінах ГС класифіковано більше 98% товарів міжнародної торгівлі.

Останньою редакцією є ГС 2012 року.

ГС – це багатоцільовий класифікатор товарів, що є в обігу в міжнародній торгівлі. Використання Гармонізованої системи дало змогу:

- спростити складання комерційних і митних документів;
- полегшити їх комп'ютерну обробку;
- зменшити витрати на діловодство, класифікацію та облік зовнішньоторговельних вантажів за майже всіма параметрами (обсяг, вартість, країна призначення і под.);
- спростити збирання, облік і зіставлення даних щодо зовнішньої торгівлі, провести економічний аналіз, оскільки інформація, що знаходиться в різних документах на основі ГС, стала більш доступною і зрозумілішою;
- спростити облік тарифних поступок у СОТ.

На ГС базується Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД). УКТЗЕД відповідно Закону України від 19.09.2013 № 584-VII «Про Митний тариф України» з 1 січня 2014 базується на ГС 2012 року.

8.2. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності: структура та особливості побудови

З метою забезпечення належного рівня участі України в міжнародних торговельно-економічних відносинах та наближення нормативно-правової бази України до системи загальновізнаних норм міжнародного права Указом Президента від 17.05.2002 р. № 466/2002 встановлено приєднатися до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів з 2002 року⁷³.

⁷³ Указ Президента України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів» від 17.05.2002 р., № 466/2002 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/466/2002>.

УКТЗЕД складається на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів Всесвітньої митної організації (перші шість знаків товарного коду) з урахуванням Комбінованої номенклатури Європейського Союзу сьомий та восьмий знаки товарного коду.

УКТЗЕД є товарною номенклатурою Митного тарифу України, затвердженого Законом України «Про Митний тариф України», що використовується для цілей тарифного та інших видів регулювання зовнішньоекономічної діяльності, ведення статистики зовнішньої торгівлі та здійснення митного оформлення товарів.

Для уникнення випадків неправильної класифікації товару в зовнішньоекономічних операціях УКТЗЕД складається з 3 взаємно застосовних функціональних компонентів (рис. 8.1)⁷⁴:

- текстового опису угруповань та їх цифрового позначення (коду) – безпосередньої номенклатури товарів;
- приміток до розділів і груп товарної номенклатури;
- основних правил інтерпретації класифікації товарів.

Рис. 8.1. Компонентна структура УКТЗЕД

З позиції текстового опису в УКТЗЕД товари систематизовано за розділами, групами, товарними позиціями, товарними підпозиціями, найменування і цифрові коди яких уніфіковано з Гармонізованою системою опису та кодування товарів. Для

⁷⁴ Войтов С. Г. Класифікація товарів як інструмент митно-тарифного регулювання: аспект визначення і контролю / С. Г. Войтов // Актуальні проблеми економіки. – № 9(147). – 2013. – С. 42–48.

докладнішої товарної класифікації використовується сьомий, восьмий, дев'ятий та десятий знаки цифрового коду.

УКТЗЕД містить 21 розділ, 97 груп, 77 група – зарезервована на майбутнє (див. додаток).

Код за УКТЗЕД є 10-значним. Структура десятизнакового цифрового кодового позначення товарів в УКТ ЗЕД включає код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної підпозиції (перші шість знаків), товарної категорії (перші вісім знаків), товарної підкатегорії (десять знаків) (рис. 8.2).

В код товару за УКТЗЕД закладена сукупність різних ознак, таких як матеріал виготовлення товару, ступінь його обробки, призначення, особливості конструювання, сезонність тощо. Крім того деталізація здійснюється за такі основними критеріями:

1. Товари діляться на групи так, щоб їх об'єднувала хоча б одна ознака
2. Товари групуються одночасно лише за однією ознакою.
3. Товари спочатку класифікують за більш загальними ознаками, а потім за більш конкретними.
4. Найважливішими класифікаційними ознаками промислових та продовольчих товарів є: сировина, харчова цінність, хімічний склад, вид товару, сорт і т. д.

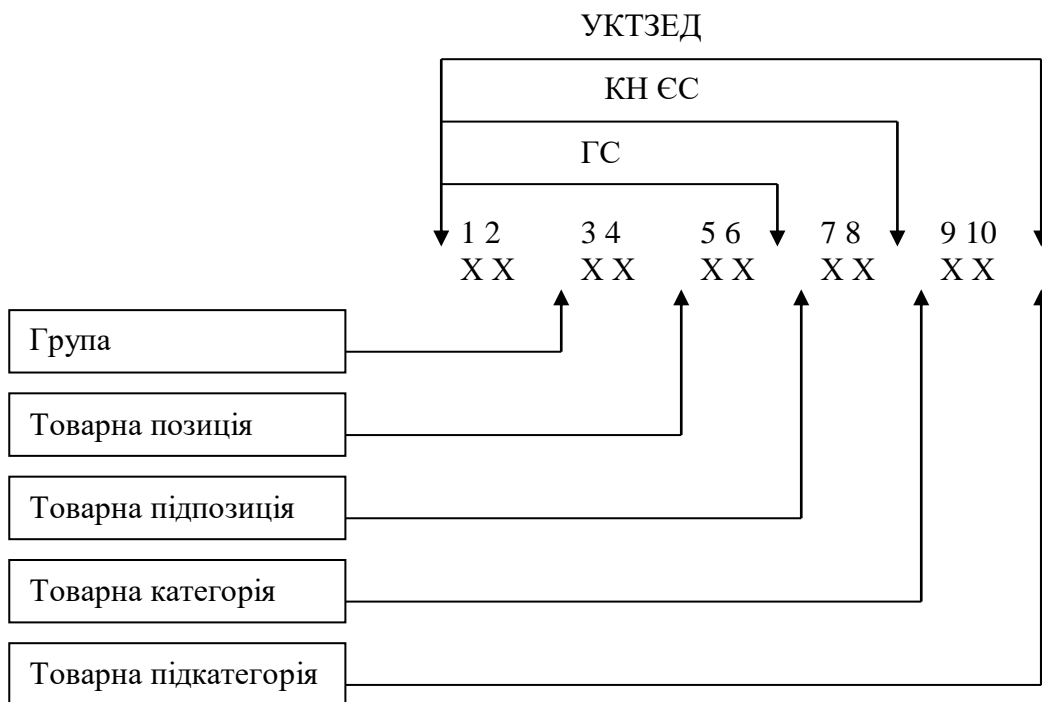

Рис. 8.2. Структура коду товару в УКТ ЗЕД

В УКТЗЕД суворо дотримується принцип однозначного віднесення товарів до класифікаційних угруповань відповідно до приміток розділів, груп, конкретних товарних позицій, а також обумовлених правил інтерпретації УКТЗЕД, що мають юридичну силу.

Однозначне розуміння класифікаційних угруповань є не тільки перевагою УКТЗЕД, а її необхідною умовою при визначенні ставок мита та інших платежів, визначення режимів експорт-імпорту тих чи інших товарів, порівняння даних щодо зовнішньої торгівлі різних країн і проведення економіко-статистичного аналізу.

Тексти приміток до розділу і групи мають юридичне значення при класифікації товарів в УКТЗЕД. Ці примітки регулюють спірні ситуації не лише між матеріалом і функцією, коли необхідно оцінити, що є головним – матеріал, із якого зроблено товар, чи його функціональне призначення, але також і випадки різного ступеню обробки товарів. Таким чином примітки до розділу і групи дозволяють зробити чіткий розподіл між різними товарними позиціями та визначити їхні пріоритети при класифікації певних товарів

Більшість приміток стосуються розділів та груп. Проте в деяких випадках зустрічаються більш специфічні примітки, що стосуються безпосередньо товарних позицій, підпозицій чи підкатегорій.

Одна із функцій приміток до розділів та груп полягає в тому, що вони дають змогу провести чітку межу між різними товарними позиціями та визначити їх пріоритети. Існують примітки, що виключають конкретні товари з певних розділів, груп та товарних позицій і навпаки, вводять до них конкретні товари.

Ще однією з функцій приміток є визначення термінів, що дає можливість уникнути перевантаження текстів товарних позицій. Крім того, тлумачення певних термінів, які наведено у примітках, в деяких випадках допомагає ідентифікувати товар, що переміщується через митний кордон.

Третя функція приміток до розділів та груп полягає в тому, що подаються визначення особливостей класифікації деяких товарів.

Тобто, примітки допомагають правильно застосувати Основні правила інтерпретації УКТЗЕД.

Зазначимо також, що в УКТЗЕД використовуються різні розділові знаки, такі як кома, крапка з комою, двокрапка та дефіс, що мають свою інтерпретацію у товарній номенклатурі (наприклад, див. табл. 8.1).

Кома між двома частинами текстового опису групування свідчить про те, що характеристики товару, позначені після коми, стосуються виключно товару (товарів), найменування якого позначено перед комою.

Крапка з комою позначає розмежування товарів за різними ознаками (характеристиками), що об'єднані в одній товарній позиції або підпозиції. Якщо в тексті є крапка з комою – це означає, що після цього знаку починається опис зовсім нового товару, а тому будь-яка характеристика певного товару, згадана до крапки з комою, не розповсюджується на товари, що вказані після цього знаку. Так само характеристики товарів, що наведені після крапки з комою, стосуються лише саме цих товарів.

Таблиця 8.1.

Витяг з Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності України⁷⁵

Код	Назва
04	Молоко та молочні продукти; яйця птиці; натуральний мед; їстівні продукти тваринного походження, в іншому місці не зазначені
0401	Молоко та вершки, незгущені та без додання цукру чи інших підсолоджувальних речовин:
0401 10	- з вмістом жирів не більш як 1 мас. %:
0401 10 10 00	- – у первинних упаковках, об'ємом нетто не більш як 2 л
0401 10 90 00	- – інші
0401 20	- з вмістом жирів понад 1 мас. %, але не більш як 6 мас. %:
	- – не більш як 3 мас. %:
0401 20 11 00	- – – у первинних упаковках, об'ємом нетто не більш як 2 л
0401 20 19 00	- – – інші
	- – понад 3 мас. %:
0401 20 91 00	- – – у первинних упаковках, об'ємом нетто не більш як 2 л
0401 20 99 00	- – – інші
0401 40	- з вмістом жиру більш як 6 мас. %, але не більш як 10 мас. %:
0401 40 10 00	- – у первинних упаковках, об'ємом нетто не більш як 2 л
0401 40 90 00	- – інші
0401 50	- з вмістом жиру більш як 10 мас. %:
	- – не більш як 21 мас. %:
0401 50 11 00	- – – у первинних упаковках, об'ємом нетто не більш як 2 л
0401 50 19 00	- – – інші

⁷⁵ Закон України «Про Митний тариф України» від 19.09.2013 № 584-VII (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/584%D0%B0-18/para126#n126>.

	- – понад 21 мас.%, але не більш як 45 мас.%:
0401 50 31 00	- – – у первинних упаковках, об'ємом нетто не більш як 2 л
0401 50 39 00	- – – інші
	- – понад 45 мас.%:
0401 50 91 00	- – – у первинних упаковках, об'ємом нетто не більш як 2 л
0401 50 99 00	- – – інші
0402	Молоко та вершки, згущені та з доданням цукру чи інших підсолоджувальних речовин:
0402 10	- у порошку, гранулах чи інших твердих видах, з вмістом жирів не більш як 1,5 мас.%:

Це положення стосовно тлумачення розділових знаків розповсюджується і на ті товарні позиції, в яких класифікація товарів ґрунтується на їх функціональній ознаці. Таким чином, необхідно пам'ятати, що після крапки з комою починається опис зовсім нових товарів.

Двокрапка означає продовження деталізації товарного групування на іншому рівні.

Використання в текстах найменувань різної кількості дефісів (від одного до дев'яти), з одного боку, зменшує обсяг товарної номенклатури, оскільки замість кожного дефіса мають повторюватися попередні фрази. З іншого боку, коротші фрази легше сприймаються людиною, що прискорює пошук потрібного коду товару. Разом з тим, велика кількість дефісів потребує підвищеної уваги для правильного визначення класифікаційного угруповання. Кількість дефісів відповідає рівню групування. Різна кількість проставлених дефісів показує глибину деталізації й полегшує пошук відповідного текстового найменування товару за певним алгоритмом від меншого числа рисок (дефісів) до більшого. У деяких групуваннях товарної номенклатури наявні додаткові рівні деталізації, для яких не передбачений цифровий код, вони позначаються символами «->», «-->», «--->», проставленими перед текстовим описом.

8.3. Правила інтерпретації класифікації товарів за Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності

Невід'ємною складовою частиною товарної номенклатури ЗЕД є Основні правила інтерпретації класифікації товарів. Ці правила служать комплексним керівництвом для віднесення товару до певного класифікаційного угруповання.

Основні правила інтерпретації класифікації товарів містять шість правил.

Перші чотири правила регламентують порядок визначення товарної позиції (перші чотири знаки коду) та визначають порядок віднесення товару до певної товарної позиції.

П'яте правило стосується класифікації упаковки, футлярів, тари тощо.

Шосте правило застосовується після того, як визначено товарну позицію, і регулює віднесення товару до відповідних підпозицій, категорії та підкатегорії.

Застосовуються перші чотири правила виключно послідовно, переходячи від правила 1 до правила 2 (а), від правила 2 (а) до правила 2 (б) і так далі. Не можна застосовувати правило 3 (а), не застосувавши послідовно правила 1, 2 (а), 2 (б). Лише у випадку неможливості застосування попереднього правила при класифікації товару допускається застосування наступного. Шосте правило може бути застосовано при необхідності визначення угруповання в рамках визначеної товарної позиції.

Отже, класифікація товару в УКТ ЗЕД здійснюється за такими правилами:

1. Назви розділів, груп і підгруп наводяться лише для зручності користування УКТЗЕД; для юридичних цілей класифікація товарів в УКТЗЕД здійснюється виходячи з назв товарних позицій і відповідних приміток до розділів чи груп і, якщо цими назвами не передбачено іншого, відповідно до таких правил:

2. (а) будь-яке посилання в назві товарної позиції на будь-який виріб стосується також некомплектного чи незавершеного виробу за умови, що він має основну властивість комплектного чи завершеного виробу. Це правило стосується також комплектного чи завершеного виробу (або такого, що класифікується як комплектний чи завершений згідно з цим правилом), незібраного чи розібраного;

(б) будь-яке посилання в назві товарної позиції на будь-який матеріал чи речовину стосується також сумішей або сполук цього матеріалу чи речовини з іншими матеріалами чи речовинами. Будь-яке посилання на товар з певного матеріалу чи речовини розглядається як посилання на товар, що повністю або частково складається з цього матеріалу чи речовини. Класифікація товару, що складається більше ніж з одного матеріалу чи речовини, здійснюється

відповідно до вимог правила 3.

3. У разі коли згідно з правилом 2 (b) або з будь-яких інших причин товар на перший погляд (*prima facie*) можна віднести до двох чи більше товарних позицій, його класифікація здійснюється таким чином:

(a) перевага надається тій товарній позиції, в якій товар описується конкретніше порівняно з товарними позиціями, де дається більш загальний його опис. Проте в разі коли кожна з двох або більше товарних позицій стосується лише частини матеріалів чи речовин, що входять до складу суміші чи багатокomпонентного товару, або лише частини товарів, що надходять у продаж у наборі для роздрібної торгівлі, такі товарні позиції вважаються рівнозначними щодо цього товару, навіть якщо в одній з них подається повніший або точніший опис цього товару;

(b) суміші, багатокomпонентні товари, які складаються з різних матеріалів або вироблені з різних компонентів, товари, що надходять у продаж у наборах для роздрібної торгівлі, класифікація яких не може здійснюватися згідно з правилом 3 (a), повинні класифікуватися за тим матеріалом чи компонентом, який визначає основні властивості цих товарів, за умови, що цей критерій можна застосувати;

(c) товар, класифікацію якого не можна здійснити відповідно до правила 3 (a) або 3 (b), повинен класифікуватися в товарній позиції з найбільшим порядковим номером серед номерів товарних позицій, що розглядаються.

4. Товар, який не може бути класифікований згідно з вищезазначеними правилами, класифікується в товарній позиції, яка відповідає товарам, що найбільше подібні до тих, що розглядаються.

5. На додаток до наведеного до зазначених нижче товарів застосовуються такі правила:

(a) футляри для фотоапаратів, музичних інструментів, зброї, креслярського приладдя, прикрас та подібні вироби, які мають спеціальну форму і призначені для зберігання відповідних виробів або набору виробів, придатні для тривалого використання разом з виробами, для яких вони призначені, класифікуються разом з упакованими в них виробами. Це правило не поширюється на тару

(упаковку), що становить разом з виробом одне ціле і надає останньому істотно іншої властивості;

(b) відповідно до правила 5 (a) тару (упаковку) разом з товарами, які в ній містяться, слід класифікувати разом з цими товарами, якщо вона належить до такого типу тари (упаковки), яка зазвичай використовується для упакування цих товарів. Це положення є необов'язковим, якщо ця тара (упаковка) придатна для повторного використання.

6. Для юридичних цілей класифікація товарів у товарних підпозиціях, товарних категоріях і товарних підкатегоріях здійснюється відповідно до назви останніх, а також приміток, які їх стосуються, з урахуванням певних застережень (*mutatis mutandis*), положень вищезазначених правил за умови, що порівнювати можна лише назви одного рівня деталізації. Для цілей цього правила також можуть застосовуватися відповідні примітки до розділів і груп, якщо в контексті не зазначено інше.

З метою забезпечення єдиного тлумачення і застосування УКТЗЕД в Україні запроваджено Пояснення до УКТЗЕД, затверджені Наказом ДФС України від 09.06.2015 № 401 «Про затвердження Пояснень до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності»⁷⁶. Пояснення та перехідні таблиці до УКТЗЕД оприлюднюються на офіційному веб-сайті ДФС України. Також на офіційному веб-сайті ДФС України оприлюднюються знеособлено рішення про визначення коду товару згідно з УКТЗЕД, опубліковуються методичні рекомендації та інші роз'яснення з питань класифікації товарів згідно з УКТЗЕД

8.4. Ведення митними органами Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності

Відповідно до Митного кодексу України функції з ведення УКТЗЕД здійснюються митними органами.

⁷⁶ Наказ Державної фіскальної служби України «Про затвердження Пояснень до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності» від 09.06.15 № 401 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/mitne-zakonodavstvo/nakazi/63754.html>.

Ведення УКТ ЗЕД передбачає:

- 1) відстеження та облік змін і доповнень до Гармонізованої системи опису та кодування товарів, пояснень та інших рішень щодо її тлумачення, що приймаються Всесвітньою митною організацією;
- 2) підготовку пропозицій щодо внесення змін до УКТ ЗЕД;
- 3) деталізацію УКТ ЗЕД на національному рівні та введення додаткових одиниць виміру;
- 4) забезпечення однакового застосування всіма митними органами правил класифікації товарів;
- 5) прийняття рішень щодо класифікації та кодування товарів в УКТ ЗЕД у складних випадках;
- 6) розроблення пояснень і рекомендацій до УКТ ЗЕД та забезпечення їх опублікування;
- 7) своєчасне ознайомлення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з рішеннями та інформацією (крім тих, що є конфіденційними) щодо питань класифікації товарів та про застосування УКТ ЗЕД;
- 8) здійснення інших функцій, необхідних для ведення УКТ ЗЕД.

Для виконання функцій з ведення УКТЗЕД митний орган має право:

- 1) одержувати в установленому порядку від центральних органів виконавчої влади необхідну інформацію;
- 2) залучати фахівців центральних органів виконавчої влади та наукових установ до роботи з ведення УКТЗЕД.

Ведення УКТЗЕД здійснюється відповідно до Порядку ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності⁷⁷.

Пропозиції щодо внесення змін до УКТЗЕД у зв'язку із змінами, що вносяться Всесвітньою митною організацією до Гармонізованої системи, а також Європейським Союзом до Комбінованої номенклатури, надсилаються Державною митною службою України до Мінфіну для їх опрацювання та подання Мінекономрозвитку з метою врахування під час підготовки пропозицій щодо внесення змін до Митного тарифу України.

⁷⁷ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 21 травня 2012 р. № 428 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/428-2012-%D0%BF>.

За поданням центральних органів виконавчої влади ДМС України приймає рішення щодо можливості деталізації товарів в УКТЗЕД на національному рівні з урахуванням загальноприйнятих правил класифікації товарів у Гармонізованій системі. Така деталізація проводиться на рівні дев'ятого і десятого знаків товарного коду з метою забезпечення захисту національного товаровиробника шляхом вжиття заходів з тарифного та інших видів регулювання зовнішньоекономічної діяльності та вдосконалення статистичного обліку.

Рішення щодо можливості деталізації товарів приймається на підставі інформації, яка надається ДМС України центральними органами виконавчої влади і містить:

- 1) обґрунтування потреби проведення деталізації товарів в УКТЗЕД на національному рівні;
- 2) код товару, що деталізується на національному рівні, згідно з УКТЗЕД;
- 3) текстовий опис товарів, для яких в УКТЗЕД виділяються окремі коди;
- 4) відомості про походження, склад, призначення, галузь використання товару тощо;
- 5) характерні ознаки, які відрізняють товар, що деталізується на національному рівні, від інших подібних товарів.

До зазначеної інформації додається нормативно-технічна документація на товар з визначенням показників, за якими проводиться ідентифікація товару, що деталізується на національному рівні.

Якщо ДМС України визнано можливим проведення деталізації товарів, у рішенні щодо можливості деталізації товарів зазначаються:

- 1) коди товарів, що деталізовані на національному рівні, згідно з УКТЗЕД;
- 2) текстовий опис товарів, що деталізовані на національному рівні;
- 3) додаткова примітка України стосовно класифікації товарів, що деталізовані на національному рівні (у разі потреби);
- 4) одиниці виміру та обліку товарів, що деталізовані на національному рівні.

Якщо ДМС України визнано неможливим проведення деталізації, у рішенні щодо можливості деталізації товарів зазначається відповідне обґрунтування.

Рішення щодо можливості деталізації товарів доводиться до відома центрального органу виконавчої влади, який ініціював подання про проведення деталізації товарів, для підготовки пропозицій щодо внесення змін до Митного тарифу України.

Пояснення до УКТЗЕД розробляються та затверджуються ДМС України з урахуванням змін, які вносяться Всесвітньою митною організацією до пояснень до Гармонізованої системи та Європейським Союзом до пояснень до Комбінованої номенклатури. У разі потреби ДМС України розробляє пояснення до кодів товарів, що деталізовані на національному рівні.

ДМС України розробляє та затверджує перехідні таблиці до УКТЗЕД з урахуванням перехідних таблиць до Гармонізованої системи та Комбінованої номенклатури.

8.5. Класифікаційна робота митних органів

Окрім ведення самої Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, митні органи класифікують товари, тобто відносять товари до класифікаційних групувань, зазначених в УКТЗЕД.

Класифікація товару – визначення коду товару відповідно до вимог Основних правил інтерпретації УКТЗЕД, передбачених Законом України «Про Митний тариф України», з урахуванням Пояснень до УКТЗЕД, рішень Комітету з Гармонізованої системи опису та кодування товарів Всесвітньої митної організації, методичних рекомендацій щодо класифікації окремих товарів згідно з вимогами УКТЗЕД до початку переміщення товару через митний кордон України, під час митного оформлення та після завершення митного оформлення⁷⁸

Порядок роботи митних органів під час здійснення контролю правильності класифікації товарів, прийняття попередніх рішень про класифікацію товарів та рішень про визначення коду товару, здійснення митних процедур, пов'язаних з контролем правильності класифікації товарів при митному контролі та оформленні товарів, що переміщуються через митний кордон України тощо визначається Порядком роботи відділу митних платежів, підрозділу митного оформлення митного

⁷⁸ Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку роботи відділу митних платежів, підрозділу митного оформлення митного органу та митного поста при вирішенні питань класифікації товарів, що переміщуються через митний кордон України» від 30.05.2012 № 650 [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1085-12>.

органу та митного поста при вирішенні питань класифікації товарів, що переміщуються через митний кордон України затвердженого Наказом Міністерства фінансів України 30.05.2012 № 650.

Декларант або уповноважена ним особа класифікує товари згідно з УКТЗЕД при їх декларуванні.

Уповноважені посадові особи митного органу здійснюють контроль правильності класифікації товарів під час проведення митних формальностей при митному оформленні товарів. Обсяг контролю, достатнього для забезпечення додержання правил класифікації товарів при митному оформленні, визначається на основі результатів застосування системи управління ризиками.

Під час проведення процедур митного контролю та оформлення товарів посадова особа митного органу здійснює контроль правильності класифікації товарів через прийняття та реєстрацію рішення про визначення коду товару.

Рішення про визначення коду товару – документ установленної форми, який оформлюється посадовими особами митних органів, уповноваженими здійснювати контроль правильності класифікації товарів у разі необхідності прийняття рішення про класифікацію товарів⁷⁹.

Рішення приймається за результатами класифікації товарів згідно з УКТЗЕД у разі необхідності зміни задекларованого коду товару згідно з УКТЗЕД, у тому числі за результатами спрацювання автоматизованої системи аналізу та управління ризиками у складних випадках митних формальностей.

Рішення митних органів щодо класифікації товарів для митних цілей є обов'язковими. Такі рішення оприлюднюються у встановленому законодавством порядку. У разі незгоди з рішенням митного органу щодо класифікації товару декларант або уповноважена ним особа має право оскаржити це рішення до органу вищого рівня або до суду.

У разі самотійного виявлення уповноваженою посадовою особою митного органу (далі – посадова особа митного органу) порушення правил класифікації товарів під час проведення контролю правильності класифікації товарів, задекларованих у митних деклараціях, поданих до митного оформлення, посадовою

⁷⁹ Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку роботи відділу митних платежів, підрозділу митного оформлення митного органу та митного поста при вирішенні питань класифікації товарів, що переміщуються через митний кордон України» від 30.05.2012 № 650 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1085-12>.

особою митного органу вноситься відмітка за допомогою автоматизованої системи митного оформлення (АСМО) про прийняття до виконання відповідної митної формальності щодо проведення контролю правильності класифікації товарів та в разі потреби прийняття рішення щодо класифікації товару (далі – Рішення).

Рішення, прийняте митним органом, оформляється за допомогою програмно-інформаційного комплексу «Інспектор-2006» ЄАІС за встановленою формою (рис. 8.3), підписується уповноваженою посадовою особою митного органу, з проставленням на ньому відбитка номерного штампа «Правильність класифікації перевірено», а також керівником відділу та реєструється в Журналі Рішень.

ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

(митний орган)

(відділ митних платежів (ВМП) або підрозділ митного оформлення (ПМО) чи митний пост)

РІШЕННЯ

про визначення коду товару

від "___" _____ року № КТ-_____

Запит ПМО чи митного поста: від "___" _____ року N _____

1. Перелік поданих до розгляду документів:

Назва документа	Номер документа	Дата

2. Дані, за якими задекларовано товар, у тому числі дані граф 31 та 33 митної декларації (далі – МД):

Опис товару, у тому числі графа 31 МД	Код товару, у тому числі графа 33 МД

3. Документи, якими керувалися під час прийняття Рішення:

4. Висновок:

Опис товару	Код товару

Керівник ВМП або ПМО чи
митного
поста (інша уповноважена особа)

_____ (підпис)

_____ (П. І. Б.)

Виконавець

_____ (посада)
М. П.

_____ (підпис)

_____ (П. І. Б.)

_____ (підпис)

_____ (П. І. Б. декларанта, який отримав Рішення)

_____ (дата отримання (чч/мм/рр))

Рис. 8.3. Форма Рішення про визначення коду товару⁸⁰

Номер реєстрації Рішення заноситься таким чином⁸¹:

«КТ-*****_****_****»,

де «КТ» – скорочена назва Рішення;

«*****» – дев'ятизначний код митного органу згідно з класифікатором;

«****» – порядковий номер Рішення відповідно до нумерації в Журналі Рішень;

«****» – поточний рік.

Протягом наступного робочого дня після оформлення Рішення його електронна копія вноситься посадовою особою митного органу до бази даних «Класифікаційні рішення» програми «Інспектор 2006» ЄАІС та до центральної бази даних ЄАІС.

Контроль правильності класифікації товарів здійснюється шляхом перевірки відповідності:

– опису товару в митній декларації процедури декларування згідно з вимогами Митного Кодексу;

– відомостей про товар та коду товару згідно з УКТЗЕД, заявлених у митній декларації, відомостям про товар (найменування, опис, визначальні характеристики для класифікації товарів тощо), зазначеним у наданих для митного контролю документах, шляхом перевірки дотримання вимог Основних правил інтерпретації УКТЗЕД, з врахуванням Пояснень до УКТЗЕД;

– заявленого коду товару відомостям, наведеним у базі даних «Класифікаційні рішення» програми «Інспектор 2006» ЄАІС. При цьому така відповідність поділяється на три категорії:

а) ідентичні товари (класифікація товару згідно з УКТЗЕД проводиться без додаткових процедур контролю);

⁸⁰ Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку роботи відділу митних платежів, підрозділу митного оформлення митного органу та митного поста при вирішенні питань класифікації товарів, що переміщуються через митний кордон України» від 30.05.2012 № 650 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1085-12>.

⁸¹ Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку роботи відділу митних платежів, підрозділу митного оформлення митного органу та митного поста при вирішенні питань класифікації товарів, що переміщуються через митний кордон України» від 30.05.2012 № 650 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1085-12>.

б) подібні (аналогічні) товари (перевіряється відповідність характеристик товару критеріям, визначальним для класифікації товару згідно з УКТЗЕД за наведеними характеристиками товару в Рішенні);

в) товари, які не підпадають під вимоги підпунктів «а» та «б», але мають схожі:

– характеристики, які є визначальними для класифікації товару;

– призначення або принцип дії яких є основним для класифікації товару;

– перевірки відповідності заявленого опису товару та коду товару згідно з УКТЗЕД відомостям, наведеним у попередньому рішенні про класифікацію товару згідно з УКТЗЕД (ПРК), у разі якщо до митного контролю та митного оформлення разом з пакетом документів надається ПРК.

У разі неможливості однозначно перевірити правильність класифікації товару на підставі задекларованих відомостей декларант або уповноважена ним особа письмово повідомляється про необхідність надання додаткових документів чи відомостей, необхідних для підтвердження задекларованого ним коду товару згідно з УКТЗЕД. Строк надання додаткових документів чи відомостей не повинен перевищувати 10 календарних днів.

У разі відмови у наданні декларантом або уповноваженою ним особою додаткових документів чи відомостей посадовою особою митного органу здійснюються митні формальності за наявними документами та відомостями з використанням довідкової інформації. При проведенні цих митних формальностей або підтверджується код товару, або надається відмова в митному оформленні та за наявності достатньої інформації виноситься Рішення.

Строк прийняття Рішення про класифікацію товару не повинен перевищувати 10 календарних днів. За умови необхідності залучення спеціалізованого митного органу з питань експертного забезпечення або іншої експертної установи (організації) загальний строк прийняття Рішення не повинен перевищувати 30 календарних днів.

Рішення приймається посадовими особами митних органів, уповноваженими здійснювати контроль класифікації товару на підставі встановлених характеристик товару, які є визначальними для класифікації товару, згідно з Основними правилами інтерпретації УКТЗЕД.

У разі незгоди з Рішенням декларант або уповноважена ним особа має право оскаржити керівнику митного органу або у суді.

Митний орган відкликає прийняте ним Рішення, якщо воно:

–було прийняте на підставі поданих заявником недостовірних документів, наданої ним недостовірної та/або неповної інформації, що суттєво вплинуло на характер цього Рішення;

–суперечить законодавству України з питань митної справи внаслідок змін у ньому;

–прийнято з порушенням вимог УКТЗЕД.

За потреби може вноситись нове Рішення. Для відкликання Рішення ВМП готує службову записку керівнику митного органу з обґрунтуванням причин необхідності відкликання Рішення.

Протягом наступного робочого дня після відкликання Рішення посадова особа митного органу вносить запис про дату його відкликання до бази даних «Класифікаційні рішення» програми «Інспектор 2006» ЄАІС та до центральної бази даних ЄАІС.

У разі виявлення після митного оформлення товарів порушення правил класифікації товарів митний орган має право самостійно класифікувати такі товари за результатами проведення документальної перевірки з дотриманням вимог законодавства України з питань державної митної справи в порядку, визначеному Митним кодексом України.

Митні органи застосовують штрафи та інші санкції за несплату митних платежів та за інші порушення, виявлені у зв'язку з неправильною класифікацією товарів.

8.6. Порядок прийняття попередніх рішень про класифікацію товару

Згідно МКУ за письмовими зверненнями декларантів або уповноважених ними осіб митні органи приймають попередні рішення щодо застосування окремих положень законодавства України з питань державної митної справи. Такі рішення виносяться до початку переміщення товарів через митний кордон України.

Попереднє рішення є обов'язковим для виконання будь-яким митним органом.

Попередні рішення можуть прийматися зокрема і з питань класифікації товарів (у тому числі комплектних об'єктів (КО), що постачаються в розібраному стані декількома партіями протягом тривалого періоду) згідно з УКТЗЕД.

Порядок прийняття попередніх рішень про класифікацію товару затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 650 «Про затвердження Порядку роботи відділу митних платежів, підрозділу митного оформлення митного

органу та митного поста при вирішенні питань класифікації товарів, що переміщуються через митний кордон України».

Попереднє рішення про класифікацію товару згідно з УКТЗЕД (ПРК) – документ установленної форми, який приймається митним органом, за результатами розгляду звернення декларанта або уповноваженої ним особи⁸².

ПРК виносяться митними органами стосовно товарів, які є об'єктом зовнішньоекономічного договору (контракту) або іншого документа, що використовується в міжнародній практиці замість договору (контракту), у тому числі стосовно КО.

ПРК видається декларанту або уповноваженій ним особі та діє протягом трьох років з дня його прийняття, якщо факти та умови, на основі яких було прийнято це рішення, залишатимуться незмінними.

Після закінчення строку дії ПРК втрачає чинність, що не перешкоджає декларанту або уповноваженій ним особі звернутися з новим зверненням про прийняття ПРК.

З метою одержання ПРК декларант або уповноважена ним особа подає (надсилає) до митного органу письмове звернення про прийняття попереднього рішення про класифікацію та кодування товару щодо одного найменування (артикула) товару.

До звернення декларанта або уповноваженої ним особи додаються:

- зовнішньоекономічний договір (контракт) або інший документ, що використовується в міжнародній практиці замість договору (контракту);
- технічні умови, технологічні схеми виготовлення товару (за наявності);
- фотографії, креслення товару (за наявності);
- дозволи й сертифікати уповноважених державних органів (за наявності);
- специфікації, каталоги та паспортні дані про товар виробника (за наявності);
- сертифікати походження товару, дозволи, маркувальні етикетки (за наявності);
- зразки товарів (за наявності).

⁸² Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку роботи відділу митних платежів, підрозділу митного оформлення митного органу та митного поста при вирішенні питань класифікації товарів, що переміщуються через митний кордон України» від 30.05.2012 № 650 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1085-12>.

Документи подаються у вигляді оригіналів або їх копій. Якщо оригінали документів складені мовою, відмінною від української або офіційної мови митних союзів, членом яких є Україна, то декларант або уповноважена ним особа забезпечує їх переклад українською мовою.

Реєстрація звернення відбувається в день його фактичного отримання митним органом.

Звернення декларанта або уповноваженої ним особи про прийняття ПРК, що надійшло до митного органу, реєструється у встановленому порядку в журналі реєстрації та обліку звернень про прийняття ПРК (табл. 8.2.).

Таблиця 8.2.

Форма Журналу реєстрації та обліку звернень про прийняття ПРК⁸³

№ з/п	Вхідний номер та дата звернення	Заявник (П.І.Б.)	Найменування митного органу	Короткий зміст звернення (заявлений код, назва товару)	Визначений код, назва товару	Номер та дата ПРК, прізвище та ініціали посадової особи	Обґрунтування видачі ПРК (основне правило (правила) інтерпретації, яке використане для класифікації товару)	Примітка
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Строк прийняття ПРК становить 30 календарних днів з дня отримання митним органом відповідного звернення. Цей строк може бути продовжений керівником митного органу або особою, яка виконує його обов'язки, але не більше ніж на 15 календарних днів, про що повідомляється особі, яка подала звернення письмово або в електронному вигляді, до закінчення 30-денного строку із зазначенням причин.

У разі неподання декларантом або уповноваженою ним особою разом зі зверненням всіх необхідних документів та відомостей для прийняття ПРК строк прийняття ПРК відраховується з дати подання декларантом або уповноваженою ним

⁸³ Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку роботи відділу митних платежів, підрозділу митного оформлення митного органу та митного поста при вирішенні питань класифікації товарів, що переміщуються через митний кордон України» від 30.05.2012 № 650 [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1085-12>.

особою всіх документів, яких бракувало. При цьому декларанту або уповноваженій ним особі надається письмове або електронне повідомлення про необхідність подання додаткових документів у строк не пізніше 15 календарних днів з дня отримання звернення.

У разі ненадання декларантом або уповноваженою ним особою передбачених законодавством документів чи відомостей або встановлення факту здійснення розгляду іншим митним органом звернення цього декларанта або уповноваженої ним особи щодо ідентичного товару митний орган відмовляє у розгляді звернення з обґрунтуванням причин, що стали підставою для відмови в прийнятті ПРК, з поверненням проб і зразків товару (у разі їх подання).

Відмова в розгляді звернення не перешкоджає повторному зверненню декларанта або уповноваженої ним особи за умови усунення причин, що були підставою для відмови.

Посадова особа митного органу перевіряє в базі даних ЄАІС наявність ПРК або Рішень на ідентичні, аналогічні або подібні товари до зазначених декларантом або уповноваженою ним особою відомостей у зверненні.

Наявність ПРК перевіряється за допомогою програмно-інформаційного комплексу «Реєстр попередніх рішень щодо класифікації та кодування товарів в УКТЗЕД» ЄАІС

Якщо митним органом раніше було прийнято Рішення стосовно товару, що є об'єктом зовнішньоекономічного договору (контракту) або іншого документа, що використовується в міжнародній практиці замість договору (контракту), декларанта або уповноваженої ним особи і таке Рішення не змінено і не скасовано, а також якщо факти та умови, на основі яких було прийнято Рішення, залишаються незмінними, то ПРК не надається, крім випадків, коли розглядається надання ПРК на комплектних об'єктах.

Інформація про прийнятті митними органами ПРК, за винятком інформації, що є конфіденційною, оприлюднюється ДМС України.

ПРК оформлюється на бланку митного органу за встановленою формою (див. табл. 8.3). Оригінал ПРК видається (направляється) декларанту або уповноваженій ним особі, копія залишається в митному органі, який його видав.

Відсутність ПРК не є підставою для відмови в митному оформленні, крім випадків, коли до митного оформлення надається комплектний об'єкт (КО).

Оригінал ПРК та його копія подаються декларантом або уповноваженою ним особою до митного органу одночасно з документами для митного оформлення товару, відомості про який наведені у цьому ПРК.

Посадова особа митного органу після звірення копії ПРК з оригіналом повертає оригінал декларанту або уповноваженій ним особі. Копія ПРК залишається в митному органі.

Таблиця 8.3.

Форма попереднього рішення про класифікацію та кодування товару згідно з УКТЗЕД⁸⁴

ПОПЕРЕДНЄ РІШЕННЯ про класифікацію та кодування товару згідно з УКТЗЕД		
1. Найменування митного органу	2. Реєстраційний номер	
3. Заявник	4. Дата видачі (число, місяць, рік)	
	5. Код товару згідно з УКТЗЕД	
6. Назва товару		
7. Відомості про товар, необхідні для класифікації		
8. Обґрунтування видачі попереднього рішення		
9. Підпис керівника (заступника керівника) митного органу		
_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)
Виконавець: _____		
(П.І.Б.)		

⁸⁴ Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку роботи відділу митних платежів, підрозділу митного оформлення митного органу та митного поста при вирішенні питань класифікації товарів, що переміщуються через митний кордон України» від 30.05.2012 № 650 [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1085-12>.

При митному оформленні митні органи проводять ідентифікацію товару з метою встановлення відповідності його характеристик відомостям про товар, наведеним у ПРК.

У разі встановлення факту невідповідності товару відомостям, наведеним у ПРК, митним органом, яким виявлено невідповідність, надається інформація про цей факт митному органу, який видав ПРК, після чого приймається рішення щодо митного оформлення пред'явленого товару згідно із законодавством України.

Митний орган, який видав ПРК, відкликає таке ПРК

У разі втрати оригіналу ПРК митний орган, який його видав, за вмотивованим зверненням видає декларанту або уповноваженій ним особі дублікат ПРК.

Видача дублікату здійснюється протягом 10 днів з дати подання заяви на підставі відомостей, які зберігаються в справах митного органу, який його видав. На дублікаті ПРК проставляються дата та номер оригіналу, замість якого він виданий. При цьому над реєстраційним номером зазначається слово: «ДУБЛІКАТ».

Відмітка про видачу дублікату ПРК вноситься до Реєстру ПРК ЄАІС протягом наступного робочого дня після оформлення дублікату ПРК.

Строк дії дублікату ПРК не може перевищувати строку дії ПРК, замість якого він виданий.

Видавати дублікати ПРК має право лише митний орган, який видав оригінал (або його правонаступник).

Питання для самоперевірки.

1. *Розкрийте значення класифікації і кодування товарів у митному адмініструванні.*
2. *Що таке Гармонізована система опису та кодування товарів?*
3. *Які функції виконує Гармонізована система опису та кодування товарів?*
4. *Який державний орган і яким чином здійснює ведення УКТЗЕД?*
5. *Охарактеризуйте правила інтерпретації класифікації товарів в УКТЗЕД.*
6. *Охарактеризуйте структуру коду УКТЗЕД.*
7. *Розкрийте значення в УКТЗЕД знаків пунктуації.*
8. *Розкрийте сутність поняття «класифікація товару».*
9. *У який спосіб та ким здійснюється контроль правильності класифікації товарів?*
10. *Охарактеризуйте порядок отримання декларантом попереднього рішення про класифікацію товару згідно з УКТЗЕД.*

Тестові завдання

1. Товарна номенклатура Митного тарифу України, що використовується для цілей тарифного та інших видів регулювання зовнішньоекономічної діяльності, ведення статистики зовнішньої торгівлі та здійснення митного оформлення товарів:

- А) Гармонізована система класифікації та кодування товарів;*
- Б) Комбінована номенклатура ЄС;*
- В) Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності;*
- Г) Українська класифікація видів економічної діяльності.*

2. Гармонізована система опису і кодування товарів (ГС) деталізується до:

- А) четвертого знаку коду;*
- Б) шостого знаку коду;*
- В) восьмого знаку коду;*
- Г) десятого знаку коду.*

3. В УКТ ЗЕД деталізація здійснюється до:

- А) четвертого знаку коду;*
- Б) шостого знаку коду;*
- В) восьмого знаку коду;*
- Г) десятого знаку коду.*

4. Структура цифрового кодового позначення товарів в УКТЗЕД включає:

А) код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної підпозиції (перші шість знаків), товарної категорії (перші вісім знаків), товарної підкатегорії (десять знаків);

Б) код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної категорії (перші шість знаків);

В) код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної категорії (перші шість знаків), товарної підкатегорії (перші вісім знаків);

Г) розділи (перші два знаки), код групи (перші чотири знаки), товарної позиції (перші шість знаків), товарної підпозиції (перші вісім знаків), товарної категорії (десять знаків).

5. Гармонізована система опису і кодування товарів (ГС) набула чинності з:

- А) 1 січня 1983 року;*
- Б) 1 січня 1988 року;*
- В) 1 січня 1995 року;*
- Г) 1 січня 2012 року.*

6. Яку кількість правил містять Основні правила інтерпретації класифікації товарів до УКТЗЕД?

- А) 4;*
- Б) 6;*

- В) 10;*
- Г) 21.*

7. Яке з Основних правил інтерпретації класифікації товарів до УКТЗЕД стосується класифікації упаковки та тари?

- А) 1;*
- Б) 2;*
- В) 4;*
- Г) 5.*

8. Який державний орган здійснює ведення УКТЗЕД?

- А) Міністерство фінансів України;*
- Б) Міністерство економічного розвитку і торгівлі;*
- В) Державна митна служба України;*
- Г) Державна служба стандартизації, сертифікації та класифікації України.*

9. Контроль правильності класифікації товарів здійснюється:

- А) під час проведення процедур митного контролю та оформлення товарів через прийняття та реєстрацію рішення про визначення коду товару;*
- Б) до початку митного контролю;*
- В) після завершення митного оформлення;*
- Г) при декларуванні товарів декларантом.*

10. Строк прийняття Рішення про класифікацію товару:

- А) здійснюється на протязі 1 доби;*
- Б) не повинен перевищувати 1 календарного дня;*
- В) не повинне перевищувати 5 робочих днів;*
- Г) не повинен перевищувати 10 календарних днів.*

11. Попереднє рішення про класифікацію товару діє:

- А) протягом 2-х місяців з дати його винесення;*
- Б) протягом 6-ти місяців з дати його винесення;*
- В) протягом 1-го року з дати його винесення;*
- Г) протягом 3-ох років з дати його винесення.*

12. Попереднє рішення про класифікацію товару є:

- А) обов'язковими для виконання тим митним органом, який його видав;*
- Б) обов'язковими для виконання будь-яким митним органом;*
- В) обов'язковими для виконання митним органом в зоні діяльності якого зареєстрований заявник попереднього рішення;*
- Г) не обов'язковими для виконання митним органом.*

13. Строк прийняття попереднього рішення про класифікацію товару становить:

- А) 10 календарних днів з дня отримання митним органом відповідного звернення;
- Б) 20 календарних днів з дня отримання митним органом відповідного звернення;
- В) 30 календарних днів з дня отримання митним органом відповідного звернення;
- Г) 60 календарних днів з дня отримання митним органом відповідного звернення.

14. Яка з причин не є умовою, за якої митний орган може відкликати прийняте ним Рішення про класифікацію товару:

- А) вимагає залучення спеціалізованого митного органу з питань експертного забезпечення або іншої експертної установи (організації);
- Б) було прийняте на підставі поданих заявником недостовірних документів, наданої ним недостовірної та/або неповної інформації, що суттєво вплинуло на характер цього Рішення;
- В) суперечить законодавству України з питань митної справи внаслідок змін у ньому;
- Г) прийнято з порушенням вимог УКТЗЕД.

15. Деталізації товарів в УКТЗЕД на національному рівні з урахуванням загальноприйнятих правил класифікації товарів у ГС здійснюється на рівні:

- А) сьомого і восьмого знаків товарного коду;
- Б) восьмого і дев'ятого знаків товарного коду;
- В) дев'ятого і десятого знаків товарного коду;
- Г) десятого знаку товарного коду.

16. Ведення УКТЗЕД не передбачає:

- А) відстеження та облік змін і доповнень до Гармонізованої системи опису та кодування товарів, пояснень та інших рішень щодо її тлумачення, що приймаються Всесвітньою митною організацією;
- Б) підготовку пропозицій щодо внесення змін до УКТ ЗЕД;
- В) розроблення пояснень і рекомендацій до УКТ ЗЕД та забезпечення їх опублікування;
- Г) встановлення штрафів і санкцій за неправильну класифікацію товару.

17. Який розділовий знак між двома частинами текстового опису групування свідчить про те, що характеристики товару, позначені після нього, стосуються виключно товару (товарів), найменування якого позначено перед цим розділовим знаком?

- А) дефіс;
- Б) кома;
- В) крапка з комою;
- Г) двокрапка.

18. Який розділовий знак позначає розмежування товарів за різними ознаками (характеристиками), що об'єднані в одній товарній позиції або підпозиції?

- А) дефіс;*
- Б) кома;*
- В) крапка з комою;*
- Г) двокрапка.*

19. Яке офіційне видання використовується для забезпечення єдиного тлумачення і застосування УКТЗЕД в Україні:

- А) Основні правила інтерпретації класифікації товарів до УКТЗЕД;*
- Б) Пояснення до УКТЗЕД;*
- В) Примітки до розділів і груп в УКТЗЕД;*
- Г) Перехідні положення від ГС до УКТЗЕД.*

20. Обсяг контролю, достатнього для забезпечення дотримання правил класифікації товарів при митному оформленні, визначається:

- А) уповноваженою посадовою особою митного органу, що здійснює митне оформлення товару;*
- Б) у рішенні про визначення коду товару;*
- В) на основі результатів застосування системи управління ризиками;*
- Г) уповноваженою посадовою особою митного органу, що здійснює контроль класифікації товару.*

РОЗДІЛ 9

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ МИТНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

9.1. Організаційно-правові основи електронного документообігу та використання електронних документів

Роль діджиталізації та інформаційних технологій в митній справі відображена в Міжнародній конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур, укладеній 18 травня 1973р. в м. Кіото, яка діє у зміненій редакції відповідно до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур, вчиненого 26 червня 1999р. в м. Брюсселі (Україна приєдналася згідно із Законом України "Про приєднання України до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур" від 5 жовтня 2006р. N 227-V)⁸⁵.

Враховуючи провідну роль митниці в зовнішньоекономічній діяльності, інформаційна складова діяльності митної служби повинна бути домінуючою.

Митними органами проводиться цілеспрямована робота із широкого впровадження у їх роботу процедур з митного контролю та оформлення, заснованих на застосуванні інформаційно-телекомунікаційних технологій. Найбільш інноваційною із таких процедур є електронне декларування.

Електронне декларування – це комплексне поняття, що включає:

1. декларування товарів і транспортних засобів шляхом подання електронної митної декларації та інших електронних документів;
2. митний контроль та оформлення товарів і транспортних засобів на підставі поданих електронних документів (у т.ч. дозвільного характеру).

Електронна форма декларування орієнтована на реалізацію єдиного алгоритму автоматизованої обробки відомостей, що заявляються у МД, на рівні митних органів із здійсненням автоматизованого форматно-логічного контролю, аналізу ризиків і виданням різноманітних застережень для посадових осіб митних органів, які здійснюють митний контроль та митне оформлення товарів.

⁸⁵ Міждержавна угода від 18.05.1973р. "Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Конвенція Кіото)" – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

Реалізація процедури електронного декларування товарів дозволить сформувати необхідні умови для застосування інформаційних технологій на якісно новому рівні й забезпечить запровадження електронного документообігу між митними органами та суб'єктами ЗЕД із використанням механізму електронного цифрового підпису.

Процедура електронного декларування товарів є попередньою операцією, яка покликана сприяти прискоренню митного оформлення товарів і транспортних засобів, а також здійсненню передбачених Митним кодексом України митних процедур. Попередніми операціями вважаються дії, що виконуються до початку митного оформлення товарів і транспортних засобів.

В Україні розроблено "Концепцію створення, запровадження і розвитку системи електронного декларування товарів".

Процедура електронного декларування товарів полягає в наступному:

- підприємство заповнює в установленому порядку вантажну митну декларацію в електронному вигляді;

- додає до неї електронні копії документів, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів;

- формує повідомлення та засвідчує його електронним цифровим підписом;

- передає зазначене авторизоване повідомлення (повідомлення в електронній формі, засвідчене ЕЦП) каналами передачі даних за допомогою системи електронної пошти до відповідного структурного підрозділу митного органу, де воно буде проаналізоване за допомогою програмно-інформаційного комплексу "Інспектор 2006", або направляє авторизоване повідомлення напряму до Центральної бази даних Єдиної автоматизованої інформаційної системи (ЄАІС), де воно буде проаналізоване за допомогою відповідних програмно-інформаційних комплексів.

Програмно-інформаційний комплекс (на рівні митного органу – "Інспектор 2006") в автоматичному режимі здійснює перевірку:

- достовірності ЕЦП на авторизованому повідомленні;

- дотримання структури й формату даних, що встановлюються органами доходів і зборів до документів, які подаються в електронному вигляді;

- правильності заповнення електронних копій МД та інших документів на предмет відповідності форматно-логічному контролю.

У разі негативних результатів перевірки програмно-інформаційний комплекс формує й направляє декларантові протокол, який містить перелік помилок у МД.

У разі позитивних результатів перевірки:

- МД реєструється з присвоєнням їй реєстраційного номера;
- здійснюється аналіз ризику за МД;
- формується й направляється декларантові протокол, який містить реєстраційний номер МД з діапазону номерів, зарезервованих митним органом, та інформація про результати контролю в митному органі.

Результати контролю в митному органі містять інформацію про форми митного контролю, необхідні для завершення митного оформлення товарів, що заявляються митному органу шляхом подання паперових примірників документів, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, а саме здійснення митного контролю:

- без пред'явлення товарів для митного огляду;
- з обов'язковим застосування окремих форм митного контролю (перевірка документів, частковий огляд товарів тощо);
- з обов'язковим проведенням митного огляду тощо.

В загальному метою електронного декларування є створення простого і безпаперового середовища для митниці і суб'єктів ЗЕД.

Електронне декларування спрямоване на:

- прискорення митних процедур;
- досягнення належного рівня інформаційної взаємодії між органами влади та підприємствами;
- зведення до мінімуму суб'єктивного фактору митника;
- усунення корупційної складової під час митного оформлення;
- наближення до міжнародних стандартів електронного обміну даними щодо митного оформлення товарів.

Перевагами використання процедури електронного декларування є:

- відсутність необхідності постійного перебування декларанта в митному органі, що забезпечує суттєву економію часу, що витрачається підприємцями на митне оформлення товарів;
- прискорення митних процедур;
- можливість швидкої обробки та оформлення електронного документа контролю за доставкою;

- подання митної декларації в електронному вигляді зі свого дому або робочого місця в офісі компанії, незалежно від країни відправлення або ввезення товарів;
- скорочення фінансових затрат на витратні матеріали (самокопіюючі бланки МД, папір, картриджі до принтерів тощо), а також обслуговування іншої офісної техніки;
- мінімізація бюрократичних процедур, суб'єктивного людського фактору впливу і, як результат, зменшення корупційних ризиків;
- створення електронних архівів копій документів довгострокової дії, які не тиражуються для кожної митної операції, оскільки для співробітника митниці вони доступні в базі даних в будь-який час;
- оперативність та швидкість;
- наближенню до світових стандартів під час здійснення митного контролю і митного оформлення товарів.

ЕМД вважається оформленою за наявності в ній проставлених посадовою особою ПМО за допомогою ПК визначених митними органами відміток, що свідчать про результати митного контролю та завершення митного оформлення товарів за ЕМД.

Оформлена ЕМД є підтвердженням надання особі права на розміщення товарів у заявленому митному режимі і прав та обов'язків зазначених у ЕМД осіб щодо здійснення ними відповідних фінансових, господарських та інших операцій.

ЕМД та ЕД, засвідчені ЕЦП декларанта, з дотриманням строків декларування, передаються митному органу електронною поштою у складі авторизованого повідомлення, засвідченого ЕЦП, з робочого місця декларанта до ПК.

Митна декларація подається митному органу, який здійснює митне оформлення, протягом 10 днів з дати доставлення товарів і транспортних засобів у митний орган призначення.

Під час приймання ЕМД та ЕД здійснюється процедура перевірки ЕЦП з використанням програмного забезпечення з метою перевірки цілісності та достовірності електронного документа. Документ, не засвідчений ЕЦП, не приймається ПК до подальшої перевірки.

Перевірка ЕМД та ЕД проводиться з використанням ПК невідкладно, у порядку черговості їх надходження. ПК в автоматичному режимі здійснює такі основні функції:

- прийняття ЕМД;
- передання ЕМД;
- перевірка достовірності ЕЦП декларанта;
- форматно-логічний контроль за ЕМД та ЕД;
- аналіз ЕМД із застосуванням автоматизованої системи аналізу та управління ризиками;
- формування протоколів прийняття ЕМД;
- відображення екранних форм ЕМД та ЕД;
- роздрукування екранних форм ЕМД та ЕД;
- збереження прийнятих ЕМД та ЕД.
- У ПК передбачено доступ до таких інформаційних масивів (баз даних):
- підприємства, що перебувають на обліку в митних органах України;
- митні ліцензійні склади;
- підприємства, що порушили митні правила;
- підприємства, які отримали свідоцтво про визнання підприємства декларантом;
- перевізники, митні перевізники;
- недійсні книжки МДП;
- особисте митне забезпечення;
- товари, які найчастіше класифікувалися не за своїм найменуванням;
- митний реєстр об'єктів права інтелектуальної власності;
- підприємства, до яких застосовані спеціальні санкції відповідно до статті 37 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність", тощо.

ПК в автоматичному режимі перевіряє дійсність ЕЦП декларанта та проводить форматно-логічний контроль відповідності ЕМД визначеним митними органами структури та формату даних.

У разі виявлення в ЕМД помилок ПК в автоматичному режимі формує їх перелік та направляє його декларанту у складі авторизованого повідомлення для їх усунення.

Подання митному органу ЕМД та ЕД після усунення помилок має здійснюватись з дотриманням строків декларування, визначених Митним кодексом України.

У разі позитивного проходження форматно-логічного контролю ЕМД приймається для оформлення, ППК автоматично присвоює цій ЕМД реєстраційний номер та направляє його декларанту у складі авторизованого повідомлення.

У разі позитивних результатів перевірки ППК формує посадовій особі ПМО протокол, який містить відомості про:

- результати перевірки достовірності ЕЦП декларанта на ЕМД, ЕД та авторизованому повідомленні;
- результати форматно-логічного контролю ЕМД та ЕД;
- перелік митних процедур і форм митного контролю, визначених автоматизованою системою аналізу та управління ризиками.

Результати перевірки ЕМД і митного контролю вносяться до відповідних баз даних ППК.

Паперові примірники документів, що підтверджують заявлені в ЕМД відомості, а також документів, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів (крім митної декларації), вимагаються митним органом у випадках:

- якщо за результатами аналізу ЕМД із застосуванням автоматизованої системи аналізу та управління ризиками передбачено необхідність перевірки паперових носіїв інформації;
- виявлення ознак злочину або порушення митних правил;
- якщо законодавством України встановлено обов'язкове проставлення під час здійснення митних процедур відміток митного органу на документах, що використовуються при митному оформленні (облік квот за експортними або імпорнтними ліцензіями тощо).

Декларанту направляється авторизоване повідомлення з вимогою подання документів, необхідних для митного контролю та митного оформлення, на паперових носіях.

У разі прийняття за результатами митного контролю рішення про завершення митного оформлення товару за ЕМД посадова особа ПМО:

- заповнює графі ЕМД шляхом проставлення за допомогою ППК визначених митними органами відміток, що свідчать про результати митного контролю та завершення митного оформлення за ЕМД;
- проставляє за допомогою ППК відповідні відмітки в ЕД;

– передає в установлений строк ЕМД до Єдиної автоматизованої інформаційної системи.

Оформлена ЕМД направляється декларанту з використанням ПК у складі авторизованого повідомлення.

Після завершення митного оформлення паперові примірники документів, що були подані декларантом, зберігаються в митному органі разом з роздрукованою екранною формою ЕМД протягом строків, установлених законодавством.

9.2. Автоматизована система митного оформлення «Інспектор–2006»

Успішне функціонування Єдиної автоматизованої інформаційної системи департаменту митної справи передбачає тісну взаємодію ретельно підготовлених і реалізованих у вигляді програмно-інформаційних комплексів компонентів. Ця взаємодія вимагає чіткого дотримання прикладним програмним забезпеченням єдиної уніфікованої специфікації формату обміну повідомленнями, сумісністю програмного забезпечення, яке використовується на різних рівнях ієрархії митних органів України та у співпрацюючих організаціях, а також підтриманню динамічної єдиної системи кодування та класифікації нормативно-довідкової інформації.

ЄАІС дозволяє:

- Контролювати доставку вантажів до митниць призначення
- Приймати та обробляти данні вантажних митних декларацій, проводити їх форматно-логічний контроль
- Формувати данні митної статистики
- Користуватись різними довідниками: товарною номенклатурою, митним тарифом, довідниками валют світу і т.д.
- Контролювати застосування спеціальних санкцій до порушників законодавства
- Робити обмін оперативною інформацією про порушення та порушниках митних правил
- Проводити дистанційне навчання митних працівників
- Формувати звіти та проводити аналітичну роботу в різних сферах діяльності митних органів
- Робити обмін інформацією з іншими державними органами та недержавними організаціями

Автоматизована система митного оформлення (АСМО) Інспектор–2006 розроблена у 1996-2007 рр. і призначена для автоматизованого оформлення митних документів у структурних підрозділах митного органу, зайнятих в процесі митного оформлення вантажів.

Програма вирішує такі основні задачі:

- автоматизовану підтримку технології митного оформлення, прийнятої в митному органі, і основаної на нормативних документах Держмитслужби України й митного органу;
- введення і форматно-логічний контроль електронних копій документів, потрібних для митного оформлення, а для МД ще й перевірку їх згідно з критеріями ризику;
- ведення бази даних митного органу – основного сховища інформації про митне оформлення – електронних копій МД, інших документів, задіяних в процесі митного оформлення, даних про проходження технологічних етапів оформлення, тощо;
- обмін інформацією з іншими підрозділами митного органу із застосуванням криптографічного захисту інформації;
- формування інформації з метою подальшого введення її до ЄАІС (ЦБД)⁸⁶.

Програма Інспектор – 2006 розроблена за архітектурою „клієнт-сервер”. Програма Інспектор – 2006 інсталується і працює на персональних комп’ютерах із встановленою операційною системою Microsoft Windows 98/ME/2000/XP/2003 з мінімальною конфігурацією Celeron 333 MHz 128 MB RAM та 300 MB для сервера / 30 MB для клієнта вільного місця на жорсткому диску. Серверна частина (СУБД Microsoft SQL Server 2000/2005 та база даних) і клієнтська частина можуть бути встановлені як на один комп’ютер, так і на різні комп’ютери, причому кількість клієнтських установок обмежується тільки потужністю сервера.

На всіх комп’ютерах в панелі керування Windows (налаштування мови і регіональних стандартів) слід вибрати мовні стандарти і параметри українські та переконатися в тому, що короткий формат дати має вигляд “дд.мм.рррр”.

У випадку, якщо на сервері застосовується мережевий екран (Firewall), то в ньому слід зробити виключення – дозволити вхідні пакети на порти 1433 та 1434 з усіх клієнтських комп’ютерів, які будуть працювати з даним сервером.

⁸⁶ Програма «Інспектор-2006»: Керівництво користувача / Департамент митних інформаційних технологій та статистики, 2012р. – 197с.

Умовою виконання основних функцій програми є налаштування роботи програми (у тому числі створення користувачів, надання їм певних повноважень) “Адміністратором”.

При входженні в програму у вікні приєднання до бази даних слід вибрати умову приєднання до бази даних – „Аутентифікація SQL Server”, вибрати ім’я та ввести пароль користувача, встановлені “Адміністратором” програми. Програма надає можливість роботи у режимах: Документи, Звіти, Довідники, Тексти документів, Сервіс та підпорядкованих ним під режимах (рис.9.1).

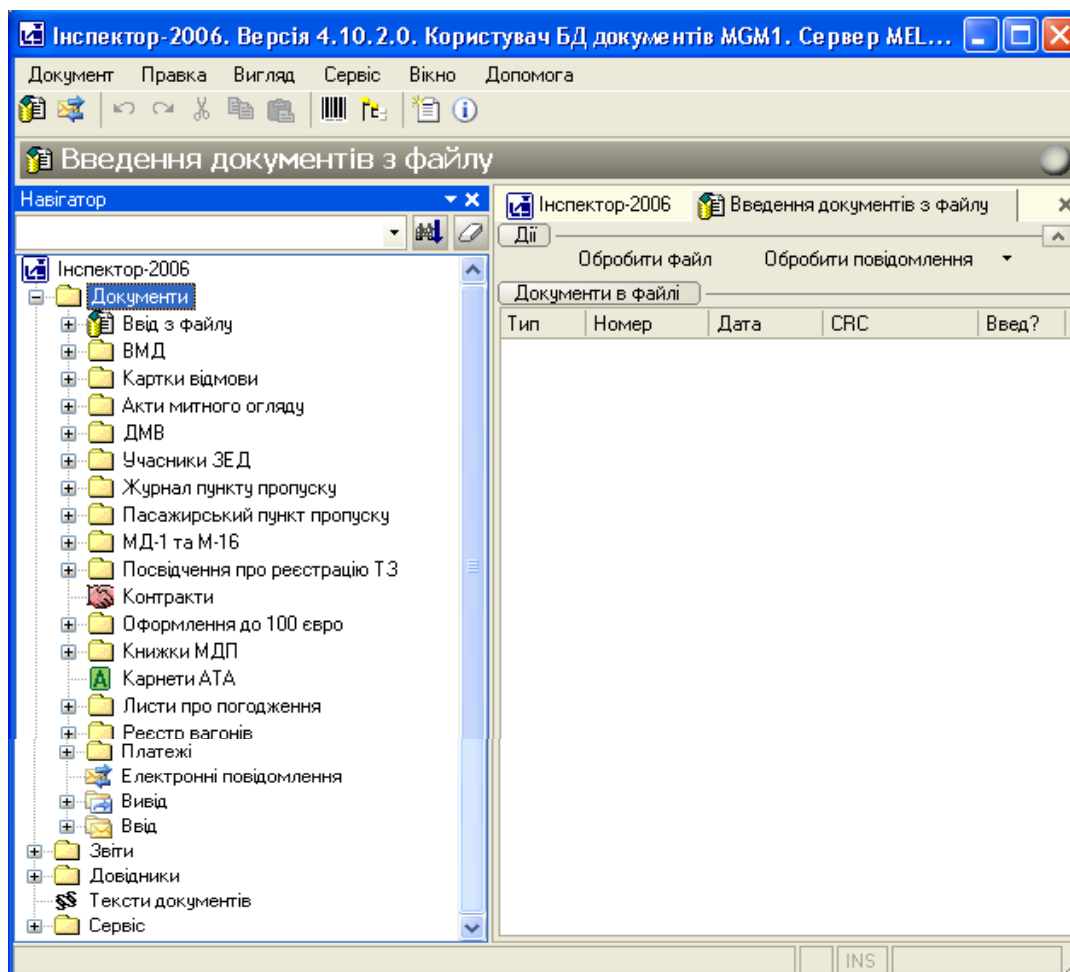

Рис.9.1. Навігатор програмного комплексу “Інспектор-2006”⁸⁷

⁸⁷ Програма «Інспектор-2006»: Керівництво користувача / Департамент митних інформаційних технологій та статистики, 2012 р. – 197с.

Перевірка (формато-логічний контроль) виведеної на екран електронної копії документа здійснюється за кнопкою в панелі інструментів (для МД за цією кнопкою здійснюється повна перевірка, для мінімальної перевірки слід скористатись позначкою цієї кнопки).

Протокол перевірки наводиться у нижній частині робочого вікна. Суттєві помилки, без виправлення яких неможливий запис документа в базу даних, позначаються спеціальною позначкою (наприклад, або). Подвійним натисканням лівої клавіші „миші” на рядку протоколу або активуванням режиму “Перехід на місце помилки” контекстного меню, що виводиться за правою кнопкою „миші” на цьому рядку, курсор встановлюється у відповідному полі документа для виправлення помилки. За допомогою режиму контекстного меню “Підсвічувати помилку” забезпечується виділення вибраним кольором всіх помилок даного класу у протоколі. Закрити сторінку протоколу можна, активувавши закладку Список помилок в нижній панелі вікна.

В завантаженій на екран електронній копії МД та інших документів за допомогою меню, що виводиться за позначкою у рядку заголовка додаткової сторінки (наприклад, „Список помилок”), можна налагодити більш зручне розташування протоколу на екрані. Так, відключенням параметра „Згорнути автоматично” надається можливість „прокручування” документа на екрані для перегляду його у повному обсязі; включенням параметра „Відкрити у вікно” надається можливість працювати з протоколом в окремому вікні і закривати його незалежно від інших вікон.

Для перегляду списку помилок при закритому протоколі перевірки можна скористатись навігатором помилок: при натисненні на піктограму навігатора помилок у вікні зліва від МД буде наведено перелік помилок, згрупованих таким чином: - суттєва помилка, - помилка - зауваження, - сумнів. При натисненні на зліва від назви певної групи буде програмно розкрито список помилок цієї групи. Натисненням на зліва від помилки можна вивести рядок з поясненням, в якій графі знаходиться помилка. При подвійному натисненні на поясненні можна автоматично перейти у відповідну графу.

В завантаженій на екран електронній копії ДМВ при активації поля „Номер ВМД” наводиться номер останньої МД, що була введена в базу даних, а також меню для вибору із певного переліку МД, номер якої буде присвоєно ДМВ.

Запис у базу даних документа здійснюється за кнопкою (після підтвердження запису у додатковому вікні, що виводиться за цією кнопкою). Для запису МД в базу даних слід також ввести інформацію про митне забезпечення та номер МД.

Для автоматичного присвоєння номерів МД при їх записі в базу даних використовується їх автонумерація. Для включення автонумерації МД слід “Адміністратору” у властивостях локального підрозділу на вкладці автонумерація включити прапорець біля типу документу „ВМД” та здійснити налагодження журналів автонумерації для МД. Налагодження журналів автонумерації здійснює “Адміністратор” програми в режимі *Сервіс / алагодження програми / Автонумерація документів*. Для кожного діапазону номерів слід створити журнал авто нумерації.

Після запису МД номер остаточно закріплюється за МД. У випадку наявності грубих помилок при записі МД у базу даних або при вилученні (але не анулюванні) МД із бази даних номер звільняється для повторного використання. Незалежно від установки програми, яка може дозволяти дублювання номерів МД (при автоматичній нумерації дублювання номеру МД не допускається). Якщо з'ясовано, що номер, який виділяється, уже зайнятий іншою МД (незалежно від того, був він виділений з іншого журналу автонумерації або присвоєний вручну), то відповідний запис в журналі помічається як недопустимий, і виділяється наступний номер.

Умовами запису документа в базу даних є:

- наявність у користувача (безпосередньо чи через профіль) повноваження на модифікацію відповідного документа;
- відсутність грубих помилок у протоколі перевірки.

Записаний у базу даних документ наводиться у переліку документів відповідного підрежиму режиму “Документи”.

Для вводу з ЦБД документів, що отримані від суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності з використанням електронного цифрового підпису потрібно в режимі “Ввід з файлу” активувати дію “Обробити повідомлення” у правій частині екрану; вибрати рядок меню „Обробити наступне повідомлення” або „Повторно обробити повідомлення”, натиснути ліву кнопку „миші”. Програмно буде наведено вікно “Приєднання до ЦБД”, для приєднання до ЦБД слід ввести код користувача (латинська літера і номер посвідчення) та гасло (пароль).

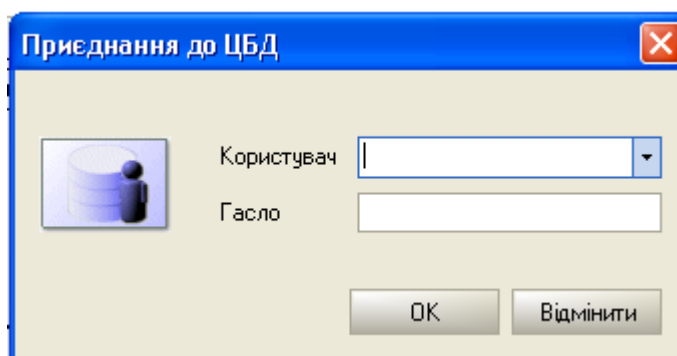

Рис.9.2. Приєднання до ЦБД

Для можливості роботи з електронними повідомленнями користувач повинен мати регламентований доступ до ПК ЄАІС. При спробі опрацювати наступне повідомлення при відсутності необроблених електронних повідомлень для підрозділу користувача буде видано повідомлення про це. При наявності повідомлень буде наведено вікно з переліком повідомлень.

При спробі здійснити вибір електронного повідомлення з ЦБД для його повторної обробки слід зазначити умови пошуку (період пошуку, відправник), натиснути кнопку "Далі". У вікні "Приєднання до ЦБД" слід ввести код користувача (латинська літера і номер посвідчення) та гасло (пароль).

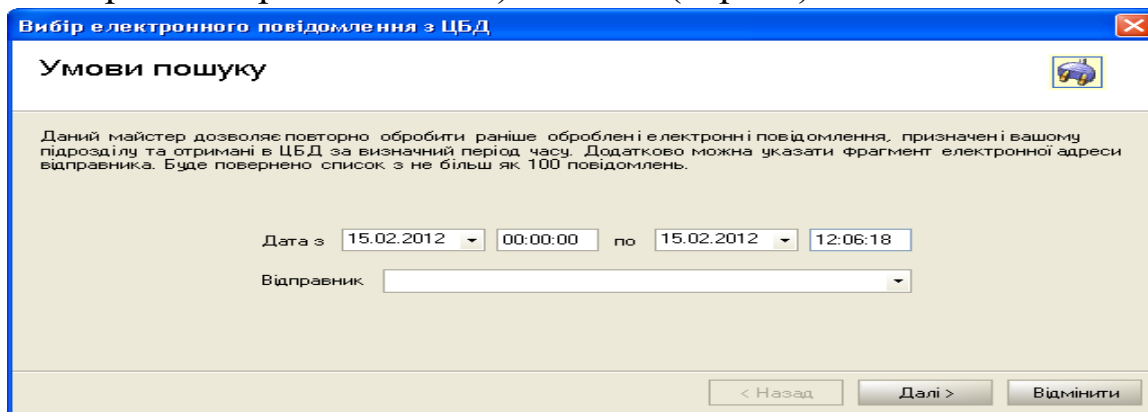

Рис. 9.3. Умови пошуку електронних повідомлень в ЦБД

Буде наведено список повідомлень за період (рис.9.4).

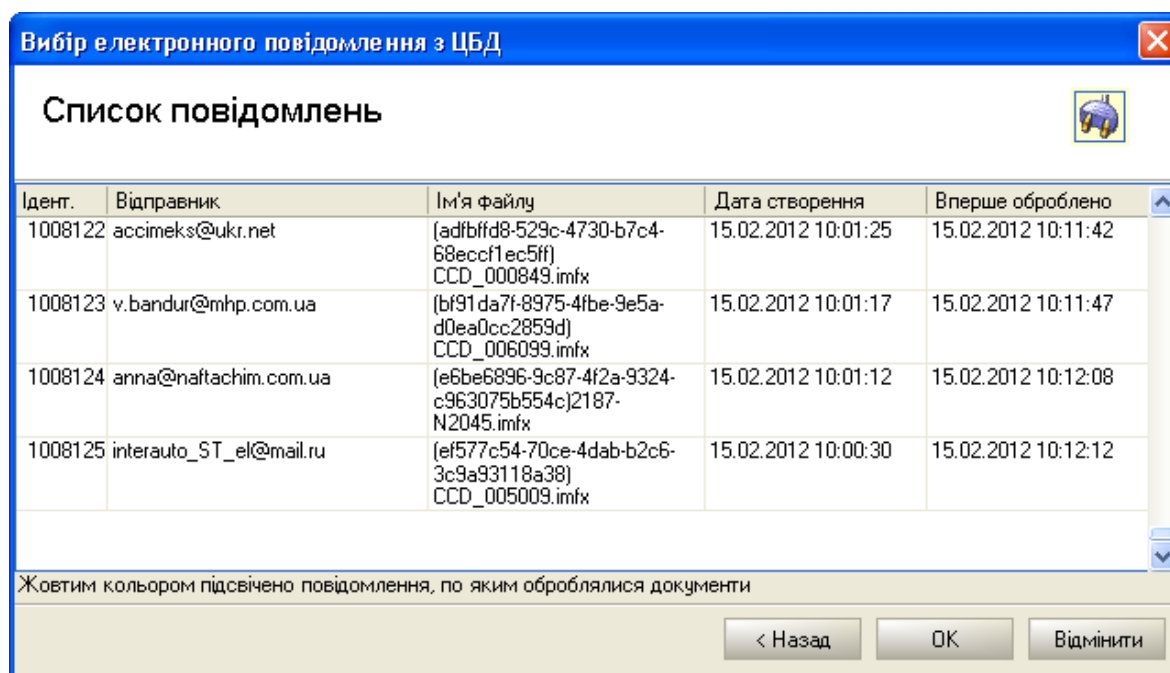

Рис.9.4. Вибір електронного повідомлення зі списку

Слід вибрати курсором потрібне повідомлення з переліку і натиснути клавішу “ОК”. Іде зчитування файлу з ЦБД. Для доступу до інформації файлу слід у наведеному вікні “Зчитування особистого ключа” (рис. 9.5) зазначити назву диска (з файлом особистого ключа) та пароль захисту особистого ключа, натиснути клавішу “Зчитати”.

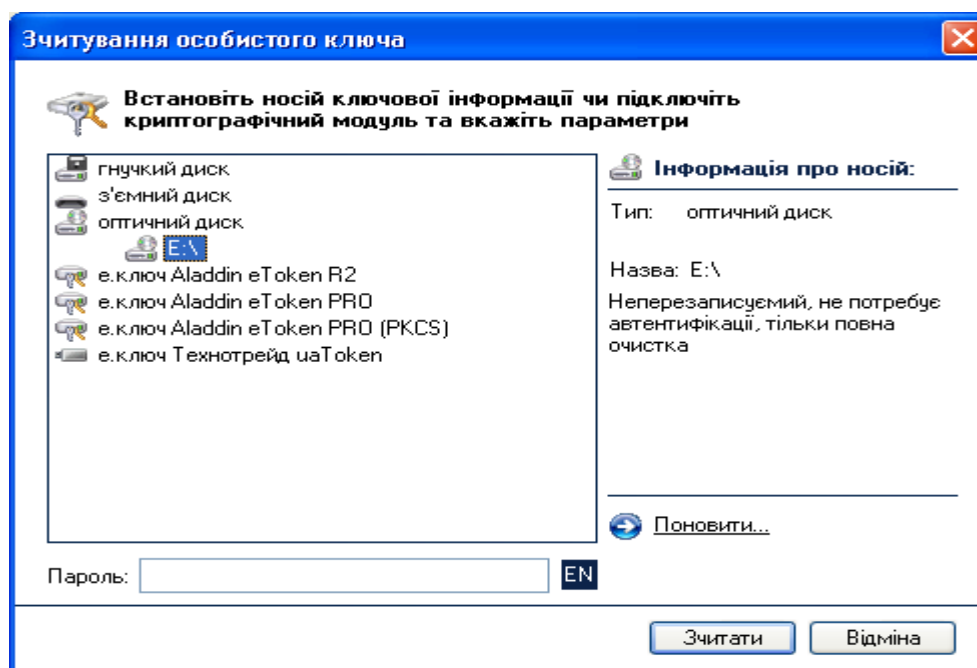

Рис. 9.5. Вибір носія та зчитування особистого ключа

В переліку „Документи в файлі” буде відображено вибрану МД та інформацію про неї (рис.9.6).

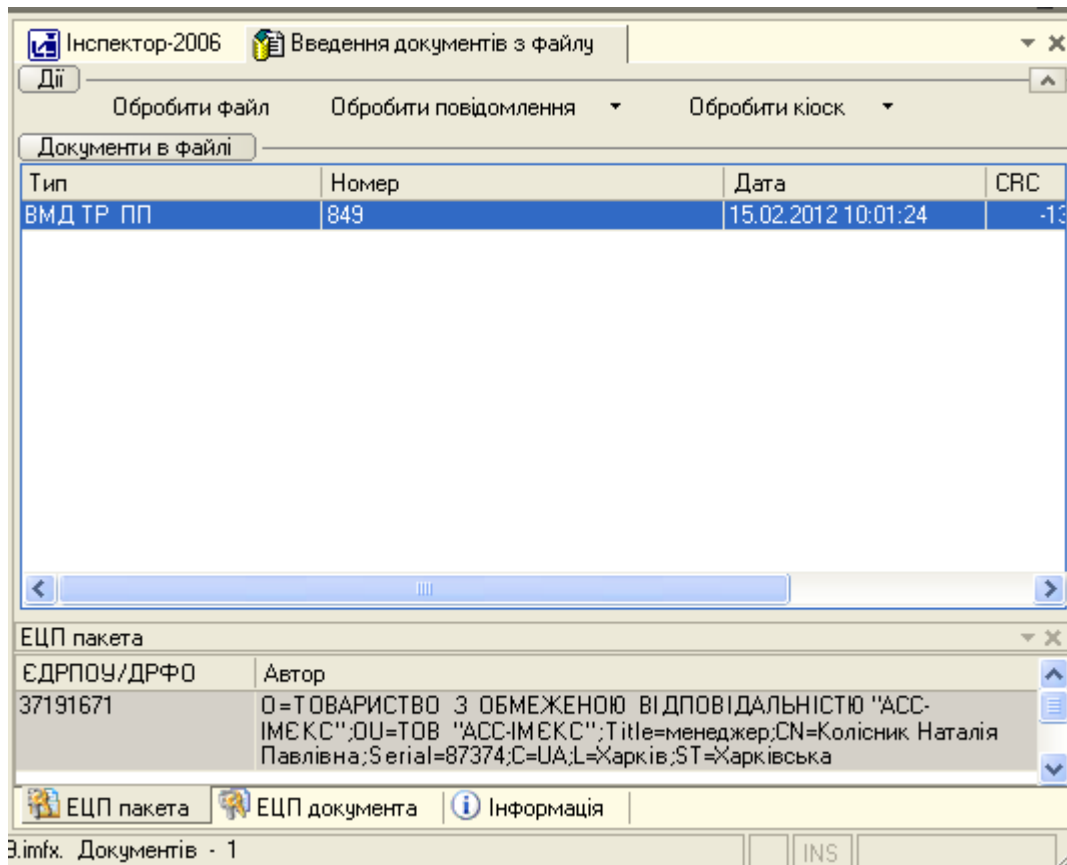

Рис. 9.6. Інформація про документ в електронному повідомленні

Подальша робота з МД (прийом та оформлення) не відрізняється від роботи зі звичайною МД.

Для електронного декларування:

- при отриманні файлу електронного повідомлення з ЦБД (при обробці наступних повідомлень та повторній обробці повідомлень) відображається ідентифікатор цього повідомлення. Додатково при повторній обробці повідомлень жовтим кольором підсвічуються повідомлення, які містять хоча б один документ, що оброблявся (незалежно від результату такої обробки).

- електронні МД в списку всіх МД виділяються синім кольором, третя частина номера МД виділяється курсивом;

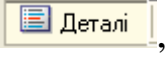
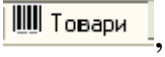
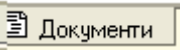
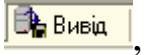
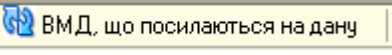
- в формі МД та при її візуалізації (друку) в графу А додано напис Електронне декларування;

- в пошуку МД додано можливість зазначення критерію “ЕД” – тільки електронні МД.

Режим “ВМД” наводиться у навігаторі за умови надання користувачеві одного з повноважень: Перегляд МД, Адміністратор бази даних або профілю і складається з таких режимів: “В роботі”, “Оформлені”, “Відмовлені”, “Анульовані”, “Сторонні”, “Ввід-Вивід”, “Розширений пошук”.

Режим “В роботі” складається з таких пунктів:

- прийняті до митного оформлення;
- всі на етапах;
- до відмови;
- прийняті ПП.

Режим “Прийняті до митного оформлення” призначений для роботи з МД, прийнятими до митного оформлення. При входженні в цей режим на екран виведеться робоче вікно (рис. 16.12), яке складається з трьох частин: панелі фільтрації; таблиці-переліку МД, виведених з урахуванням вибраної умови фільтрації, та розділу, що в залежності від вибраної закладки (, , , ,) може містити:

- детальну інформацію про позначену курсором МД;
- інформацію про товари;
- супровідні документи за МД (наприклад – вексель);
- номери МД, що підлягають виведенню у зовнішній файл;
- номери МД, що посилаються на дану.

Кількість МД, виведених у таблицю-перелік з урахуванням вибраної умови фільтрації, наводиться у нижньому рядку екрана.

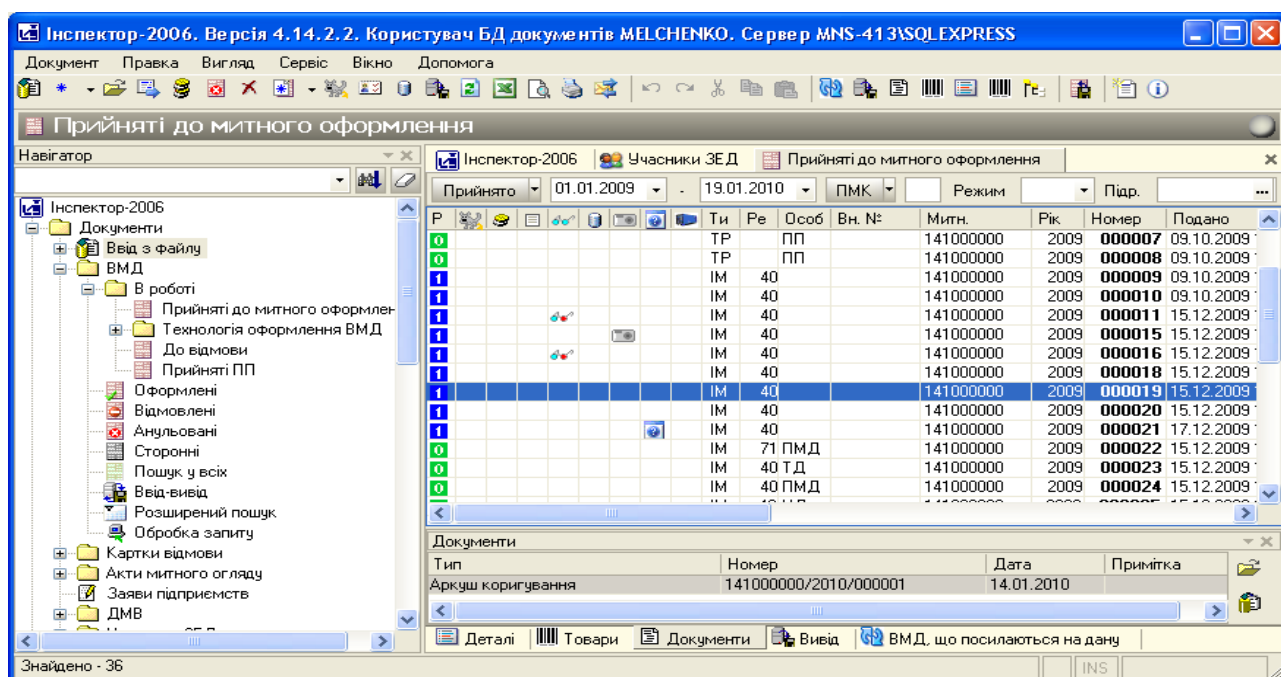

Рис.9.7. Робоче вікно прийнятих до митного оформлення митних декларацій⁸⁸.

В таблиці-переліку ВМ у графі „Ризик” наводяться індикатори ризику МД із зазначенням ступеню ризику від 0-го до 3-го. Ступінь ризику і відповідно колір індикатора змінюється при введенні інформації про результати проведення митного контролю із застосуванням форм контролю.

По кожній митній декларації наводиться ознака наявності поміток до оформлення. Ознаку червоного кольору мають ті декларації, серед поміток до оформлення яких є такі, що унеможливають подальше їх оформлення. У графі наводиться ознака наявності списання платежів за МД.

При натисканні правої клавіші „миші” у переліку МД на екран виведеться контекстне меню для роботи з позначеною курсором МД та переліком МД.

⁸⁸ Програма «Інспектор-2006»: Керівництво користувача / Департамент митних інформаційних технологій та статистики, 2012р. – 197с.

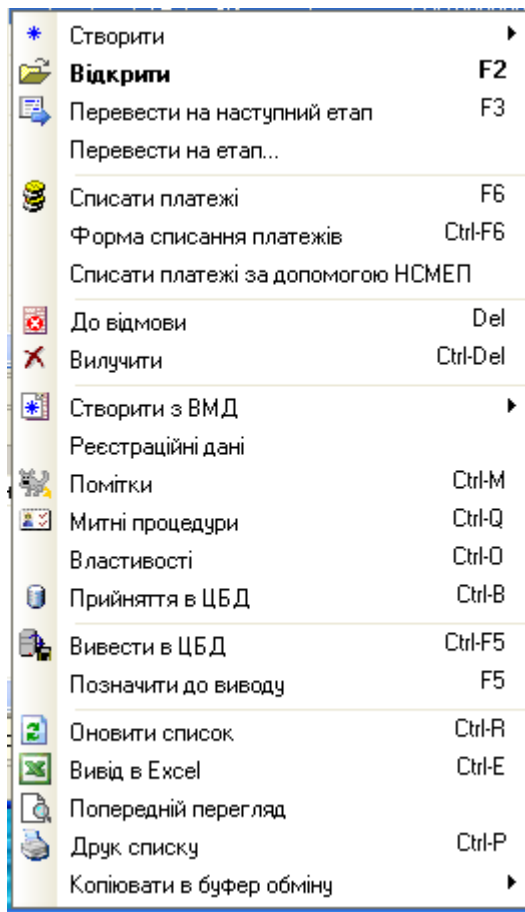

Рис. 9.8. Контекстне меню для роботи з митними деклараціями

Функція “Створити” доступна для роботи за умови надання користувачеві повноваження “Модифікація ВМД” або “Адміністратор бази даних” і призначена для створення нової МД: копіюванням поточної або „з чистого аркуша” в залежності від вибраного варіанту.

При створенні МД з „чистого аркуша” спочатку потрібно вибрати тип МД з наявних в базі даних типів, потім заповнити доступні поля МД на сторінках “Головна”, “Товар”, “Инвойс”, здійснити її форматно-логічний контроль та записати в базу даних.

Сторінка “Головна” містить загальні відомості: інформацію про тип декларації (графі 1), митний орган відправлення/призначення (графі А), клієнтів (графі 2, 8, 9, 14, 50), фінансові та банківські відомості (графі 28), митну вартість (графі 12), валюту та загальну фактурну вартість (графі 22), види транспорту (графі 25, 26),

транспортні засоби (графи 18,21), країну відправлення, призначення, торгуючу країну (графи 15, 17, 11) і інше. Сторінка “Товар” містить відомості по окремому товару, номер якого зазначено в графі 32: код товару за УКТЗЕД, опис товару, вагу, фактурну, митну та статистичну вартості, документи по товару, нарахування мита і митних платежів і інше (графи 31-47). Вкладка “Товар\Вартість” включає підпункти: „Фактурна вартість”; „Митна вартість”; „Скоригована митницею вартість, декларант не згоден”.

Сторінка “Інвойс” містить дані рахунку-фактури відповідного товару: країна виробництва, торговельна марка, чиста вага, вага нетто/брутто, виробник, кількість, одиниця виміру, ціна, сума; передбачено додаткові реквізити позицій: фізичний стан, вид обробки і інше. Для товарів з кодом 8703 (автотранспорт) сторінка “Інвойс” містить також поля специфікації по товару: вид транспортного засобу, марка, модель, ідентифікаційний номер, номер кузова, номер шасі, тип двигуна, номер двигуна, рік виготовлення, робочий об’єм циліндрів. Заповнення сторінки “Інвойс” є обов’язковим для митних декларацій, в яких вказано повний десятизначний код товару згідно УКТЗЕД.

9.3. Автоматизована система аналізу та управління ризиками

У світовій практиці все більшої ваги набуває організація митної справи, заснована на управлінні ризиками. Всесвітня митна організація визначає управління ризиками як систематичне застосування процедур і методів управління, що забезпечують митні органи необхідною інформацією для вивчення тих переміщень чи вантажів, які несуть у собі ризики. При цьому ризиком вважається потенційна можливість недотримання вимог митного законодавства

Митні органи України при проведенні митного контролю повинні керуватись принципом вибіркості і, як правило, обмежуватись формами митного контролю, достатніми для забезпечення дотримання законодавства України з питань митної справи. При визначенні форм митного контролю повинна використовуватись система аналізу та керування ризиками (САКР).

Позитивний результат застосування САКР підтверджується досвідом роботи митних органів іноземних держав, в яких ця система вже використовується.

САКР повинна стати однією з основних складових роботи з приведення митних процедур в Україні у відповідність до критеріїв якості митного контролю та митного оформлення, передбачених стандартами Світової організації торгівлі. Такими стандартами є:

- скорочення часу митного оформлення;
- прозорість і передбачуваність роботи митних органів для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- партнерство у відносинах митних органів із суб'єктами ЗЕД.

САКР дозволить оптимально використовувати ресурси митних органів, не зменшуючи ефективності митного контролю, звільнити більшість суб'єктів ЗЕД від зайвого контролю. Процедури, засновані на управлінні ризиками, дозволяють контролювати проведення митного оформлення на ділянках, де існує найбільший ризик, дозволяючи основному потоку товарів і фізичних осіб досить вільно переміщуватись через митний кордон України.

Основи та принципи митного контролю, які передбачають використання САКР, закріплені в Міжнародній конвенції по спрощенню і гармонізації митних процедур Всесвітньої митної організації (Кіотська конвенція у редакції 1999 року):

- митний контроль обмежується мінімумом митних процедур, необхідних для забезпечення додержання митного законодавства;
- при виборі форм митного контролю використовується система керування ризиками;
- митна служба застосовує метод аналізу ризиків для визначення осіб і товарів, включаючи транспортні засоби, що підлягають митному контролю, та обсяги сукупності заходів такого контролю;
- митна служба використовує стратегію, що базується на системі заходів оцінки ймовірності недодержання законодавства.
- митна служба, наскільки це максимально можливо, використовує інформаційні технології та засоби електронних комунікацій для вдосконалення митного контролю⁸⁹.

У Концепції створення, упровадження і розвитку системи аналізу та керування ризиками управління ризиками визначається як систематична робота з розроблення та практичної реалізації заходів запобігання і мінімізації ризиків, методики оцінки

⁸⁹ Міждержавна угода від 18.05.1973р. "Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Конвенція Кіото)" – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

ефективності їх застосування, а також контролю за застосуванням митних процедур, яка передбачає безперервне оновлення, аналіз і перегляд наявної у митних органах інформації.

Метою впровадження САКР є створення сучасної системи митного контролю та митного оформлення, яка на основі оптимального розподілу ресурсів митних органів України на найважливіших пріоритетних напрямках роботи САКР дозволить запобігти порушенням законодавства України з питань митної справи:

- що мають стійкий характер;
- пов'язані з ухиленням від сплати податків та зборів;
- які підривають конкурентоспроможність вітчизняних виробників;
- зачіпають державні інтереси, забезпечення додержання яких покладено на митні органи.

Система управління ризиками характеризується певним алгоритмом функціонування. Для уявлення про основні властивості структури системи управління ризиками пропонуємо здійснювати її опис на декількох рівнях, тобто використовувати ієрархічну структуру, яка має загальний або національний рівень та локальний або регіональний рівень. Митна декларація, товаросупровідні й дозвільні документи є вхідними даними до загальної системи управління ризиками на національному рівні (цим рівнем може бути центральний апарат митної служби), які також можуть містити об'єкти ризику.

У Міжнародній конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур Всесвітньої митної організації закріплено основні принципи митного контролю, що передбачають використання системи управління ризиками. Для ефективного застосування системи управління ризиками потрібно визначити організацію процесу управління ризиками. Схема процесу та рекомендації щодо застосування зазначених у ній етапів наведено в Інструкції з управління ризиками Всесвітньої митної організації (рис.9.9).

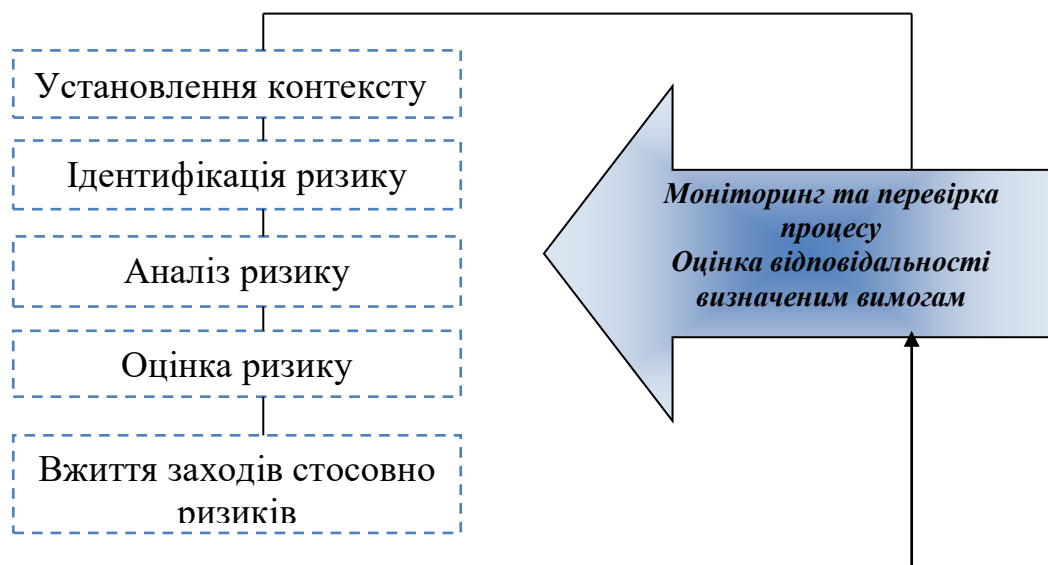

Рис. 9.9. Процес управління ризиками

Установлення контексту управління ризиками передбачає визначення рівнів, які включатиме система управління ризиками (стратегічний, операційний, тактичний), а також визначення сфер ризику, індикаторів ризику та структури їх аналізу.

Етап ідентифікації ризиків передбачає з'ясування того, які ризики, чому і як можуть виникнути. Даний етап потребує ретельного опису процесу контролю, включаючи:

- учасників ЗЕД;
- місце, час і суть ризику, а також суб'єкта ризику;
- небезпеки, що можуть виникнути, та їх негативний вплив;
- причини виникнення окремого порушення.

Найважливішим фактором, що визначає обґрунтованість і ефективність прийнятих управлінських рішень, є повнота, оперативність (своєчасність) і вірогідність інформації, що використовується для розроблення і реалізації заходів запобігання та мінімізації ризиків. Тому для управління ризиками необхідно їх аналізувати.

Аналіз ризику – систематичне використання наявної у митних органах інформації для визначення причин і умов виникнення ризиків та їх ідентифікації та оцінки можливих наслідків недодержання законодавства України з питань митної справи.

Об'єктами аналізу є :

- товари, що перебувають під митним контролем або випущені для вільного обігу на митній території України;
- транспортні засоби, що використовуються для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України;

- відомості, що містяться у товаротранспортних та інших товаросупровідних документах і документах, що подаються до митного органу для здійснення митного контролю та митного оформлення;

- відомості, що містяться у зовнішньоекономічних договорах (або інших документах, що свідчать про зміст операції) юридичних або фізичних осіб;

- документи, що підтверджують правомірність дій власника або вповноваженої ним особи відносно товарів, що перебувають під митним контролем;

- діяльність митних брокерів (представників), власників митних ліцензійних складів, а також перевізників товарів, зокрема митних;

- результати застосування форм митного контролю;

- митні органи України.

Основні дії, пов'язані з аналізом ризиків, полягають у визначенні:

- сукупності умов і факторів, що впливають на ризики;

- митних процедур, при здійсненні яких існує ймовірність здійснення митного правопорушення;

- об'єктів аналізу;

- критеріїв і параметрів, що характеризують ризики (кількість переміщень, номенклатура товарів, одержувач товарів тощо);

- індикаторів ризику (граничних кількісних показників, що визначають необхідність застосування заходів запобігання та мінімізації ризиків);

- можливої шкоди у разі виникнення ризиків.

Оцінка й устанавлення пріоритетів стосовно ризиків передбачає розподіл ризиків для визначення пріоритетів управління. У митних органах України використовується саме така система: декларація, потрапляючи до бази даних автоматизованої системи митного оформлення "Інспектор-2006", за допомогою вбудованого модуля автоматичної системи аналізу та управління ризиками перевіряється на наявність ризику під час оформлення такої декларації.

Що стосується вжиття заходів щодо ризиків, то доцільно проводити моніторинг низькопріоритетних ризиків. Для інших ризиків слід розробити й реалізувати конкретний план управління, що включає врахування ресурсів митних органів (кадрових, фінансових і технічних).

Для того, щоб залишатися ефективною, будь-яка система управління ризиками повинна проводити оцінку раніше визначених ризиків. Оцінку ефективності слід

проводити на регулярній основі на всіх етапах, її метою є визначення слабких місць у механізмах контролю й подання рекомендацій з удосконалення. Департаментом боротьби з контрабандою, аналізу ризиків і протидії корупції ведеться постійна робота з удосконалення системи аналізу та управління ризиками, експертна комісія не рідше 1 разу на рік переглядає всі профілі ризику.

Профілювання ризиків є засобом, за допомогою якого митні органи застосовують управління ризиками на практиці. Профіль ризику – сукупність відомостей про сферу ризику, індикаторів ризику, а також вказівки із застосування необхідних заходів запобігання або мінімізації ризику.

Основним тут є поняття індикаторів ризиків, які можна визначити як певні критерії, що разом становлять практичний інструмент для вибірки й виявлення переміщень, що містять потенційну можливість порушення вимог митного законодавства, власне, під профілем ризику прийнято розуміти визначений набір індикаторів ризику, відібраних на основі зібраної, проаналізованої и класифікованої інформації. Крім сукупності індикаторів ризику, профіль ризику характеризується також наявністю набору заходів з мінімізації ризику.

Профіль ризику найчастіше є документом, що може бути побудований різними способами (та використовуватись в документальному чи автоматизованому вигляді) і повинен містити опис сфери ризику, його оцінку, необхідні заходи з протидії ризику, терміни вжиття таких заходів. Під час розробки профілів ризику слід враховувати також особливості митних органів (пропускну здатність тощо), визначитись з очікуваними результатами й критеріями оцінки ефективності вжитих заходів.

Після розробки профільні характеристики разом з іншою інформацією й оперативними даними будуть забезпечувати основу для цільового виявлення потенційних переміщень вантажів, транспортних засобів або фізичних осіб з високим рівнем ризику.

Дієва система управління ризиками – це циклічний процес, який передбачає аналіз, оцінку ризику – формування профілю ризику – застосування профілю – моніторинг результатів застосування профілю.

До найбільш вагомих індикаторів ризиків, що стосуються товарів, належать, в основному, митно-тарифне регулювання (при цьому основна увага звертається на товари, які мають значні обсяги переміщення і забезпечують надходження найбільших сум митних платежів; товари, щодо яких застосовуються високі ставки

ввізних та вивізних мит; товари групи "прикриття", щодо яких застосовуються низькі ставки мита і ставки, менші від тих, що застосовуються до товарів, класифікованих у тій самій товарній позиції та/або за своїми характеристиками і зовнішнім виглядом належать до них), походження товарів (товари, які декларуються походженням з країн, з якими Україною укладені угоди про вільну торгівлю; товари, щодо яких є інформація про відсутність виробництва або товари, виробництво яких є нехарактерним для певної країни), вартість товарів (заявлена митна вартість товарів значно відрізняється від ціни ідентичних чи подібних товарів під час їх увезення на митну територію України чи значно завищена під час їх вивезення за межі митної території України).

Стосовно індикаторів ризиків, які належать до діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, тут аналізуються особливості зовнішньоекономічної угоди (товари переміщуються за контрактами, відмінними від договорів купівлі-продажу, в яких не наведено суттєвих умов угоди; одна зі сторін зовнішньоекономічного договору зареєстрована в офшорній зоні; учасники зовнішньоекономічного договору (контракту) мають ознаки "фірм-одноденок"), враховуються дані про попередні порушення митних правил, інформація про протиправну діяльність цих суб'єктів, їх засновників, фактичних власників тощо, отримана від правоохоронних, податкових або інших компетентних органів України та іноземних держав, а також від міжнародних організацій.

В митних органах України застосування профілів ризику під час митного оформлення здійснюється за допомогою спеціального модуля автоматизованої системи аналізу й управління ризиками, імплементованого до автоматизованої системи митного оформлення вантажів. Основне завдання цього модуля – на підставі усіх введених до нього профілів ризику здійснити оцінку ризику МД, яка подана до митного оформлення, та видати повідомлення з вказівками необхідних заходів, що слід зробити для перевірки законності зовнішньоекономічної операції посадовій особі, яка здійснює митне оформлення та митний контроль.

Схему проведення митного контролю та митного оформлення із застосуванням АСАУР зображена на рис. 9.10.

Рис.9.10. Схема проведення митного контролю та митного оформлення із застосуванням АСАУР

Декларант або власник товару подає до митного органу заповнену належним чином МД та товаросупровідні документи. Електронна копія МД заноситься до ПК «Інспектор-2006», куди імплементовано модуль АСАУР в Автоматизованій системі митного оформлення. Якщо дані у МД задовольняють критерії профілів ризику, то АСАУР спрацьовує. При цьому формується перелік форм контролю за відповідною МД. Посадова особа митного органу, що здійснює митне оформлення виконує обов'язкові форми контролю та вносить дані до системи про додаткові форми контролю. Проводиться перевірка документів та відомостей, також може проводитися митний огляд. Якщо ніяких порушень не виявлено, то митне оформлення завершується, якщо ж виявлено порушення митного законодавства, то по МД оформлюють картку відмови. Після цього результати проведення форм митного контролю заносяться до системи.

Відповідно розроблено порядку застосування АСАУР використовується з такими цілями:

- підвищення ефективності роботи митних органів під час митного контролю та митного оформлення за рахунок упровадження методів управління ризиками, у тому числі аналізу ризиків із використанням інформаційних технологій;

– установлення єдиного порядку практичного застосування в митних органах автоматизованої системи аналізу та управління ризиками під час митного контролю та митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації (МД).

Зокрема, в порядку зазначено перелік дій посадових осіб підрозділів митного оформлення, які здійснюють митний контроль та митне оформлення товарів із застосуванням МД. Необхідно також зазначити, що АСАУР включено до програмно-інформаційного комплексу “Автоматизована система митного оформлення” (ПК АСМО).

Оцінка ризику за МД за допомогою АСАУР здійснюється шляхом перевірки електронної копії МД. Така перевірка здійснюється в автоматизованому режимі після прийняття МД до митного оформлення і внесення електронної копії МД до бази даних (БД) митного органу.

За результатами оцінки ризику за МД АСАУР формується перелік митних процедур (МП), який містить:

- 1) назву МП;
- 2) вид МП (обов'язкова, обов'язкова за умови, у разі необхідності);
- 3) повідомлення до МП (містить уточнення, інструкції чи пояснення, які стосуються застосування МП, за потреби - уточнення про товари чи інші умови, за яких застосування МП є обов'язковим)⁹⁰.

Перелік МП може також не містити жодних вказівок або містити лише повідомлення без зазначення МП.

Сформовані АСАУР вказівки, що містяться в переліку МП, здійснюються посадовими особами митних органів при проведенні митного контролю та митного оформлення, з урахуванням виду МП та повідомлення до МП, та відповідно до нормативно-правових актів, що регулюють порядок проведення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів.

Після оцінки ризику за МД шляхом перевірки електронної копії МД за допомогою АСАУР посадова особа ПМО, визначена для здійснення МП за МД, переглядає сформований в електронному вигляді АСАУР перелік МП.

У разі участі в митному контролі та митному оформленні інших посадових осіб ПМО чи посадових осіб інших підрозділів ці посадові особи в обов'язковому порядку

⁹⁰ Наказ ДМСУ «Про затвердження Порядку застосування автоматизованої системи аналізу та управління ризиками під час митного контролю та митного оформлення товарів із застосуванням вантажної митної декларації» від 13.12.2010р. № 1467 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0180-11>

переглядають сформований АСАУР перелік МП для визначення МП, виконання яких належить до їх компетенції.

Якщо в переліку МП наявні МП, виконання яких належить до компетенції посадових осіб або підрозділів митного органу, які перебувають або розташовані не в ПМО, то посадова особа ПМО, визначена для здійснення МП за МД, повідомляє про перелік МП керівнику (заступнику керівника) ПМО або особі, яка його заміщує, та вживає заходів для невідкладного повідомлення посадових осіб або підрозділів митного органу, до компетенції яких належить виконання МП, про сформований АСАУР перелік МП, у тому числі засобами телефонного, факсимільного зв'язку, електронної пошти тощо.

Підрозділи митного органу, до компетенції яких належить виконання МП, що можуть бути здійснені після завершення митного оформлення чи відмови в митному оформленні, регулярно (не рідше ніж раз на тиждень) переглядають сформовані переліки МП з використанням доступу до БД митного органу ПІК АСМО.

МП виду "обов'язкова" повинна бути здійснена в обов'язковому порядку, крім випадків, коли:

1) виконання МП неможливе (залежно від виду чи характеристики товару, від наявності відповідних технічних засобів, від можливості пред'явлення товару до митного контролю тощо);

2) виконання МП недоцільне (очікуваний ефект від виконання МП не перевищує затрат ресурсів митних органів на виконання МП або виконання МП може призвести до значної необґрунтованої затримки митного оформлення);

3) вказівки щодо виконання МП суперечать вимогам інших нормативно-правових актів з питань митної справи;

4) умови щодо можливого невиконання МП визначені іншими нормативно-правовими актами з питань митної справи, в тому числі щодо встановлення митними органами до підприємства рівня довіри⁹¹.

Рішення про невиконання МП виду "обов'язкова", сформованої АСАУР, приймається керівником (заступником керівника) підрозділу, до компетенції якого належить виконання МП, або особою, яка його заміщує, а в разі відсутності в митному органі окремого підрозділу - відповідною уповноваженою посадовою

⁹¹ Наказ ДМСУ «Про затвердження Порядку застосування автоматизованої системи аналізу та управління ризиками під час митного контролю та митного оформлення товарів із застосуванням вантажної митної декларації» від 13.12.2010р. № 1467 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0180-11>

особою митного органу, крім випадків, коли нормативно-правовими актами Держмитслужби визначено інші вимоги.

У разі прийняття рішення про невиконання МП виду "обов'язкова", сформованої АСАУР, таке рішення засвідчується підписом посадової особи, яка його прийняла. Для цього роздруковується сформований АСАУР перелік МП, форма якого наведена в додатку до цього Порядку. У відповідних графах переліку МП навпроти МП, щодо яких прийнято таке рішення, зазначаються посада, прізвище, ініціали та підпис посадової особи, дата та обґрунтування прийнятого рішення. У такому випадку роздрукований і підписаний перелік МП зберігається разом з МД. Відповідна інформація повинна бути також внесена за допомогою ППК АСМО в електронному вигляді. При цьому допускається спочатку заповнення відповідних відомостей в електронному вигляді, а потім друк переліку МП і засвідчення прийнятого рішення підписом.

Внесення відповідної інформації в електронному вигляді здійснює посадова особа митного органу, яка прийняла рішення, або посадова особа ПМО, визначена для здійснення МП за МД.

МП виду "у разі необхідності" носить рекомендаційний характер, її виконання не є обов'язковим.

Рішення щодо невиконання МП виду "у разі необхідності" приймає посадова особа митного органу, до компетенції якої належить виконання МП, керуючись повідомленням до МП, а також вимогами відповідних нормативно-правових актів.

МП виду "обов'язкова за умови" прирівнюється до МП виду "обов'язкова", якщо виконуються умови, зазначені в повідомленні до МП. У протилежному випадку такі МП прирівнюються до МП виду "у разі необхідності".

Після виконання МП, визначених АСАУР, слід занести за допомогою ППК АСМО дані про результати їх виконання до БД митного органу (крім МП, які можуть бути здійснені після завершення митного оформлення чи відмови в митному оформленні).

На етапі завершення митного оформлення здійснюється за допомогою ППК АСМО перевірка виконання переліку МП, сформованих АСАУР за результатами оцінки ризику за МД.

Завершення митного оформлення МД може бути здійснене після виконання МП і внесення за допомогою ППК АСМО відомостей про результати їх виконання, крім

МП, які здійснюються після завершення митного оформлення, і випадків митного оформлення тимчасової, неповної, періодичної чи загальної декларації.

Якщо при здійсненні митного контролю та митного оформлення виявлено порушення чи інші причини, які не дають можливості завершити митне оформлення за конкретною МД (тобто складено Картку відмови в митному оформленні чи пропуску товарів і транспортних засобів через митний кордон України відповідно до Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа, затвердженого наказом Держмитслужби від 30.05.2012р. N 631, або складено протокол про порушення митних правил), то посадова особа митного органу, яка склала Картку відмови в митному оформленні чи пропуску товарів і транспортних засобів через митний кордон України, повинна внести за допомогою ПК АСМО (розділ ПК АСМО "Відмова в митному оформленні") до БД митного органу відомості про причини незавершення митного оформлення за конкретною МД.

9.4. Смарт-митниця

Міжнародний досвід свідчить про те, що застосування «цифрових» технологій у митних процесах є основою ефективності роботи митниці, прозорості та спрощення процедур торгівлі, що важливо для бізнесу та економіки.

Побудова митниці, яка застосовує усі інноваційні методи та технології, постійно оновлюється та вдосконалюється – процес у рамках виконання Стратегічних ініціатив розвитку ДФС до 2020 року. Відзначимо, що кількість сервісів, які запроваджені ДФС для платників податків, постійно зростає відповідно до потреб бізнесу. Так, нині у ДФС реалізують такі основні електронні сервіси (рис. 9.11).

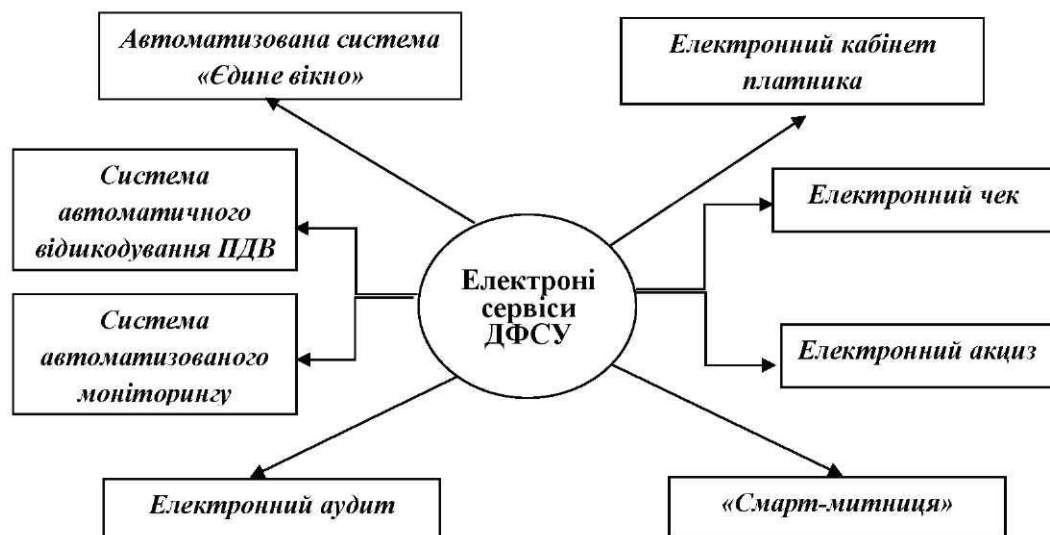

Рис.9.11. Діджитал-продукти на рівні фіскальних органів України⁹²

«Смарт»-митниця поєднує в собі всі інноваційні процеси, які вже функціонують на митницях та які ще планується запровадити. Це процес постійного інноваційного вдосконалення процедур митного оформлення та митного контролю.

В основу концепції нової митниці покладено застосування інноваційних технологій, що перетворюють митне адміністрування в швидкий і високотехнологічний процес. «Смарт»-митниця використовуватиме інтелектуальну систему ризиків, єдиний портал надання дозвільних документів (надаватиметься 31 дозвільний документ), електронне декларування, здійснюватиме управління та контроль над всіма ланцюгами поставок, постмитний контроль та постаудит, застосовуватиме високотехнологічні технічні засоби митного контролю.

Митниця здійснюватиме обмін попередньою інформацією з наступними учасниками (рис.9.12)

⁹² Івашова Л. М., Кийда Л. І. Діджиталізація митних процедур: сучасний стан та перспективи розвитку митної справи. Публічне управління та митне адміністрування. № 3 (22). 2019. С.222.

Отримання попередньої інформації:

- Авіалінії;
- Морські лінійні агенти;
- Укрзалізниця;
- Адміністрація Державної прикордонної служби;
- NCTS - TIRepd

- Реєстр номера ТЗ
- Назва товару
- Вага

Рис.9.12. Обмін інформацією в рамках Смарт-митниці

Так, надаватиметься інформація щодо реєстру номера транспортного засобу, назви товару та ваги.

Використання високотехнологічних технічних засобів митного контролю передбачатиме відеоспостереження та відеоконтроль, зчитування номерних знаків, ваговий контроль та застосування скануючих систем.

Електронний талон пункту пропуску
Відеоспостереження та відеоконтроль
Зчитування номерних знаків
Ваговий контроль
Застосування скануючих систем

Журнал пункту пропуску

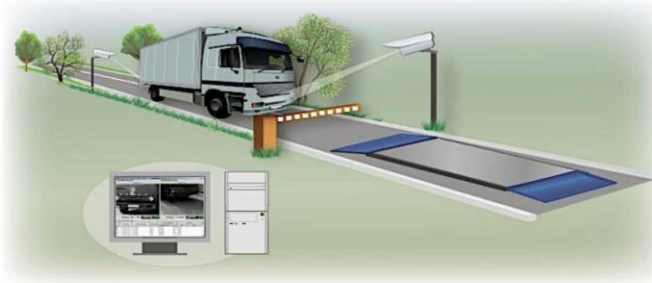

Рис.9.13. Використання ТЗМКв рамках функціонування Смарт-митниці

Важливою новацією стане застосування електронного талону в пунктах пропуску через державний кордон. В талон вноситиметься інформація про номер та дату операції, номер транспортного засобу. Ця інформація перевірятиметься адміністрацією Держприкордонслужби, яка зчитуватиме вхідні дані з E-ticket у власну інформаційну систему, здійснюватиме аналіз ризиків, вноситиме мінімально необхідні дані для ДМСУ, проставлятиме відмітку «перевірено» та передаватиме для перевірки в ДМСУ.

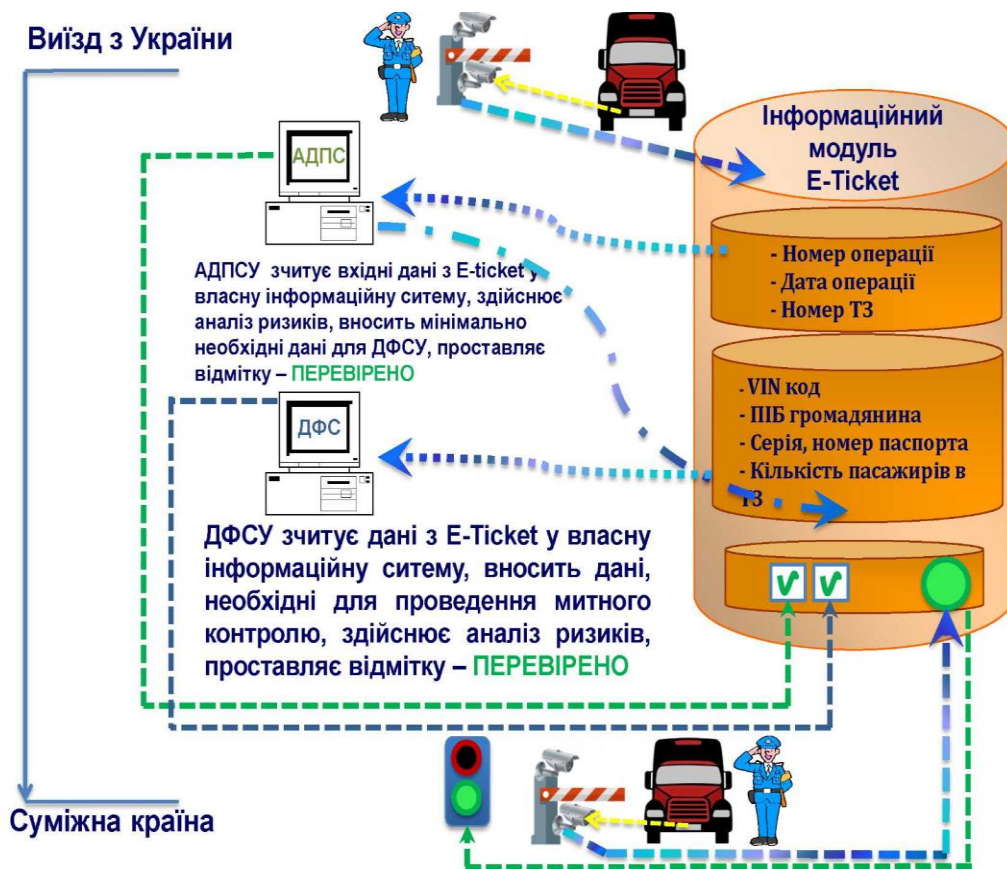

Рис.9.14. Алгоритм роботи електронного талону в пунктах пропуску

У свою чергу ДМСУ зчитуватиме дані у власну інформаційну систему, вноситиме дані, необхідні для проведення митного контролю, здійснюватиме аналіз ризиків та проставлятиме відмітку «перевірено». За цим талоном транспортний засіб виїжджає за межі пункту пропуску. Така процедура дозволить пришвидшити проведення митних процедур при перетині митного кордону.

Декларування товарів на «Смарт»-митниці здійснюватиметься за принципом «Єдиного вікна». Інформаційний веб-портал «Єдине вікно» матиме WEB-інтерфейси державного контролю за дотриманням законодавства про харчові продукти та корми, ветеринарно-санітарного контролю, фітосанітарного контролю, державних органів, що видають дозвільні документи.

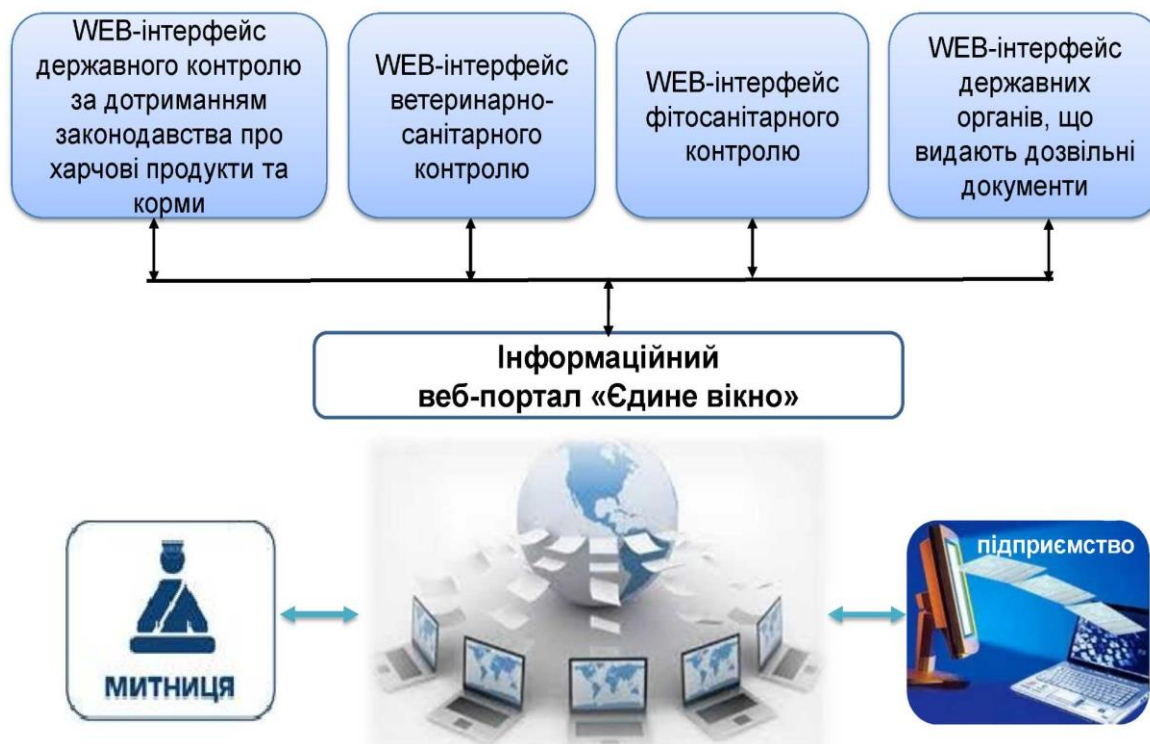

Рис.9.15. Веб-портал «Єдине вікно» при переміщенні товарів через митний кордон України

Впроваджуватиметься також процедура автоматизованого випуску товарів у митний режим на основі результатів застосування системи аналізу ризиків. Передбачається три канали випуску товарів за митними деклараціями.

Перший – «зелений канал» - передбачатиме автоматизований випуск товарів за МД без здійснення додаткової перевірки документів та проведення митного огляду.

«Жовтий канал» - випуск товарів за МД здійснюватиметься після проведення документального контролю, а «червоний канал» (найбільш ризикові операції) - після здійснення документального контролю та митного огляду.

Така система дозволить уніфікувати митні процедури, усунути вплив людського фактору та скоротити час на здійснення митних процедур.

На сьогодні до системи АСАУР внесено 105 алгоритмів (профілів ризику), більш ніж 700 підалгоритмів, близько 100 000 комбінацій індикаторів ризику, більш

ніж 650 доповнень до профілів ризику оперативного характеру (протягом останніх трьох місяців 2018, в т.ч. за результатами застосування таргетингу).

В рамках функціонування Смарт-митниці передбачено імплементация нової комп'ютеризованої транзитної системи (NCTS).

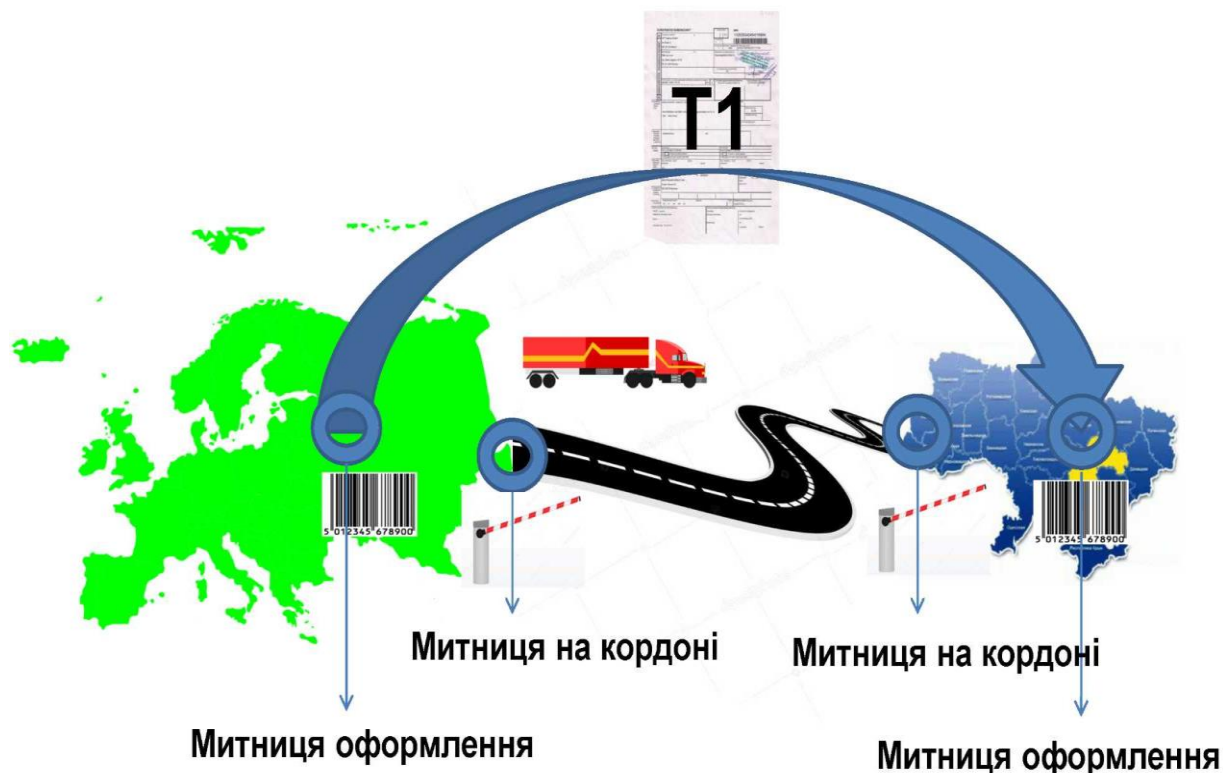

Рис. 9.16. Алгоритм комп'ютеризованої транзитної системи (NCTS)

Таким чином, повне впровадження Смарт-митниці дасть змогу значно скоротити час на декларування товарів, що переміщаються через митний кордон, та логічно завершити діджиталізацію митних процедур та митних формальностей. Впровадження сучасних цифрових технологій для обслуговування суб'єктів ЗЕД та громадян у практику діяльності української митниці дасть змогу суттєво змінити ставлення останніх до оцінювання діяльності митної системи України і до країни загалом.

Питання для самоперевірки

1. Що таке смарт-митниця?

2. *Охарактеризуйте загальні та часткові принципи побудови смарт-митниці?*
3. *Що ви розумієте під Єдиною автоматизованою інформаційною системою та які основні завдання на неї покладені?*
4. *Опишіть коротко структурні елементи ЄАІС митних органів?*
5. *Яким чином відбувається обмін електронною інформацією на рівні суб'єкт – митний орган, між митними установами та на рівні державна установа – митний орган?*
6. *Що таке електронне декларування?*
7. *Яке призначення ПК «Інспектор-2006»?*
8. *Які операції дозволяє виконувати ПК «Інспектор-2006»?*
9. *Опишіть алгоритм функціонування Автоматизованої системи аналізу та управління ризиками?*
10. *Які цілі застосування АСАУР?*

Тестові завдання

1. ***ЕМД вважається оформленою за наявності в ній проставлених посадовою особою ПМО за допомогою ПК визначених митними органами:***
 - А) відміток;*
 - Б) позначок;*
 - В) штрих кодів;*
 - Г) знаків.*

2. ***Оцінка ризику за МД за допомогою АСАУР здійснюється шляхом перевірки електронної копії МД.***
 - А) перевірки паперової копії МД;*
 - Б) перевірки електронної копії МД;*
 - В) перевірки вантажу;*
 - Г) перевірки договору.*

3. ***Декларування товарів на «Смарт»-митниці здійснюватиметься за принципом:***
 - А) «Єдиного підходу»;*
 - Б) «Єдиного вікна»;*
 - В) «Єдиного збору»;*

Г) «Єдиного податку».

4. «Зелений канал» смарт-митниці передбачатиме ... випуск товарів за МД без здійснення додаткової перевірки документів та проведення митного огляду.

- А) заборонний;
- Б) автоматизований;
- В) вільний;
- Г) авторитарний.

5. Програма Інспектор – 2006 розроблена за архітектурою...

- А) „клієнт-клієнт”;
- Б) „ДМСУ-сервер”;
- В) „ДФСУ-сервер”;
- Г) „клієнт-сервер”.

6. Новацією смарт-митниці стане застосування в пунктах пропуску через державний кордон.

- А) електронної декларації;
- Б) електронного купона;
- В) електронного контролю;
- Г) електронного талону.

7. Профільний підрозділ ДМСУ по боротьбі з контрабандою, аналізу ризиків і протидії корупції та експертна комісія переглядає всі профілі ризику.

- А) не рідше 1 разу на тиждень;
- Б) не рідше 1 разу на місяць;
- В) не рідше 1 разу на півріччя;
- Г) не рідше 1 разу на рік.

8. За результатами оцінки ризику за МД АСАУР формує перелік митних процедур (МП), який не містить:

- А) назву МП;
- Б) вид МП (обов'язкова, обов'язкова за умови, у разі необхідності);

В) повідомлення до МП (містить уточнення, інструкції чи пояснення, які стосуються застосування МП, за потреби - уточнення про товари чи інші умови, за яких застосування МП є обов'язковим);

Г) вид митного контролю.

9. Під профілем ризику прийнято розуміти визначений набір:

А) індикаторів ризику, відібраних на основі зібраної, проаналізованої і класифікованої інформації;

Б) форм митного контролю, відібраних на основі зібраної, проаналізованої і класифікованої інформації;

В) індикаторів митного контролю;

Г) інформативних повідомлень інспектора митниці.

10. Скільки каналів випуску товарів за митними деклараціями передбачається в рамках смарт-митниці.

А) 5;

Б) 4;

В) 3;

Г) 6.

Силабус курсу

Митне адміністрування

Ступінь вищої освіти – магістр
Освітньо-наукова програма – «Публічні фінанси»

Дні занять: п'ятниця, год. 19,00, ауд. 11402
Консультації: день п'ятниця, год. 17.00-19.00, ауд. 11401

Рік навчання: I, Семестр: II

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

канд. екон. наук, доцент **Герчаківський Святослав Дем'янович**

Контактна інформація svather@ukr.net, +380503704453

Опис дисципліни

Метою дисципліни «Митне адміністрування» є глибоке та ґрунтовне засвоєння студентами сукупності знань з питань управління митною справою в державі та їх імплементація в практичну площину функціонування суб'єктів господарювання, в тому числі при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності державними та комунальними підприємствами.

Ця дисципліна відноситься до спеціалізованих економічних наук, які формують фаховий рівень майбутніх економістів, що будуть зайняті сфері податкового та митного адміністрування, управління публічними фінансами.

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
3 / 3	Теоретичне та інституційне забезпечення митного адміністрування	Розуміти сутність інституційного забезпечення митного адміністрування, повноваження митних органів щодо здійснення контрольних процедур. Опанування особливостей здійснення зовнішньоекономічної діяльності державними і комунальними підприємствами.	Тести, питання
3 / 3	Митно-тарифні інструменти та оцінка тарифного захисту	Знати теоретичний базис використання митно-тарифних інструментів в процесі митного захисту держави; вміння аналізувати ефекти застосування державою імпортного, експортного мит; оцінювання збитків (виграшів) держави внаслідок митно-тарифного захисту.	Тести, питання

6 / 6	Митна вартість як основа визначення митних платежів	Розуміти механізми калькулювання митної вартості товарів державними і комунальними підприємствами. Аналізувати взаємозв'язки між митною вартістю і факторами впливу на неї. Вміння ідентифікації митної вартості товарів в зв'язку з використанням правил ІНКОТЕРМС. Навики декларування митної вартості товарів державними і комунальними підприємствами.	Тести, задачі
6 / 6	Порядок адміністрування основних митних платежів в Україні	Здійснювати аналіз митного оподаткування у сфері ЗЕД державними і комунальними підприємствами. з врахуванням можливих ризиків. Вміння визначення сум ввізного мита, акцизного податку, ПДВ в сфері ЗЕД. Навики щодо заповнення відповідних граф митної декларації в частині адміністрування митних платежів.	Задачі, кейси
3 / 3	Адміністрування єдиного збору та платежів за надання митних послуг	Знання нормативно-правового забезпечення адміністрування додаткових митних платежів. Навики розрахунку єдиного збору при перетині державного кордону України та інших додаткових платежів. Вміння декларування додаткових митних платежів державними і комунальними підприємствами..	Задачі
3 / 3	Контроль митних органів за визначенням митної вартості	Вироблення навиків щодо здійснення контрольно-перевірочної роботи митних органів щодо правильного визначення митної вартості товарів, вміння коригування митної вартості товарів при митному оподаткуванні державних і комунальних підприємств.	Тести, питання
3 / 3	Контроль митних органів у сфері визначення країни походження товарів	Вміти давати оцінку контролю митних органів у сфері визначення країни походження товарів, знати особливості документального підтвердження походження товарів, особливості верифікації товарів державними і комунальними підприємствами.	Тести, кейси
3 / 3	Організація класифікаційної роботи митних органів	Навики кодування товарів для цілей митного оподаткування державними і комунальними підприємствами., аналіз гармонізованої системи описування та кодування товарів, її застосування. Вміння взяття проб і зразків товарів при визначенні коду товару. Вирішення спірних питань класифікації товарів та порядок винесення класифікаційних рішень.	Тести, кейси

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, довідка, заява студента тощо).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). При розрахунках дозволяється користуватися лише калькуляторами.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за

погодженням із керівником курсу та адміністрацією факультету.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Опитування під час занять – усно	10
Модуль 1 (теми 1-2) – письмова робота	10
Модуль 2 (теми 3-6) – письмова робота з розв'язуванням задач	20
КПІЗ (теми -1-8) – індивідуальна письмова робота, що передбачає теоретичний блок з 2 питань, задачу з визначенням митної вартості товару та нарахуванням митних платежів державними і комунальними підприємствами, заповнення декларації митної вартості та митної декларації	20
Іспит (теми 1-8) – тести, завдання, задачі	40

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко, В. Л., Тучак, Т.В. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція). *монографія*. К: Алерта, 2013. 384 с.
2. Бандурка, О. М. Податкове право. *навч. посіб.* К.: Центр учбової літератури, 2012. 312 с.
3. Бачинин, В. А. Философия права и преступления. Харьков: Фолио, 1999. 607 с.
4. Бережнюк, І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: *монографія*. – Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2009. 543 с.
5. Бечко, П. К. Податковий менеджмент: *навч. посіб.* К.: Центр учбової літератури, 2009. 288 с.
6. Борисенко, О. П. Особливості застосування митно-тарифних інструментів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2011. № 4(11). С. 41–49.
7. Вишневський, В. Уникнення від сплати податків: теорія і практика: *монографія*. Донецьк : ІЕП, 2003. – 228 с.
8. Віллі Фотре. Резолюція Європейського Парламенту: у напрямку до справедливої європейської податкової політики. *Митна справа*. 2010. № 2. С. 43.
9. Войтов, С. Г. Класифікація товарів як інструмент митно-тарифного регулювання: аспект визначення і контролю. *Актуальні проблеми економіки*. № 9(147). 2013. С. 42–48.
10. Воронкова, О. Способи ухилення від оподаткування та шляхи протидії податковим правопорушенням в Україні. *Науковий вісник Академії ДПС України*. 2002. № 3. С. 96–103.
11. Герчаківський, С.Д. Митна справа: *навчальний посібник*. Тернопіль: Вектор, 2020. 316 с.
12. Гребельник, О. П. Митна справа: *підручник*. К.: Центр навчальної літератури, 2010. 472 с.
13. Дедекаєв, В. Методи ухилення від сплати податків при зовнішньоекономічних операціях. URL: <http://soskin.info/ea/2005/9-10/20050910.html>.
14. Дьяченко, О. В. Економічна природа митного тарифу та його функції. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2014. Вип. 1(1). С. 176–182.
15. Додін, Є. В. Митна злочинність: поняття та структура. *Митна справа*. № 3. 2010. С. 17–29.
16. Дубініна, А. Митна справа: *підручник*. К.: Центр учбової літератури, 2010. 320 с.
17. Дудчак, В. І. Митна справа: *навчальний посібник*. 2002. 310 с.
18. Івашова, Л. М., Кийда, Л. І. Діджиталізація митних процедур: сучасний стан та перспективи розвитку митної справи. *Публічне управління та митне адміністрування*. № 3 (22). 2019. С.222.
19. Економічна енциклопедія: в 3-х томах. Т. 1. / ред. колектив С. В. Мочерний та ін. К.: Академія, 2000. 864 с.

20. Економічна енциклопедія: в 3-х томах. Т. 3. / ред. колектив С. В. Мочерний та ін. К.: Академія, 2000. 952 с.

21. Загальна теорія держави і права : *підручник*. Харків: Право, 2009. 584 с.

22. Закон України «Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України» від 04.11.1999, № 1212-XIV (з наступними змінами і доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1212-14>.

23. Закон України «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну» від 22.12.1998, № 332-XIV (з наступними змінами і доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/332-14>.

24. Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» від 22.12.1998, № 330-XIV (з наступними змінами і доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/330-14>.

25. Закон України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» від 22.12.1998, № 331-XIV (з наступними змінами і доповненнями) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-14>.

26. Закон України «Про Митний тариф України» від 19.09.2013 р., № 584-VII (з наступними змінами і доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/584%D0%B0-18/page9>.

27. Закон України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами і державними цільовими фондами» від 21.12.2000 р., № 2181-III URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2181-14>.

28. Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 16.09.2014 р., № 1678-VII URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1678-18>.

29. Закон України «Про ратифікацію Угоди про Правила визначення країни походження товарів у Співдружності Незалежних Держав» від 06.07.2011р., №3592-VI URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3592-17>.

30. Звіт про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби України на 2014 рік: URL: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/166710.html>.

31. Звіт про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби України на 2015 рік: URL:<http://sfs.gov.ua/data/files/131201.pdf>.

32. Іванов, Ю. Б. Податковий менеджмент: *підруч.* К.: Знання, 2008. 252 с.

33. Класифікація товарів – інструмент регулювання зовнішньоекономічної діяльності : *навчальний посібник*. Хмельницький: ІНТРАДА, 2009. 240 с.

34. Кордзая, Н. Р. Особливості сертифікації походження товарів та послуг в Україні. *Наукові праці Одеської національної академії харчових технологій*. 2015. вип. 46, Т. 1.С. 277–281.

35. Короп, О. В. Сутність та призначення митного контролю після пропуску товарів через митний кордон. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 12. С. 132–138.
36. Кот, О. Г. Податкові відносини як об'єкт кримінально-правової охорони. М., 1996.
37. Кравець, М. Порухення митних правил у структурі митних правопорушень. *Юридичний вісник*. 2014. № 2. С. 74–80.
38. Левченко, Н. М. Оптимізація ввізного мита – запорука ефективного державного регулювання імпорту м'яса. Теорія та практика державного управління: *зб. наук. праць*. 2010. Вип. 4 (31). С. 134–139.
39. Малєин, Н. С. Правонарушение: понятие, причины, ответственность М. : Юр. лит., 1985. 192 с.
40. Мартинюк, В. П. Митна система України та її фіскально-регулюючий потенціал. *Механізм регулювання економіки*. 2010. N 3 (т. 2). С. 84–93.
41. Мельничук, Т. В. Сучасні концепції причин організованої злочинної діяльності у зовнішньоекономічній сфері URL: <http://www.pravoznaves.com.ua/period/article/22777/%D2#chapter>.
42. Митна енциклопедія: У двох томах. Т. 2: Редкол.: І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. Хмельницький: ПП Мельник А. А., 2013.
43. Митна справа: *підруч.* / [А. І. Крисоватий, С. Д. Герчаківський, О. Б. Дем'янюк та ін.]; за ред. А. І. Крисоватого. Тернопіль: ВПЦ «Екон.думка ТНЕУ», 2014. 540 с.
44. Митне адміністрування. *навчальний посібник* / О.Б. Дем'янюк, С.Д. Герчаківський. – Тернопіль: ТНЕУ. 2016. 328 с.
45. Митний кодекс України від 13.03.2012, № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/stru#Stru>.
46. Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів / Міжнародний документ від 14.06.1983 (приєднання від 17.05.2002) URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_079.
47. Наказ ДМСУ «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо роботи посадових осіб митних органів з аналізу, виявлення та оцінки ризиків при здійсненні контролю правильності визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України» від 13.07.2012, № 362 URL: <http://minrd.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/kontrol-mitnoi-vartosti/62666.html>.
48. Наказ Державної фіскальної служби України «Про введення в дію Структури та Штатного розпису Державної фіскальної служби України» від 09.07.2014р., № 1 (з наступними змінами і доповненнями) URL: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/nakazi-pro-diyalnist/63704.htm>.
49. Наказ Державної фіскальної служби України «Про затвердження Пояснень до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної

діяльності» від 09.06.2015 р., № 401 URL: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/mitne-zakonodavstvo/nakazi/63754.html>.

50. Наказ Державної фіскальної служби України «Про затвердження Класифікатора ДФС, митниць ДФС, їх структурних підрозділів, спеціалізованих департаментів і органів ДФС з питань державної митної справи» від 20.11.2014 р., № 315 (з наступними змінами і доповненнями) URL: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/mitne-zakonodavstvo/nakazi/66773.html>.

51. Наказ Міністерства доходів і зборів України «Про затвердження Порядку справляння плати за виконання митних формальностей органами доходів і зборів поза місцем розташування цих органів або поза робочим часом, установленим для них» від 16.12.2013 р., № 804 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0011-14>.

52. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку відшкодування витрат за зберігання товарів та транспортних засобів на складах митних органів, Порядку обчислення сум витрат у справах про порушення митних правил та їх відшкодування та Розмірів відшкодувань за зберігання на складах митних органів товарів і транспортних засобів» від 15.06.2012 р., № 731 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1140-12>.

53. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку прийняття, відкликання попереднього рішення про країну походження товару, затвердження форми попереднього рішення про країну походження товару» від 19.06.2012 р., № 737 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1176-12>.

54. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку обліку осіб, які здійснюють операції з товарами» від 15.06.2015 р., № 552 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0807-15>.

55. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку оформлення результатів документальних перевірок дотримання законодавства України з питань державної митної справи, податкового, валютного та іншого законодавства платниками податків – юридичними особами та їх відокремленими підрозділами» від 20.08.2015 р., № 727 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1300-15>.

56. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку роботи відділу митних платежів, підрозділу митного оформлення митного органу та митного поста при вирішенні питань класифікації товарів, що переміщуються через митний кордон України» від 30.05.2012 р., № 650 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1085-12>.

57. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку справляння митних платежів при ввезенні на митну територію України товарів громадянами» від 22.05.2012 р., № 581 (з наступними змінами і доповненнями) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0916-12>.

58. Наказ Міністерства фінансів України «Порядок проведення митними органами зустрічних звірок» від 22.05.2012 р., № 582 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0900-12>.

59. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми декларації митної вартості та Правил її заповнення» від 24.05.2012 р., № 599 URL: <http://minrd.gov.ua/zakonodavstvo/mitne-zakonodavstvo/nakazi/62386.html>.

60. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми рішення про коригування митної вартості товарів, Правил заповнення рішення про коригування митної вартості товарів та Переліку додаткових складових до ціни договору» від 24.05.2012 р., № 598 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0883-12>.

61. Нежурбіда С. І. Причини злочину та злочинності: погляди сучасних соціальних філософів. *Проблеми філософії права*. 2011. Том VIII-IX. С. 249–253.

62. Офшорний бізнес за кордоном і в Росії. Податки, фінанси, інвестиції: *Навчальний посібник*. Гельсінкі: «Практик» – «Ханікомб», 1995.

63. Офіційний сайт Торгово-промислової палати України URL: <http://www.ucci.org.ua>.

64. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України URL: <http://sfs.gov.ua>.

65. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: *монографія* / П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, З. С. Варналій. К.: Знання, 2008. 675 с.

66. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р., № 2755-VI (з наступними змінами і доповненнями) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

67. Податковий посібник Служби внутрішніх доходів США URL: http://www.irs.gov/irm/part9/irm_09-001-003.html.

68. Поздняков Е. А. Філософія преступлення. М., 2001. 576 с.

69. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання запровадження марок акцизного податку нового зразка для алкогольних напоїв і тютюнових виробів» від 14.05.2015 р., № 296 URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=248165709>.

70. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Державну фіскальну службу України» від 21.05.2014 р., № 236 (з наступними змінами і доповненнями) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF?nreg=236-2014-%EF&find=1&text=&x=9&y=7>.

71. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 21.05.2012 р., № 428 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/428-2012-%D0%BF>.

72. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку верифікації (перевірки достовірності) сертифікатів і декларацій про походження товару з України» від 09.12.2015 р., № 1029 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1029-2015-%D0%BF/paran38#n38>.

73. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку справляння єдиного збору у пунктах пропуску через державний кордон» від 24.10.2002 р., № 1569 (з наступними змінами і доповненнями) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1569-2002-%D0%BF>.

74. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок встановлення та застосування правила адвалерної частки та виконання виробничих та технологічних операцій» від 20.12.2006 р., № 1765 (з наступними змінами і доповненнями) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1765-2006-%D0%BF>.

75. Райзберг Б. А. Современный экономический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. М.: ИНФРА-М, 2005. 480 с.

76. Сідельникова Л. П. Податкова система. навчальний посібник / К: Ліра-К, 2013. 604 с.

77. Угода про правила походження: Міжнародний документ від 15.04.1994 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/981_013.

78. Указ Президента України «Про Концепцію трансформації митного тарифу України на 1996–2005 роки відповідно до системи ГАТТ/СОТ» від 06.04.1996 р., № 255/96 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/255/96>.

79. Указ Президента України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів» від 17.05.2002 р., № 466/2002 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/466/2002>.

80. Управление таможенным делом: Учебное пособие. / под общей ред. В. В. Макрусева и В. А. Черных. СПб.: Изд-во Троицкий мост, 2012. 448 с.

81. Філатов В. В. Напрямки сучасної митної політики України. *Митна справа*. 2009. № 4(64). С. 25–26.

82. Фільо М. М. Перспективи та пріоритети протидії ухиленню від сплати податків URL: http://www.rusnauka.com/27_NII_2013/Economics/15_146391.doc.htm.

83. Формування системи митного аудиту в Україні: *монографія*; за заг. ред. О. М. Вакульчик. Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2014. 208 с.

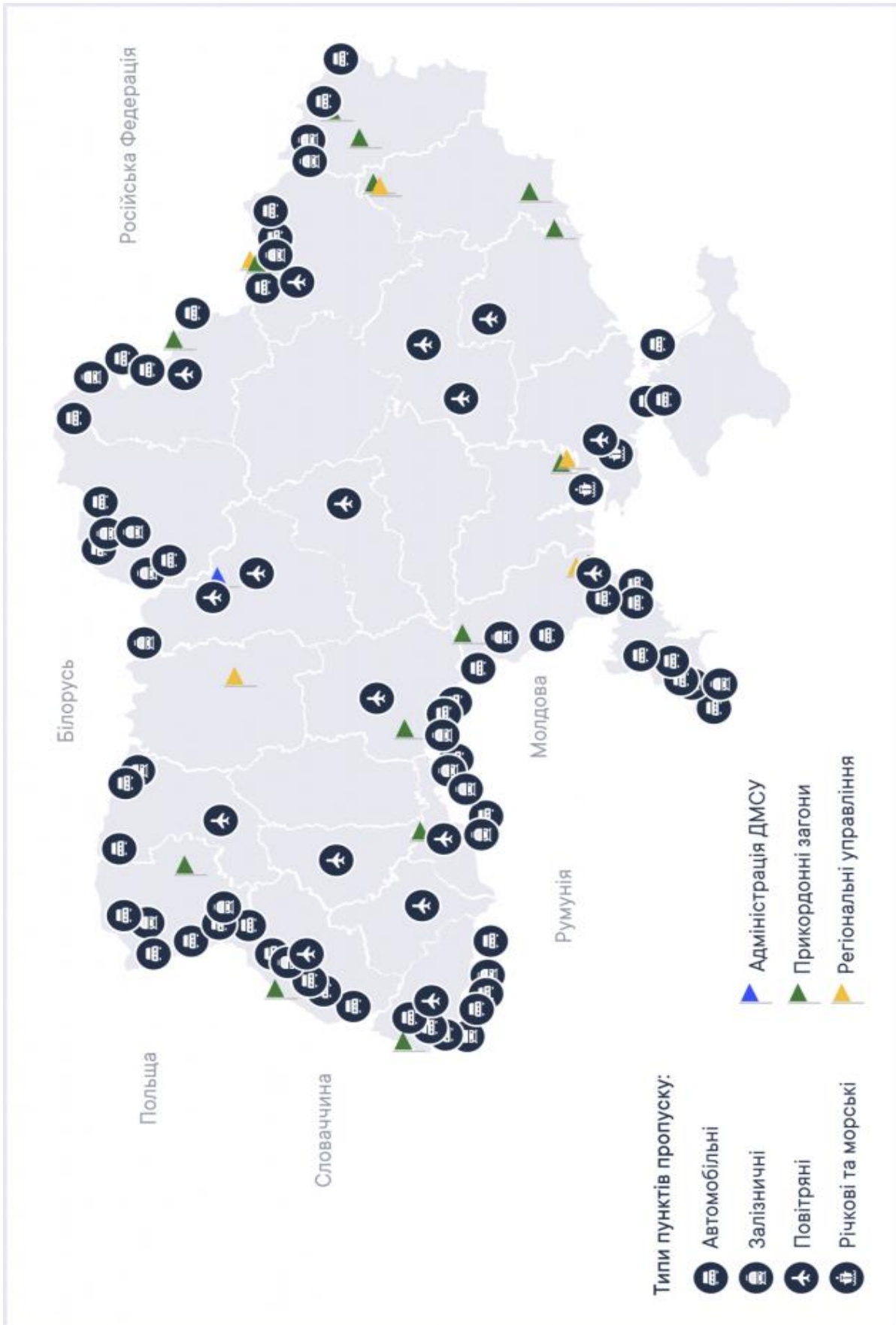
84. Харкавий М. О. Пріоритети пост-митного аудиту як форми митного контролю. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 19. С 82–86.

85. <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Мережа пунктів пропуску на кордонах України

Оподаткування акцизним податком

Таблиця Б.1.

Розмір ставок акцизного податку на спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво

Код товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Опис товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Одиниця виміру	Ставка податку
2203 00	Пиво із солоду (солодове)	гривень за 1 літр	1,24
2204 (крім 2204 10, 2204 21 06 00, 2204 21 07 00, 2204 21 08 00, 2204 21 09 00, 2204 29 10 00)	Вина виноградні натуральні	"-	0,01
2204 (крім 2204 10, 2204 21 06 00, 2204 21 07 00, 2204 21 08 00, 2204 21 09 00, 2204 29 10 00)	Вина натуральні з доданням спирту та міцні (кріплені)	"-	3,58
2204 10, 2204 21 06 00, 2204 21 07 00, 2204 21 08 00, 2204 21 09 00, 2204 29 10 00	Вина ігристі Вина газовані	гривень за 1 літр	5,20
2205	Вермути та інші вина виноградні натуральні з доданням рослинних або ароматизувальних екстрактів	"-	3,58
2206 00 (крім 2206 00 31 00, 2206 00 51 00, 2206 00 81 00 - сидр і перрі (без додання спирту)	Інші зброджені напої (наприклад, сидр, перрі (грушевий напій), напій медовий); суміші із зброджених напоїв та суміші зброджених напоїв з безалкогольними напоями, в іншому місці не зазначені (з доданням спирту)	гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту	70,53
2206 00 31 00, 2206 00 51 00, 2206 00 81 00	Сидр і перрі (без додання спирту)	гривень за 1 літр	0,63
2207	Спирт етиловий, неденатурований, з концентрацією спирту 80 об. % або більше; спирт етиловий та інші спиртові дистиляти та спиртні напої, одержані шляхом перегонки, денатуровані, будь-якої концентрації	гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту	70,53

2208	Спирт етиловий, неденатурований з концентрацією спирту менш як 80 об. %; спиртові дистилляти та спиртні напої, одержані шляхом перегонки, лікери та інші напої, що містять спирт	-"	70,53
2103 90 30 00, 2106 90	Тільки продукти з вмістом спирту етилового 8,5 відсотка об'ємних одиниць та більше	гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту	70,53

Таблиця Б.2.

Розмір ставок акцизного податку на тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну

Код товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Опис товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Ставка податку			
		специфічна		адвалорна	
		одиниця виміру	ставка	одиниця виміру	ставка
2401	Тютюнова сировина Тютюнові відходи	гривень за 1 кг. (нетто)	285,60		
2402 10 00 00	Сигари, включаючи сигари з відрізними кінцями, та сигарили (тонкі сигари), з вмістом тютюну	- " -	285,60		
2402 20 90 10	Сигарети без фільтра, цигарки	гривень за 1000 штук	227,33	відсотків	12
2402 20 90 20	Сигарети з фільтром	- " -	227,33	- " -	12
2403	Тютюн та замітники тютюну, інші, промислового виробництва; тютюн «гомогенізований» або «відновлений»; тютюнові екстракти та есенції	гривень за 1 кілограм (нетто)	285,60		

Таблиця Б.3.

Розмір ставок акцизного податку на пальне (нафтопродукти, скраплений газ, речовини, що використовуються як компоненти моторних палив, паливо моторне альтернативне)

Код товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Опис товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Ставка акцизного податку у твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції)	
		одиниця виміру	ставка
	Легкі дистилляти:		
2710 12 11 10 2710 12 11 20 2710 12 11 90	для специфічних процесів переробки	євро за 1000 кілограмів	202
2710 12 15 10 2710 12 15 20 2710 12 15 90	для хімічних перетворень у процесах, крім зазначених у товарних підкатегоріях 2710 12 11 10, 2710 12 11 20, 2710 12 11 90	євро за 1000 кілограмів	202

	Бензини спеціальні:		
2710 12 21 00	уайт-спірит	- " -	202
2710 12 25 00	інші спеціальні бензини	- " -	202
	Бензини моторні:		
2710 12 31 00	бензини авіаційні	- " -	32
	бензини моторні з вмістом свинцю 0,013 г/л або менше:		
2710 12 41 11 2710 12 41 12 2710 12 41 13 2710 12 41 31 2710 12 41 32 2710 12 41 33 2710 12 41 91 2710 12 41 92 2710 12 41 93 2710 12 45 01 2710 12 45 02 2710 12 45 09 2710 12 49 01 2710 12 49 02 2710 12 49 09	із вмістом не менш як 5 мас. % біоетанолу або не менш як 5 мас. % етил-трет-бутилового ефіру або їх суміші	- " -	202
2710 12 41 14 2710 12 41 15 2710 12 41 19 2710 12 41 34 2710 12 41 35 2710 12 41 39 2710 12 41 94 2710 12 41 95 2710 12 41 99 2710 12 45 12 2710 12 45 13 2710 12 45 99 2710 12 49 12 2710 12 49 13 2710 12 49 99	інші бензини	- " -	202
2710 20 90 00	інші нафтопродукти	євро за 1000 кілограмів	202
2710 12 51 10 2710 12 51 20 2710 12 51 90 2710 12 59 10 2710 12 59 20 2710 12 59 90	із вмістом свинцю більш як 0,013 г/л	- " -	202
2710 12 70 00	Паливо для реактивних двигунів	- " -	30
2710 12 90 00	Інші легкі дистиляти	- " -	202
	Середні дистиляти:		
2710 19 11 10 2710 19 11 20 2710 19 11 90	для специфічних процесів переробки	- " -	202

2710 19 15 10 2710 19 15 20 2710 19 15 90	для хімічних перетворень у процесах, не зазначених у товарній категорії 2710 19 11	- " -	202
	Гас:		
2710 19 21 00	паливо для реактивних двигунів	- " -	23
2710 19 25 00	інший гас	- " -	202
2710 19 29 00	Інші середні дистиляти	- " -	202
2710 19 31 01 2710 19 31 10 2710 19 35 01 2710 19 35 10 2710 19 43 00 2710 19 46 00 2710 19 47 10 2710 20 11 00 2710 20 15 00	Важкі дистиляти (газойлі):	- " -	100
2710 19 31 20 2710 19 31 30 2710 19 31 40 2710 19 35 20 2710 19 35 30 2710 19 35 40 2710 19 47 90 2710 19 48 00 2710 20 17 00 2710 20 19 00	Важкі дистиляти (газойлі):	євро за 1000 кілограмів	132
2710 19 62 2710 19 64 2710 19 68 2710 20 31 2710 20 35 2710 20 39	Тільки паливо пічне побутове	- " -	102
2710 19 51 00	Паливо рідке (мазут) для специфічних процесів переробки	- " -	102
2710 19 55 00	Паливо рідке (мазут) для хімічних перетворень у процесах, крім зазначених у товарній підкатегорії 2710 19 51 00	- " -	102
2711 11 00 00	Скраплений газ природний	- " -	6
2711 12 11 00 2711 12 19 00 2711 12 91 00 2711 12 93 00 2711 12 94 00 2711 12 97 00 2711 13 10 00 2711 13 30 00 2711 13 91 00 2711 13 97 00 2711 14 00 00 2711 19 00 00	Скраплений газ (пропан або суміш пропану з бутаном) та інші гази	- " -	50
2707 10 90 00	Бензол сирий кам'яновугільний	- " -	250

2905 11 00 00	Метанол технічний (метиловий спирт)	- " -	400
3826 00 10 00 3826 00 90 00	Біодизель та його суміші (що не містять або містять менш як 70 мас. % нафти або нафтопродуктів, одержаних з бітумінозних порід) на основі моноалкільних складних ефірів жирних кислот	- " -	102
3824 90 97 10	Паливо моторне альтернативне	- " -	99

Таблиця Б.4.

Розмір ставок акцизного податку на моторні транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, включаючи водія (крім моторних транспортних засобів, зазначених у товарній позиції 8702 90 90 згідно з УКТ ЗЕД)

Код товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Опис товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Ставка податку у твердій сумі з одиниці реалізованого товару (продукції) (специфічні)
8702	Моторні транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, включаючи водія:	
8702 10	- з двигуном внутрішнього згоряння із запалюванням від стиснення (дизелем або напівдизелем):	
	-- з робочим об'ємом циліндрів двигуна понад 2 500 куб. см:	
8702 10 11	--- нові:	
8702 10 11 10	---- з робочим об'ємом циліндрів двигуна не більш як 5 000 куб. см	0,003 євро за 1 куб. см об'єму циліндрів двигуна
8702 10 11 30	---- з робочим об'ємом циліндрів двигуна понад 5 000 куб. см	0,003 євро за 1 куб. см об'єму циліндрів двигуна
8702 10 19	--- що використовувалися:	
8702 10 19 10	---- з робочим об'ємом циліндрів двигуна не більш як 5 000 куб. см	0,003 євро за 1 куб. см об'єму циліндрів двигуна
8702 10 19 90	---- з робочим об'ємом циліндрів двигуна понад 5 000 куб. см	0,007 євро за 1 куб. см об'єму циліндрів двигуна
	-- з робочим об'ємом циліндрів двигуна не більш як 2 500 куб. см:	
8702 10 91 00	--- нові	0,003 євро за 1 куб. см об'єму циліндрів двигуна
8702 10 99 00	--- що використовувалися	0,007 євро за 1 куб. см об'єму циліндрів двигуна
8702 90	- інші:	
	-- з двигуном внутрішнього згоряння з іскровим запалюванням:	
	--- з робочим об'ємом циліндрів двигуна понад 2800 куб. см:	
8702 90 11 00	---- нові	0,003 євро за 1 куб. см об'єму циліндрів двигуна

8702 90 19 00	----- що використовувалися	0,007 євро за 1 куб. см об'єму циліндрів двигуна
	--- з робочим об'ємом циліндрів двигуна не більш як 2800 куб. см:	
8702 90 31 00	----- нові	0,003 євро за 1 куб. см об'єму циліндрів двигуна
8702 90 39 00	----- що використовувалися	0,007 євро за 1 куб. см об'єму циліндрів двигуна.

Таблиця Б.5.

Розмір ставок акцизного податку на електричну енергію

Код товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Опис товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Одиниця виміру	Ставки податку (адвалорна)
2716 00 00 00	Електроенергія	відсотків	3,2;

**Типова форма довідки про витрати митного органу в справі про порушення митних правил № _____
(відповідно до статті 519 Митного кодексу України)**

У справі про порушення митних правил № _____ відповідно до статті 519 Митного кодексу України витрати _____ становлять:
(найменування митниці)

1. Витрати на зберігання майна:

1.1. Розміщеного на власному складі митного органу з _____
(дата фактичного розміщення)

обрахована вартість за добу зберігання становить - _____

1.2. Розміщеного на складах підприємств, організацій за договорами оренди чи зберігання _____

з _____, обрахована вартість за добу зберігання становить - _____
(дата)

_____ (реквізити розрахунків та документів, що підтверджують зазначені витрати)

2. Витрати на інвентаризацію - _____ грн.

_____ (реквізити документів, що підтверджують зазначені витрати)

3. Витрати на перевезення майна - _____ грн.

_____ (реквізити документів, що підтверджують зазначені витрати)

4. Витрати на пересилання - _____ грн.

_____ (реквізити документів, що підтверджують зазначені витрати)

5. Витрати на залучення експерта та/або спеціаліста - _____ грн.

_____ (реквізити документів, що підтверджують зазначені витрати)

6. Витрати на виклик свідка (свідків) _____ грн.

_____ (реквізити документів, що підтверджують зазначені витрати)

7. Інші понесені митним органом витрати на провадження або розгляд справи - _____ грн.

_____ (реквізити документів, що підтверджують зазначені витрати)

Додатки: на _____ арк.

Начальник митного органу

/ _____ /

/ _____ /

(підпис)

(П.І.Б.)

М.П.

Головний бухгалтер

/ _____ /

/ _____ /

(підпис)

(П.І.Б.)

ДОДАТОК Г

Форма митної декларації М-16

ФОРМА МИТНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ М-16 № _____

Назва митного органу _____
 Авіанакладна № _____
 Рахунок № _____
 Прізвище одержувача _____
 Країна відправлення _____

Підрозділ митного оформлення _____
 Дата подання _____
 Код валюти _____
 Офіційний курс гривні до іноземної валюти _____

Відривний корінець митної
 декларації М-16 № _____
 Назва митного органу _____
 Авіанакладна № _____
 Рахунок № _____
 Прізвище одержувача _____

315

Порядковий номер	Найменування товару, його відмінні ознаки та вартість у валюті України або іноземній валюті	Кількість	Код згідно з УКТЗЕД	Нараховані митні платежі																					
				акцизний податок		мито			податок на додану вартість			інші		усього											
				ставка податку	сума		ставка податку	сума		ставка податку	сума		ставка податку	сума		сума									
					гривень	копійок		гривень	копійок		гривень	копійок		гривень	копійок										

Назва сортувальної станції _____

Митні платежі нараховано _____
 (підпис)

_____ (ініціали та прізвище посадової особи митного органу)

_____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище декларанта або уповноваженої ним особи)

Місце для відбитка печатки декларанта або уповноваженої ним особи

Місце для відбитка особистої номерної печатки

Л
І
Н
І
Я
В
І
Д
Р
И
В
У

Нараховані митні платежі

Вид платежу	Сума	
	гривень	копійок
Акцизний податок		
Мито		
Податок на додану вартість		
Інші		
Усього		

Сума словами (гривень): _____

_____ (ініціали та прізвище посадової особи митного органу)

Місце для відбитка особистої номерної печатки

Бланк оглядового розпису (форма М 15)

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ	Інформація до відома адресата: у МПВ фізичних осіб припускається пересилання предметів, як правило, для особистих потреб одержувача _____ 20_р.	ОГЛЯДОВИЙ РОЗПИС N Назва митниці _____ Вид МПВ _____ Валовий N _____ Прізвище адресата _____ Адреса одержувача _____ Країна відправлення _____	М 15 Митниця _____ Д/р N _____ "___" _____ 199_р. Адреса одержувача: _____ _____ _____ Митні платежі	Вид платежу грн. коп. Митні плати Мито Акцизний податок ПДВ Усього
				Сума словами: _____ МПВ підлягає видачі адресату після стягнення суми митних платежів Інспектор митниці: _____

N п/п	Найменування предметів, їх відмінні ознаки та ціна	Кількість	Код за ТН ЗЕД	Митні платежі											
				Митні плати		Мито		Акцизний податок		ПДВ		Усього			
				Ставка	Сума	Ставка	Сума	Ставка	Сума	Ставка	Сума	Ставка	Сума		
				грн.	коп.	грн.	коп.	грн.	коп.	грн.	коп.	грн.	коп.	грн.	коп.

Митні платежі нарахував
 Інспектор _____ (підпис розбірливо)

Форма декларації митної вартості

1. Продавець	Для відміток митного органу	
2(а). Покупець		
2(б). Декларант	3. Умови поставки	
Увага! За подання недостовірних відомостей декларант та/або уповноважена ним особа несуть відповідальність згідно з Митним кодексом	4. Реквізити документів, що підтверджують заявлену митну вартість	
	5. Номер і дата прийняття митним органом рішень щодо відомостей, зазначених у графах 9 – 11 ДМВ	
6. Митна вартість товарів, визначена із застосуванням методу (необхідне позначити „Х”): ☐		
1) основного - за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції) ☐		
2) другорядного: ☐		
а) за ціною договору щодо ідентичних товарів ☐		
б) за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів ☐		
в) на основі віднімання вартості ☐		
г) на основі додавання вартості (обчислена вартість) ☐		
г) резервного ☐		
7. Обґрунтування обрання методу визначення митної вартості із зазначенням причини незастосування основного методу		
8. Джерела інформації, що використовувалися для визначення митної вартості		
9(а). Чи пов'язані між собою продавець та покупець? ☐ ТАК ☐ НІ		
9(б). Чи вплинула взаємозалежність продавця та покупця на ціну товару? ☐ ТАК ☐ НІ		
10(а). Чи є обмеження прав покупця (імпортера) на використання товарів, за винятком обмежень: ☐ ТАК ☐ НІ		
встановлених законом чи запроваджених органами державної влади; географічного регіону, в якому товари можуть бути перепродані (відчужені повторно); що не впливають значною мірою на вартість товарів		
10(б). Чи є будь-які умови або застереження, які унеможливають визначення вартості оцінюваних товарів? ☐ ТАК ☐ НІ		
Якщо „так”, то зазначте конкретні умови.		
Якщо умову кількісно визначено, то заповніть графу 14(б) додаткового аркуша А		
11(а). Чи передбачено роялті та інші ліцензійні платежі, які покупець повинен сплачувати прямо чи опосередковано як умову продажу оцінюваних товарів? ☐ ТАК ☐ НІ		
11(б). Чи є умова, за якої частина виручки від будь-якого подальшого перепродажу, розпорядження або використання товарів покупцем надійде прямо чи опосередковано продавцеві? ☐ ТАК ☐ НІ		
Якщо в графах 11(а) і 11(б) дано відповідь „так”, то деталізуйте її, а в графах 18 і 19 додаткового аркуша А зазначте відповідну суму		
12. Кількість додаткових аркушів до цієї декларації		
13(а). Підпис та печатка декларанта або уповноваженої ним особи Дата заповнення	13(б). Прізвище, ім'я та по батькові декларанта або уповноваженої ним особи	
_____ 20__ р.	_____	

Заповнюється у разі визначення митної вартості товарів основним методом		Аркуш №	Додатковий аркуш А		
Для відміток митного органу		Номер товару	Номер товару	Номер товару	
		Код товару	Код товару	Код товару	
А. Основа для розрахунку	14(а). Ціна товару в іноземній валюті				
	Код валюти				
	Курс перерахунку				
	Ціна товару, гривень				
	14(б). Опосередковані платежі, гривень				
	15. Усього „А”, гривень				
Б. Складові митної вартості, гривень	16. Витрати, понесені покупцем:				
	а) комісійні та брокерська винагорода, за винятком комісійних за закупівлю				
	б) вартість ящиків тари (контейнерів)				
	в) вартість упаковки або вартість пакувальних матеріалів та робіт, пов'язаних із пакуванням				
	17. Вартість товарів та послуг, які поставляються прямо чи опосередковано покупцем безоплатно або за зниженими цінами для використання у зв'язку з виробництвом та продажем оцінюваних товарів на експорт в Україну:				
	а) сировини, матеріалів деталей, напівфабрикатів, комплектувальних виробів тощо				
	б) інструментів, штампів, шаблонів та аналогічних предметів, використаних у процесі виробництва оцінюваних товарів				
	в) матеріалів, витрачених в процесі виробництва оцінюваних товарів				
	г) інженерних та дослідно-конструкторських робіт, дизайну, художнього оформлення, ескізів та креслень, виконаних за межами України і безпосередньо необхідних для виробництва оцінюваних товарів				
	18. Роялті та інші ліцензійні платежі (див. графу 11 (а))				
	19. Відповідна частина виручки (див. графу 11 (б))				
	20. Витрати на транспортування до _____ (місце доставки)				
	21. Витрати на навантаження, вивантаження та обробку				
22. Витрати на страхування					
	23. Усього „Б”, гривень				
В. Витрати, що не включаються до митної вартості	24. Плата за будівництво, спорудження, складення, технічне обслуговування або технічну допомогу				
	25. Витрати на транспортування після ввезення на митну територію України				
	26. Податки, які справляються в Україні				
	27. Усього „В”, гривень				
28. Заявлена митна вартість (А + Б – В): гривнях	а) у				
	б) в іноземній валюті				
Г. Якщо суму сплачено в іноземній валюті, в цьому розділі зазначаються сума в іноземній валюті та курс перерахунку за кожним товаром і складовою митної вартості.					
Номер графи з розділів „Б” і „В”	Код валюти	Сума	Курс перерахунку		
Підпис та печатка декларанта або уповноваженої ним особи					

Заповнюється у разі визначення митної вартості товарів другорядними методами		Аркуш №	Додатковий аркуш Б			
Для відміток митного органу		Номер товару	Номер товару	Номер товару		
Розрахунок митної вартості товару		Код товару	Код товару	Код товару		
Метод визначення митної вартості						
Метод 2 або 3	Д. Основа для розрахунку	29. Вартість операції з ідентичними або подібними (аналогічними) товарами: а) в іноземній валюті; б) у гривнях				
		Е. Коригування	30(а). Коригування з урахуванням розміру партії 30(б). Коригування з урахуванням комерційних рівнів 30(в). Витрати на транспортування до _____ (місце доставки) 30(г). Витрати на навантаження, вивантаження та обробку 30(ґ). Вартість страхування			
	31. Усього „Е”, гривень					
	32. Заявлена митна вартість (Д + Е), гривень					
	Метод 4	Є. Основа для розрахунку	33(а). Ціна одиниці товару, за якою оцінювані, ідентичні чи подібні (аналогічні) товари продаються в Україні, яка є основою для розрахунку 33(б). Ціна партії товарів			
			Ж. Компоненти	34(а). Поправка на вартість, додану обробкою (переробкою) товару 34(б). Комісійні або звичайні торговельні надбавки у зв'язку з продажем на митній території України 34(в). Звичайні витрати, понесені в Україні на навантаження, вивантаження, транспортування, страхування, та інші пов'язані з такими операціями витрати 34(г). Податки, які справляються в Україні		
		35. Усього „Ж”, гривень				
36. Заявлена митна вартість (Є, Ж), гривень						
Метод 5		З. Розрахунок	37. Вартість матеріалів та витрат, понесених виробником			
			38. Обсяг прибутку та загальних витрат			
	39(а). Витрати на транспортування до _____ (місце доставки)					
	39(б). Витрати на завантаження, розвантаження та обробку					
	39(в). Вартість страхування					
40. Заявлена митна вартість (З), гривень						
Метод 6	И. Основа для розрахунку	41. Основа для визначення митної вартості				
		42. Витрати, що підлягають включенню до митної вартості				
	43. Заявлена митна вартість (И), гривень					
І. Якщо суму сплачено в іноземній валюті, в цьому розділі зазначаються сума в іноземній валюті та курс перерахунку за кожним товаром і складовою митної вартості.						
Номер графи з розділів „Е”, „Є”, „Ж”, „З” та „И”		Код валюти	Сума	Курс перерахунку		
Підпис та печатка декларанта або уповноваженої ним особи						

Типова форма рахунку-проформи (інвойс)

PROFORMA INVOICE						
Date			Invoice No			
Bill To : [Company Name] [Address] [City/State/ZIP Code] [Country] [Phone/Fax] [Contact Person]			Ship To : [Company Name] [Address] [City/State/ZIP Code] [Country] [Phone/Fax] [Contact Person]			
Total Gross Weight	Transportation	Pay To: [Bank Name] [Bank Account Name] [Bank Account #] [SWIFT #]			Terms of Sale:	
Total # of Pieces	Currency					
Description	Qty	UOM	Unit Price	Total Amount		
Notes			Subtotal			
			Freight Cost			
			Insurance Cost			
			Total Invoice Value			

Name	Signature	Date

<http://freewordtemplates.net/>

ДОДАТОК И

Типова форма рішення про коригування митної вартості товарів

1 Номер Рішення										
2 Дата										
3 Підрозділ митного органу, який прийняв Рішення						4 Номер штамп	4 а			
5 Митна декларація				6 Номер штамп "Під митним контролем" посадової особи, що прийняла митну декларацію до оформлення						
Загальні відомості, заявлені декларантом										
7 Відправник/Експортер N				8 Особа, відповідальна за фінансове врегулювання N						
9 Одержувач N				10 Декларант/Представник N						
11 Торговельна країна	12 Код країни відправника/експортера	13 Вид транспорту на кордоні		14 Всього товарів	15 Умови поставки					
16 Загальна сума за рахунком (фактурна вартість товару)				17 Заявлені декларантом складові митної вартості						
Валюта	Курс валюти	Сума у валюті	Сума у грн.	Код	Валюта	Курс валюти	Сума у валюті	Сума у грн.		
18 Додаткова інформація/подані документи										
Код документа	Найменування			Дата						
Коригування										
19 Товар N										
20 Код товару		21 Код країни походження	22 Код країни виробництва	23 Вага бруutto (кг)	24 Вага нетто (кг)	25 Додаткова одиниця виміру	Кількість			
26 Опис товарів					Торговельна марка					
27 Ціна товару	28 Розрахована декларантом митна вартість товару			29 Код методу визначення вартості декларанта	30 Коригування		31 Код методу визначення вартості митного органу	32 Митний огляд		
	Валюта	Курс валюти	Сума у валюті		Сума у грн.	Валюта			Вартість за одиницю	Загальна сума
					кількість					
33 Обставини прийняття Рішення та джерела інформації, що використовувалися митним органом для визначення митної вартості										

Структура УКТЗЕД за розділами і групами⁹³

Розділ I	Живі тварини; продукти тваринного походження
Група 01	Живі тварини
Група 02	М'ясо та їстівні субпродукти
Група 03	Риба і ракоподібні, молюски та інші водяні безхребетні
Група 04	Молоко та молочні продукти; яйця птиці; натуральний мед; їстівні продукти тваринного походження, в іншому місці не зазначені
Група 05	Інші продукти тваринного походження, в іншому місці не зазначені
Розділ II	Продукти рослинного походження
Група 06	Живі дерева та інші рослини; цибулини, коріння та інші аналогічні частини рослин; зрізані квіти і декоративна зелень
Група 07	Овочі та деякі їстівні коренеплоди і бульби
Група 08	Їстівні плоди та горіхи; шкірки цитрусових або динь
Група 09	Кава, чай, мате або парагвайський чай, прянощі
Група 10	Зернові культури
Група 11	Продукція борошномельно-круп'яної промисловості; солод; крохмалі; інулін; пшенична клейковина
Група 12	Насіння і плоди олійних рослин; інше насіння, плоди та зерна; технічні або лікарські рослини; солома і фураж
Група 13	Шелак природний неочищений; камеді, смоли та інші рослинні соки і екстракти
Група 14	Рослинні матеріали для виготовлення плетених виробів; інші продукти рослинного походження, в іншому місці не зазначені
Розділ III	Жири та олії тваринного або рослинного походження; продукти їх розщеплення; готові харчові жири; воски тваринного або рослинного походження
Група 15	Жири та олії тваринного або рослинного походження; продукти їх розщеплення; готові харчові жири; воски тваринного або рослинного походження
Розділ IV	Готові харчові продукти; алкогольні та безалкогольні напої і оцет; тютюн та його замітники
Група 16	Готові харчові продукти з м'яса, риби або ракоподібних, моллюсків або інших водяних безхребетних
Група 17	Цукор і кондитерські вироби з цукру
Група 18	Какао та продукти з нього
Група 19	Готові продукти із зерна зернових культур, борошна, крохмалю або молока; борошняні кондитерські вироби
Група 20	Продукти переробки овочів, плодів, горіхів або інших частин рослин
Група 21	Різні харчові продукти
Група 22	Алкогольні та безалкогольні напої і оцет
Група 23	Залишки і відходи харчової промисловості; готові корми для тварин
Група 24	Тютюн і промислові замітники тютюну
Розділ V	Мінеральні продукти
Група 25	Сіль; сірка; землі та каміння; штукатурні матеріали, вапно та цемент
Група 26	Руди, шлак і зола

⁹³ Закон України «Про Митний тариф України» від 19.09.2013 № 584-VII (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/584%D0%B0-18/paran126#n126>.

Група 27	Палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки; бітумінозні речовини; воски мінеральні
Розділ VI	Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості
Група 28	Продукти неорганічної хімії: неорганічні або органічні сполуки дороговісних металів, рідкісноземельних металів, радіоактивних елементів або ізотопів
Група 29	Органічні хімічні сполуки
Група 30	Фармацевтична продукція
Група 31	Добрива
Група 32	Екстракти дубильні або барвні; таніни та їх похідні, барвники, пігменти та інші фарбувальні матеріали, фарби і лаки; замазки та інші мастики; чорнило, туш
Група 33	Ефірні олії та резиноїди; парфумерні, косметичні та туалетні препарати
Група 34	Мило, поверхнево-активні органічні речовини, мийні засоби, мастильні матеріали, воски штучні та готові, суміші для чищення або полірування, свічки та аналогічні вироби, пасти для ліплення, пластилін, "стоматологічний віск" і суміші на основі гіпсу для стоматології
Група 35	Білкові речовини; модифіковані крохмалі; клеї; ферменти
Група 36	Порох і вибухові речовини; піротехнічні вироби; сірники; пірофорні сплави; деякі горючі матеріали
Група 37	Фотографічні або кінематографічні товари
Група 38	Різнманітна хімічна продукція
Розділ VII	Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них; каучук, гума та вироби з них
Група 39	Пластмаси, полімерні матеріали та вироби з них
Група 40	Каучук, гума та вироби з них
Розділ VIII	Шкури необроблені, шкіра вичинена, натуральне та штучне хутро та вироби з них; шорно-сідельні вироби та упряж; дорожні речі, сумки та аналогічні товари; вироби з кишок тварин (крім кетгуту з натурального шовку)
Група 41	Шкури необроблені (крім натурального та штучного хутра) і шкіра вичинена
Група 42	Вироби із шкіри; шорно-сідельні вироби та упряж; дорожні речі, сумки та аналогічні товари; вироби з кишок тварин (крім кетгуту з натурального шовку)
Група 43	Натуральне та штучне хутро; вироби з нього
Розділ IX	Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля; корок та вироби з нього; вироби із соломи, альфи та інших матеріалів для плетіння; кошикові вироби та плетені вироби
Група 44	Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля
Група 45	Корок та вироби з нього
Група 46	Вироби із соломи, трави еспарто та інших матеріалів, які використовуються для плетіння; кошикові вироби та плетені вироби
Розділ X	Маса з деревини або з інших волокнистих целюлозних матеріалів; папір або картон, одержані з відходів та макулатури; папір, картон та вироби з них
Група 47	Маса з деревини або з інших волокнистих целюлозних матеріалів; папір або картон, одержані з відходів та макулатури
Група 48	Папір і картон; вироби з паперової маси, паперу або картону
Група 49	Друкована продукція, періодичні видання або інша продукція поліграфічної промисловості; рукописи або машинописні тексти та плани

Розділ XI	Текстильні матеріали та текстильні вироби
Група 50	Шовк
Група 51	Вовна, тонкий та грубий волос тварин; пряжа і тканини з кінського волосу
Група 52	Бавовна
Група 53	Інші рослинні текстильні волокна; пряжа з паперу і тканини з паперової пряжі
Група 54	Нитки синтетичні або штучні; стрічкові та подібної форми нитки із синтетичних або штучних матеріалів
Група 55	Синтетичні або штучні штапельні волокна
Група 56	Вата, повсть і неткані матеріали; спеціальна пряжа; шпагати, мотузки, троси та канати і вироби з них
Група 57	Килими та інші текстильні покриття для підлоги
Група 58	Спеціальні тканини; тафтингові текстильні матеріали; мережива; gobелени; оздоблювальні матеріали; вишивка
Група 59	Текстильні матеріали, просочені, покриті або дубльовані; текстильні вироби технічного призначення
Група 60	Трикотажні полотна
Група 61	Одяг та додаткові речі до одягу, трикотажні
Група 62	Одяг та додаткові речі до одягу, текстильні, крім трикотажних
Група 63	Інші готові текстильні вироби; набори; одяг та текстильні вироби, що використовувалися; ганчір'я
Розділ XII	Взуття, головні убори, парасольки від дощу та сонця, палиці, стеки, батоги та їх частини; пір'я оброблене і вироби з нього; штучні квіти; вироби з волосся людини
Група 64	Взуття, гетри та аналогічні вироби; їх частини
Група 65	Головні убори та їх частини
Група 66	Парасольки від дощу та сонця, палиці, палиці-сидіння, батоги, хлисти для верхової їзди та їх частини
Група 67	Оброблені пір'я та пух і вироби з них; штучні квіти; вироби з волосся людини
Розділ XIII	Вироби з каменю, гіпсу, цементу, азбесту, слюди або аналогічних матеріалів; керамічні вироби; скло та вироби із скла
Група 68	Вироби з каменю, гіпсу, цементу, азбесту, слюди або аналогічних матеріалів
Група 69	Керамічні вироби
Група 70	Скло та вироби із скла
Розділ XIV	Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння, дорогоцінні метали, метали, плаковані дорогоцінними металами, та вироби з них; біжутерія; монети
Група 71	Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння, дорогоцінні метали, метали, плаковані дорогоцінними металами, та вироби з них; біжутерія; монети
Розділ XV	Недорогоцінні метали та вироби з них
Група 72	Чорні метали
Група 73	Вироби з чорних металів
Група 74	Мідь і вироби з неї
Група 75	Нікель і вироби з нього
Група 76	Алюміній і вироби з нього
Група 77	(Зарезервована для використання в майбутньому)
Група 78	Свинець і вироби з нього
Група 79	Цинк і вироби з нього
Група 80	Олово і вироби з нього

Група 81	Інші недорогоцінні метали; металокераміка; вироби з них
Група 82	Інструменти, ножові вироби, ложки та виделки з недорогоцінних металів; їх частини з недорогоцінних металів
Група 83	Інші вироби з недорогоцінних металів
Розділ XVI	Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання; їх частини; звукозаписувальна та звуковідтворювальна апаратура, апаратура для запису або відтворення телевізійного зображення і звуку, їх частини та приладдя
Група 84	Реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їх частини
Група 85	Електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку; телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя
Розділ XVII	Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби і пов'язані з транспортом пристрої та обладнання
Група 86	Залізничні локомотиви або моторні вагони трамвая, рухомий склад та їх частини; шляхове обладнання та пристрої для залізниць або трамвайних колій та їх частини; механічне (у тому числі електромеханічне) сигналізаційне обладнання всіх видів
Група 87	Засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, їх частини та обладнання
Група 88	Літальні апарати, космічні апарати та їх частини
Група 89	Судна, човни та інші плавучі засоби
Розділ XVIII	Прилади та апарати оптичні, фотографічні, кінематографічні, контрольні, вимірювальні, прецизійні, медичні або хірургічні; годинники всіх видів; музичні інструменти; їх частини та приладдя
Група 90	Прилади та апарати оптичні, фотографічні, кінематографічні, контрольні, вимірювальні, прецизійні; медичні або хірургічні; їх частини та приладдя
Група 91	Годинники всіх видів та їх частини
Група 92	Музичні інструменти; їх частини та приладдя
Розділ XIX	Зброя, боєприпаси; їх частини та приладдя
Група 93	Зброя, боєприпаси; їх частини та приладдя
Розділ XX	Різні промислові товари
Група 94	Меблі; постільні речі, матраци, матрацні основи, диванні подушки та аналогічні набивні речі меблів, світильники та освітлювальні прилади, в іншому місці не зазначені; світлові покажчики, табло та подібні вироби; збірні будівельні конструкції
Група 95	Іграшки, ігри та спортивний інвентар; їх частини та приладдя
Група 96	Різні готові вироби
Розділ XXI	Твори мистецтва, предмети колекціонування та антикваріат
Група 97	Твори мистецтва, предмети колекціонування та антикваріат